

ชุมนุม
หัวข้อธรรมในคำกลอน
ของท่านพุทธทาสภิกขุ

และ

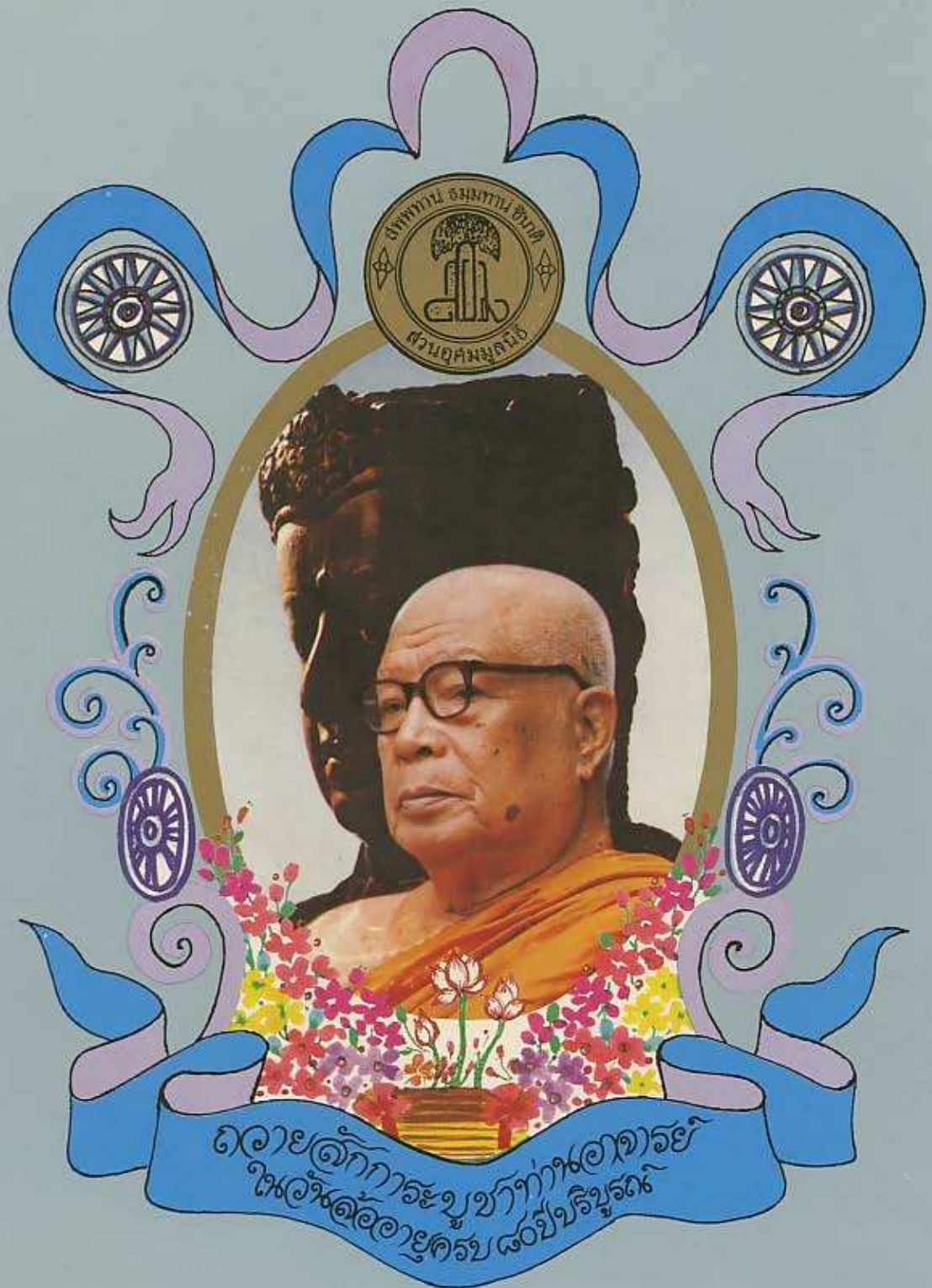
บทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

จัดพิมพ์ด้วยเงินบริจาค (มีนามข้างท้าย) กับ ทุนธรรมทานปรีวรรตน์
ที่ตั้งไว้ทางสวนอุศมมุนิ เป็นอันดับที่ สิบเจ็ด เป็นการพิมพ์ครั้งแรกของหนังสือนี้
ซึ่งจัดอยู่ในธรรมโฆษณ์ หมวดห้า ชุดรวมเรื่องปกิณกะ
อันดับ ๔๒ ค. บนพื้นแถบสีม่วง

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๙

[ลิขสิทธิ์ไม่สงวนสำหรับแจกเป็นธรรมทาน สงวนเฉพาะการพิมพ์จำหน่าย]

คำปรารภ

การจัดพิมพ์หนังสือชุด หัวข้อธรรมในคำกลอน ของท่าน “พุทธทาส อินทปัญโญ” รวมกับเรื่อง บทประพันธ์ของ “สิริวิยาส” ครั้งนี้ เนื่องมาจากคณะกรรมการจัดงานธรรมสมโภชฉลองอายุ ๘๐ ปีของท่านอาจารย์ โดยเฉพาะฝ่ายจัดพิมพ์หนังสือ มีมติให้รวบรวมบทประพันธ์ร้อยกรอง ของ ท่านอาจารย์ “พุทธทาสภิกขุ” กับ “สิริวิยาส” มาตีพิมพ์เป็นหนังสือสำหรับท่านอาจารย์ได้แจกเป็นวิทยาทานในงานครั้งนี้ด้วย; กับเนื่องจากการจัดพิมพ์งานเผยแผ่ธรรมะของท่านอาจารย์ มีเรื่องเกี่ยวกับบทประพันธ์ของท่าน เตรียมไว้ในโครงการธรรมโฆษณ์แล้ว ในชุดหมวดห้า รวมเรื่องปกิณกะ ลำดับที่ ๔๒ ค. และธรรมโฆษณ์เล่มนี้ผู้ปวารณาได้รับเป็นทานบดักซ์ช่วยจัดพิมพ์อยู่แล้ว มีรายนามข้างท้ายหนังสือนี้ คณะผู้จัดทำธรรมโฆษณ์จึงพิจารณาจัดพิมพ์เรื่องนี้เป็นสองเล่ม : แยกเป็นธรรมโฆษณ์โดยเฉพาะเล่มหนึ่ง สำหรับจัดแจกและเผยแพร่ตามโครงการธรรมโฆษณ์ กับอีกเล่มหนึ่งสำหรับถวายท่านอาจารย์จัดแจกเป็นวิทยาทานตามประสงค์ของท่าน

อานิสงส์ของการศึกษาข้อธรรมในคำกลอน และบทประพันธ์ของ “สิริวิยาส” จักมีเพียงไร ท่านผู้สนใจอาจศึกษาได้จากคำนำและคำชี้แจงขององค์ประพันธ์ ซึ่งตีพิมพ์ไว้แล้วนั้น.

คณะผู้จัดทำหนังสือชุดธรรมโฆษณ์

สวนอศุสมมูลนิธิ

๗๗ หมู่ ๖ แขวงหนองบอน เขตพระโขนง

ถนนสุขุมวิท ซอย ๑๐๓ กท. ๑๐๒๖๐

๒๗ พ.ค. ๒๕

คำนำ

(ของท่านอาจารย์ฯ)

หัวข้อธรรมประเภทนี้ มีไว้สำหรับใช้เพ่ง เพื่อให้เห็นข้อเท็จจริงแห่งข้อความนั้น แล้วเพ่งต่อไป เพื่อให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้นขึ้นมาจริงๆ จนจิตใจเปลี่ยนไปตามข้อเท็จจริงนั้น ในการที่จะทำให้เกิดความสดสังเวช ความไม่ประมาท การเปลี่ยนนิสัยที่ไม่พึงปรารถนา ถวาล้างความรู้สึกชนิดที่ทำความรำคาญต่างๆ ให้แก่ตนให้หมดไปจากจิตใจ และมีความสะอาด ความสว่าง ความสงบ โดยสมควรแก่การกระทำของตน ๆ.

ความรู้ ความเข้าใจ ที่เกิดจากการเพ่งทำนองนี้ จะถูกต้องและมีประโยชน์กว่าที่เกิดจากการอ่านตะพึด และยังเป็นการปฏิบัติกรรมฐานภาวนาชนิดหนึ่ง อยู่ในตัว ทั้งสมาธิและปัญญาในระดับที่คนทั่วไปจะพึงทำได้ และพร้อมกันนั้นก็เป็นผู้คล้อยอยู่แล้ว ในขณะที่มีการสังวรระวังบังคับตัวให้ทำเช่นนั้น ไม่มีโอกาสแก่การท้อสแต่ประการใด.

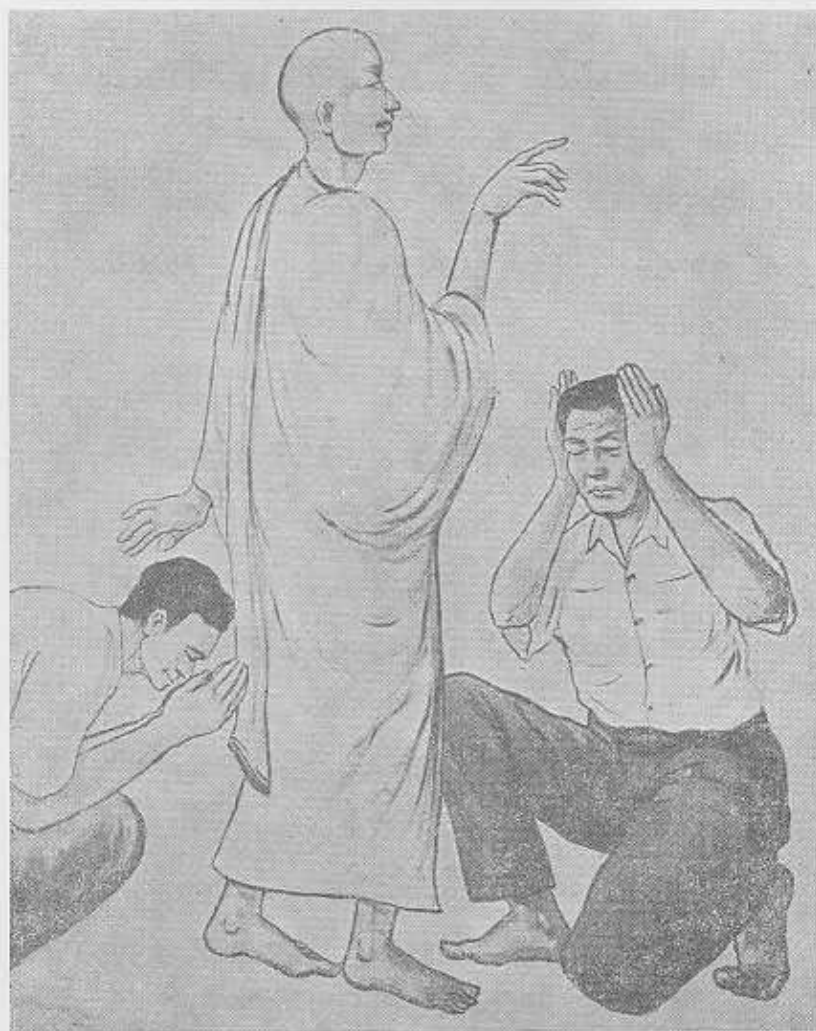
พุทธทาสโอฬาริก

คำประพันธ์ บทพระธรรม ไม่จำเพาะ
แต่จะต้อ, โพธิะ โพธิะอัคร
หรือ สัมผัส ช้อยชด แล่งบาทกลอน
หรือ ธรรม ช้อยกลี ทุมณียม ๓

ขอแต่เพียง ให้ธรรม แล่งธรรมะ
ได้แจ่มจะ ภาวนาเห็น เป็นธรรม
แล้วได้รส แล่งพระธรรม คือธรรม
หรือ ธรรม แล่งกลี ให้ธรรม ๔

ได้ผลเสีย เป็นอันใหม่ จากก่อนแต่
ไม่ข้ามได้รู้ สุตระแห่งธรรมะ
เป็นอันกลี สามารถ ไม่ขาดแต่
ขอด้วยเช่น ธรรมธรรม ๕

พุทธทาส อินทปัญโญ

สมัยนี้ พวกเรา เอาแต่ให้
พอบอกให้ ประพฤติธรรม ก็กำหุ

สารบาญ

ภาคแรก หัวข้อธรรมในคำกลอน

	หน้า
พุทธนวารหคุณ ๙ บท	๒
อุบาลีพุทธคุณ ๑๐๐ บท	๗
หัวข้อธรรมในคำกลอน หมวดบทนำ :—	๒๙
— คำประพันธ์บทพระธรรม	๓๓
— ความทุกข์เกิด	๓๔
— ธรรมพระใหม่	๓๕
— ชีวิตของผู้ประเสริฐ	๓๕
— ส.ก.ส.	๓๖
 ๑. หมวดการงาน :—	
— การงานคือการปฏิบัติธรรม	๓๗
— การงานเป็นสิ่งที่น่ารัก	๓๗
— การงานทำให้ชีวิตสดใส	๓๗
— การงาน, — กิเลสขุญ, — จริ่งซี	๓๘
 ๒. หมวดอุปมาธรรมคำกลอน :—	
— ยาระงับสรรพทุกข์	๓๙
— หลักเป็นประธานของพุทธธรรม	๔๐
— ช่างห้วงมัน	๔๓
— อย่าช่างห้วงมัน	๔๓
— ปีก — ปีก — ปีก	๔๕

— เปิด — เปิด — เปิด	๔๕
— นังริมธาร	๔๖
— นังเหนือเมฆ	๔๗
— อุปมาธรรมค่าย่อ	๔๘
— ตกนรกพลาง คว้านิพพานพลาง	๔๘
— บ้าดี — อะไรที่ไหน	๔๙
๓. หมวดเตือนตน :—	
— หลีกของคนทุกวันนี้	๕๐
— ยึดมั่นมันักตั่น	๕๐
— บาปใหญ่ — บาปเล็ก	๕๐
— ตัวกูมิได้มี, ทำไมไ่	๕๑
— ระวังผีกู ผีสุ	๕๑
— ตัวกู — ตัวสุ, เมื่อกูเก่ง	๕๒
— ของกู-ของสุ, ตัวกู-ตัวสุ	๕๓
— ตัวกูกับตัวสุ, สุจิต-ทิจิต	๕๔
— มีอยู่แล้ว, รักสงบ	๕๕
— มีโดยไม่ต้องเป็นของกู	๕๕
— มีโดยไม่ต้องมีผู้มี	๕๖
— สหายเอ๋ย, สิ่งที่เราจักยากที่สุด	๕๖
— จงรู้จักตัวเอง, ศัตรูคือผู้จู่มาสอบได้	๕๗
๔. หมวดอธิบายธรรมะจากภาพ :—	
— ภาวะแห่งเจ้าตนหลวง	๕๘
— ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์, บัวที่เริ่มบาน	๕๘

— พระองค์อยู่ที่หลังม่าน	๕๙
— จงรู้จักตัวเอง	๕๙
— เสียงมือทบข้างเดียว	๕๙
— ปฏิบัติเพื่อความสะอาด	๖๐
— เสียงขลุ่ยกลับมาหากอไผ่	๖๐
— คอกไม้จักคน	๖๑
— ไหว้พระพุทธรูป	๖๑
— อยู่ให้เหมือนลิงในป่ากู	๖๒
— เฝ้าหินตาบอด	๖๓
— ผู้คับไม่เหลือ	๖๓
— จิตว่างไฉนหญ้าพุท	๖๔
— ฝนอิฐเป็นกระเจกเงา	๖๔
— อริยมรรคมืองค์แปด	๖๕
— แม่น้ำคด น้ำไม่คด	๖๕
— สาทร้ายเขียนพระไตรปิฎก	๖๖
— พันแล้วไว้อย	๖๖
— ไล่เคียนเขียนจดหมายถึงมนุษย์	๖๗
— ตัวกู กับ ตัวกู	๖๗
— ทะเลไฟ	๖๘
— จากอนันตะสู่อันันตะ	๖๘
— ยอดนักรบ, พุทธรูปไม้, ศัตรูแห่งสานติ	๖๙
— วาตะ ศัตรูแห่งสานติ, สัมผัส	๗๐
— โลกกล้า วสว	๗๑

— ในโลกนี้มีพุทธศาสนา, พระยีสต์

๗๒

— นางเบ็ค

๗๓

๕. หมวดศาสนา :—

— พระเจ้าองค์เดียว

๗๔

— คิดตำราจะคิดทั้ง

๗๔

— เราถือศาสนาอะไรกันแน่

๗๕

— เรียนธรรมะ, เรียนศาสนาที่ตาหุ

๗๕

— เรียนปรัชญา, เรียนธรรมะกับเรียนปรัชญา

๗๖

— เรียนแบบคันถธุระ, เรียนวิปัสสนา, เรียนชีวิต

๗๗

— เรียนศาสนา, ไม่น่าจะบ้า

๗๘

— มังคุตธรรม, สำคัญที่วิธี

๗๙

— จิตลุ่มถึง พุทธ — ธรรม — สงฆ์

๗๙

— ประชศธรรม, มีธรรมเป็นอาภรณ์

๘๐

๖. หมวดความตาย :—

— ความแก่, คั่นสนเฒ่า

๘๑

— ตายก่อนตาย,

๘๒

— ปริญาจากสวนโมกข์

๘๓

— หนทางชนะความตาย, กาธาคับสังขาร, มันมีเท่านั้นเอง

๘๔

— รสแห่งความเปลี่ยนแปลง คับสังขาร

๘๕

— บางที่ท่านมีมัน, ชีวิตนี้คืออะไรกัน?

๘๖

— ภัทเทกรัตต์

๘๗

— อยู่กันนี้วันคร

๘๘

๗. หมวด เป็น ให้เป็น :—

— ยามไหนก็ได้	๘๙
— ยามจะมี, ยามจะใช้, เป็นอยู่ด้วยจิตว่าง	๙๐
— ปากอย่างใจอย่าง, ตามรอยพระพุทธองค์	๙๑
— อะไรเผือก	๙๒
— ภัยร้ายของนักเรียน, เป็นพ่อให้เป็นพ่อ	๙๓
— บุญเป็นอะไร	๙๔
— ชาวบ้านชาววัด	๙๕
— ความเป็นพระ, เป็นมนุษย์หรือเป็นคน	๙๖
— ปุณฺณ, กัลยาณชน, อริยชน	๙๗
— อรหันต์, เป็นเจ้าคุณ, เป็นหลวงตา, เป็นพระบ้าน	๙๘
— เป็นพระเถื่อน, เป็นพระป่า, เป็นพระเมือง, โพรตส์	๙๙
— พระรัตนตรัย, ไม่รู้จักหน้าที่, ความรักของอวิชา	๑๐๐

๘. หมวดศีลธรรม :—

— ศึกษากันทำไม, ความหมายของศีลธรรม	๑๐๑
— ศีลธรรมกับคน	๑๐๑
— ศีลธรรมโลก ย่น — ถอย — ยับ	๑๐๒
— หลงว่าศีลธรรม, ศีลธรรมกลับมาเด็ก	๑๐๒
— ถ้าศีลธรรมไม่กลับมา, ปรมัตถธรรมกลับมา, อยู่กับธรรม	๑๐๓
— ปัญหาเฉพาะหน้า	๑๐๔
— ก ข ศีลธรรม ก—ค, ค—จ, จ—ช	๑๐๔
— ช—ญ, ฎ—ฐ, ท—ณ, ด—ถ, ท—น, บ—ผ	๑๐๕

—ผ—ฟ, ภ—ย, ร—ว, ศ—ส, ห—อ	๑๐๖
—ก—ข ปรมัตถธรรม ก—ข, ก—ง, จ—ฉ, ช—ญ, ฎ—ฏ	๑๐๗
—ฐ—ณ, ต—ท, ถ—น, บ—ป, ฝ—ฟ, ภ—ม	๑๐๘
—ย—ธ, ว—ษ, ส—ห, พ—ฮ, สำคัญที่มีศีลธรรม	๑๐๙

๙. หมวดมงคล :—

—เราสร้างดวง อย่ายให้ดวงสร้างเรา	๑๑๐
—ทำดี ดีแล้วเป็นพร	๑๑๑
—กรรมดี ดีกว่า มงคล	๑๑๒
—สู้กับหมอน, สันทนากับพระเจ้า, การบิณฑอง	๑๑๓
—รสสวรรค์นั้นเสพติด, อักตาทิ	๑๑๔
—การฟังผู้อื่น	๑๑๕

๑๐. หมวด มอง—มอง :—

—มอง—มอง—มอง, มองถูกทุกข์คลาย	๑๑๖
—มองแต่แง่ที่เกิด, ตามอก—ตาดี	๑๑๗
—เมื่อมองกิน เห็นฟ้า, มองฟ้าปะดิน	๑๑๘

๑๑. หมวดโลก :—

—โลกเปรียบศาลาให้อาศัย	๑๑๙
—โลกนี้คืออะไรกันแน่, โลกนี้น่าฆ่า	๑๑๙
—โลกนี้คือทางผ่านและบทเรียน	๑๒๐
—โลกนี้คือเครื่องลงและโรงละคร	๑๒๐
—โลกเปรียบมหาสมุทรและกรงไก่	๑๒๐
—จะดูโลกแง่ไหนดี	๑๒๐

—โลกนี้คืออะไรแน่ ?	๑๒๑
—โลกอนิจจัง, โลกกลียุค	๑๒๑
—โลกนี้พัฒนา, เมื่อกิเลสยึดครองโลก, โลกพัฒนา	๑๒๒
—ยิ่งเจริญยิ่งบ้า, ทรงเปิดโลก	๑๒๓
—นกไม่เห็นฟ้า ปลาไม่เห็นน้ำ	๑๒๓
—โลกรอกเพราะกตัญญู	๑๒๔

๑๒. หมวดปกิณกะ :—

—อาสาพหุชา	๑๒๕
—เผาทัวเอง, ใครอยู่ระกำไหน, ความสุข	๑๒๖
—ความอยาก, อาจารย์ไก่	๑๒๗
—สับบหรี, ถ้าสตรีที่มเกล้า	๑๒๘
—กัณท์, ชั่วในกัณท์, ให้เขาเถิก	๑๒๙
—ไต่คี่เพราะถูกค่า, ยิ่งตรงยิ่งคดลึก	๑๓๐
—บุญหรือนิพพานเจ็ดเลือก	๑๓๐
—ความโง่ของปัญญา, นายเหนือหัว, มัวแต่สร้างมาร	๑๓๑
—มีมารไม่มีมาร	๑๓๒

สารบัญภาคบทประพันธ์ของ “สิริวิลาส”

มีสารบัญเฉพาะภาคนี้ต่อจากหน้า ๑๓๒ ของภาคแรก

พุทธนวารหคุณ

หัวข้อคำบรรยาย

พระพุทธานุส ๙ บท

บรรยาย ณ สวนโมกขพลาราม พ.ศ. ๒๕๒๐

อรหัน

สมมตสมพุทโธ

วิชาจรณสมปนโน

สุคโต

โลกวิทู

อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ

สตถา เทวมนุสสาน

พุทโธ

ภควา

พุทธทวารหคุณ ๙ บท

คำกลอน

บทสรุปคำบรรยาย ระหว่างวันที่ ๒ เมษายน ถึง วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๒๐

บทที่ ๑. อรหิ

ไอ้พระองค์ ทรงเป็นพระ อรหันต์
เหตุแห่งทุกข์ ไหลล้น ไม่กลับกลาย

กิเลสวัฏฏ์ ถูกขจัด ทลายลง
หมุนต่อไป จึงได้ หยุด - เย็น - ยืน

ยอดมนุษย์ สูงสุด ด้วยคุณธรรม
ถึงความว่าง ห่างทั่ว จากตัวตน

เพราะประหาน กิเลส - สวะหาย
ทุกข์จึงวาย ดายไป ไม่กลับคืน.

วัฏฏ์ทั้งวง หักกระจาย ไม่อาจฝัน-
ควรชมชื่น ว่าท่านรอด เป็นยอดคน.

อยู่เหนือกรรม เหนือเหตุ และเหนือผล
นิรมล นิรทุกข์ วิมุกต์มवल.

บทที่ ๒. สมมาสมพุทโธ.

ไอ้พระองค์ ทรงเป็น พระสัมมา-
รู้โดยชอบ พร้อมครบ จบกระบวนการ

ทรงแจ่มแจ้ง แสงตลอด อริยสัจ
ปฏิบัติ - สมุปา - ทรมมา

สัพพัญญู รู้แจ้ง ทุกแหล่งธรรม
ทรงมหิท - ธิปัญญา ทำให้ถึง

สัมพุทโธ ศาสดา ทุกกระสวน
โดยพระองค์ เองล้วน ไร้ครุบา.

สามัญญลักษณะ ประจักษ์ชัด ตัดโมหา
อสังขตะ สังขตา ประจักษ์จริง.

อาศัยอ้า - นาจตรัส - รู้ยิ่ง
มาร พรหม วิ่ง หนีหน้า ไม่ทำอะไร.

บทที่ ๓. วิชาจรณสมปโน.

โอ้พระองค์ ทรงสมบุรณ์ ด้วยวิชา
ทั้งสองธรรม สัมพันธ์ แก่กันไป

เพื่อความเป็น พระสัมพุทธ สุตประเสริฐ
ทำหน้าที่ รื้อขน เวไนยา

สมัยนี้ เรียกว่ามี ทั้งเทคนิค
วิชาการ วิธีการ ญาณภโย

และจรณะ ปฏิปทา อันยิ่งใหญ่
มีผลได้ ถึงวิมุตติ สุตพรรณนา.
ที่สามารถ ก่อกำเนิด พระศาสนา
เพราะวิชา— จรณะ— สัมปโน.
และเทคนิค เชี่ยวชาญ ชำนาญโช
มอบบโน นมัสการ สมานใจ.

บทที่ ๔. สุกโต.

โอ้พระองค์ ทรงพระนาม พระสุคต
ชั้นโลกุตร์ หลุดพ้น จากวัฏฏ์ตรัย

หรือ “ถึงดี” คือถึงที่ แห่งนิพพาน.
ถึงสภาพ นิรันดร นามกรม

อีกนามหนึ่ง ซึ่งไม่คุ่น หุคนนั้
เพราะไม่เปลี่ยน แปลงอย่างไร ไรเวลา

เพราะถึงบท อันสูงสุด เป็นวิสัย
อภิไธย เกิดขึ้นมา ว่า “ไปดี”
ดับกิเลส ในสันดาน ทุกวิถี
ไพเราะดี ว่า “มหา สุนฺญตา”.
ถ้าประจักษ์ ก็เรียกว่า ถึง “ตถา”
ใครถึงแล้ว ก็เรียกว่า “ผู้ไปดี”.

บทที่ ๕. โลกวิทู.

โอ้พระองค์ ทรงสมัญญา โลกวิทู
แม้วิจิตร พิศดาร ปานมณี

ทรงทราบโลก และเหตุ ให้เกิดโลก
อยู่ในกาย มีชีวา นำอัสจรรย

สัตว์โลกเกิด อยู่ในคู่ आयตนะ
ส่วนพระองค์ ทรงสภาพ เหนือโลกา

ทรงหยั่งรู้ โลกธาตุ ทุกวิถี
ก็ไม่มี ส่วนที่ น่าติดพัน.

ความดับโลก และทางถึง ความดับนั้น
รวมด้วยกัน อยู่ที่คู่ आयตนา.
หลงตะกอละ ทุกข์แสดง อย่างแรงกล้า
เพราะรู้โลก จนเรียกว่า โลกวิทู

บทที่ ๖. อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ยอดสารถิ
พอฝึกได้ ต่างต่างกัน ตามชั้นคุณ

เพราะพระองค์ ทรงเป็น สัพพัญญู
ปาทิหารีย์ ดักใจสัตว์ ถนัตถจน—

ออกจากโลก พันโลก หมดโสภณาลัย
ประทานสิ่ง สูงเหนือ เหนือโลกา

บทที่ ๗. สตุถา เทวมนุสฺसानิ.

ไอ้พระองค์ ทรงเป็น พระศาสดา
สอนให้พ้น ทุกข์ภัย ทั้งใจกาย

เทพกามา ฐาปา อรุปา
ยังมีทุกข์ เพราะยึดมั่น กันอย่างเคย

พวกมนุษย์ อุตลุด ในแหล่งทุกข์
ทรงเปิดเผย สุขโลกุตร์ สุตทุกข์ภัย

บทที่ ๘. พุทฺโธ.

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าพุทธะ
สามารถสั่ง สอนวิถี แห่งวิมุตติ

อีกพุทธะ มีอรรถะ ว่า “ผู้ตื่น”
สามารถปลุก สัตว์ทั้งหลาย ได้ตื่นจน

อีกพุทธะ มีอรรถะ ว่า “เบิกบาน”
จึงสดใส สุกปลั่ง ดั่งจันทรา

เพราะฝึกสัตว์ ที่พอมิ นิสสัยอยู่
ฝึกแล้วรู้ ถอนพราก จากวัฏฏวน.

ทรงล่วงรู้ วิสัยสัตว์ ไม่ขัดสน—
ยอมจำนน ดำเนินตาม พระองค์มา.

เป็นอรหันต์ ยอดสุด มนุสสา
คือมรรคา พระนิพพาน ผ่านพ้นตาย.

ของเทวา และมนุษย์ มีจุดหมาย
ถึงระดับ สุตท้าย สิ้นทุกข์เลย.

มีสุขอย่าง โลภียา หลงเสวย
ทรงเปิดเผย สุขโลกุตร์ วิมุตติไป.

บ้างล้มลุก ในอบาย ยิ่งร้ายใหญ่
หมดทุกข์ได้ ทั้งเทวดา แลมนุษย์.

ทรงทราบธรรม— สัจจะ อันสูงสุด
ลฺโลกุตร์ รู้ระงับ ดับทุกข์ตน.

อย่างสดชื่น จากความหลับ ที่สับสน
ไม่มีติดมนต์ ด้วยกิเลส— นิทรา.

เมฆหมอกไม่ พ้องพาน สกนิตหนา
เพี้ยนภา ผ่องพิไล ไร้ละออง.

บทที่ ๙. ภควา.

โอ้พระองค์ ทรงนาม ภควา
คือความดี มีอยู่ ทุกหม่อมกอง

อนึ่งพระองค์ ทรงนาม ภควา
ให้หมู่สัตว์ พันวัญญ์ แห่งวงกรรม

อนึ่งพระองค์ ทรงนาม ภควา
ได้เป็นที่ ฟังพา พยายาม

เพราะหนั้นหนา ด้วยภักดิ์ - ยธรรมผอง
ไม่มีพร่อง มีเปลี่ยน เสถียรธรรม.

เพราะแจกธรรม แก่ประชา เพื่ออุปถัมภ์
ไม่ชักนำ ภพใหม่ ให้ติดตาม.

ที่คบหา แห่งสัตว์ ในภพสาม
มีโชคงาม ตามพระองค์ ทรงภักดิ์ธรรม.

[จบ พุทธนวารหฤศ ๙ บท]

พุทธสตารหคุณ

หัวข้อบาลีคำบรรยาย อูบาลีพุทธคุณ ๑๐๐ บท

บรรยาย ณ สวนโมกขพลาราม พ.ศ. ๒๕๒๐

๑. ธีโร	๒. วิคตโมโห	๓. ปภินนชีโล	๔. วิชิตวิชัย
๕. อนินโฆ	๖. สุตมจิตโต	๗. พุทธสีโล	๘. สารูปญโฆ
๙. เวสมนตาโร	๑๐. วิมโล	๑๑. อกกงกถิ	๑๒. ตุสสิโต
๑๓. วนตโลกามิส	๑๔. มุทิตโต	๑๕. กตสมโณ	๑๖. มนุโข
๑๗. อนติมสรีโร	๑๘. นโร	๑๙. อโนปโม	๒๐. วิโร
๒๑. อสัสโย	๒๒. กุสโล	๒๓. เวณิกโก	๒๔. สารถิโร
๒๕. อนุตตโร	๒๖. รุจิรธมโม	๒๗. นิกกงโข	๒๘. ปภาสกร
๒๙. มานจฺฉิโก	๓๐. วิโร	๓๑. นิสโก	๓๒. อปฺปเมยโย
๓๓. คมภีโร	๓๔. โมนปฺปตฺโต	๓๕. เขมกฺกโร	๓๖. เวโท
๓๗. ธมฺมภูโจ	๓๘. สุตฺตตฺโต	๓๙. สงฺกาคิโต	๔๐. มุตฺโต
๔๑. นาโค	๔๒. ปนฺตเสโน	๔๓. ขีณสมฺมโยชน	๔๔. วิมุตฺโต
๔๕. ปฏิมนฺตโก	๔๖. โมโน	๔๗. ปนฺนชฺช	๔๘. วิตราค
๔๙. ทนฺโต	๕๐. นิปฺปปญฺโจ	๕๑. อธิสฺสตฺตโม	๕๒. อุกุโ
๕๓. เตวิชฺช	๕๔. พรหมสฺสโต	๕๕. นฺหาคโก	๕๖. ปทโก
๕๗. ปสฺสทฺธโร	๕๘. วิทิตเวโท	๕๙. ปรีนทโท	๖๐. สกโก
๖๑. อริโย	๖๒. ภาวิตตฺโต	๖๓. ปตฺติปตฺโต	๖๔. เวยยากรโณ
๖๕. สติมา	๖๖. วิปสฺสี	๖๗. อนภินฺโต	๖๘. โน อปณฺโต
๖๙. อาเนช	๗๐. วสฺสีปตฺโต	๗๑. สมมคฺคโต	๗๒. ฌายี
๗๓. อนนฺนคตฺตโร	๗๔. สุทฺธโร	๗๕. อสิโต	๗๖. อปฺปภีโต
๗๗. ปวิวิตฺโต	๗๘. อคฺคปตฺโต	๗๙. ตินฺโณ	๘๐. ดารยฺนโต
๘๑. สนฺโต	๘๒. ฐิริปญฺโฆ	๘๓. มหาปญฺโฆ	๘๔. วิตฺตโลโก
๘๕. ตถาคโต	๘๖. สุกโต	๘๗. อปฺปฏิกุคฺคโล	๘๘. อสโม
๘๙. วิสารโท	๙๐. นิปฺโป	๙๑. ตณฺหจฺฉิโก	๙๒. พุทฺธโร
๙๓. วิตรูโฆ	๙๔. อนูปฺลิตฺโต	๙๕. อาหุเนยฺโย	๙๖. ยกฺโข
๙๗. อุตฺตมปฺคฺคโล	๙๘. อตฺตโล	๙๙. มหฺนโต	๑๐๐. ยสฺสคฺคปตฺโต

คำกลอน

อุปาลิปุทธคุณ ๑๐๐ บท

บทสรุปคำบรรยาย ระหว่างวันที่ ๓๐ เมษายน ถึงวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐

ธีรวรรค ที่หนึ่ง

๑. ธีโร.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าธีโร
ดุจดั่งป้อม ปราการ อันเกรียงเกร่ง

เพราะภัยโย ด้วยปัญญา อันกล้าแข็ง
และปราดเปรื่อง เรืองเจาแวง กิเลสมลาย.

๒. วิคตโมโห.

โอ้พระองค์ ทรงปราศ จากโมหะ
ทรงเห็นชัด สัมปายะ และอบาย

ปัญญาจักษุ แจ่มกระจ่าง และเจตนา
มีธรรมกาย เป็นพระองค์ ทรงความงาม.

๓. ปภินนชีโล.

โอ้พระองค์ ทรงหัก ซึ่งเสาเชือก
ทั้งในรูป และอรูปร หรือกองกาม

เคยตรึงจิต ไม่เชื่อน ในภพสาม
ไม่ติดตาม ตรึงจิต สักนิตเดียว.

๔. วิชิตวิชโย.

โอ้พระองค์ ทรงพิชิต ได้พิชัย
ไม่กลับแพ้ แก่อะไร เรื่อยไปเทียว

แก่หมู่มาร น้อยใหญ่, ไม่หวาดเสียว
ไม่ข้องเกี่ยว กับบ่วงมาร สถานใด.

๕. อนินโฆ.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา อนินโฆ
ต้องทุกข์ยาก ลำบาก แห่งผากใจ

ปริสฺสุทฺโธ จากสิ่ง กระทบให้—
มีพระทัย หยุตเย็น เป็นนิพพาน.

๖. สุตฺตมจิตฺโต.

ไอ้พระองค์ ทรงมีจิต สม่่าเสมอ
อนุสัย ไม่เหลืออยู่ ในสันดาน

ไม่ล่อหลုပ် ฟุบเพื่อ อย่างชาวบ้าน
อาสวะ ไม่มีผ่าน เข้าออกเลย.

๗. พุทฺธสีโล.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าพุทธศีล
ทั้งปกติ มิแปรเปลี่ยน เพี้ยนจากเคย

มีระบิล พุทธภาพ ที่เปิดเผย
พวกเราเอ๋ย เปลี่ยนเรื่อยไป ไม่อยู่คง.

๘. สาธูปญฺโณ.

ไอ้พระองค์ ทรงสา— ธิปญฺญา
สำเร็จประโยชน์ แจ่มกระจ่าง เป็นทางตรง

ที่มั่นคง แก่กล้า ไม่ไหลหลง
ดียิ่งยง ตรงเหลือ เพื่อนิพพาน.

๙. เวสฺมนตาโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าผู้ข้าม
ทั้งดีชั่ว บุญบาป หยาบตระการ

ซึ่งขวางหนาม ยิ่งใหญ่ ในสงสาร
ล้วนกันดาร ขรุขระ ทรงละไป.

๑๐. วิมฺโล.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าวิมล
ไม่แปดเปื้อน เปื้อยพัง ทั้งนอกใน

เพราะผ่องพัน กิเลส— สวานุสัย
มีกายา วาจาใจ ไม่ปฏิกูล.

สรุปวรรค ๑.

ทั้งฉลาด ทั้งสะอาด เป็นปราชญ์แท้
ไม่มีปรั้ง จึงไม่มี ปฏิกูล

กิเลสแม้ กิเลสลูก ประยুক্ত์สูญ
บริบูรณ์ บริสุทธ์ หยุคว่ายเวียน.

อกถังกถีวรรค ที่สอง

๑๑. อกถงกถิ.

โอ้พระองค์ ทรงพระนาม อกถังกถิ
เรื่องดับทุกข์ ได้อย่างไร ไม่มีความ—

เพราะไม่มี ข้อสงสัย ต้องได้ถาม
สงสัยตาม ที่คนเรา เผ่าละเมอ.

๑๒. ตุสสิโต.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าผู้อิม
ไม่มีกิเลส ที่เป็นเหตุ ให้ทะเยอ—

เพราะความปรีม อยู่ด้วยธรรม สม่่าเสมอ
ทะยานเห่อ หิวอะไร ไม่รู้พอ.

๑๓. วนุตโลกามิส.

โอ้พระองค์ ทรงกาย ซึ่งอามิส
อิฏฐารมณ์ ไฉไล ไม่อาจรอ

เครื่องย้อมติด น้อยใหญ่ ไม่เหลือหลอ
หรือหลอกล่อ ดวงใจ ให้ติดตั้ง.

๑๔. มุทิตโต.

โอ้พระองค์ ทรงมี มุทิตา
จะเป็นมิตร แก่ปวงสัตว์ จัดประดัง

ความอ่อนโยน นานา เพราะหวัง
ให้โลกหยั่ง สู่สภาพ ภราดร.

๑๕. กตสมโณ.

โอ้พระองค์ ทรงสำเร็จ เป็นอย่างดี
สงบเย็น เป็นนิพพาน อุดมพร

ในหน้าที่ สมณะ ลือกระฉ่อน
ไม่มีร้อ้น แต่สักกนิท หมดพิษเลย

๑๖. มนุโซ.

โอ้พระองค์ ทรงกำเนิด แต่มนุ
ธรรมศาสตร์ แห่งโลกุตร์ สุดเปรียบเปรย

เป็นมนุ กว่มนุ ผู้เปิดเผย—
ว่าใครเคย พบธรรมใด ใหญ่เปรียบปาน.

๑๗. อนติมสรีโร.

ไอ้พระองค์ ทรงประกาศ ชาติสุดท้าย
ดับกิเลส อัดดาหาย ได้นิพพาน

ไม่เวียนว่าย อีกต่อไป ในสงสาร
ไม่มีการ ก่อร่าง สร้างภพใด.

๑๘. นโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา นระแท้
สามารถนำ สัตว์ทั้งหลาย ไปได้ไกล

เพราะเปี่ยมแปล้ นรธรรม ล้ำสัตว์ไหน
จากกิเลส ทุกข์ภัย ได้นิพพาน.

๑๙. อโนปโม.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา อโนปะโม
สมบูรณ์ด้วย เหตุและผล พันประมาณ

เพราะความเป็น สัมพุทโธ ในทุกสถาน
สมบูรณ์ญาณ ไม่มีอะไร ให้อุปมา.

๒๐. วิโรโซ.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าวิรัช
ไม่พุ่งออก ไม่พุ่งเข้า ไม่เนามนา

เพราะทรงสลัด จากธุลี กิเลสา
เพราะอวิชา ถูกทำลาย ให้สิ้นไป.

สรุปวรรค ๒.

ทั้งสะอาด ทั้งฉลาด ทั้งเมตตา
ทั้งเทวา มานุษย์ วิมุตติไกล

มากจนเหลือ อุปมา อย่างไรไหว
อยู่ในโลก ไม่มีภัย ในโลกหลง.

อสังสยวรรค ที่สาม

๒๑. อสังสโย.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา อสังสโย
ทรงทราบสิ่ง ควรทราบ เสร็จสิ้นไป

เพราะความเป็น สัมพุทโธ สิ้นสงสัย
ไม่เหลือไว้ ให้กังขา ทุกกรณี.

๒๒. กุสโล.

โอ้พระองค์ ทรงพระนาม กุสโล
ทรงถือเอา เป็นปัญญา บารมี

ทรงเติบโต ด้วยกุศล จนเต็มที
สามารถที่ ทลายกิเลส เจตกระเจาย.

๒๓. เวณียโก.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าผู้นำ
สู่สภาพ แสนวิเศษ สะดวกตาย

สัตว์สิ้นสุด แห่งกรรม วิบากหาย
ก็นำให้ หลุดรอด ยอดผู้นำ.

๒๔. สารถิวโร.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา สารถิประเสริฐ
ทรงฝึกสัตว์ ปฏิบัติ อยู่เหนือกรรม

ทรงฝึกจิต พ้นเกิด แก่ตาย มินำ—
อยู่เหนืออำ— นาจักเลส วิเศษงาน.

๒๕. อนุตตโร.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา อะนุตตะโร
ศีลสมาธิ ปัญญา วิมุตติญาณ

ไม่อวดโอ้ แต่ยิ่งล้ำ ด้วยธรรมสาร
บริสุทธิ์ ปริมาณ มากกว่าใคร.

๒๖. รุจิรธมโม.

โอ้พระองค์ ทรงมี ธรรมรส
ล้วนชื่นชม บรมธรรม ล้ำเลิศนัย

ที่ปรากฏ แก่สัตว์ ทุกวิสัย
ทุกดวงใจ ชื่นชม บรมธรรม.

๒๗. นิกกงฺโข.

โอ้พระองค์ ทรงสิ้น สุกงา
หมดสงสัย ในกิเลส และในกรรม

เพราะปัญญา ช่วยชุป อุปถัมภ์
ที่อาจนำ ให้เวียนว่าย ในวัฏฏ์วน.

๒๘. ปภาสกโร.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ประภากร
สัตว์ทั้งหลาย ได้รับแสง แห่งธรรม, ยล -

รังสีธรรม ประภัสสร ทุกแห่งหน
หนทางตน ถูกต้อง คลองนิพพาน.

๒๙. มานจฺจิโท.

โอ้พระองค์ ทรงตัด ซึ่งมานะ
ไม่มีตน วนอยู่ ใน “ประมาณ”

ได้ทรงละ ความหมายมั่น ทุกชั้นฐาน
ว่าดีแล้ว หรือสมาน เสมอกัน.

๓๐. วิโร.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าวิโร
ไม่รู้หวาด หวั่นไหว อะไรกัน

มีวิธรรม นำไพล่ จากโมหันธ์
จึงฟาดฟัน กิเลสमार โลงล้านไป.

สรุปรวรค ๓.

ทั้งสามารก ทั้งฉลาด ทั้งบริสุทธิ์
พระองค์เป็น ผู้นำ ข้ามวัฏฏ์ภัย

มวลมนุษย์ และเทวา ได้อาศัย
กรรมกระษัย ไตรภพสูญ อาตุรมลาย.

นิสรวรรค ที่สี่

๓๑. นิสโก.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่านิสโก
เป็นเสฏโฐ ประเสริฐนัก เรื่องชกจูง

เป็นอัคโค เพราะว่าเลิศ ด้วยจิตสูง
เป็นเชฏโฐ คือจำฝูง สัตว์เวไนย.

๓๒. อุปปเมโย.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอตุลย์
ไม่อาจทำ อุปมา กันท่าไร

เพราะทรงคุณ อันใครใคร ไม่วัดได้
สุดวิสัย ใช้ประมาณ การคำนึง.

๓๓. คมภิโร.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าคมภิร
ทรงทราบธรรม ลึกล้ำ เกินรำพึง

เพราะทรงมี ธรรมสภาพ เกินซาบซึ้ง
ทรงลุ่มถึง ธรรมลึก เกินตรึกตรอง.

๓๔. โมนปตโต.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าโมนะปัตต
ควบคุมจิต วิเศษได้ ดั่งใจปอง

มีโมนะธรรม กำจัด สิ่งเศร้าหมอง
ตามทำนอง มุนิมุนี ที่โลกถือ.

๓๕. เขมวกโร.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าเขมกร
เกษมจาก สรรพพิษ กิตติระบือ

เพราะทรงสอน เวไนยสัตว์ ตัดยึดถือ
ได้มีชื่อ ว่าศิษย์พระ เขมกร.

๓๖. เวโท.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าทรงเวท
ขจัดเสีย ซึ่งโมหันธ์ ทุกชั้นตอน

เพราะทรงเดช เรืองแสง ตั้งแผลงศร
ไม่กลับย้อน มาคลุมสัตว์ วิบตไกล.

๓๗. ธมฺมมฺภูโจ.

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ธมฺมมฺภูโจ
ผู้ถึง โลกุตร์ หลุดอาลัย—

ดำรงอยู่ อย่างอ่ำโอ้ ตามวิสัย—
อันยิ่งใหญ่ ในตัวเอง ทุกเพรงกาล.

๓๘. สุสํวตฺตโต.

ไอ้องค์พระ บรมครู สุสํวตฺตโต
ไม่มีตน ไต่ด้วย อุปาทาน

ผู้ทรงอด— ตภาพธรรม ล้าสังขาร
ชัชวาลย์ จากกิเลส เหตุจัตติ.

๓๙. สงฺคาติโค.

ไอ้พระองค์ ทรงเป็น สงฺคาติโค
แห่งวิญญะ พันทั่ว ทั้งชั่วดี

มีมโน ก้าวออก นอกวิดี—
จึงไม่มี เครื่องข้อง ยึดครองใจ.

๔๐. มุตโต.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่ามุตโต
แห่งโลกีย์ กลายเป็น โลกุตร์ไป

เพราะพ้นหลุด ฝุ่นไผ่ จากวิสัย
จึงว่างไกล จากตนตัว เครื่องพัวพัน.

สรุปวรรค ๔.

ทั้งฉลาด ทั้งสามารถ ทั้งวิสุทธิ
ตามพระองค์ ได้เอน อย่างไรกัน

ทั้งวิมุตติ จากตัวตน พ้นโสภคัลลย
ควรพวกท่าน ครองตรึก นึกได้เอง.

นาควรรค ที่ห้า

๔๑. นาโค.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา นาคะประเสริฐ
ทั้งเข้มแข็ง ทั้งอ่อนน้อม พร้อมวิธี

พระคุณเลิศ อุปมา พญาหัตถี
เกิดความดี ทัวไกรวัลย์ สดพรรณนา.

๔๒. ปนฺตเสโน.

ไอ้องค์พระ บรมครู ผู้อิสระ
ทุกกาละ ทุกข์ใดใด ไม่บีทา

กิเลสใด ไม่ปะทะ ไปทุกท่า
เรียกได้ว่า มีวิเวก เป็นเอกจริง.

๔๓. ชีณสญโทยโน.

ไอ้พระองค์ ผู้ทรงสิ้น สิ่งผูกพัน
อารมณ์ใด กิเลสใด ไม่พาดพิง

ไม่เหลืออยู่ แต่สักชั้น วิสฺฐิยัง
จึงแน่วหนึ่ง ไม่โคลงโยก : เป็นโลกอุดร.

๔๔. วิมุตโต.

ไอ้พระองค์ ผู้ทรงพ้น พิเศษแล้ว
เพราะกิเลส ทำลายไป ในทุกตอน

เพราะผ่องแผ้ว จากกองทุกข์ ทุกখনอน
พ้นจากร้อน เหลือแต่เย็น เป็นนิพพาน.

๔๕. ปฏิมนฺตโก.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าปฏิมนฺตัก
เกิดขึ้นเหมาะ เจาะแก้เหตุ ทุกฐานการ

เพราะปัญญา สารพัน ทุกชั้นฐาน
มีปฏิภาณ ผ่านไปได้ ไม่ติดตัน.

๔๖. โมนะ.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าโมนะ
เป็นมุนี มีโมณะธรรม เป็นสำคัญ

ความหมายเดียว กับพุทโธ ไม่ผิดผัน
เครื่องฟาดฟัน อวิชา ฝ่าออกไป.

๔๗. ปนฺนชฺโช.

โอ้พระองค์ ผู้มีรง ลดลงแล้ว
ไม่อวดโอ้ โอหัง ดังใครใคร

จึงผ่องแผ้ว จากอวดตา มานานุสัย
ที่ยกทรง ขึ้นไสว คั่นใหญ่ยาว.

๔๘. วิตราคะ.

โอ้พระองค์ ทรงปราศ จาการคะ
ไม่มีสี ไตใด ให้กลืนคาบ

เครื่องย้อมติด หลุดละ เปลี่ยนเป็นขาว
อย่างทีขาว โลกย้อม กันมอมแมม.

๔๙. ทนฺโต.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าทนฺโต
คือสัจจะ จาคะ ขันตี แนม

มีทะโม เป็นยอดธรรม ชำของแถม
ปัญญาแถม ผีกลตได้ ดังใจปอง.

๕๐. นิปฺปปญฺโจ.

โอ้พระองค์ ทรงทำลาย สายระยาง
ให้เชือนแซ แก่การเดิน ในครรลอง

ที่รุ่งรัง กิดขวาง อย่างห้วยหนอง
แล้วลอยล่อง สู่จุดหมาย ได้จับไว.

สรุปวรรค ๕.

ทั้งฉลาด ทั้งสามารถ ทั้งไหวพริบ
ทั้งอดีต อนาคต จดกันไป

จึงเห็นกาล ไกลลิบ ใต้แจ่มใส
ทุกทุกนัย ก็ถูกต้อง เป็นคลองธรรม.

อิสีสัตมวรรค ที่หก

๕๑. อิสีสัตตโม

ไอ้พระองค์ ผู้อิสี สัตตมะ
เป็นองค์ที่เจ็ด แห่งอิสี ที่เด่นดวง

แสงจณ พบปะ คุณใหญ่หลวง
สัตว์ทั้งปวง ได้ปรีดา เพราะบารมี.

๕๒. อุกุโ

ไอ้พระองค์ ทรงสัจเจเหลือ เหนือความคิด
กิเลสไว้ ลวงใคร นั้นไม่มี

ไม่มีเท็จ ไม่มีปด ทุกวิถี
สมเป็นที่ อุ่นใจ ไม่ระแวง.

๕๓. เตวิชโช

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าไตรวิชช
รู้จักโลก รู้ช่วยโลก รู้จัดแจง

มีวิชา ขวลิขิต ได้ส่องแสง
ให้โลกแล้ง เลิกโศก ทุกโลกเย็น.

๕๔. พรหมสตโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าพรหมสัตว์
เป็นพระพรหม ที่เหนือพรหม อุดมเป็น

ทรงเมตตา สารพัด จนสัตว์เห็น
ด้วยเชิงเช่น ที่อุดม กว่าพรหมปวง.

๕๕. นุหัตโก

ไอ้พระองค์ ทรงเสร็จ จากการอาบ
สิ้นอาสวะ มีมณะ ที่เด่นดวง

มรรคญาณ ล้างทั้งบาป และบุญหลวง
อันโชติช่วง บริสุทธิ์ หยุดเปื้อนเลน.

๕๖. ปทโก

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าปะทะโก
พฤติกรรม แน่วหนัก มีหลักเกณฑ์

มีสภาพ พุทฺโธ โสฬให้เห็น
มุ่งความเย็น เป็นนิพพาน สถานเดียว.

๕๗. ปสฺสทุโธ

ไอ้พระองค์ ทรงระงับ ดับสันดาน
ต่ออารมณ์ ไตใด ไม่ยึดเหนี่ยว

สงบเย็น เป็นนิพพาน ไม่ชานเสียว—
ไม่เปล่าเปลี่ยว เพราะเมตตา วิหารธรรม.

๕๘. วิทิตเวโท

ไอ้พระองค์ ทรงธรรมกิต วิทิตเว
ให้มนุษย์ พ้นหลุด จากกองกรรม

ปัญญาจร สุตวิเศษ ทรงอุปถัมภ์—
เพราะเหตุอา— นาจปัญญา มหาพลัง.

๕๙. ปุรินฺทโท

ไอ้พระองค์ ทรงขยี้ บุรีมาร
ให้เหือดแห้ง หายไป ไร้กำลัง

คือกิเลส ในสันดาน พิชณม์
ทรงสอนสั่ง สาวกให้ ทำลายมาร.

๖๐. สกฺโก

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าสากยะ
แล้วเป็นจอม สัตว์ทั่ว ทุกจักรวาล

เป็นหน่อเนื้อ โอกกากะ อันกล้าหาญ
ทรงปาฏิหาริย์ นำสัตว์ ขจัดภัย.

สรุปวรรค ๖.

ทั้งเยือกเย็น ทั้งฉลาด ทั้งอาจหาญ
ทรงชนสัตว์ จากวัฏฏ์วน พ้นออกไป

ทั้งเมตตา มากประมาณ ไม่ทวนไหว
อย่างน้อยได้ รุ้ยบัยยัง พลังวน.

อริยวรรค ที่เจ็ด

๖๑. อริโย

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอริโย
ตัดกิเลส เหตุแห่งวัฏฏ์ เต็มอัตรา

พระสัมมา สัมโพ — ธิญาณกล้า
ไม่มีข้า — ตีกลใดเหลือ เชื้อต่อไป.

๖๒. ภาวิตตโต

ไอ้พระองค์ มีพระองค์ อบรมแล้ว
ทุกบารมี เต็มล้น จนพระทัย —

มีสันดาน ผ่องแผ้ว จากอนุสัย
วิมุตติไกล จากวัฏฏ์วน พันว้ายเวียน.

๖๓. ปตฺติปตฺโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าปตฺติปตฺต
กองกิเลส สุกฤษฎ์ ไม่เบียดเบียน

เพราะลุดถึง ธรรมสัจจ สุขเสถียร
ทุกข์เกษียณ เป็นนิพพาน กาลนิรันดร์.

๖๔. เวยยากรโณ

ไอ้พระองค์ ทรงเผยแพร่ อย่างชัดแจ้ง
ให้หมู่สัตว์ สลัดได้ ไม่ติดพัน

ซึ่งความลับ รุนแรง แห่งทุกข์ชั้น
ได้พากัน พันโศก โลกวิไล.

๖๕. สติมา

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม สติมา
อวิชา ไม่อาจจู่ สู่พระทัย

เพราะเหตุว่า มีสติ เป็นวิสัย
ทุกข์น้อยใหญ่ ไม่อาจเกิด กวนกมล.

๖๖. วิปัสสี

โอ้พระองค์ ทรงสมญา วิปัสสี
อิริยา— บถใดใด ไม่มีดมนท์

ความตื่นมี ในความหลับ ไม่สับสน
พระทศพล ญาณมี ทุกวัน.

๖๗. อนภินโต

โอ้พระองค์ ทรงสมญา อะนะภินัต
ไม่แพบพุบ หุบเหี้ยว เพราะเกี่ยวพัน—

น้ำพระทัย ไม่ตระหวัด ไม่เหิน
อารมณ์อัน ไม่อภิมย์ ระทมใจ.

๖๘. โน อปณโต

โอ้พระองค์ ทรงมี กมลจิต
ความยั่วแห่งอารมณ์ ระทมใส่

ไม่อาจพุง แต่สัณนิท ในทุกวิสัย
สักเท่าใด ใจไม่ฟู, อยู่อย่างเดิม.

๖๙. อาเนโซ

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอาเนช
น้ำพระทัย ไม่หวนไหว ไม่ถูกเติม

เหยือกเกเลส สักเท่าไร มาใส่เสริม
ไม่ลดเพิ่ม แต่สัณนิท จิตถาวร.

๗๐. วสีปตโต

โอ้องค์พระ จอมมุนี วสีปัตต์
พระองค์ออก จากอำนาจ ดัสกร

สามารถตัด เชือกเกเลส เป็นเหตุถอน
ที่เคยร่อน กลับหาย กลายเป็นเย็น.

สรุปวรรค ๗.

ทั้งมีพลัง ทั้งตั้งมั่น ทั้งขันแข็ง
ธรรมทั้งสี่ ถึงได้ ทุกประเด็น

ทั้งส่องแสง สัตว์ทั้งหลาย ได้มองเห็น
ความสำคัญ เสรีโศก วิโยคไกล.

สัมมัคคตวรรค ที่แปด

๗๑. สมมุคคโต

โอ้พระองค์ ทรงสมญา สัมมัคคะโต
เมตตาสัตว์ ทรงทำนุก ทุกทำนอง

สัมพุทโธ ผู้สหาย แห่งสัตว์ผอง
อยู่ในคลอง แห่งธรรม นำปลอดภัย.

๗๒. ฌายี

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าฌายี
เพ่งสมณะ จิตมั่นคง และว่องไว

ความเพ่งมี สูงสุด พุทธวิสัย
เพ่งปัญญา สว่างไสว ได้รู้จริง.

๗๓. อนนุคตนุตโร

โอ้พระองค์ ดำรงจิต เหนือกิเลส
หายหน้าไป เปรียบได้ ดังฝูงลิง—

ทุกประเภท ไม่กลับ มาสู่สิ่ง
ที่ถุกยิง ตายหมด งดหลอกใคร.

๗๔. สุพุทโธ

โอ้พระองค์ ทรงมี บริสุทธ์
จากกองทุกข์ ทุกชนิด ไม่ติดพระทัย

เพราะวิมุตติ จากกิเลส ทุกวิสัย
ดั่งน้ำกลิ้ง จากใบ ปทุมมา.

๗๕. อสีโต

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอะสีติ
ไม่อาจเป็น หลักแหล่ง แห่งอวิชา

เพราะมีจิต ลุกระทั้ง วิสังขาร
ทั้งภิกขุ และตณหา ไม่เกาะกุม.

๗๖. อปปฏิโต

โอ้พระองค์ ไม่ทรงมี ที่หวาดกลัว
แห่งความอยาก ความติด ชีวิตรุม

เพราะไม่มี ตนตัว ที่มีวุ่น —
จะประชุม ตัวกู และของกู.

๗๗. ปวิวิตโต

โอ้พระองค์ ทรงมี ความวิเวก
ในภายใน ไม่มียึด ซึ่งธรรมคู่

เป็นธรรมเอก สงบสิ้น กิเลสอยู่
ภายนอกสู่ วิเวกได้ ไม่วุ่นวาย.

๗๘. อคฺคฺคฺปฺตฺโต

โอ้พระองค์ ทรงพระนาม อัคระปัตต์
ล้วนสูงสุด เป็นโลกุตร์ แห่งธรรมกาย

ทรงลุลุธรรม สารพัด ตามมุ่งหมาย
เรียกว่าได้ สิ่งเลิศสุด วิมุติประจำ.

๗๙. ตินฺนโณ

โอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าตินโณ
คือข้ามทั้ง กองกิเลส และกองกรรม

ตั้งผูกผแผ่ ข้ามสมุทร สุดลึกล้ำ
การกระทำ เป็นเพียง กิริยา.

๘๐. ตารยนฺโต

โอ้พระองค์ ทรงชนสัตว์ ข้ามสมุทร
คือไม่เกิด กิเลสอยู่ ทางหู ตา ฯลฯ

ให้พ้นหลุด จากห้วง แห่งสังสาร
เลยได้นาม สมญา ว่าตาระยันต์.

สรุปวรรค ๘.

ทั้งข้ามเอง ทั้งช่วย ผู้อื่นข้าม
ทั้งงามงด ทั้งสดใส ในอนันต์ —

ถึงที่สุด แห่งความ สุทธิสันต์
แห่งนิรัน — ครอบภาพ ทรงทราบเอง.

สันตวรรค ที่เก้า

๘๑. สันโต

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าสันโต
ร่างบัพได้ เพราะไม่มี กิเลสครอง

มีมโน กายา วาจาผอง
อาสวะ ไม่ไหลนอง อีกต่อไป.

๘๒. ฐุปโย

โอ้พระองค์ ทรงบัญญัติ อันหนาแน่น
หรือบัญญัติ ผ่าทะลุ แผ่นดินไป

เปรียบดังแผ่น พสุธา ให้อาศัย
หรือทนต่อ อารมณ์ได้ ดุจแผ่นดิน.

๘๓. มหาปโย

โอ้พระองค์ ทรงบัญญัติ มหาศาล
ปัญญาสูง ปัญญาลึก ปัญญาอจินต์

ทุกเหตุการณ์ ทรงทราบได้ ดังถวิล
เป็นมุนินทร์ จอมปัญญา แก่กล้าจริง.

๘๔. วิตโลโก

โอ้พระองค์ ทรงปราศ จากความโลภ
อุปาทาน ทุก ทุกแบบ ไม่แอบอิง

ไม่อ้อมโอบ อารมณ์ใด ไร้สู่สิ่ง
แต่สักสิ่ง ว่าตัวเรา หรือของเรา.

๘๕. ตถาคโต

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ตถาคต
เข้าถึงแดน นิรันดร สอนพวกเรา

มีญาณจรด ถึง“ตถา” ผ่าความเขลา
เหมือนเทือกเถา แห่งพระองค์ ผู้ทรงญาณ.

๘๖. สุกโต

โอ้พระองค์ ทรงพระนาม พระสุคต
ชั้นสุดท้าย ได้ถึง ซึ่งนิพพาน

ด้วยปรากฏ ว่า“ไปดี” ทุกสถาน
เรียกว่าการ “ถึงดี” มีแต่เย็น.

๘๗. อปฺปฏิปุคฺคโล

โอ้พระองค์ หาไม่ได้ ผู้ใดเปรียบ
ทรงอยู่เหนือ รบรึก ทุกประเด็น

เป็นคู่เทียบ หรือคู่ทำ หาไม่เห็น
อยู่เหนือเช่น เชิงกระเทียบ หรือเปรียบเปรย.

๘๘. อสโม

โอ้พระองค์ ไม่ทรงมี ผู้ที่เสมอ
ที่ดีกว่า ไม่มีท่า จะมีเลย

ใครเผยอ เทียมพระองค์ ก็ทรงเฉย
พวกเราเอ๋ย โชคดี ที่มีพระองค์.

๘๙. วิสาร์โท

โอ้พระองค์ ทรงพระญาณ อันแก้วกล้า
สิ่งใดใด ทรงทราบได้ ดังจ้านง

เรียกได้ว่า วิสา-รท บทประสงค
จึงได้ทรง ทราบสิ้น สรรพธรรม.

๙๐. นิปุโณ

โอ้พระองค์ ทรงปัญญา ละเอียดอ่อน
ให้ทรงชนะ กองกิเลส และกองกรรม

ทุกชั้นตอน ช่วยชู อุปถัมภ์
ทุกสัจมี ทลายลง ตรงนั้นแล.

สรุปวรรค ๙.

ทั้งแก้วกล้า ทั้งปัญญา ละเอียดอ่อน
แม่หม่มาร ไตโต ใฝ่รังแก

ทั้งลึกซึ้ง ทุกชั้นตอน ทุกกระแส
หรือเข้าหยาบ ก็พิณศ ปราศไปเอง.

ตณห์จจิทวารรค ที่สิบ

๙๑. ตณห์จจิโท

โอ้พระองค์ ทรงทำลาย ช่ายตณหา
ทำลายบ่วง แห่งวัฏฏะ ละทุกข์ไกล

ดังพญา ปักษี มีฤทธิ์ใหญ่
อารมณ์ไหน ก็ไม่มี ที่พันพาน.

๙๒. พุทฺโธ

โอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าพุทฺโธ
เป็นผู้ตื่น จากหลับ อันเนิ่นนาน

เพราะมีโพธิปัญญา อันกล้าหาญ
แล้วเบิกบาน สดสว - ด้วยปัญญา.

๙๓. วิตรูโม

โอ้พระองค์ ทรงออก จากหมอกควัน
คือหมอกแห่ง โมหะ อวิชชา

ที่เคยกัน ดวงใจ ไว้แน่นหนา
ไม่กลับมา มีดมน ผ่านพ้นไป.

๙๔. อนุปฺลิตโต

โอ้พระองค์ ไม่ทรงติด ในดั่งเหนียว
คือตณหา และทิฏฐิ วัฏฏ์ไกล

ที่สัตว์โลก เกาะเกี่ยว แต่ไหนไหน
ไม่เป็นภัย ดังเช่นดั่ง รังนกตาย.

๙๕. อาหุเนยฺโย

โอ้องค์พระ อาหุเนย - ยะบุคคล
ไทยทาน เกิดบุญ คุณมากมาย

เป็นบ่อเกิด แห่งกุศล แก่สัตว์หลาย
มีพระกาย เป็นนาบุญ โลกอุ่นใจ.

๙๖. ยุกุโ

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าเป็นยักษ์
ความจริงคือ สัตว์ต้องกลัว ทั่วโลกยั

แปลกหนัก บางคน ก็สงสัย
ต้องบูชา สุดใจ ได้เชื่อฟัง.

๙๗. อุตตมปุคฺคโล

โอ้อंकพระ บัญญาคม อุดมบุรุษ
เพราะลึง ชิงนิพพาน ก็เลสพัง

เป็นมนุษย์ งามปลอด ยอดอรหัง
เป็นสรวะ มนุษย์ทั้ง เทพและพรหม.

๙๘. อตุโล

โอ้พระองค์ ทรงพระคุณ ไม่วัดได้
เหตุว่ามี สุนฺญตา เป็นอาคม

เหนือการเปรียบ การบรรยาย ให้เสียงขรม
โลกนิยม พระคุณเห็น เป็นอดุลย์.

๙๙. มหฺนโต

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่ามหันต์
ทั้งลึกซึ้ง ใหญ่หลวง กว่าปวงคุณ

เพราะคุณอัน ล้ำเลิศ ประเสริฐสุนทร
ทั้งคำจุน โลกกว้าง ว่างทุกขภัย.

๑๐๐. ยสฺสคฺคปฺปตฺโต

โอ้พระองค์ ทรงมี กิตติยศ
กิตติคุณ ร่ำระบือ เลื่องลือไกล

กิตติศัพท์ ปรากฏ โลกไหนไหน
โลกน้อยใหญ่ ล้วนเคารพ ครบไตรทวาร.

สรุปวรรค ๑๐.

ทั้งเรื่องยศ เรื่องเดช เรื่องกิตติศัพท์
ไว้เป็นหลัก ปฏิบัติ ชัดสันดาน

ทั่วไควลย์ ยอมรับ สมณสาสน์
มีนิพพาน เป็นที่หมาย ฝ่ายอนันต์.

สรุปอุปาลีพุทธคุณ ๑๐๐ บท

อุปาลี พุทธคุณ หนุนให้คิด
หากผู้ใด ทำในใจ ไว้ทุกวัน

แม้เพียงแต่ ท่องบ่น สาธยาย
มีศรัทธา ปสาทะ ประสงค์

ในพระพุทธ ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ให้เกิดองค์ อริยกัน — ตสี่กล้า
ครบเป็นองค์ โสตาปัต — ติยังคมา

ต่อแต่นั้น มีแต่ จะก้าวไป
จะเข้าสู่ อมตะ มหานิพพาน

มีนิมิต ร้อยรส บทแผกผัน
จะพากัน แน่นหนัก รักพระองค์.

ก็ยังเกิด ผลได้ ตามประสงค์
อย่างมั่นคง เป็นอเวจจับ — ปสัทธา.

ไม่มีอะไร อะไร จะตายด้าน
ได้ตามกาล อันสมควร ถ้วนทุกคน.

๑หมวดบทนำ

อุทิศนา

ลอยธรรมะมาลัย	ลงสู่โลกอันเบียดบีบ
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธทรงประสงค์ ฯ
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยัง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกสุขสถาพร ฯ
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวสู่ผู้ไตร่จจาน ฯ
จะทุกข์ทนทั้งคี่วัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ

บรรษัทพระพุทธองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผ่องผ่องพ้นภัย ฯ
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งปถพี ฯ

พ.ท.

๒๕๒๓

อุทิศนา

จักรธรรมะมาลัย	จะหมั่นทั่วทั้งราชตรี
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธทรงประสงค์ ฯ
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกสุขสถาพร ฯ
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวสู่สู่เตร็จจาน ฯ
จะทุกข์ทนทั้งคืนวัน	พินาศกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ
บรรษัทพระพุทธองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผ่องผ่องพ้นภัย ฯ
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งราชตรี ฯ

หัวข้อธรรมใน คัมภีร์

คิดไว้
โดย
พุทธทาสภิกขุ

สมัยนี้ พวกเรา เอาแต่ให้
พอบอกให้ ประพฤติธรรม ก็กำ

คำนำ

หัวข้อธรรมประเภทนี้มีไว้สำหรับใช้เฟื่อง เพื่อให้เห็นข้อเท็จจริงแห่งข้อความนั้นแล้วเฟื่องต่อไป เพื่อให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้นขึ้นมาจริงๆ จนจิตใจเปลี่ยนไปตามข้อเท็จจริงนั้น ในการที่จะทำให้เกิดความสดสังเวช ความไม่ประมาท การเปลี่ยนนิสัยที่ไม่พึงปรารถนา กวาดล้างความรู้สึกชนิดที่ทำความรำคาญต่างๆ ให้แก่ตนให้หมดไปจากจิตใจ และมีความสะอาด ความสว่าง และความสงบ โดยสมควรแก่การกระทำของตนๆ.

ความรู้ ความเข้าใจ ที่เกิดจากการเฟื่องทำนองนี้ จะถูกต้องและมีประโยชน์กว่าที่เกิดจากการอ่านตะพึด และยังเป็นการปฏิบัติกรรมฐานภาวนาชนิดหนึ่งอยู่ในตัว ทั้งสมาธิและปัญญาในระดับที่คนทั่วไปจะพึงทำได้ และพร้อมกันนั้นก็เป็นศีลอยู่แล้ว ในขณะที่มีการสังวรระวังบังคับตัวให้ทำเช่นนั้น ไม่มีโอกาสแก่การทุจริตแต่ประการใด.

พุทธทาส อินทปัญโญ

หมวดนำ

คำประพันธ์ บทพระธรรม ไม่เฉพาะ
 ทัดดา, โพธิ์ โพธิ์ อัคร
 หรือ สัมผัส ข้อใด แห่งบทกลอน
 ห่อหุ้ม เชื้อชาติ ตมณีสมา ๔

ขอแต่เพียง ให้ธรรม แห่งธรรมะ
 ได้แจ้งจะ ฤๅตเห็น เป็นปฐม
 แล้วได้รส แห่งพระธรรม คำธรรม
 ที่ใด บ่ม เมื่อกิจ ให้เสร็จ ๕

ได้เห็นแล้ว เมื่อกิจใหม่ จากก่อนได้
 ไม่ช้าช้า สิ้นสง่า แห่งธรรมะ
 เป็นอันกล้า สามารถ ไม่ขาดเกิน
 ขอชวนเชิญ ชมธรรมรส ๖๓ ๖

พุทธทาส อินทปัญโญ

คำถามทุกข์เกิด

๓ คำถามทุกข์ เกิดที่ใจ,
เพราะเห็นผิด เมื่อผัสสะ.

๔ คำถามทุกข์ ละไม่ในท่า,
ถ้าไม่ใจ เมื่อ ผัสสะ.

๕ คำถามทุกข์ เกิดไม่ได้,
ถ้าเห็นผิด เวล้อง ผัสสะ.

พุทธทาสภิกขุ

๕. ปลูกพืชไร่ ปศุสัตว์ใหม่หมดทั้ง
ได้ ปลูก คัดเลือก ส่งให้ กรมการค้า

ธรรมพรปีใหม่

อันชีวิต	ผลิตขึ้นมา	จากพระธรรม
ด้วยพระธรรม	โดยพระธรรม	นำวิถี
สุทธ ปัญญา	เมตตา	และขันติ
ปีใหม่นี้	มากกว่าเก่า	พวกเราเอ๋ย

ชีวิตของผู้ประเสริฐ

ผลขึ้นมา	จากนรก	ให้บัลลังก์
แล้วนั่งพัก	บนสวรรค์	กันสักครู่
มีเวลา	เนานิพพาน	นานโขอยู่
ชีวิตผู้	ประเสริฐศรี	เช่นนี้แล.

ส. ค. ศ.

- ๑) ผู้ใหม่ผู้ สำหรับผู้ กว้างใหญ่
 ฝึกหัดใหม่ ผู้ช่วยผู้ ทั่วหน้า
 ทั้ง ขอบเขต และจำนวน ล้วน กิ่งก้าน
 แต่คนชั่ว กลับถอยถอย หนีคน
- ๒) ผู้ใหม่ผู้ เก่งกว่าผู้ใหม่ผู้
 ไม่สู้ผู้ จะหมดดี เพราะผู้ใหม่
 รู้จักผู้ กะจัด, เพราะผู้ใหม่
 ผู้ใหม่ ผู้ใหม่ ผู้ใหม่ ผู้ใหม่

พุทธทาสภิกขุ

๑ หมวดการงาน

การงานคือการปฏิบัติธรรม.

อันการงาน คือคุณค่า ของมนุษย์ ของมีเกียรติ สูงสุด อย่าสงสัย
ถ้าสนุก ด้วยการงาน เบิกบานใจ ไม่เท่าไร ได้รู้ธรรม จำซึ่งจริง

เพราะการงาน เป็นตัวการ ประพฤติธรรม กุศลกรรม กล้าปณมา มีคำยัง
ถ้าจะเปรียบ ก็เปรียบคน ฉลาดยิ่ง นัดเดียววิ่ง เก็บนก หลายพกมา

คือการงาน นั้นต้องทำ ด้วยสติ มีสมาธิ ขันติ มีอุตสาหะ
มีสัจจะ มีทมะ มีปัญญา มีศรัทธา และกล้าหาญ รั้งงานจริง.

การงานเป็นสิ่งที่น่ารัก.

อันที่จริง การงาน นั้นน่ารัก
ไม่รู้จัก ก็ปล่อยปละ แล้วละวาง

แต่ที่แท้ การงาน นั้นน่ารัก
ถ้ายังทำ ยิ่งฉลาด ไม่พลาดยิ่ง-

การงานนี้ ดูโหด มันน่ารัก
คือมีสติ จันทะ ทมะเกิน

เมื่อยังไม่ รู้จัก ก็อวดนาง (คือไม่ชอบ.)
บ้างร้องคราง เมื่อรอน้ำ ว่าเบื่อจริง
สอนให้คน รู้จัก ไปทุกสิ่ง
ได้ตรงดิ่ง สิ่งอุกฤษฏ์ คือจิตเจริญ
เป็นการชัก ธรรมะมา นำสรรเสริญ
ครั้นหยุดเพลิน จิตก็วาง ทางนิพพาน.

การงานทำให้ชีวิตสดใส

อันการงาน นั้นประเสริฐ ตรงที่สนุก ยิ่งทำงาน ยิ่งเป็นสุข ทุกสถาน
ทำชีวิต ให้สดใส ใจเบิกบาน ในการงาน ประจำวัน นั้นเองนา

เมื่ออย่างนี้ มีแต่คน วิมลจิต
เกิดสังคม ที่อุดม ด้วยเมตตา

ผลของงาน ล้นเหลือ เพื่อแผ่ทั่ว
ทั้งเมืองเล็ก เมืองใหญ่ ได้ชื่นชม

เย็นสนิท ดวงใจ ไร้โทสา
อยากเรียกว่า รัชมิกะ สังคมนิยม
สัตว์ทุกตัว ใหญ่น้อย พลอยสุขสม
โลกระดม สุขวาง ทางนิพพาน.

การงาน

อันการงาน คือคำ ของมนุษย์
ของขี้เกียจขี้ขลาด ของขี้สงสัย
เห็นสกปรก ถัดไปทำงาน เปิ่นบาทใด
ไม่แพ้ไร รู้ธรรม รู้ชั่วชั่ว

ตัวการงาน คือตัวการ ประพฤติธรรม
พร้อมกันไป หลายคำ มีคำยิ่ง
เห็นจะเปรียบ ก็เหมือนคน นิสัยยิ่ง
ผิดได้ชั่วยิ่ง ก็ผิดคน หลายพวกเคย ฯ

✽

กิเลสคุณ

คุณเสียดี มีแท้ แม้กิเลส
ทำสมเพช เห็นเห็นไร ก็ไม่เห็น
ว่าเห็นทาส กิเลส อยู่เห็น
จะรอดเห็น ปรารถนาไป เห็นไม่

กันธรรมะ เขาบอกออก อัมกิเลส
ทำสมเพช ชั่วยิ่ง เห็นชั่วยิ่ง
ทำนั้น ทำนั้น สรรพมา
ได้เห็นแท้ กิเลสไป สมใจเคย ฯ

✽

จริง ชั่ว !

จริง ชั่ว ! เรามักบอก
เพชราเหตุ ที่ธรรมแท้
แห่งทุก ๆ สิบสี่ คำ
เป็นไป ชั่ว ที่เห็นยิ่งแท้

ธรรม, ธรรม, ธรรม, ไหมนี้
โลกนี้, โลกนี้, โลกนี้ เป็น
ใคร คุณ เผลอ ธรรม, จาน-
ตม, ธรรม, ธรรม, ธรรม

ธรรม, ธรรม
โลก, ธรรม
ใคร, ธรรม
คุณ, ธรรม ฯ

ที่, ธรรม
ยิ่ง, ธรรม
ดู, ธรรม
ธรรม, ธรรม ฯ

๒ หมวดอุปมาคำกลอน

ยาระงับสรรพทุกข์

ต้น "ไม่รู้-ไม่รู้" นี้เอาเปลือก
 ต้น "ชั่ว-ชั่ว" นั้นเปลือก เอาแก่นแข็ง
 "อ่อนนุ่มเอง" เอาแต่ราก ฤทธิมันแรง
 "ไม่มีย-ของกู" แลจง เอาแต่ใบ

"ไม่ทำเอา-ทำมัน" เฟ้นเอาดอก
 "คงก่อนตาย" เลื้อมาก่อน ลูกในช่อง
 นก อ่อนนี้ อ่อนละ ชั่ง ตังเกณฑ์ไว้
 "ดัมไม่เหลือ" สวรรค์ทั้ง ๙ ชั้เมล็ด มัน

หนักหนักขึ้น เท่ากับ นกบินลง
 เล็ดกลิ้งไป เสกตก นกอากรรม
 "สพเพ ชุมมา นล อมณีเวสส" จม
 มีธรรมชั้น นกทั้ง ๙ ในพุทธกาล

จัดลงมือ ไว้ให้ พอดีมา
 เต็มปากปลา เนื้อได้ นกในลม
 นกขึ้นช้า สักเวลา พดตาม
 ก็นั่งเฝ้าความ หลงสรรพไรด เป็นโลกอุดร

พุทธทาส อินทปัญโญ

หลักเป็นประธานของพุทธธรรม

๑. ไผ่สามขา

ไผ่สามขา อาศัยกัน ชั้นเอกอุตม์
คือพระพุทธ พระธรรม แลพระสงฆ์

๒. ศาสดราสามอัน

ศาสดรา มี สามอัน บันบาปลง
ตั้งประสงค์ คือศีล - สมา - วิ ปัญญา.

๓. โจรฉกรรจ์สามก๊ก

โจรฉกรรจ์ สามก๊ก ฉกปล้นตะ
ก๊กโจทะ โทสะ และโมหา

๔. บ้ารกสามดง

บ้ารก สามดง หลงหลับตา
ว่า “เที่ยงแท้” ว่า “สิ้นสุด” ว่า “ไม่มีอะไร”

๕. เวียนวง สามวน

เวียนวง สามวน ทนทุเรศ
วน “กิเลส” “กรรม” “วิบาก” ยากแก้ไข

๖. ทุกข์หนทั้ง ๓ โลก

ทุกข์หน ทั้งสามโลก วิโยคใจ
กามวิสัย รูป - อรูป เผ่าลูกคนล่า.

๗. เขาโลกมีสามเนิน

เขาโลก มีสามเนิน มานะนั้น
ดีกว่ากัน เลวกว่ากัน เสมอสม่า.

๘. ทางห้ามเดินสองแพร่ง

ทางห้ามเดิน สองแพร่ง แหล่งระกำ
หย่อนด้วยกาม ตึงด้วยเกียรติ ไม่เฉียดญาณ.

๙. แผลงห้าตัว

ตัวแผลง ห้าตัว ตอมหัวหู
นิวรรณ์ห้า กวนอยู่ ไม่สุขสานต์.

๑๐. มารน้ำกลั้วห้าตน

มารน้ำกลั้ว ห้าตน ตามรังควาน
กิเลส ขันธุ์ มัจจุ สังขาร มารเทวดา.

๑๑. บ่วงคล้องคนหกบ่วง

บ่วงคล้องคน หกบ่วง ห่วงแห่งกาม
ที่สวयงาม ไพเราะรส จดจ่อหา.

๑๒. เหตุทั้งปวงหกตำแหน่ง

เหตุทั้งปวง หกตำแหน่ง แห่ง หู ตา
ชีวหา นาสา ผิวกาย และฝ่ายใจ.

๑๓. แห้งอบายสี่ขุม

แห้งอบาย สี่ขุม หลุมนรก
 เจริญงาน เปרט-อสุร ภายใหญ่.

๑๔. ทัดองคุมสามจุด

ทัดองคุม สามจุด ยุคให้ได้
 ภาย วจี ใจ ทั้งสามคลอง ต้องสัจวร.

๑๕. ทางแห่งวิมุตติแปดองค์

ทางแห่ง วิมุตติ มีแปดองค์
 ต้องเดินให้ ถูกตรง ดังตรัสสอน.

๑๖. วัตถุที่พึงประสงค์สองชั้นตอน

วัตถุที่ พึงประสงค์ สองชั้นตอน
 ไม่ทุกข์ร้อน ทั้งสองฝ่าย ในสังคม.

อุปมาคำกลอน

อุปมา คำกลอน ไว้สอนใจ สิบหกข้อ รู้ไว้ อย่างเหมาะสม
 ประพฤติไว้ ตลอดไป ไม่ลุ่มจม มีชีวิต รื่นรมย์ สมใจเอย.

ช่างหัวมัน

จยีนกราน สลัดทัว ช่างหัวมัน
อย่าส่าออย ตะบอยจัด ไว้อัตรา

เรื่องนั้นนิต เรื่องนั้นน้อย ลอยมาเอง
เรื่องเล็กน้อย ตะบอยเห็น เป็นมากมาย

เมื่อตัวกู ลู่หลุบ ลงเท่าไร
รอดตัวได้ เพราะรู้ใช้ “ช่างหัวมัน”

ถ้าเรื่องนั้น นั้นเป็นเหตุ แห่งทุกข์หนา
ตัวกูกล้า ขึ้นเรื่อยไป อัดใจตาย.

ไปบอกเบ่ง ให้เห็นว่า จะฉิบหาย
แต่ละราย รีบเขย่งขว้าง ช่างหัวมัน.

จะเย็นเยือก ลงไป ได้เท่านั้น
จงพากัน หัดใช้ ไว้ทุกคนฯ

อย่าช่างหัวมัน

อย่าบินบ้า มัวแต่อ้าง ช่างหัวมัน
ต้องเอื้อเฟื้อ ปฏิบัติ เต็มอัตรา

การช่วยเพื่อน เหมือนช่วย ตัวเราเอง
ย่อมลดความ เห็นแก่ตัว ลงมากมาย

เห็นแก่ตัว บางเบา ลงเท่าไร
รอดตัวได้ เพราะไม่มัว ช่างหัวมัน

ถ้าเรื่องนั้น เกี่ยวกับเพื่อน มนุษย์หนา
โดยถือว่า เป็นเพื่อนเกิด - แก่เจ็บ ตาย.

เมื่อจิตเฟื่อง เล็งช่วย ทวยสหาย
ทุกทุกราย อย่าเขย่งขว้าง ช่างหัวมัน.

ยังเข้าใกล้ พระนิพพาน เห็นปานนั้น
จงพากัน ไคร่ครวญ ถ้วนทุกคนฯ

ปัด-ปัด-ปัด

ปัด ปัด ๓ : อย่างสะอาดล้ำๆ ไร้สิ่งเกะเขิน
 งามประไพทุก เกือบทั้งขบอด ขอดทุก
 มัวลือลือ ลือดเค็ม คละปนคณ -
 เอาจุฬาริณ งามไป งามใหม่มาลง ;

ปัด ปัด ๔ : อย่างใสสะอาด ไร้สิ่งเรื้อรัง
 หิ้งเป็นเครื่อง งามทั้ง ไร้หม่นหมอง
 นวลใจ งามไป งามใหม่มาลง
 งามทั้งนวล งามใหม่มาลง, งามใหม่มาลง ;

ปัด ปัด ๕ : อย่างงามทุก เกือบทั้ง
 คละปนคณ, งามใหม่มาลง งามใหม่มาลง
 งามทั้งนวล งามใหม่มาลง งามใหม่มาลง
 งามทั้งนวล งามใหม่มาลง งามใหม่มาลง ๕

พ.อินทร์

เปิด-เปิด-เปิด

เปิด-เปิด ๓ : ไช้ริมแสง แล พระขรรค์
 ยี่งัดคำ ยี่งัดเข็ด ถนัดถนี
 สกธิดา ยี่งัดเข็ด ถนัดถนี
 หวัง ๕ เปิด๓๑ ไร่ถนัด ๑

เปิด-เปิด ๗ : ไช้ริมแสง แล พระขรรค์
 ยี่งัดคำ ยี่งัดเข็ด ถนัดถนี
 สกธิดา ยี่งัดเข็ด ถนัดถนี
 หวัง ๕ เปิด๓๑ ไร่ถนัด ๑

เปิด-เปิด ๑๒ : สกธิดา พุทธาธรรม
 ยี่งัดคำ, ยี่งัดเข็ด ไช้ริมแสง
 สกธิดา พุทธาธรรม ไช้ริมแสง
 ยี่งัดคำ, ยี่งัดเข็ด ไช้ริมแสง

—พุทธาธรรม ไช้ริมแสง—

26th Feb 1975

หิ้ง ร่ม ชาร ตรึงไว้พร ทนเกิดด้น
เปลี่ยน บบปชัย ลาเปชาน ทะเลนโนล
เกิดโอโยน พ้องพ้อง ครบใจ
ด้นร่อนได้ โดยไม่ต่อ๑ โด๒อาบกัน .

๑. หนองน้ำ ๓๕๖๖ ๓๖๖๖๖๖
 ๒. หนองน้ำ ๓๕๖๖ ๓๖๖๖๖๖
 ๓. หนองน้ำ ๓๕๖๖ ๓๖๖๖๖๖
 ๔. หนองน้ำ ๓๕๖๖ ๓๖๖๖๖๖
 ๕. หนองน้ำ ๓๕๖๖ ๓๖๖๖๖๖

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

จนได้เกิด แก่ตาย ในวัฏฏะ
ไม่สิ้น ใหลล่อง อย่างนั้น
ไครมองเห็น จิตอัน ยัง ใส
อย่างนี้พอ ผลิตผล นรกอีก

ฉันท์ในเนื้อเมฆ.

รู้รักกัน หักอยู่เนื้อเมฆ
แสนวิเวก สุขใจ ดั่งในฝัน.
เมื่อเมฆนอก เมฆใน มีพัวพัน
เป็นลจลัน ลือใจ ไม่สิ้น.

ฉันท์ในเนื้อเมฆ แล้วขาดกัน ยิ่งกันเล่า
อะไรเล่า ตีดา ลอที่งาน
หรือเงินทอง อด ดั่ง ทั่ว กวาม
ก็อนมลา รัตนธาตุ เป็นจกัณโฬ
เห็นในเล่า เมฆนอก ยังออกลว
ดั่งในลว เลบได้ ก็ไม่ใน
ยังไม่พ้น ทนทน นม่นนมองใจ
พัวเมฆใน ใจจะเอา ใจจะรัก.

ดูปลิวปลิว ใจจะลั่น เพียรเมฆนพ
ไม่ทวนทน งามนพ ออกนพ
ลั่นใน ลั่นใน บัดนี้ ครอบงำ
ยิ่งกว่า ลั่น ออกใจ ทั่วเพียร

ฉันท์เมฆนพ ใจจะลั่น เป็นเมฆจก
ก็เพียร ความ ลั่นลั่น จกนพ
ทั่วเพียร ทั่ว — ทั่ว ไม่จกนพ
นพ นพ นพ ก็ลั่นในเนื้อเมฆ.

อุปมาธรรมคำย่อ.

สาม ส. สะอาด สว่าง สงบ.

สาม ก. กิน กาม เกียรติ.

สิบสาม ฟ :-

ศีลธรรมมัน แฝบ	การศึกษามัน เพ็ด
ประชาธิปไตยมัน เพื่อ	ยุชนมัน ฟุ้ง
การปกครองมัน เพื่อน	การเมืองมัน ฟุบ
สังคมมัน เฟะ	เศรษฐกิจมัน ฟ้าม
ศาสนามัน ฟั่น	วัฒนธรรมมัน เฟี้ยว
ประเทศชาติมัน ฟอน	รัฐธรรมนูญมัน ฟาง
ความเป็นไทยมัน เฟือย.	

กติ ๑.

กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู นอนในกุฏิเล้าหมู, ฟังยุงร้องเพลง

กติ ๒.

กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู เป็นอยู่อย่างทาส มุ่งมาดความวาว
เป็นอยู่อย่างตายแล้ว พบแก้วในมือ แจกของส่องตะเกียง.

ตกนรกพลาจ คว้านิพพานพลาจ.

เมื่อใด จิตว่าง จากตัวกู	นิพพานก็ มีอยู่ ณ จิตนั้น
ตัวกูเกิด เมื่อไร ที่ไหนกัน	สังสารวัฏฏ์ ก็พลัน เกิดขึ้นแทน.

ขำ ดี

ยิงคำดี จะยิงยี่ นรกมาก
 ด้ใจลอยาก ดีได้ห เป็น เค้า งรัว
 ใต้ ฟ้า ห ทั้ผอง ทั้อง ยอม กลัว
 คือ ยอม ทั้ อยู่ใต้ บัสนุ ยบ ;
 ไม่ ทั้องการ มรรคผล ครอบิพพาน
 ฤๅ ทั้องการ แต่ ทั้ เหม ทั้ปสั
 ทั้ ทั้องคณ ล่องไป ทั้ไม่ลบ
 ทั้องประ สดดี แต่ ทั้หี ; "ขำดี" เอย ฯ

*

ขอไว้ดีกว่า

ทั้ ทั้องคณ ทั้องคณ ทั้องคณ ทั้องคณ
 ทั้ ทั้องคณ ทั้องคณ ทั้องคณ ทั้องคณ
 ทั้ ทั้องคณ ทั้องคณ ทั้องคณ ทั้องคณ
 ทั้ ทั้องคณ ทั้องคณ ทั้องคณ ทั้องคณ

๓ หมวด เตอนตน

หลักของคนทุกวันนี้.

ถ้าเอาเปรียบ เขาไม่ได้ ก็ว่า “ไม่ถูก” ถ้าจุกจิก ได้ทุกที ก็ว่า “ดีเหลือ”
ถึงวันดี เกิดมี เกลือจิ้มเกลือ ร้องว่า “เบื้อ” โลกอะไร? ไม่เป็นธรรม.
คนพวกนี้ มีโลก ของตัวเอง ไปตามเพลง ของกิเลส ที่อุปถัมภ์
ไม่ยอมรับ อะไรหมด แม้กฏกรรม ความเป็นธรรม นั่นคือ “ได้ ตามใจตัว”
ไกลจากสัตว์ ไปทุกที ที่ว่าเจริญ หาส่วนเกิน มาเทิดไว้ ใส่เกล้าหัว
ใช้สงคราม ตัดสินความ ไม่คร้ามกลัว ว่าความชั่ว จะไหม้โลก เป็นโคกไฟ

✽

ยึดมั่นมั่นกัดแน่น.

ชอบยึดมั่น ระวังมั่น จะกัดเอา เพราะความเขลา ยึดมั่น มีตัณหา
อุปาทาน กอตรัด มัดวิญญูณย์ อยู่ดีดี ก็เป็นบ้า มาทันที.
ยึดสิ่งใด สิ่งนั้น แผละมันกัด กิน, กาม, เกียรติ, สารพัด กลี หรือ สรี
หรือแม้บุตร ภรรยา และสามี ความชั่วดี บุญหรือบาป จงทราบกัน.
แม้รสสุข ที่อร่อย อยู่กับใจ ชื่นที่อร่อย แน่ใจไป, ถ้ายึดมั่น
จะกลายเป็น ยักขา ขึ้นมาพลง แล้วทำหั้น กัดเอา อย่าเขลาเลย

✽

บาปใหญ่-บาปเล็ก ?

คิดว่าดี กว่าเขา ชีเราแย่
มัน เพียง แต่ ดีกว่าคน ที่บาปใหญ่
ส่วน ตัวเอง บาปเล็ก หนักในใจ
มัน บาป เขา อยู่เมื่อไร หนักใจ
เขา ตีต ข้าง, ทุเรศ ขว, ทัต บาป
มัน ยัง ตีต เหลือ สัก ก็นั่นค
ไม่ ตีต ข้าง เลวกว่า ไม่ผิด
แต่ ตีต ขว มัน ก็ หุร อยู่เมื่อไร
มัน เพียง แต่ ดีกว่าคน ที่ยังเลว
ส่วน ตัวเอง ก็ยังเลว ไม่ไปไหน
เฝ้า เกลือ ตีต รักขา เป็นบ้าใจ
มัน ก็ ไฟล์ พลัด น่าง ทุเรศ ขว

ตัวกู มิได้มี.

อันตัวกู เองหนอ ก็ไม่มี ลูกเมียกู มันจะมี ที่ไหนได้
ทรัพย์ของกู จะมี ได้อย่างไร เพราะตัวเอง มันก็ไม่ มีตัวกูฯ

ทำไมโง่?

“หุ-หาง” ยังมี อยู่ทนโท่ โง่นโง่ ไม่เห็น อันนั้นได้
ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นมี แต่ใครใคร เป็นศัตรู ทั้งสิ้นไซว์! แสนโง่จริงฯ

ระวัง ผี “กู” ผี “สุ”

อันความจริง “กู”-“สุ” มิได้มี
แต่พอโง่ ก็เป็นผี โผล่มาได้
พอหายโง่ “กู”-“สุ” ก็หายไป
หมด “กู”-“สุ” เสียได้ เป็นเรื่องดี ฯ

รักสงบ ชวนกันถอน ซึ่ง “สุ”-“กู”
อย่าให้มี เหลืออยู่ เหมือนอย่างผี
เหลือกันไว้ แต่ปัญญา และปหานี
อย่าให้มี “กู”-“สุ” เหลืออยู่เวย ฯ

อันธรรมชาติ ผี “กู” และผี “สุ”
มันเป็นคู่ กัดกัน ชันเปิดเผย
เข้าสิงจิต เมื่อไร เป็นไม่เสบาย
อย่าเลี้ยงเลย ผีทั้งสอง ต้องขับไป ฯ

ตัวกู - ตัวกู

[โอวาทให้เฉพาะคน]

อันดามจริง "ตัวกู" มิได้มี
แต่พอเฝ้า มันก็มิ จันทนได้
พอพยาย "ตัวกู" ก็หายไพบ
หมด "ตัวกู" เสียได้ เป็นเรื่องดี
ในตณึ่งนั้น จงถอน ซึ่ง "ตัวกู"
และถอนทั้ง "ตัวกู" อย่างเต็มที
คงมีแต่ วิญญู และปราณี
เหลือที่ใคร ทำได้ดี เท่านั้นเอย.

พ.ธมฺมชฺโช

13 กย. 09

*

เมื่อถูกแก่ง.

[ให้เฉพาะบุคคล]

ฉันมีปัญ-ญาล้น จนหัวโต พวกแกเฝ้า ดูหมิ่นฉัน กันจนได้
ฉันอยากฆ่า ตัวตาย ให้ใครใคร ได้เข้าใจ ว่าใครเฝ้า โขกว่ากัน.
ฉันมีดี อะไรๆ ไม่เกล้งว่า ฉันเก่งกว่า คนตั้งแสน เป็นแม่นมั่น
หัวฉันโต กว่าหัวช้าง ไม่แะกัน ทำไมแะ ไม่กลัวฉัน น่าขันเอย ฯ

จ๋องก - จ๋องล

อันความจริง "จ๋องก" มีได้มี
 แต่พอเผลอ "จ๋องก" มี ขึ้นคนได้,
 พอเผลอ "จ๋องก" ก็หายไป
 นมด "จ๋องก" เลี้ยงได้ เป็นเรื่อล ;
 สิบแปดปี ละก่อน ชั่ว "จ๋องก"
 และก่อนนั้น "จ๋องล" อย่างได้มี
 จ๋องไปเลี้ยงไป เลี้ยงมา จากคน
 เพาะไม้ มี จ๋องไกร มีในไร่ ๔

*

จ๋วก - จ๋ล

อันความจริง : "จ๋วก" มีได้มี
 แต่พอเผลอ มันเป็น "ล" ได้มาได้
 พอเผลอ "จ๋วก" ก็หายไป
 นมด "จ๋วก" เลี้ยงได้ เป็นเรื่อล ;
 สิบแปดปี ละก่อน ชั่ว "จ๋วก"
 และก่อนนั้น "จ๋ล" อย่างได้มี
 มีกัน แต่ ปีชวด และ ปีระกา
 นมด มี ไกร มีในไร่ เพาะไม้ ๔

ตัวกู กับ ตัวกู.

อัน "ตัวกู" "ตัวกู" มิได้มี แต่พอใจ มันเป็นผี โผล่มาได้
พอหายใจ "กู" - "กู" ก็หายไป พอใจใหม่ โผล่ใหม่ ดูให้ดี.

แต่ละข้าง ต่างยึด ว่า "ตัวกู" จึงเกิดการ ต่อสู้ กันอย่างผี
ต่างหมายมั่น แก่กัน จนไฟริ ทั้งเปิดเผย ลับลี้ มีทั่วไป.

ที่ดีน้อยกว่า รู้ว่ากู ก็มีดี ที่เด่นกว่า ข่มขี่ เขาเข้าไว้
ที่พอกัน กันท่า ไม่ว่าใคร ล้วนแต่ใคร่ โด่งเด่น เป็นธรรมดา.

เอาพระธรรม กวาดล้าง อย่างไม่กวาด สำหรับฟาด หัวสัตว์ ที่ข้างฝา
ตกกระเด็น เป็นเหยื่อ แก่ไก่กา ที่เก่งกว่า คืออย่าใจ ให้โผล่เอย ๆ

สุจิต - ทุจิต

สุจิต สุจิต เกิด "ตัวกู"
เผื่อใจกู ขนบ อด่ง ข้างหลัง
เขาตกใจ อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง
เผื่อ อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง

สุจิต สุจิต อด่ง "ตัวกู"
อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง
อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง
อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง

อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง
อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง
อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง
อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง อด่ง

มีอยู่แล้ว

ชนะได้ จิตไม่ มี "ตัวกู"
 ฝนพายุก็ ปรากฏอยู่ ณ จิตนั้น
 เมื่อ "ตัวกู" เกิดได้ ใจในจิต นั้น
 ล้างสารวัตร ก็พลัน ปรากฏแทน ฯ

~

รักสงบ

รักสงบ คงไม่ มี "ตัวกู"
 แดะลมที่ "ตัวกู" อย่างใดมีห้;
 มีสติ ปัญญา แลจะประจักษ์
 เห็นที่ใด หน้ให้; หน้ให้ใด ฯ

~

มีโดยไม่ต้องเป็นของกู.

ถ้าจะอยู่ ในโลกนี้ อย่างมีสุข
 มันจะสุข ผากระบาล ท่านทั้งวัน
 เป็นของกู ในอำนาจ แห่งตัวกู
 อย่างน้อยก็ เป็นนกเขา เข้าตำรา
 จะหามา มีไว้ ใช่ว่ากิน
 โดยไม่ต้อง มันหมาย ให้อะไร ฯ

อย่าประยุทธ์ สิ่งทั้งผอง เป็นของฉัน
 ต้องปล่อยมัน เป็นของมัน อย่าผันมา.
 มันจะดู วุ่นวาย คล้ายคนบ้า
 มันคือว่า "กู-ของ-กู" อยู่ร่ำไป.
 ตามระบิล อย่างอิมหนา ก็ทำได้
 ผูกยึดไว้ ว่า "ตัวกู" หรือ "ของกู" ฯ

มีโดยไม่ต้องมีผล.

ถ้ามีอะไร แล้วใจ รู้สึกเหนื่อย
มีทั้ง "กู" ทั้ง "ของกู" อยู่อัตรา

ถ้ามีอะไร มีไป ตามสมมุติ
แห่งจิตใจ ไม่วิปริต ผิดวิธี

จะนั้นมีอะไร อย่ามีให้ อัดตาเกิด
สมบูรณ์ด้วย สัมปชัญญ์ และปัญญา

เป็นศิลปะ แห่งการมี ที่ชั้นยอด
มีอย่างว่าง ว่างอย่างมี มีได้เพลิน

สำนักเรื่อย ว่ากูมี อย่างนี้หนา
นั่นอัตรา มาผุดขึ้น ในการมี.

ไม่จับยึด ว่า "ของกู" รั่วถึ
มีอย่างนี้ ย่อมไม่เกิด ตัวอัตรา.

เพราะสติ อันประเสริฐ คอยกันทำ
นี้เรียกว่า รู้จักมี ที่เก่งเกิน.

ไม่ต้องกอด ไขนรก ระหกระเหิน
ขอชวนเชิญ ให้รู้มี อย่างนี้แลฯ

สนทนาลัย !

สนทนาลัย "ตรึง" นิดเดียว
แต่พอเฉลว "ตรึง" นิดเดียว
พอเฉลว "ตรึง" ก็เฉลวไป
หมด "ตรึง" เฉลวได้ เป็นไรต่อไร;
สนทนาลัย ! ตลอด "ตรึง"
และตอน ทั้ง "ตรึง" ตลอดเต็มนี้
ทั้งนี้แต่ ปักหมุด และจันทน์
จนได้ นิด "ตรึง - ตรึง" เขาเฉลวไป ฯ

สิ่งที่รู้จักยากที่สุด.

สิ่งที่รู้จัก ยากที่สุด กว่าสิ่งใด
สิ่งนั้นคือ ตัวเอง หรือตัวเรา

ที่พระคือ เณรคือ และเด็กคือ
เพราะความรู้ เรื่องตัวกู มันไม่มี

อันตัวกู ของกู ที่รู้สึก
ส่วนตัวธรรม เป็นตัวจริง ที่ยิ่งยง

ไม่มีสิ่ง ไหนไหน ได้ยากเท่า
ที่คนเขลา หลงว่ากู - รู้จักดี.

ไม่มีเรือ มีสร้าง อย่างหมุนจี
หรือมีอย่าง ไม่มี ที่ถูกต้อง.

เป็นตัวหลง เหลือลึก ให้คนหลง
หมดความหลง รู้ตัวธรรม ถ้าเลิศตน ฯ

จงรู้จักตัวเอง.

“จงรู้จัก ตัวเอง” คำนี้หมาย มีดีร้าย อยู่เท่าไร เร่งไขหาน
ข้างฝ่ายดี มีไว้ ในดวงมาน ข้างฝ่ายชั่ว รีบประหาน ให้หมดไป.

จงรู้จัก ตัวเอง คำนี้หมาย ว่าในกาย มีกิเลส เป็นเหตุใหญ่
จึงสละแน แต่จะทำ บาปกรรมไกล ต้องควบคุม มันไว้ ให้รักบุญ.

จงรู้จัก ตัวเอง คำนี้หมาย สังขารไว้ ตนตัว มัวแต่หม่น
ไปตามเหตุ บั๊จยั ที่ใส-รูน พ้นบาปบุญ ชั่วดี มีนิพพานฯ

ศัตรูคือผู้จู่มาสอบไล่.

อันศัตรู คือ ผู้จู่ มาสอบไล่ ให้รู้ได้ ว่าเรามี ดีเท่าไหน
หรือดีแต่ จะโกรธเย็น เป็นพื้นไฟ บังคับใจ ไว้ไม่อยู่ สักครูเดียว.

อันศัตรู คือ ผู้สรร สวรรค์ให้ ตรงที่ได้ มีจิต คิดเจเลี้ยว
ว่าดกกลั่น นั้นแหละนะ เป็นพระเทียว ไม่อด, เลี้ยว ไปเป็นมาร พล่านนรก.

อันศัตรู คือ ผู้สอน สัจธรรม ว่าอาฆาต นั้นคือ น้ำสกปรก
อย่าเก็บไว้ ในใจ ให้ใจฟก จะเวียนวก วายสงสาร นานนักเอย.

เหตุฉะนั้น ศัตรู คือผู้ให้ แต่กลายเป็น ผู้ร้าย เหตุไรเหว
เพราะผู้รับ รับไม่เป็น อย่างเช่นเคย ถ้ารับเป็น พวกเราเอย หมดศัตรูฯ

๔. หมวคอธิบาย ธรรมะจากภาพ.

ภาระแห่งเจ้าตนหลวง.

เจ้าตนหลวง ห่วงประชา เป็นภาระ ดังจอมพระ ห่วงสัตว์ ในสงสาร
 เจ้าตนหลวง ห่วงชาติ ราชการ ดังสมภาร ห่วงวัด สมบัติกลาง.
 เจ้าตนหลวง ยังห่วง ศาสนา เพื่อไพร่ฟ้า พุทธม พราัสะสง
 เจ้าตนหลวง ห่วงสืบ พระวงศ์, วา - ทายาทอย่าง ก่อนมา ภาระเอยๆ

ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์.

มีชีวิต มีให้ดี ต้องมีชาติ ชาติวิลาส นั้นต้องมี ศรีศาสนา
 สองนั้นจะดี ต้องมี ธรรม-ราชา เป็นหัวหน้า และตัวอย่าง ทุกอย่างไป.
 ประเทศชาติ เหมือนร่างกาย ให้คิดดู ไม่มีกาย ใจจะอยู่ อย่างไรได้
 ศาสนา นั้น เหมือนใจ ฝ่ายนามกาย ไม่มีใจ ก็เหมือนตาย ซากกายนอน.
 มหากษัตริย์ เหมือนสติ และปัญญา ที่ปัญญา กายและใจ ให้เป็นสมร
 ร่วมกันไป คล้ายกับงาน สหกรณ์ ไม่ม้วยมรณ ไทยเจริญ เกินเปรียบเอยๆ

บวที่เริ่มบาน.

บวที่ยังบาน เต็มที่ ยังมีมาก ผู้มีพระภาค ยิ่งพอ พระทัยยิ่ง
 เหตุดังนั้น บวที่เริ่ม จะบานจริง อย่างลอกกลิ้ง ล่อหลุบ หุบเสียเอยๆ

พุทธะตัวจริง

คือความแบ่งบานถึงที่สุดของธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะ
 ซึ่งมีอยู่แล้วในคนทุกคน.

พระองค์อยู่ที่หลังม่าน.

ดูให้ดี พระองค์มี อยู่หลังม่าน
เฝ้าเรียกหา ดุจเห่าหอน หอนหาเป็น

เพียงแค่แหวก ม่านออก สักตอกหนึ่ง
จะรู้จัก หรือไม่ ไม่แน่ใจ

เชิญพวกเรา เอาการ “การแหวกม่าน”
ทำลายล้าง อวิชชา อย่างมัวเเกรง

อยู่ตลอด อนันตกาล ท่านไม่เห็น
ไม่รู้เช่น เชิงหา ยิ่งหาไกล.

จะตกตะลึง ใจสั่น อยู่หัวนไหว
รู้จักได้ จักปรีดี “อยู่นี่เอง”.

จงมงาย ตายด้าน หยุตโง่งเงง
ว่าไม่เก่ง ไม่สวย ไม่รวยบุญฯ

จงรู้จักตัวเอง.

“จงรู้จัก ตัวเอง” คำนี้หมาย
หานอกตัว ทำไม ให้ป่วยการ

ในดอกบัว มีมณี ที่เอกอุตม์
“การตรัสรู้ หรือรู้ สิ่งใดใด

ว่าค้นพบ แก้วได้ ในตัวท่าน
ดอกบัวบาน อยู่ในเรา อย่าเขลาไป.

เพื่อมนุษย์ ค้นหา มาให้ได้
ล้วนมาจาก ความรู้ ตัวตนเอง”ฯ

เสียงมือตบข้างเดียว.

มีอนันตบ ข้างเดียว ส่งเสียงลั่น
เสียงมีอนัน ดังก้อง ทั้งโลกย์

เสียงความว่าง ดังกลบ เสียงความวุ่น
เสียงสงบ กลบเสียง ทั้งโลกา

เสียงของโลก ดังเท่าไร ไม่ได้ยิน
เป็นเสียงซึ่ง ผิดเสียง อย่างสามัญ

มือข้างเดียว ตบดัง ฟังดูเกิด
ไม่ยี่ดมัน อารมณ์ใด ไม่นำพา

มีท่านตบ สองข้าง จึงดังได้
เสียงมีท่าน ดังไกล ไม่ก๊ว.

ทั้งมีคุณ กว่ากัน ทางบรรหา
หูของข้า ได้ยิน แต่เสียงนั้น.

เพราะเหตุวิญ - ญาณรับ แต่เสียงนั้น
เป็นเสียงอัน ดังสุด จะพรรณนา.

แสนประเสริฐ คือจิต ไม่ใฝ่หา
มันร้องทำ เย้ยทุกข์ ทุกเมื่อเอยฯ

ปฏิบัติเพื่อความสะอาด.

อาบอะไร ล้างกันใหญ่ ดูให้ดี
 ไม่น่าดู นั้นแหละดู ให้ดีเว
 อาบที่หนึ่ง นั้นล้าง ส่วนร่างกาย
 ภาพพวกเซ็น อาบเป็น ตัวอย่างดู
 อาบที่สอง จองล้าง โลโก้เลส
 เทียวยิดนั้น ยิดนี้ ที่กอบก่า
 เอน้ำคือ “ธรรมะ” เข้าชะล้าง
 อะไรมา ไม่ยิดมัน ไม่ขันคู้*
 ยามอาบล้าง ทำทาง ไม่น่าดู
 ยามชะล้าง แสนยาก ลำบากมี

ดูล้างกัน เต็มที่ ไม่มีเฉย
 ขอเฉลย อรรถอ้าง ล้าง “ตัวกู”.
 ย่อมทำได้ โดยขยัน หมั่นเช็ดถู
 ล้างตัวกู กันอย่างหนัก ด้วยรักทำ.
 ที่เป็นเหตุ ผลอไพล่ ไถลถลา
 เอามาทำ เป็น “ตัวกู” และ “ของกู”.
 ให้สว่าง สะอาดสิ้น สงบอยู่
 “สิ้นตัวกู” เป็นวิมุตติ ดีสุดดี.
 อาบเสร็จแล้ว สวຍဟຼ ชุคักดีศรี
 ลูถึงที่ สุขล้วน ชวนชมเอยฯ

เสียงขลุ่ยกลับมาโกไฟ่.

“เสียงขลุ่ยหวาน กลับมา หากอไฟ่” จงคิดให้ เห็นความ ตามนี้หนอ
 ว่าไฟ่ล่า ตัดไป จากไฟ่กอ

เสียงก็หวาน กลับมา หากอไฟ่
 เหมือนไอน้ำ จากทะเล เป็นเมฆา

เหมือนตักหา พาคณ ดันพิภพ
 วิ่งมาสู่ แคนวิสุทธิ์ หยุดเกเร

“อันความวุ่น วิ่งมา หากความว่าง”
 ในที่สุด ก็ต้องหยุด เหมือนอย่างเคย

ไม่มีทาง ไปไหน สหายเอย
 ความหยุดเฉย เป็นเนื้อแท้ แก่ธรรมแลฯ

* เซ่นนกเขา

ดอกไม้จัดคน.

คนนั่งจัด บุปผชาติ ก็คาดคิด
ความคิดนี้ ถูกดี แล้วหรือยัง

คิดดูเถิด พวกถนัด จัดมาดย
ใครจัดใคร แยะไป ให้นึกดู

ดูให้ดี พวกคน หลงดอกไม้
ในทันที ที่คนจัด— ดอกไม้ไป

ดอกไม้จัด คนบ้าง อย่างภาพนี้
เด็กผู้ใหญ่ ไพรผู้ดี มีหรือจน

ว่าพิชิต มันได้ ตามใจหวัง
มันจัดใคร เข้าให้มัน หยั่งคิดดู.

ถึงโลดใจ ว่าจัด ได้ส่วยหรร
อย่าหลงรู้ แต่ว่าตน จัดมาดย.

มันมัดท่าน ใจไข้อยู่ไหวไหว
มันรวบใจ คนมัด ในบัดดล.

คือพวกที่ หลงมัน ทุกแห่งหน
ไม่เคยพ้น บุปผชาติ คาดมัดใจ

ไหว้พระพุทธรูป.

อาจารย์ขา ก้อนศิลา บ้านข้าเจ้า
ทำพุทธรูป กันเถิดหนา เลิศกว่าใคร

“ถ้าอย่างนั้น ไม่ได้แล้ว ไม่ได้แน่
ขึ้นทำไป ไม่มัน มันป่วยการ

ถ้าในใจ เชื่อมัน มันก็ได้
เป็นพุทธรูปจริง ตรงที่ใจ ไม่เกเร

พุทธรูปจริง ข้างในมี ดิอยู่แล้ว
มีพุทธรูปจริง แล้วจะวิ่ง เทียวหาเอา

ลุกขึ้นเต้น เร่าเร่า น่าเลื่อมใส
“อ้อ ทำได้”! แน่หนา ท่านอาจารย์.

เหตุนั้นแก สงสัย ไม่ฉลาดจน
พุทธรูป ดายด้าน เพราะลึงเจ.

ถ้าในใจ สงสัย มันก็เขว
มันไหลเท ออกจากใจ ข้างในเรา.

พุทธรูป หินหรือแก้ว มักพาเขลา
อะไรเล่า มาหมอบไหว้ ให้ย่งเอ๋ย”

อยู่ให้เหมือนลิงในป่ากุง.

นั้นลูกตา มองเห็น ไม่เป็นหมัน
อยู่ในโลก อย่างไร ไม่ทรمان์

อยู่ให้เหมือน ลิง ในป่ากุง
อยู่ในโลก ไม่เคยถูก เขี้ยวโลภก็

คิดดูบ้าง นั่งได้ ในป่ากุง
นั่งในห้อง แสนสบาย ภายในเรือน

อยู่ในโลก ไม่กระทบ โลกธรรม
ใครมีตา รีบเคารพ นอบนบพลัน

เขาใช้มัน เล็งแล แก้ปัญหา
พิจารณา ตรองไป ให้จึงดี.

ไม่เคยถูก เขี้ยว อยู่สุขศรี
เป็นเช่นนี้ อุปมา อย่าพินเพื่อน.

ก็ไม่ถูก เขี้ยว อยู่เสมือน
มีเค้าเงื่อน เหมือนพระ- ภควันต์.

อยู่เหนือกรรม เหนือทุกข์ เป็นสุขสันต์
รีบพากัน ทำตาม ยามนี้เอยๆ

เต่าหินตาบอด.

“โอ้! เต่าเอ๋ย ขอถาม ความสักอย่าง
ตัวเป็นหิน ตาก็บอด ยอดเวรกรรม

“มนุษย์เอ๋ย เราจะบอก กรอกหูเจ้า
กรรมของเจ้า คือตำรา บ้าพอดู

ที่เป็นหิน หมายถึงเย็น อย่างนิพพาน
ความหนวกบอด ยอดสงบ ลบล้างกรรม

อันตำรา นั้นมิใช่ พระธรรมเลย
จะมีธรรม กันบ้าง ช่างกระไร

ดูท่าทาง ของเต่า เรานึกข้า
มีพระธรรม อยู่บนหลัง ยังไม่รู้”

ตัวเราเอง แหละคือกรรม ตำตาอยู่
กรรมของตุ คือตัวตุ อยู่ที่กรรม.

และประหาร อวิชชา ไยว่าข้า
เป็นความว่าง มีประจำ อยู่ร่ำไป.

คิดดูเถิด คนเอ๋ย อย่าไถล
คว่ำเอาไว้ แต่คัมภีร์ ดีเหลือเอย”ฯ

ยิ่งคิดลอกยิ่งเลอะเทอะ.

พระคัมภีร์ ยังมีใช้ องค์พระธรรม
ครั้นนานเข้า คัดลอก กันสืบมา

คัดพลาถ จงนพลาถ ช่างอึดอัด
ยังเป็นปราชญ์ ยิ่งแก้ไป ได้ไกลครั้น

ส่วนพระธรรม ล้าเลิศ ประเสริฐแท้
ธรรมของใคร ใครเห็น ตามเป็นจริง

ทั้งมีอาจ ถ้ายทอด วิธีใด
ไม่มีทาง ซ้อขาย หรือให้ปัน

มีไว้เพียง อ่านจำ เมื่อศึกษา
เพียงแต่เขียน อักษรา ให้คล้ายกัน.

ตัวไม่ชัด เดาไป คล้ายในฝัน
ยิ่งแก้มัน ก็ยิ่งเลอะ ไม่เจอะจริง.

ไม่มีใคร อาจแก้ ให้ยุ่งชิง
มิใช่สิ่ง คัดลอก หรือบอกกัน.

มีแต่การ จัดใจ ให้สบสันต์
หรือลอกกัน ให้เลอะไป ไม่หยุดเอยๆ

ผู้ดับไม่เหลือ.

อย่าเข้าใจ ไปว่า ต้องเรียนมาก
ถ้ารู้จริง สิ่งเดียว ก็ง่ายตาย :

เมื่อเจ็บไข้ ความตาย จะมาถึง
ระวังให้ ดีดี “นาที่ทอง”

ถึงนาที่ สุดท้าย อย่าให้พลาด
ด้วยจิตว่าง ปล่อยวาง ทุกสิ่งอัน

ตกกระได พลอยกระโจน ให้ดีดี
สมครใจ ดับไม่เหลือ; เมื่อไม่เอา

ต้องปฏิบัติ ลำบาก จึงพ้นได้
รู้ดับให้ ไม่มีเหลือ เชื่อก็ลอง.

อย่าพรันพรึง หวาดไหว ให้หม่นหมอง
คอยจดจ้อง ให้ตรงจุด หลุดได้ทัน.

ตั้งสติ ไม่ประมาท เพื่อดับขันธ
สารพัน ไม่ยึดครอง เป็นของเรา.

จะถึงที่ มุ่งหมาย ใต้ง่ายเข้า
ก็ดับ “เรา” ดับตน ดลนิพพานๆ

จิตว่างได้ยินหมาเห่า.

พระพุทธะ ตรัสรู้ จิตอยู่ว่าง
เหมือนมันฟ้อง ตัวเอง เช้งแซไป

มาเพื่อเป็น ตัวกู หรือของกู
เอาของเป็น อนัตตา มาเป็นเรา

แม้กรวดดิน หินไม้ และใบหญ้า
คนจิตวุ่น ไม่เข้าใจ ไม่ระแวง

ครั้นจิตว่าง จะได้ยิน แม้ใบหญ้า
ว่า “ทำโนน สัตว์ทั้งหลาย จะร่ายรำ

ได้ยินสิ่ง ทุกอย่าง แดลงไซ
ว่าไม่มี สิ่งไหน น่ายึดเอา.

อย่าหลงดู มันเข้า เพราะความเขลา
จะต้องเศร้า โศกระทม ตรมใจแรง.

ล้วนแต่ส่ง เสียงจำ ทุกทวัระแห่ง
ว่าทุกสิ่ง ร้องแสดง บทพระธรรม.

มันปริกษา ข้อความ ที่งามซ้ำ
ด้วยจิตว่าง เพราะวางธรรม ทั้งปวงเอย”ฯ

ฝนอิฐเป็นกระจกเงา.

ศิษย์วอนถาม อาจารย์ ฐานร้อนใจ
“อ้อ มันง่าย นี่กระไร บอกให้น่า

“อาจารย์ครับ เขาคงว่า เราบ้าใหญ่
“นั่นแหละเนื้อ มันสอนให้ แล้วไม่เบา

ไม่มีใคร ฝนอิฐ เป็นกระจก
นิพพานนั้น ถึงได้ เพราะไม่ไป

ถ้าฝนอิฐ ก็ฝนให้ ไม่มีเหลือ
ฝนความวุ่น เป็นความว่าง อย่างเปรียบปาน

“ทำอะไร ไปนิพพาน อาจารย์ขา”
คือคำว่า ฝนอิฐเป็น กระจกเงา”.

แม้ฝนไป ฝนไป ก็ตายเปล่า”.
ว่าให้เรา หยุดหา หยุดบ้าไป.

ไม่ต้องยก มากล่าว เข้าใจไหม
หมดตนไซ้รู้ ว่างเห็น เป็นนิพพาน.

ไม่มีเชื้อ เวียนไป ในสงสาร
ฝนอิฐด้าน ให้เป็นเงา เราบ้าเอง”ฯ

อริยมรรคมีองค์แปด.

พญานาค หกเศียร เจวียนฉวัด
 ตา หู จมูก- ลิ้น กาย ใจ ไหลปล้ววัน
 พญาครุฑ ยุตขำ กำนาคไว้
 ด้วยเรือฟุ้ง แปรลำ ทวนน้ำลม
 มีมนุษย์ ถึงก่อน วอนเรียกขาน
 ขอจงช่วย กันและกัน ให้ทันที

เที่ยวขบกัด อารมณ์หก อยู่ผกผัน
 รูป เสียง กลิ่น รส จีวรระสั่น ธรรมารมณ์.
 มนุษย์ผ่านไปได้ โดยเหมาะสม
 ในธารธรรม งามอุดม สะดวกดี.
 ให้ทุกท่าน ตามมา อย่าผันหนี
 ถึงบุรี นิรวาณ ก่อนการตายฯ

แม่น้ำคด น้ำไม่คด.

แม่น้ำคด ส่วนน้ำ นั้นไม่คด
 กายกับใจ ไม่ลามก ไม่กววน
 จิตล้วนล้วน นั้นเป็น ประภัสสร
 กิเลสเปรียบ ลำน้ำ ที่เลี้ยวลด
 อันจิตว่าง มีได้ ในกายวุ่น
 ในสงสาร มีนิพพาน อยู่มากพอ
 พระตรัสให้ ตัดบำ อย่าตัดไม้
 รู้แยกน้ำ จากแม่น้ำ ตามว่ามา

ไม่แก้งปด ดูให้ดี มีเหตุผล
 แต่กิเลส แสนกล นั้นเหลือคด.
 กิเลสจร ครอบงำ ทำยุ่งหมด
 จิตเปรียบน้ำ ตามกฎ ไม่คดงอ.
 ในน้ำขุ่น มีน้ำใส ไม่หลอกหนอ
 แต่ละข้อ งวยง ชวนสงกา.
 ไม่เข้าใจ ตัดได้ อย่างไรหนา
 จึงนับว่า ผู้ฉลาด สามารถเอยฯ

สาหร่ายเขียนพระไตรปิฎก.

เส้นสาหร่าย กายกัน หนาหนั้นนัก
ประสานสอด ทอดไป ไม่ลดลา

คือมันเขียน คัมภีร์ ที่ครบครัน
สภาพธรรม สัจธรรม ประจำตัว

เป็นหลักชี้ ชีวิต ไม่ผิดพลาด
อยู่ในเส้น สาหร่าย ที่กายกัน

ตาผู้ใด ไม่บอด สอดส่องดู
ดั่งศึกษา ปิฎกไตร ได้ประจำ

เป็นลวดลาย ย้ายยก หลายหมื่นท่า
จนท้าวา— ไร้ใส ในบึงบัว.

ทั้งวินัย สุตตันต์ ภีธรรมทั่ว
ธรรมชาติ พันพัว ทัวถึงกัน.

แสดงซึ่ง ถึงขนาด ประสิทธิ์สันต์
สารพัน สัญญลักษณ์ หลักพระธรรม.

ก็จะรู้ ความหมาย ได้ยงค่า
เป็นเครื่องนำ สัตว์รอด ตลอดเอยฯ

พ้นแล้วไฉน!

บัดนี้เมฆ ลอยพ้น ยอดเจดีย์
เมฆรวมตัว เป็นภาพ พิศดาร

ตะโกนร้อง บอกสหาย สิ้นทั้งผอง
อนันตสุข ในโลกนี้ ที่หวังมา

สุขแท้จริง จิตไม่วิ่ง ไปตามโลก
มือเท้าเหนียว เหนียวขึ้นไป คล้ายตุ๊กแก

ลอยเหนือยอด โบสถ์ไป ในเวหา
ถึงความว่าง ห่างพ้น จากตัวกู

ทั้งโรงโบสถ์ มากมี และวิหาร
บอกอาการ “พ้นแล้วไฉน” ไพรยัมมา.
ว่าไม่ต้อง เสียเที่ยว เทียวค้นหา
เหมือนเที่ยวหา หนวดเต่า ตายเปล่าแล.

อยู่เหนือความ ทุกข์โศก ทุกกระแส
ไม่อยู่แก่ พ้นโบสถ์ ไพรดกิดดู.

ลอยพ้นไป เหนือฟ้า ที่เทพอยู่
ไม่มีอยู่ ไม่มีตาย สบายเอยฯ

ใส่เดือนเขียนจดหมายถึงมนุษย์.

รอยใส่เดือน เคลื่อนไป ในผิวดิน
มีความหมาย ว่าอะไร ใครสงกา

คือจดหมาย ใส่เดือน เดือนมนุษย์
ทั้งคืนวัน ขยันเขียน เวียนทำไป

มันพร่ำบอก พร่ำสอน พร่ำวอนว่า
ว่าสรรพสิ่ง เปลี่ยนไป ไม่ถาวร

มันให้อัด— ภาษิตหลายแสนอย่าง
รอยใส่เดือน เคลื่อนทั่ว พสุธา

เป็นลวดลาย หลายระบิล หลายท่วงท่า
หรือเห็นว่า ไร้สิ่ง น่าสนใจ.

ไม่รู้สิ้น รู้สุด มาแต่ไหน
มนุษย์อ่าน หรือไม่ ไม่อวรณ์.

พราพรรณนา ให้ระวัง ให้สังหรณ์
ทุกทุกตอน อนิจจัง อนัตตา.

อุทาหรณ์ ต่างต่าง ครบทุกท่า
ก็เพราะว่า ใส่เดือนรัก คนนักรบเอย.

ตัวกู กับ ตัวกู.

อัน“ตัวกู” “ตัวกู” มิได้มี
พอหายไ้ “กู”-“กู” ก็หายไป

แต่ละข้าง ต่างยึด ว่า“ตัวกู”
ต่างหมายมั่น แก่กัน จันไร

ที่ต่อยกว่า สู้ว่ากู ก็มีดี
ที่พอกัน กันท่า ไม่ว่าใคร

เอาพระธรรม กวาดล้าง อย่างไม่กวาด
ตกกระเด็น เป็นเหวอ แก่ไก่อ

แต่พอไ้ มันเป็นผี โผล่มาได้
พอไ้ใหม่ โผล่ใหม่ ดูให้ดี.

จึงเกิดการ ต่อสู้ กันอย่างผี
ทั้งเปิดเผย ลับลี้ มีทั่วไป.

ที่เด่นกว่า ช่มชี่ เขาเข้าใจ
ล้วนแต่ใคร่ โด่งเด่น เป็นธรรมดา.

สำหรับฟาด หัวสัตว์ ที่ข้างฝา
ที่เก่งกว่า คืออย่าไ้ ให้โผล่เอย.

ทะเลไฟ.

เรือของธรรม แล่นฝ่า ทะเลไฟ
เห็นที่จะ ช้ำลาด และอ่อนแอ

จะออกไป นอกโลก ต้องฝ่าไฟ
จะพินาศ ต้องพราก จากตัวกู

คนเขลาเขลา เหมามาหมา ไปตามเขลา
ไฟของธรรม มีไว้ เพื่อดับไฟ

ดบะธรรม กรรณฐาน เปรียบปานไฟ
อันไฟธรรม มีไว้ ดับไฟคน

เรือของคน อย่างไร ยังไม่แน่
จึงต้องแพ้ แก่เนื้อหนัง นิ่งเฝ้าดู.

จะหมดทุกข์ ต้องไป เห็นอสังคัม
เผากิเลส ต้องอยู่ ใจกลางไฟ.

ไม่ยากเข้า ไกลไฟ เพราะกลัวไหม้
ที่ไหม้ใจ ของสัตว์ ในบัดดล.

เผากิเลส สิ้นไป เหลือมรรคผล
ดับแล้วพ้น ทะเลไฟ ฝ่าไปเอยฯ

จาก อนันตะ สู่ออนันตะ.

จาก“อนันต์” สู่ “อนันต์” นั้นเห็นยาก คนส่วนมาก จังง ตรงความหมาย
“ไม่สิ้นสุด ทั้งฝ่ายเกิด และฝ่ายตาย”

ข้อนี้ต้อง เปรียบเทียบ กับเสียงระฆัง
ดังออกมา เรื่อยเรื่อยไป ได้อำฉิน

เหมือนสังขตะ ธรรมธาตุ ประทุแตกกัน
ปรุปรุออกมา นานนับ ก็กัปปีวาร

แม้ธรรมธาตุ อสังขตะ สุธมฺมา
เป็นที่ดับ แห่งสังขาร แต่กาลบุรพ์

ภาษาคน ไม่ชวนชวย มาฟังยิน.

คือมันดัง ออกมาได้ ไม่รู้สิ้น
ก็ไม่เคย เต็มถิ่น อากาศ—กาล.

เนื่องอนันต์ มิรู้สิ้น สายสังขาร
อวสานต์ นั้นไม่มี ที่เหตุมูล.

เป็นอนันต์ เสมอมา ไม่ขาดสูญ
ไม่เต็มnun, เพราะอนันต์ นั้นแลนาฯ

ยอดนักรบ.

นักรบแบก เครื่องรบ อย่างครบครัน	พวกชาวบ้าน แบกบ้าน ทรัพย์สินหลาย
เอาจิตแบก งงนั่น กันจนตาย	เพราะมันหมาย จึงมีแบก, แปรกลไหมดุณ?
ถ้าไม่มุ่ง หมายมัน สิ่งอันใด	ก็เท่ากับ ไม่แบกอะไร ให้หันเห
แบกอะไร ก็ไม่แปลก เท่าแบกบุญ	ถึงเซซุน ไม่รู้ว่า หนักอะไร.
ได้อะไร พาอะไร ไม่ต้องแบก	รู้จักแยก เสียจากกัน อย่าห่วงไหว
กายของกาย จิตของจิต : ไซ้ของใคร	อะไรอะไร เกี่ยวข้องกัน ฉนั้นของกลาง.
แม่แบกอยู่ ไซ้อยู่ หรือกินอยู่	จิตก็รู้ วางไว้ ไร้ยุ่งฉาง—
สำหรับใส่ ของ“กู” ไร้ปล่อยวาง	มีชีวิต ก็มีอย่าง ไม่แบก“กู”ฯ

พุทธรูปไม้.

“เอาพุทธรูป สุมไฟ ทำไมเจ้า”	“อ้อ,เพราะเรา ควรจะได้ พระธาตุนั่น”
“พุทธรูปไม้ มีพระธาตุ อย่งไรกัน”	“ถ้าอย่างนั้น ควรเผา เพื่อผิงไฟ”.
ท่านสมภาร สว่างโล่ง โพลงในจิต	ได้พินิจ เห็นตรง หมดสงสัย
หยุดคณอง อย่างก่อนมา หยุดว่าใคร	เพราะท่านเสีย หยอดตาให้ หายบอดเอยฯ

ภายะ ศัตถุแห่งสถานติ.

โลกทุกวัน นียังมี สิ่งทีกลัว	จนขวัญแยก จากตัว น่าขบขัน
ยิ่งก้าวหน้า ยิ่งระแวง แคลงใจกัน	ทุกคืนวัน เป็นโรคกลัว ท่วมกันเอยฯ

ราคะ ศัตรูแห่งศานติ.

พอราคะ กลัดกลุ้ม ห่อหุ้มจิต
ไม่เห็นส่วน อื่นใด เหมือนไม่มี

ตาก็พิศ เพ่งแต่หน้า ราคษี
เห็นนาคี เป็นมัจฉา นากอดรัด ฯ

โลภะ ศัตรูแห่งศานติ.

สมัยนี้ ละโมบกळा อย่างป่าเถื่อน
ศิวไลซ์ ล้วนแต่หมาย ว่าจะเอา

จะรวบเดือน ดาวใส ในกระเป่า
โลกของเรา ย้อนกลับหลัง ยังป่าเถย ฯ

โทสะ ศัตรูแห่งศานติ.

ดนตรีชีพ รื่นสำราญ ชื่นบานนัก
เพราะโทสะ สุมเผา เป็นเค้ามูล

แล้วก็มีก ถูกทำลาย ให้หายสูญ
ต้องอาตุร ชีพรส หมดดนตรี ฯ

สันติภาพของคนสมัยนี้.

อยู่พร้อมหน้า ยืนย่น สันติภาพ
ปากถือศีล มือถือสาก มีฉากบัง

สร้างอาวุธ ไว้ปราบ กันกลับหลัง
ต้องวุ่นวาย ดึงดึง ทั้งตาปี ฯ

เดินตัวเปล่า เดินเร็ว กว่าแบกบ้าน.

สัมพัส.

สัมพัส กำหนด นั้น
อารมณ์พบอินทรีย์
ทำงานเที่ยงตรงหลัก
แต่โลกหลงว่าแก้ว

เครื่องจักร ในกาย
เข้าแล้ว
ต่างหาก
กำกวม

โลกสมัยนี้.

สมัยนี้ โลกกล้ำ อย่างป่าเถื่อน
 ศิวไลซ์ มีความหมาย ว่าจะเอา

จะรวบเดือน ดาวใส่ ในกระเป๋
 โลกของเรา ย้อนกลับหลัง ยังป่าเถื่อน
 (คือป่าเถื่อน)

พุทธศตวรรษที่ ๘

เกิดแบ่งชั้น วรรณะ เต็มขนาด
 เริ่มกลืนพุทธ เลื่อนหาย ไปด้วยกัน

ตัดพวงศูทร ออกไปขาด ไม่สังสรรค์
 นั่นคือพราหมณ์ ยามกำแหง แห่งอินเดียฯ

การประชุมลดอาวุธ ปี ๑๙๓๒

อยู่พร้อมหน้า ยืนยัน สันติภาพ
 ปากถือศีล มือถือสาก มีฉากบัง

สร้างอาวุธ ไว้ปราบ กันลับหลัง
 ต้องวุ่นวาย ดึงตั้ง ทั้งดาบี่ฯ

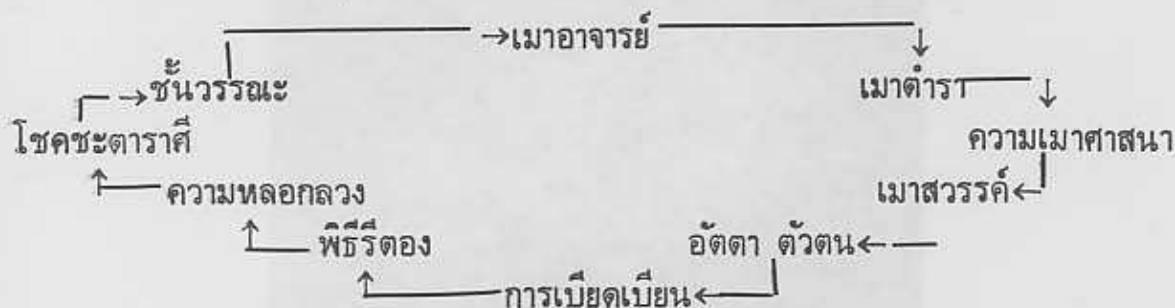
สันติภาพบริสุทธิ์ของเด็ก.

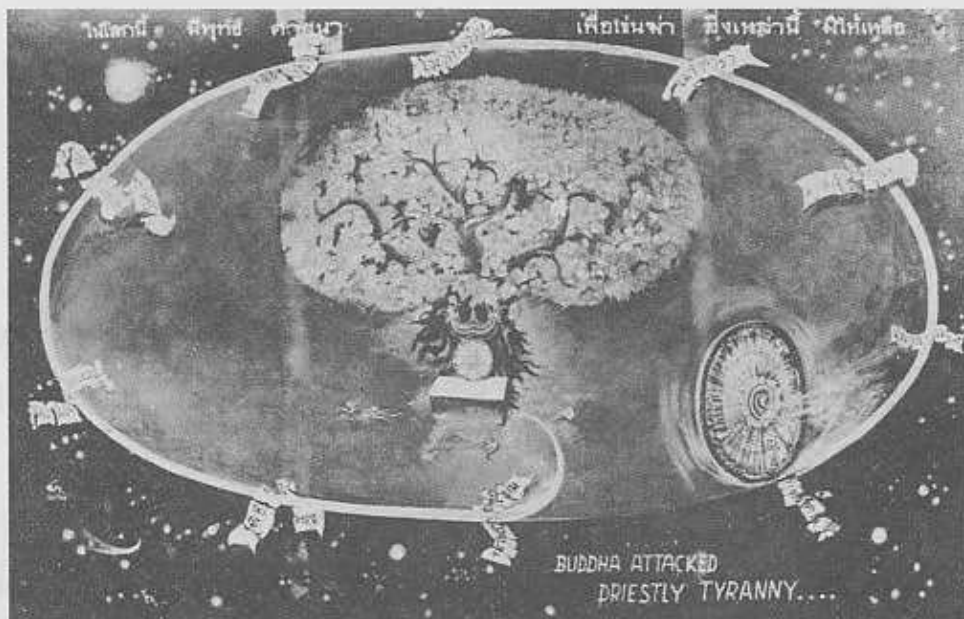
สันติภาพ สัญญา ของเราไซ้
 ไม่มีใคร แข็งข้อ ต่อรองกัน

เซ็นกันใน บทเพลง ทฤหรรษ์
 ว่าใครถูก ใครผิด, อย่าติดใจฯ

ในโลกนี้ มีพุทธ ศาสนา เพื่อเช่นฆ่า สิ่งเหล่านี้ มิให้เหลือ.

ในโลกนี้ มีพุทธ ศาสนา เพื่อเชื่อนำ สิ่งเหล่านี้ มิให้เหลือ.
 การเบียดเบียน พิธีรีตอง ความหลวมเหลว โชคชะตาราศี ชั้นวรรณะ
 เมอาจารย์ เมาดำรา ความเมาศาสนา เมาสวรรค์ อัดดาตัวตน.

พระเยซู สอนลัทธิ อหิงสา เสด็จมา คุณผลได้ ก็ใจหาย.

นางเบ็ด.

สมัยก่อน สาวสะอาก เรียก "นางฟ้า"
สมัยนี้ เปลี่ยนมา เป็น "นางเบ็ด"
เป็นรากษส ร่างมนุษย์ สดุดเทอ
หาเลี้ยงชีพ เบ็ดเสร็จ ด้วยเบ็ดอาน.

ย่าเจ้าเคย ปัดละอาย ไว้มิตชิด
วัฒนธรรม รับมา อนาคต
เจ้าหลงงม จิตทรมาน ไม่รู้สึก
ปากเป็นไทย ใจเป็นทาส ประกาศ
หมดพันธ์ไทย ไปก็มี เป็นอันมาก
คุณย่าเห็น เป็นลม ล้มลงครอง
สวมชุดเบ็ด ทันที ก็มีบาป
เกียรติมารดร บ่อนพินาศ ปรารถนาไป
แก้งออกแบบ ปัดกาย อย่าให้มิด
พระเจ้าสาป บาปกิน หมดวิญญาน
ใช้เนื้อหนัง เป็นเหยื่อ เพื่อจับเขา
มีจิตใจ ไหลเลื่อน จนเปื้อนปอน
คำพระสอน ปัดละอาย ให้มิตชิด
เจ้าแก้งแยม นันนี่ สีประदन
โลกทุกวัน จึงมี กระลือปร
พวกชาวพุทธ ทрудห่า ทางนิพพาน

เจ้าแก้งปัด หลบหลอ ต่อหน้าฉาน
อันธพาล รูปสวย ด้วยเบ็ดพรุ.
หลงสากล หล่นลึก ลับหัว
ยึดฝรั่ง เป็นครู เลยพันทาง.
ไม่กระดาก แต่งกาย คล้ายผีสาว
เพราะทำทาง ไม่มี ที่เป็นไทย.
เพราะโลกลาม ลวงโลก ให้หลงไหล
นักแฟชัน มั่นมีใจ จิ้งจอกพาล.
มันมีจิต เกินสัตว์ เดรัจฉาน
เป็นลูกมาร ทุกก้าอย่าง นางเบ็ดงอน.
ปัญญาเบา เฟื่องฟ่อง ไม่ต้องสอน
อรรชร พรากกลเม็ด ตกเบ็ดคน.
ราวจะปัด มิดแม่น ทุกเส้นขน
โกลาหล เบ็ด,เหยื่อ เหลือประมาณ.
ต้องอาบเลือด เตือดร้อน ดังไฟผลาญ
เพราะชมชาน ดิดเบ็ด เช็ดไม่เป็น ๆ

สารตรา นั ส่งมา ถึงชาวพุทธ
ที่อุดุด หดกระโปรง โด้งโด้งเห็น
จนพระเณร ไม่มี ที่หนัเร้น
ก็ออกไป โดดเด่น ดิดเบ็ดเอ๋ย ๆ

๕ หมวดเรียนศาสนา

พระเจ้าองค์เดียว.

พระศาสนา สัมพันธ์ คือมรรคา
เพื่อนมนุษย์ ได้เป็นสุข ทุกนิกาย

พระเจ้าแท้ มีแต่ พระองค์เดียว
เป็นทางตรง มุ่งไป สู่ไภวาลัย

ไม่มีข้อ ขัดแย้ง แบ่งพวกพรรค
นี้แหละหนา พวกเรามา รวมกลม

การเรียกชื่อ ต่างกัน นั้นไม่แปลก
คือธรรมชาติ หนึ่งแน่ เป็นแท้เที่ยง

ที่ชักพา นำมนุษย์ สู่จุดหมาย
เราทั้งหลาย ชวนกันมา ปรีกษากัน.

ทางจึงมี แต่ทางเดียว เป็นแม่นมั่น
เป็นนิรันดร์- ทรสขุ แก่ทุกคน.

มนุษย์รัก ร่วมสุข ทุกแห่งหน
แห่งปวงชน เพื่อบูชา พระเจ้าเดียว.

แต่เนื้อใน ไม่อาจแยก เป็นส่วนเสี้ยว
ทุกคนเหนียว เป็นที่พึ่ง จึงรอดเอ๋ย

ติดตำรา จะติดตัว.

จงรักษา ดวงใจ ให้ผ่องแผ้ว
อย่าถือแต่ ตามตำรา จะพาดน

อย่าถือแต่ ครูเก่า เผ่าสองบาท
อย่ามัวแต่ อ้างงำ ว่าคำครู

อย่ามัวแต่ ถือตาม ความนึกเดา
ต้องฉลาด ขุดเขลา บัดเบ้าไป

อย่าทิ้งแนว การถือ คือเหตุผล
ให้เวียนวน ติดตัว นั่งเบียดดู.

ต้องฉลาด ความหมาย สมัยสุ
แต่ไม่รู้ ความจริง นั้นสิ่งใด.

ที่เคยเขลา เก่าแก่ แต่ไหนๆ
ให้ดวงใจ แจ่มตรู เห็นลู่ทาง

เราถือศาสนาอะไรกันแน่?

ศาสนา โบสถ์วิหาร การวัดวา
ศาสนา ประพฤติธรรม ตามขั้นตอน
ศาสนา เนืองอก พอกพระธรรม
ศาสนา ภูตผี พานิชการ
ศาสนา ใหม่ใหม่ ร้ายกว่าเก่า
ศาสนา ปัจจุบัน พันการเมือง

ศาสนา คือพระธรรม คำสั่งสอน
ศาสนา พาสัตว์จร จวนนิพพาน.
ศาสนา น้ำครำ ของเบ็ดทำน
ศาสนา วิตถุร กวนบ้านเมือง.
ศาสนา ของพวกเจ้า ไจรผ้าเหลือง
ศาสนา มลึงเมื่อง เมืองคนเย็นฯ

เรียนธรรมะ.

เรียนธรรมะ อย่าตะกละ ให้เกินเหตุ จะเป็นเปรต หิวปราณู เกินคาดหวัง
อย่าเรียนอย่าง ปรชญา มัวบ้าดัง เรียนกระทั่ง ตายเปล่า ไม่เข้ารอย.

เรียนธรรมะ ต้องเรียน อย่างธรรมะ เรียนเพื่อละ ทุกข์ใหญ่ ไม่ท้อถอย
เรียนที่ทุกข์ ที่มีจริง ยิ่งเข้ารอย ไม่เลือนลอย มองให้เห็น ตามเป็นจริง.

ต้องตั้งต้น การเรียน ที่หูตา ฯลฯ สัมผัสแล้ว เกิดเวทนา ดันหาวิง -
ขึ้นมาอยาก เกิดผู้อยาก เป็นปากปลิง “เรียนรู้อยิง ดันหาดับ นับว่าพอๆ”

เรียนศาสนา ที่ตาหู.

เรียนศาสนา นั้นต้องมี ที่ตาหูฯ
เรียนให้รู้ ตรงที่ จะชักสะพาน

เรียนตรงตรง ลงไป ที่ตัวทุกข์
สะกิดกัน การปรุงแต่ง แห่งกระบวน

เมื่อให้เกิด ทุกข์อยู่ ทุกสถาน
อย่าให้เกิด อาการ มารบกวน.

ดูให้ถูก กรรมวิธี ก็กระสวน
จิตบั่นบ่วน สงบได้ ทุกข์หายไป

เรียนปรัชญา.

เรียนอะไร ถ้าเรียนอย่าง ปรัชญา
เรียนจนตาย ก็ไม่ได้ พบวิธี

เพราะมันเรียน เพื่อมิให้ รู้อะไร
มัวแต่โยก โย้ไป ให้สั่นคลอน

ไม่อาจจะ มีวิมุตติ เป็นจุดจบ
เป็นเขโรอื่น สำหรับปราชญ์ ที่อาจอง

ที่เทียบกับ คำว่า ฟิโลโซฟี (Philosophy)
ที่อาจขี้ ทุกข์ดับ ไปกับกร.

ซัดลงไป ตามที่ ธรรมชาติสอน
สร้างคำถาม บ่อนต้อน รอบรอบวง.

ยังเรียนยิ่ง ไม่ครบ ตามประสงค์
อยู่ในกรง ปรัชญา นำเอ็นดูฯ

เรียนธรรมะ กับ เรียนปรัชญา.

เรียนอะไร ถ้าเรียน อย่างปรัชญา
ยิ่งพลาดจาก ธรรมะ ที่ควรมี

เพราะเรียนอย่าง คำนวณสิ่ง ไม่มีตัว
อุปมาน อนุมาน สร้างทิ่มทิ่ม

เรียนธรรมะมี วิถี วิทยาศาสตร์
ไม่คำนวณ หากแต่มอง ลองด้วยใจ

จะส่วนเหตุ หรือส่วนผล ยลประจักษ์
แก้คำถาม แจ้งถนัด ชัดทำนอง

ที่เทียบกับ คำว่า ฟิโลโซฟี่ส์
เพราะเหตุที่ ยิ่งเรียนไป ยิ่งไม่ซึม.

สมมติฐาน เอาในหัว อย่างครีมีครีมี
ผลออกมา จีมีจิม จับเอาไป.

มีตัวธรรม ที่สามารถ เห็นชัดใส
ส่องลงได้ ตามที่อาจ จลตามอง.

เห็นตระหนักร ว่าอะไร อย่างไรสนอง
ตามที่ต้อง ปฏิบัติ ซัดลงไปฯ

เรียนแบบคันถธุระ.

คันถธุระ คือเรียนว่า พระคัมภีร์
เป็นมัตมัต ตู—ตู ดูมากจ้ง

ภาวนา ว่านางฟ้า ปิฎกไตร
จะตายไป ก็ชาติ ก็ภพมี

เป็นการสืบ ศาสนา ปริยัติ
แต่ดูดู คล้ายจะมุด กุดอยู่ใน

ที่ร้อยกรอง กันเต็มที่ ยุคทีหลัง
เรียนจนคลั่ง เคลิ้มไคล้ ไปก็มี.

จงผูกใจ ข้ำวไว้ ให้ถนัดถนี้
ขอสมรส ด้วยวามิ ตลอดไป.

จะได้มี ปฏิบัติ ที่แจ่มใส
ไม่อย่าได้ พระนิพพาน สักท่านเดียว ๆ

เรียนวิปัสสนา.

เรียนวิปัสสนา เพิ่งมีมา ต่อภายหลัง
ไม่แยกเป็น คันถะ วิปัสสนา

เพราะทนอยู่ ไม่ได้ ในกองทุกข์
จัดชีวิต เหมาะแก่ แก่กิจกรรม

ในบัดนี้ มีสำนัก วิปัสสนา
ดูเอาจริง ยิ่งกว่า ครั่งพุทธราก

ไม่เคยฟัง ในบาลี ที่ดถา
มีแต่ว่า ตั้งหน้า บำเพ็ญธรรม.

จึงได้ลุก จากเรือนอยู่ สู่เนกขัม
เพื่อกระทำ ให้แจ้ง แห่งนิพพาน.

เกิดขึ้นมา เป็นพิเศษ เขตสถาน
ขอให้ท่าน จริง, ดี- มีวิปัสสนา ๆ

เรียนชีวิต.

เรียนชีวิต อย่าแสวง จากแหล่งนอก
อย่ามัวคิด ยุ่งยาก ให้ผาใจ

อย่ายึดมั่น นั่นนี้ ที่เรียกกฎ
จงมองตรง ลงไปที่ ชีวิตัง

ให้รู้ส หมดทุกด้าน ที่ผ่านมา
ประจักษ์ทุกข์ ทุกระดับ กระชับชิต

อย่าเข้าไป ในคอก แห่งศาสตร์ไหน
อย่าพิจารณา จาระไน ให้นุงนัง.

มันตรงตรง คดคด อย่างหมดหวัง
ดูแล้วยัง ลงไป ในชีวิต.

ให้ชิมซาบ วิญญาน อย่างวิเศษ
ปัญหาชีวิต จะเผยออก บอกตัวเอง ๆ

เรียนศาสนา.

คำนี้ฟัง วนเวียน “เรียนศาสนา”	ไม่แน่ว่า เรียนอะไร ทำไมหนอ
เรียนนักธรรม เรียนบาลี ยังมีพอ	ก็เรียนต่อ ก็มีภูฐาน การวิปัสสนา.
เรียนเรียนไป ก็ได้ สักว่าเรียน	บ้างก็เปลี่ยน เป็นอาพาธ บ้าศาสนา
มีหลายอย่าง บ้าระห่ำ เกินธรรมดา	กระทั่งบ้า ลาภยศ อุดนิพพาน.
เรียนศาสนา นั้นต้องมี ที่ตาหู ฯลฯ	ไม่ให้เกิด ทุกข์อยู่ ทุกสถาน
เรียนให้รู้ ตรงที่จะ ชักสะพาน	อย่าให้เกิด อากาธ มารบกวน.
เรียนตรงตรง ลงไป ที่ตัวทุกข์	ดูให้ถูก กรรมวิธี ก็กระสวน
สะกັดกัน การปรุงแต่ง แห่งกระบวน	จิตปั่นป่วน สงบได้ ทุกข์หายไป

ไม่น่าจะบ้า.

พุทธศาสนา คือวิชา ที่เปลื้องปลุก	มิให้คน ทนทุกข์ เท่าแสนชน
แต่คนรับ รับมา ทำสัปดน	มาทำตน ให้ทุกข์ รุกขึ้นไป.
ให้ยึดมั่น ขลาดเขลา เมาศาสนา	สอนเป็นบ้า เรียนเป็นบ้า ควักกันใหญ่
สร้างเป็นบ้า จนเป็นผ้า บังจิตใจ	เกิดฝักฝ้าย พวกพรรค รักสู้กัน.
ส่วนพระธรรม คำสอน สดับทุกข์	ไม่สนใจ ทำให้ถูก ตามหลักนั้น
หลงส่งเสริม เพิ่มทุกข์ ลุกเป็นถวัน	นี้แหละพันธุ์ พวกบ้า เจ้าข้าเอ๋ย

มัจจุตรกรรม.

ไอ้จ้อหนึ่ง กัดมัจจุต ทั้งเปลือกฟาด
ไอ้จ้อหนึ่ง มีปัญญา รู้ค่าคุณ
คนโง่จับ ศาสนา ร้องว่าฟาด
สัตว์บุรุษ ขุดพระธรรม ได้ความจริง
ลิงหรือคน กวีกล ได้ด้วยกัน
กลืนทั้งเปลือก ตาเหลือก ตายทั้งยืน

ก็อาละวาด ขว้างทั้ง กลิ้งหลุนหลุน
หยิบบิดน กินเนื้อใน ชื่นใจลิง.
ก็อาละวาด โกรธใจ คล้ายผีสิง
ดื่มธรรมยิ่ง ดื่มสุข ทุกวันคืน.
กลืนเถกม้น ก็กลืนคล่อง ไม่ต้องฝืน
กลืนเนื้อใน ชื่นมัน รื่นเรงธรรมฯ

สำคัญทวิ.

ผิดวิธ ดีก็หาย กลายเป็นบ้า
เรื่องดีดี คนโง่จับ ก็กลับกลาย
ถูกวิธ บ้าก็หาย กลายเป็นดี
เรื่องร้ายๆ คนดีจับ กลับเหลียมคู่
หาวิธ อย่าท้อใจ ที่ไม่อาจ
ถ้าสะสาง อย่างสูงสุด ถูกพุทธวิธ

สมน้ำหน้า คำดี จนดีหาย
เป็นเรื่องร้าย อยู่ถมไป ไยมิดู.
กลายจากผี เป็นมนุษย์ สุดสวดยหฺร
เป็นเรื่องดี ก็มีอยู่ ดูให้ดี.
เพราะความโง่ ความขลาด นำวิธ
พลิกโลกก็ย เป็นโลกุตร์ ทุกข์หยุดครองฯ

จิตลูถึงพุทธ - ธรรม - สงฆ์.

จิตลูถึง พุทธ ธรรม สงฆ์ อย่างแรงกล้า นั้นซึมซาบ สุธมฺมตา สว่างไสว
ในสุธมฺมตา มีกรุณา เต็มสุดใจ
กรุณา ที่เป็นตัว สุธมฺมตา
ใครเห็นชัด เหลือจะจัด ว่าชั่วหรือดี
ดังนั้นจัด ให้มหา อุเบกขา
ดวงประทีป แห่งปัญญา ถ้าเต็มพล

แต่ผู้ให้ และผู้รับ กลับไม่มี.
คือมหา อุเบกขา วิสุทฺธิศรี
เขาเห็นพุทธ— มณฑลที่ ในกายตน.
นำวิญญาน์ สุธมฺมตติ วิสุทฺธิผล
ย่อมเต็มล้น ด้วยมหา กรุณาฯ

ประชดธรรม.

ประชดธรรม คำนี้ มีความหมาย
ประชดน้ำ พร้าแต่ตีมี น้ำล้างจาน

ประชดลม ก้อมอจุ— จาระพ่น
ประชดบาป นำมาอาบ นานหทัย

ประชดกรรม นำกิเลส มาไล่หัว
อย่ามาเตือน ทั้งบิดา หรืออาจารย์

ที่เปรียบได้ เป็นอุปมา ห้าสถาน
เปรี้ยวหรือหวาน เขาก็รู้ อยู่แก่ใจ.

ตลบมา หน้าของตน ก็พ้นใหญ่
ประชดไฟ ให้สาสม แก่ยมบาล.

ทั้งเนื้อตัว แม่มอม จอมกล้าหาญ
ยอมวายปราณ รวมหมด ประชดตน ฯ

มีธรรมเป็นอาภรณ์.

คนไร้ธรรม ฟันเพื่อน เหมือนเปลือยกาย
คนมีธรรม รุ้อย ไม่ว่ายเวียน

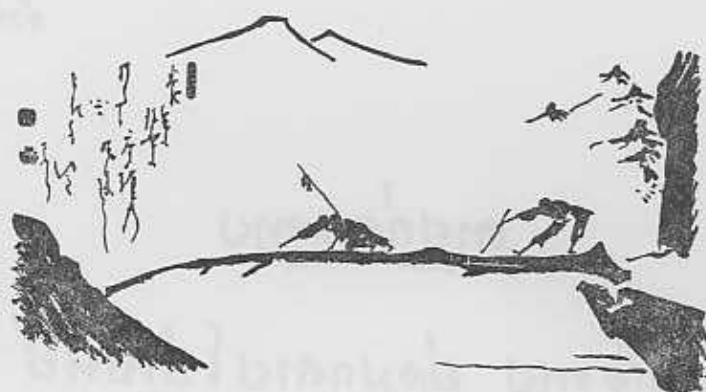
อาจสุขเย็น เห็นประจักษ์ เพราะรักตัว
ตนออกจาก ความจริง สิ่งถาวร

ความเห่อเหิม เพิ่มศัณหา ให้กล้าจัด
ยังมีมาก หนักมาก ยิ่งยากตัว

มันน่าอาย อวดได้ ไม่คลิ่นเหียน
จูงดูให้ แนบเนียน มีอาภรณ์.

ไม่เมามัว รักกิเลส เป็นเหตุถอน—
จนเห็นกง— จักรร้อน เป็นดอกบัว.

เหมือนหลงสร้าง— สมบัติ ไว้นุหน
ทั้งยังกลัว ความวิบัติ ขึ้นบัดดล ฯ

ความแก่

[illegible]

தான் வந் மே

[illegible]

ตายก่อนตาย

ตายเมื่อตาย ย่อมกลายเป็นผี
 ตายไม่ดี ได้เป็นผี ผีตายโหง
 ตายทำไม เพื่องให้ เขาไม่โศก
 ตายไว่โตง นั่นคือตาย เสียก่อนตาย

ตาย ก่อนตาย ฆิใจกลายเป็นผี
 แต่กลายเป็น สัตว์ที่ ไม่สมบูรณ์
 ที่แท้คือ . ความตาย ที่ไม่ตาย
 มีความหมาย ไม่มีใคร ได้เกิด แล

ถึงที่สุดนี้ เห็นพอ ช่นฉงน
 เห็นอนันต์สิ้น ทาน คนตาบอด
 แต่เห็นความ ละเอียด ไม่เห็นแปร
 ใจคิดแก้ ธรรมได้ ไม่ตายเลย ฯ

หนทางชนะตาย.

ลองอยากตาย ใจสบาย บอกไม่ถูก	ไม่ต้องหนาว ถึงกระดูก นะสหาย
มีแต่ครั้น เกรงใจ อยู่ไม่วาย	ไม่เห็นเป็น ภัยร้าย ในมรณา.
สมัครตาย ยิ่งสบาย ไปกว่านั้น	ไม่มีปัญ— หาเหลือ เป็นเชื้อผวา
การจะอยู่ หรือจะตาย คล้ายกันนี้หว่า	ความชรา หรือเจ็บไข้ ไม่อาจรอ.
ตายก่อนตาย ยิ่งสบาย ไปกว่าอีก	เป็นการฉีก “กู” สลาย ไม่เหลือหลอ
ทั้ง“ของกู” ไม่อาจเกิด ประเสริฐพอ	ต่อนั้นหนอ ไม่มีใคร ที่ตายเอยฯ

คาถาดับสังขาร.

สิ่งปรุงแต่ง ทั้งหลาย ไม่เที่ยงหนอ	มันเกิดก่อ ตามหน้าที่ มีสังขาร
แล้วก็ดับ เป็นธรรมดา ตามอาการ	ไม่อยู่นาน มันเป็น เช่นนี้แล.
สังขารกลุ่ม นี้นหนอ ก็เหมือนกัน	จะสิ้นสุด ลงในวัน นี้เป็นแน่
ไม่มีใคร เกิดหรือตาย มีได้แต่	สังขารแท้ๆ มันจะดับ โดยธรรมดา.
ความสงบ มีเพราะดับ แห่งสังขาร	มันดับเย็น เป็นนิพพาน สิ้นสังสาร
นามรูปนี้ ดับวันนี้ เป็นกิริยา	ไม่มีเชื้อ กลับมา เกิดอีกแลฯ

มีหนังสือ

ด้อ๖ เวียนเกิด เวียนตาย หมดบุญหมด
เมื่อไร จิตใจ ธรรมแท้ ไม่แรงไม่
ไม่ต้องเกิด ไม่ต้องตาย สบาย ครั้น
มีหนังสือ! ๙ ครานพบ จบกันเอย ๙

รสแห่งความเปลี่ยนแปลง.

สิ่งตามคิด หอมเวียน เปลี่ยนเสมอ
มีนฝน ฝน นานใหม่ ได้ กระสัน
จะเปลี่ยนพร. เปลี่ยนที่. เปลี่ยนสิ่งอัน-
ไรดลัดมัน, เปลี่ยนเวลา เปลี่ยนอารมณ์.
รสของทุกม เปลี่ยนแปลง แลเห็นอยู่
สิ่งใดดี เป็นรส ที่เหมาะสม
เป็นรสแห่ง, อนาคต ชั่วกับคณ
ไม่รู้ถึง สิ่งม ว่าเล่ห์สี ๆ

*

ฉบับถึงชาว.

“โอภาส โอภา สดุดา
“ก็ที่นี่ในศ ปรองจันมา ไม่เที่ยงเสมอ!”
อภิป ก่อสมมิใหม่; พอ
เกิดแล้วก็ แปลงไป เป็นธรรมด

อุปราชิตดา อธิษฐานน
มีเกิด, ผลี แล้วก็ดับ ลืมตาอัน
เป็นเช่นนี้ ภัยอันมี อยู่ด้วย
4 กระจะว่า นอกอณังไร ไม่ผิด กับ

โทษ อุปสโม สิวะ แผล
ถ้าสุขแท้ คือสุขที่ ปรองแต่หนึ่ง
ไม่ปรองแต่ ทั่วทุกนระไร สักสิ่งอัน
ซึ่งได้ ด้วย หรือมี, หัน ไม่เป็นประมาท ๆ

พ. อินทนิล

บางนาที่ท่านมีมัน.

รสอะไร ไม่ประเสริฐ หรือสุทธิ—ศานต์
ยิ่งไปกว่า รสของการ “ไม่ต้องได้
ไม่ต้องเป็น ไม่ต้องอยู่ ไม่ต้องตาย
ไม่ระหาย ไม่สงสัย ไม่กังวล.

ไม่หวั่นไหว ไม่ถือ ร้ายหรือดี
ไม่กลัว หวังที่ มันสับสน
เช่นจนได้ หรือจะได้ แต่กลายวน
เป็นไม่แน่ ว่าตน จะได้มัน”.

รสความว่าง อิมโอะชะ ตลอดกาล
เป็นสัมปราย— ไวหาร พระอรหันต์
ดูให้ดี บางนาที่ ท่านมีมัน
แต่ว่าท่าน ดูไม่ดี ไม่มีเอ๋ยฯ

ชีวิตนี้คืออะไรกัน ?

ชีวิตนี้ คืออะไรกัน ? ฉันคิดว่า
ปรุงแต่งธาตุ แห่งกายใจ ไหลเป็นควัน
ชีวิตนี้ มีทำไมกัน ? ฉันเห็นว่า
สงบกาย ใจเย็น เป็นนิพพาน

ชีวิตนี้ ทำอย่างไรกัน ? ฉันถือว่า
ตามองค์มรรค แปรประการ ประสานกัน

เป็นความบ้า ของธรรมชาติ ประหลาดขัน
เป็นธาตุความ— อร่อยขึ้น สัญชาติญาณ.
เพื่อความบ้า ถึงที่สุด สิ้นสงสาร
อวสาน แห่งความไหล ไม่มีควัน.

ต้องหยุดบ้า ในอร่อย คอยผ่อนผัน
ทุกคืนวัน ให้ถูกต้อง คลองสัมมาฯ

ภักทเทกธัตต.

สิ่งล่วงแล้ว แล้วไป อย่าไผ่หา
อันวันวาน ผ่านพ้น ไม่วนวัง
ผู้ใดเห็น เห็นชัด ปัจจุบัน
ไม่แฉ่งอัน คลอนคลั่ง ดังเช่นเคย
วันนี้อง เร่งกระทำ ซึ่งหน้าที่
เพราะไม่อาจ บอกปิด หรือผัดไฉน
ผู้มีเพียร เวียนเป็น อยู่เช่นนั้น
นั่นแหละผู้ “ภักท- ธรัตต” อัน

ที่ไม่มา ก็อย่าพึง คณึงหวัง
วันข้างหน้า หรือก็ยัง ไม่มาเลย.
เรื่องนั้นนั้น แจ่มกระจ่าง อย่างเปิดเผย
รู้แล้วเลย ยิ่งเร่ง ให้ก้าวไป.
อันวันตาย แม้พรุ่งนี้ ใครรู้ได้
ต่อความตาย และมหา เสนามัน.
ทั้งทิพา ราตรี แข็งขยัน
สัตบุรุษ ผู้รู้, ท่าน กล่าวกันเอยๆ

พุทฺธทาสจกัไม่ตาย.

พุทฺธทาส จกัอยู่ไป ไม่มีตาย
ร่างกายเป็น ร่างกายไป ไม่ล่าเอียง
พุทฺธทาส คงอยู่ไป ไม่มีตาย
สมกับมอบ กายใจ รับใช้มา
พุทฺธทาส ยังอยู่ไป ไม่มีตาย
ด้วยธรรมโฆษณ์ ตามที่วาง ไว้อย่างเคย

แม้ร่างกาย จะดับไป ไม่พึงเสียด
นั่นเป็นเพียง สิ่งเปลี่ยนไป ในเวลา.
ถึงดีร้าย ก็คงอยู่ คู่ศาสนา
ตามบัญชา องค์พระพุทฺธ ไม่หยุดเลย.
อยู่รับใช้ เพื่อนมนุษย์ ไม่หยุดเคย
โอ้เพื่อนเอย มองเห็นไหม อะไรตายๆ

วิธีทำไม่ให้นันตาย.

แม้ฉันทาย กายลับ ไปหมดแล้ว
ว่าเคยพลอด กันอย่างไร ไม่เสื่อมคลาย
ทำกับฉันท อย่างกะฉันท นั้นไม่ตาย
มีอะไร มาเขี่ยไค้ ให้กันพึง
ทำกับฉันท อย่างกะฉันท ไม่ตายเกิด
ทุกวันนัด สนทนา อย่าเลิกแล้ง

แต่เสียงสั่ง ยังแจ้ว แว่หูสหาย
ก็เหมือนฉันท ไม่ตาย กายธรรมยัง.
ยังอยู่กับ ท่านทั้งหลาย อย่างหนหลัง
เหมือนฉันทนั้น ร่วมด้วย ช่วยชี้แจง.
ย่อมจะเกิด ผลสนอง หลายแขนง
ทำให้แจ้ง ที่สุดได้ เลิกตายกันๆ

อยู่กันนิรันดร.

“ทำกับฉัน อย่างกะฉัน นั้นยังอยู่
อยู่เป็นคู่ กันชั่วฟ้า ดินสลาย
ทำกับฉัน อย่างกะฉัน นั้นไม่ตาย
ท่านทั้งหลาย ก็อยู่กัน นิรันดร.”

ทำฉันใด จึงจะเป็น เช่นนั้นเล่า
คือทำให้ เข้าใจ พระองค์สอน
สิ่งไม่ตาย ถึงให้ได้ ทุกชั้นตอน
สิ่งม้วยมรณ ก็ทั้งมัน นั้นแลเนา.

สิ่งปรุงแต่ง ไตใด ในโลกนี้
ไม่ยินดี ยึดมั่น แหละท่านชา
จิตว่างไป ไร้“ตัวกู” ไม่จู่มา
ไม่เห็นว่ ะไรกัน ที่มันตาย ฯ

๓ หมวด เป็น ให้เป็น

ยามไหนก็ได้.

ยามจะได้ ได้ให้เงิน ให้เป็นทหาร
 ยามจะได้ ให้ให้ลูก ต้มส้ม
 ยามจะได้ ตามให้เงิน เห็นสัตว์
 ที่อย่างนั้น ให้มีทุก ๆ คนด้วย

หมายเหตุ :-

"ได้ให้เงิน" คืออย่างได้เงินได้มาเงิน ด้วย
 หรืออย่างอื่น ให้เงินให้เขา ด้วย กัน;

"เงินให้เงิน" คืออย่างเงิน ด้วยรักด้วย
 ด้วยเงิน ด้วยอย่างอื่น ทำ ๆ เงินนั้น เงินให้ ไปตาม
 นั้น หรือ ให้เงินให้แต่คนเป็นไปตามตาม;

"ตามให้เงิน" คือตามคนที่ให้ตาม,
 แต่กลับเป็น อย่างตามตาม, และต้องเป็น
 ตามคนที่ ให้เงินว่า "ตามให้ก่อนตาม"
 คือ ตามคนที่ให้มาก่อนแล้ว ก่อนแต่จะ
 ตาม ตามตาม

พ. อิมพอส.

ยามจะมี.

มีอะไร มีไม่เป็น ก็เป็นทุกข์
ถึงมีสุข ก็ยังทุกข์ เพราะสุขนั้น
ดูให้ดี อย่าเสียที ให้กับมัน
จะพากัน มาเพิ่มทุกข์ ให้ทุกข์ที่

ยามจะใช้.

ยามจะใช้ ใช้ให้เป็น ไม่เป็นทุกข์
ยามจะกิน กินให้ถูก ตามวิถี
ยามจะถ่าย ถ่ายให้เป็น เห็นสุดดี
ถ้าอย่างนี้ ไม่เป็นทุกข์ ทุกคืนวัน ๆ

เย็นอยู่ ด้วยจิตว่าง

คบหาทาง ทกขณิด ด้วยจิตว่าง
ยกผลทาง ให้นี้ความว่าง ทกขณิด
กิน อาหาร ทนความว่าง อดิเรก
ตาย เสรีจลน แล้วในหัว แต่หัวนี้

ทำผู้ใด ว่างได้ ด้วยจิต
ไม่มัน ทกขณิด หมดหมด
"คิด" "ในหัว" หมด
เป็น "เคล็ด" นี้ ใครคิดได้ สบายใจ ๆ

ปากอย่างใจอย่าง

มีปากอย่าง ใจอย่าง นนทงด้ง
 ไม่เกิดทุกข์ เพราะยังไม่มัน หินแกลบ
 ว่าคำพระ พุทธองค์ ทรงแสดง
 อย่างระแวง ว่าฉันนลอก ยอช้อยเลย
 อย่างยัดมัน สิ่งใดๆ ด้วยใจชู
 ว่ารักๆ ของๆ อยู่เฉยๆ
 ปากพูดว่า รักๆ อยู่หม่อมเคย
 ใจอย่าเป็น เช่นปากโอ้อวดพอกเขา ๆ .

๕

ตามรอยพระพุทธองค์.

เมื่อทั้งเกียรติ เกียรติศักดิ์ รักสงบ
 ก็จะมี นิพพานได้ ดังไขขาน
 ตัวท่านแหละ รู้ชัด อุบัติการณ์
 ว่าตัวท่าน เองถึง ซึ่งวิมุตติ.

จงดำเนิน ตามรอย พระพุทธองค์
 บากบั่นม่ง รางวัล อันเอกอุตม์
 แน่ดังอา — ทิพย์อุทัย ไม่มีทรุด
 ท่านจะยุติ วิมุตติได้ ไม่เปล่าเอย ๆ

อะไรคือเรื่อง ?

สืบอะไรคือเรื่อง เพาะฉะนั้น มันสืบหา
 สืบหา หาหา แล้วก็ได้ ๑ ตรรกะก็เลย
 แล้วอะไรก็ มี ๑ ตรรกะ ไม่เอาอะไร
 ๑ ตรรกะก็เลย แล้วก็ได้ ไม่เว้นตาม.
 แล้วแล้ว แล้วหา แล้วแล้วแล้ว
 ก็เลย แล้ว แล้ว มีได้ ทุกอย่าง
 หาหา แล้ว ไม่ได้ เพียงแต่มี
 แล้วแล้ว : แล้วแล้ว ๑ แล้วแล้ว.
 ที่แล้ว แล้ว ๑ ตรรกะ, ๑ ตรรกะแล้ว
 ที่ตรรกะ แล้ว, ๑ ตรรกะ ๑ ตรรกะ
 แล้วแล้ว แล้ว ที่ตรรกะแล้ว แล้วแล้ว
 แล้วแล้ว ๑ ตรรกะ ไม่แล้ว แล้ว ๑ ตรรกะ ๑.

ภัยร้ายของนักเรียน.

เป็นนักเรียน เพียรศึกษา อย่ารัก
สมาธิจะ หักเหี้ยน เตียนมลาย

แต่เตือนกัน สักเท่าไร ก็ไม่เชื่อ
หลอกพ่อแม่ มากมาย หลากกระบวน

การเล่าเรียน เปื้อนหน่ย คล้ายจะบ้า
ไม่เท่าไร ใจกระด้าง สันยาอาย

มีสัจจะ ทมะ และขันดี
รักพ่อแม่ พวักพ้อง ต้องยำเกรง

ถูกรบัก เรียนไม่ได้ ตั้งใจหมาย
ถึงเรียนได้ ก็ไม่ดี เพราะฝักวน.

มันแรงเหลือ รักร้าย หลากกระบวน.
หน้าขาวนวล ใจหยาบดำ ช้ำละลาย.

ใช้เงินอย่าง เทน้าเทท่า น้าใจหาย
หญิงหรือชาย เรียนไม่ดี สิ่งนี้เอง.

กตัญญู กตเวที อย่าโง่งเงง
เรียนให้เก่ง ได้ยิ้มแป้น แก่ทุกคน ๆ

เป็นพ่อ ให้เป็นพ่อ.

ถ้าเป็นพ่อ ก็จงเป็น ให้เป็นพ่อ
เดี๋ยวนี้เป็น กันจนผี ชีคร้านโย

พ่อรุ่นนี้ เผ่าพิริ พิโรปลอบ
จะตอบลูก ก็ตอบไม่ถูก ว่าเกิดมา

พ่อไม่รู้ ลูกจะรู้ ได้อย่างไร
ทำอะไร ได้ไม่— ถึงเสียคน

เป็นเพียงให้ ฝัหัวร่อ หรือพอไหว
พ่ออะไร ให้ลูกจูง จมูกพา.

ให้ชื่นชอบ สุดแต่ลูก จะปรารธนา
เพื่ออะไร กันหนา ยังมีตมนท์.

จะเดินไป ทางไหน ยังสับสน
ลูกของตน พ่อฆ่า สาแก่ใจ ๆ

บุญ เป็นอะไร.

สิ่งนี้หน้ เป็นเหมือน ของเกสรดอกดา
 ที่ เป็นยาป ก็บ กุศล ทั้ง ไตรถน
 ที่ เป็นบุญ มีไว้ เพื่องจื่อคุณ
 ไซ้เป็นคุณ สดวกตวย กล้วยปรตเรือ,

นริ์ว่าพอพร มีไว้ไซ้ ไซ้ไว้แบก
 กลัตกแตก ไซ้สั้น ประหวั้นเหลือ
 ไซ้กินเกสร ไซ้จะตอ, บขากเลื่อ
 บุญเหมือนเรือ มีไว้ไซ้ ไปให้พพาน

มีไว้เพื่อ ไว้ประดับ ไซ้สอยนรุ
 เทียบอดดช แบกไป ทุกสถาน
 นริ์คอดล่อง ไปในโลก โดมกันตม
 ไม่อยากข้าม ไซ้ให้พพาน เสียดายเรือ ๑

พรหมอินทพร

ชาวบ้าน - ชาววัด.

อันชาวบ้าน ทำงาห์ เพื่อทรมแก่ปรต
 ลือเกิดควม ตังเดรียด คนสั้นเสีย
 ส่วนชาววัด มั่งขจัด มีหม่เสีย :
 มีให้เกียวก เกียปรตทม มั่งงามธรรม;
 ลือเกิดมี เดรียดวัด วัดชาวบ้าน
 ด้อย "เจิน" "อาน" "อจจก" หรือ "อิมหน" ?
 ส่วนเดรียดวัด ชาววัด, วัดกัจจกรม
 ภาเขทมิ ให้ว่างได้ เกโร ๑๑ ;
 ทั้ชาววัด ฮัดฮัด มั่งทรมแก่ปรต
 มีหม่เกเสีย แลนกล คนขอแผล
 ทั้ชาวบ้าน เกียอดจ้าน งามเขื่อนแซ
 ก็มิแต่ ทกจกน หม่น หมองไป;
 ลือขอให้ ชาวบ้าน มีนชาวบ้าน
 ผสม ผสาห์ เกียปรตทม ทมวีสัย
 ให้ชาววัด เป็นชาววัด ขจัดไกล
 เพื่อมีนวัย เกียปรต-ทม งามนิกโคย ฯ

ความเป็นพระ.

ความเป็นพระ คือจิตปราศ จากกิเลส รู้สังเกต ไม่ประมาท จลตเจตียว
 ตำรวมระวัง รักษาใจ ไปทำเดี่ยว เพื่อหลีกเดี่ยว ภัยทั้งสาม ไม่ตามดอม.

จากเรื่องกิน เรื่องกาม และเรื่องเกียรติ เห็นเสนียด ในร้อนเย็น ทั้งเหม็นหอม
 ไม่ยินดี ไม่ยินร้าย ไม่อ่อมชอม กิเลสล้อม ลวงเท่าไร ไม่หลงลม.

จิตสะอาด ใจสว่าง มโนสงบ ทั้งครันครบ กายวจี ที่เหมาะสม.
 ความเป็นพระ จึงชนะ เหนืออาภรณ์ โลกนิยม กระหม่อมใจ จึงไหว้แล้ว

เป็น มนุษย์ หรือ เป็น คน ?

เป็นมนุษย์ เป็นได้ เพราะใจสูง
 เหนืออื่นใดอยู่ มีสติ ทั่วถ้วน.
 ถ้าใจต่ำ เป็นได้ แต่เพียงคน
 ย่อมเสียใจ ที่ตน ได้เกิดมา.
 ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ
 ถ้าใจต่ำ ครอบงำ มนุษย์
 เพราะทำทุก พดทุก ทุกใจ
 เปรียบเหมือน ไม้ค้ำยัน ไม้ค้ำยันใจ.
 ใจสกปรก ใจต่ำ และร้อนร่า
 ใจต่ำเสีย ครอบงำ ทั่วถ้วน
 เพราะพดผด ทำผิด ทั่วถ้วน
 แต่ใจสูง ใจต่ำ ทั่วถ้วน.
 ใจต่ำเกิด, ถ้าใจ ไม่สะอาด
 ใจต่ำเกิด ใจต่ำ ทั่วถ้วน
 ใจต่ำเกิด ใจต่ำ ทั่วถ้วน
 ใจต่ำเกิด ใจต่ำ ทั่วถ้วน
 ใจต่ำเกิด ใจต่ำ ทั่วถ้วน

ปุถุชน.

หนาด้วยความ เห็นแก่ตัว มัวยึดมั่น	ว่าตัวนั้น ของฉัน มัวมันหมาย
เป็นตัวตน นอกใน ใจหรือกาย	ตั้งแต่เกิด จนตาย ไว้เป็นตัว.
ด้วยอำนาจ อวิชชา ดังตาบอด	เกิดขึ้นสอด ไปทุกกาล สถานทั่ว
ต้องหลงรัก หลงสอก เกิดโรคกลัว	เป็นไฟคัว ใจกาย ให้อ้อนรน.
อย่างนี้แล เวียนว้าย ในวัฏฏทุกข์	ไม่เอือกเย็น เป็นสุข สักเส้นขน
เห็นตัวทุกข์ ว่าเป็น ตน— ของตน	นี้แหละหนา ปุถุชน คนหนาจริง ๆ

กัลยาณชน.

กัลยาณชน นั้นจะได้ ในส่วนผิด	มายึดติด มากมาย ฝ่ายกุศล
หมายมั่นเห็น ว่าเป็น ตน— ของตน	เท่ากับกับ ปุถุชน “ยึดตัวกู”.
แม้ความยึด จะเท่ากัน แต่มันแปลก	มันเกิดแยก ทางกัน ดูชั้นอยู่
ข้างหนึ่งยึด ความทรมาน กามเชิดชู	ข้างหนึ่งยึด ความทรุ กุศลงาม.
ปุถุชน เคยหนาทึบ ด้วยผ้าตา	ครั้นนานมา เริ่มเห็นรัต— นะสาม
คือพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ตาม—	ความเป็นจริง ใจเกิดงาม นามกัลยาณ ๖

อริยชน.

อริยะ แปลว่าละ จากข้าศึก	ไม่จมลึก อยู่ในโลก โสภสลาย
จนไม่มี ข้าศึกใหญ่ ทางใจกาย	เพราะจางคลาย คือวิโยค เป็นโลกเย็น.
เป็นปุถุชน กันทำไม ให้นานเล่า	จะตายเปล่า ไปทั้งชาติ ฉลาดเห็น
มันมีทาง ชนะทุกข์ ทุกประเด้น	อย่ามัวเป็น บู้โสม เรื่องโคมลอย.
ทัญญูว่า “ตัวกู” และ “ของกู”	มุงมล้าง มันอยู่ อย่าทอดอ
กิเลสหลาย เริ่มมลาย ไม่รัดร้อย	นี่คือรอย อริยา ธิเบทาเทอญ ๖

อรหันต์.

อรหันต์ นั้นคือถูก ถึงที่สุด
ถึงความเต็ม แห่งมนุษย์ สดปรณนา
ท่านหักแล้ว ซึ่งวง แห่งวัฏฏวน
เหนือบุญ-บาป ชั่ว-ดี มีแต่ใจ-
จิตหลุดจาก ทุกอย่าง ที่เคยติด
เหนือความเกิด ความตาย ใคร่ครวญดู

ทางวิมุตติ จากทุกข์ ทุกสาขา
ควรแก่การ วันทา ยิ่งกว่าใคร,
ไม่มีตน เวียนว้าย ในภพไหน
ที่ว่างไป จากตัวกู และของกู,
ไม่มีพิษ มีภัย อะไรอยู่
จะได้รู้ พระนิพพาน เหมือนท่านแล้ว

เป็นเจ้าคุณ.

เป็นเจ้าคุณ เขาว่าบุญ ไฉนหลวงนั้ก
ฉันทุใจ ในยุค พระศาสดา
พัดใบตาล ยังไม่มี นี่พัดยศ
สัญญาบัตร ไตรประทาน งานสำคัญ

พากันบ่ก ใจใคร่ ใฝ่ฝันหา
เป็นเจ้าคุณ กันหรือหนา ท่าไหนกัน.
นิตยภัตต์ มีหมด กระโถน ชัน
ฉลองกัน หรรษา จนบ้าใจฯ

เป็นหลวงตา.

เป็นหลวงตา สนุกกว่า เป็นเจ้าคุณ
ไม่ปรุงแต่ง สังขาร ประการใด
บุญเป็นเรื่อง สวยงาม กิน-กาม-เกียรติ
ส่วนความว่าง ว่างเสียจน คนกลัวลาน

เหมือนความว่าง ดีกว่าบุญ เป็นไหนฯ
ล้วนเป็นไป สงบเย็น เป็นนิพพาน.
แต่ไม่มี ใครเกลียด ทุกสถาน
เขาเกลียดกัน ชันจ้าน เป็นหลวงตาฯ

เป็นพระบ้าน.

เป็นพระบ้าน นั้นเห็นว่า ภาระมาก
หนอนสังคม มีมา ทั้งตาปี
ฉันทนเป็น พระบ้าน มานานแล้ว
มีแต่งงาน เตี้ยต่ำ, ทำตะบัน

ต้องเป็นครก เป็นสาก กันเต็มที่
ช่างเหลือที่ จะเป่าบัต ขจัดมันฯ
ถ้าคิดไป ใจแป้ว ไม่สุขสันต์
ก็ไม่เห็น มีวัน จะหมดไปฯ

เป็นพระเถื่อน.

เป็นพระเถื่อน เหมือนนก วิหคหงษ์ ย่อมบินตรง ไปได้ ทิศไหนไหน
เป็นอิสระ อยากจะผละ สักคมใด ก็ผละได้ ทนใจ ไม่อดแอ่ว
เอ็นดูฉัน ขอให้ฉัน เป็นพระเถื่อน มีหมู่มั เป็นเพื่อน ทุกกระแด
มดแมลง แสดงธรรม อยู่จำเจ ไพเราะแท้ ไม่มีเบื่อ เหลือกกล่าวเอ่ยฯ

เป็นพระป่า.

เป็นพระป่า สงบกว่า เป็นพระเมือง ไม่มีเรื่อง แบกพรรค แบกศักดิ์ศรี
ไม่ต้องสวม หน้ากาก ผู้มากดี มันเกิดฟรี ขึ้นมาเอง เก่งในตัว.
จะนั่งนอน ยืนเดิน ไม่เขินขัด ไม่มีใคร คอยวัด ว่าดี ชั่ว
ไม่มีเรื่อง ยั่วเย้า ให้เฝ้ามัว จึงเย็นตัว เย็นใจ ไม่ขึ้นลง ฯ

เป็นพระเมือง.

เป็นพระเมือง เรื่องมาก ด้วยอยากเด่น ต้องเขม่น กันไป จนไหลหลง
ต้องแบกทรัพย์ แบกศักดิ์ แบกพรรคพงศ์ เพื่อการเมือง เรืองณรงค์ ด้วยจงใจ.
งานไต่ดิน ไตน้ำ ก็ทำเป็น ถึงฆ่าเข่น กันพินาศ ไม่หวาดไหว
คอยแข่งกัน มิให้ใคร ดีกว่าใคร ไม่เย็นใจ เย็นตัว มัวขึ้นลง ฯ

โพธิสัตว์.

โพธิสัตว์ คือสัตว์ มุ่งพัฒนา	ให้โพธิแผ่ แก่กล้า เต็มความหมาย
ดูให้ดี มีอยู่จริง ทั้งหญิงชาย	ดองมลาย จะไม่มี ที่ไหนเลย.
ถ้าทุกคน ดันรน เพื่อโพธิ	มันค่อยผลิ ออกไป ไม่หยุดเฉย
ถ้ามีแต่ ร้องว่าแยะ ขอมแพ้วัย	ในโลกเลย ไม่มี โพธิชน.
อย่ายอมแพ้ มุ่งแต่ ปลูกโพธิ	ให้เต็มสติ กำลัง หวังเอาผล
ไม่เสียที่ ที่ได้เกิด มาเป็นคน	ได้ผ่านพ้น อวิชชา เพราะกล้าทำ ฯ

พระรัตนตรัย.

พระพุทธะ พระธรรมะ และพระสงฆ์ ล้วนต่างองค์ เป็นสามพระ หรือเอน
หรือเป็นองค์ เดียวกัน ที่ชั้นใน ดูเท่าไร ก็ไม่เห็น เป็นสามองค์.
นั่นถูกแล้ว ถ้าดูกัน แต่ชั้นนอก คือดูออก มีพุทธะ จอมพระสงฆ์
ได้ตรัสรู้ ซึ่งพระธรรม ทรงจำนง สอนพระสงฆ์ทั้งหลาย ให้รู้ตาม.
แต่เมื่อดู ชั้นใน กลับได้พบ ว่าธรรมหนึ่ง ซึ่งอยู่ครบ ในพระสาม
ทั้งพุทธ สงฆ์ หรือว่าองค์ พระธรรมงาม ล้วนมีความ สะอาดสว่าง สงบ บรรจบกัน ฯ

ไม่รู้จักหน้าที่.

เกิดเป็นแมว	ทำไม	นี้ ขี้เกียจหา	เกิดเป็นหมา	ทำไม	นี้ ขี้เกียจนอน
เกิดเป็นหมู	ทำไม	นี้ ขี้เกียจนอน	เกิดเป็นหนอน	ทำไม	นี้ ขี้เกียจคลาน
เกิดเป็นงู	ทำไม	นี้ ขี้เกียจเลื้อย	เกิดเป็นเลื้อย	ทำไม	นี้ ไม่เห็นขวาน
เกิดเป็นขุน	ทำไม	นี้ ไม่ขี้คาน	เกิดเป็นข่าน	ทำไม	นี้ ขี้เกียจอ้ง
เกิดเป็นพระ	ทำไม	นี้ ดีแต่ขอ	เกิดเป็นหมอ	ทำไม	นี้ ดีแต่ถอง
เกิดเป็นครู	ทำไม	นี้ ดีแต่ทอ้ง	เกิดเป็นอ่อง	ทำไม	นี้ ดีแต่เออ ฯ

ความรักของอวิชา.

มีชายหนึ่ง ลิงหนึ่ง อยู่ด้วยกัน
ลิงก็รัก คนจัด เต็มอัตรา
มาวันหนึ่ง คนนั้น นอนหลับไป
ลิงคิดว่า ไฉนยวน กวนเพื่อนกู
ฉวยตุ้มไม้, มาเงื้อ ขึ้นสองมือ
ฝ่ายเพื่อนรัก ดันชัก ไปหลายที

คนก็รัก ลิงนั้น เป็นหนักหนา
ทั้งสองรา รักกัน นั้นเกินดู.
แมลงวัน มาได้ ที่กกหู
จะต้องบี๊ ให้มันตาย อ้ายอปรีดิ์.
ฟาดลงไป เต็มต้อ แมลงวันหนี
ดูเถิดนี้ ความรัก ของอวิชา ฯ

๘ หมวด ศีลธรรม

ศึกษากันทำอะไร?

โลกยุคนี้ มีศึกษา กันทำไหน
บ้างติดยา เสพติด เป็นติดตั้ง

บ้างดูหมิ่น พ่อแม่ ไม่มีคุณ
บ้างลุ่มหลง love free เป็นดั่งาม

บ้างไปเป็น อีปี่ มีหลายชนิด
บ้างที่มี ดึกกรึกมาก โห่ฮากพอ

ยุวชน รุ่นใหม่ ได้คลุ้มคลั่ง
บ้างก็ฝึ่ง หัวสุม ลุ่มหลงกาม.

บ้างก็เห็น เรื่องบุญ เป็นเรื่องพลาบ
บ้างประณาม ศาสนา ว่าบ้าบอ.

บ้างทวงอิส- ระพัน จนเหลือขอ
โลกเราหนอ ให้ศึกษา กันทำอะไร ฯ

ความหมายของศีลธรรม.

ศีลธรรม ความปกติ ตามธรรมชาติ
ศีลธรรม คือ สุข - สะดวก บวกเข้ากัน

ศีลธรรม นำบุญชน ดลอรียะ
ศีลธรรม ทุกทุกส่วน ล้วนเส้นตรง

ศีลธรรม ปริยัติ จัดฐานราก

ศีลธรรม สะอาด สว่าง สงบ บรรจบงาน

ศีลธรรม ตามอำนาจ คนจัดสรร

ศีลธรรม คนทุกวัน หันหัวลง.

ศีลธรรม รวมฐานะ ที่พึงประสงค์

ศีลธรรม นำสูงส่ง ตรงต่อญาณ.

ศีลธรรม มีวิบาก ล้วนสุขสานต์

ศีลธรรม ส่วนอวสาน นิพพานแล ฯ

ศีลธรรม กับ คน.

ศีลธรรมเลว คนก็ได้ กลายเป็นผี
ศีลธรรมดี ผีก็ได้ กลายเป็นคน

ศีลธรรมต่ำ เปลี่ยนคน จนคล้ายสัตว์
ศีลธรรมสูง คนสดใส ไม่ออลเวง

ศีลธรรมขึ้น ทุกวัน มั่นตายซาก
ศีลธรรมกลับ มาเมื่อไร ทั้งใจกาย

หาความดี ไม่ประจักษ์ สักเส้นขน
ที่เลิศล้ำ ภูมิใจ ไหว้ตัวเอง.

จะกินกัด โกงกัน ขม้นเขม็ง
ล้วนย่าเกรง กันและกัน จันเพื่อนตาย.

คนมีปาก ก็ไม่พลาบ ศีลธรรมหาย
คนจะหาย จากทุกข์ เป็นสุขเอง ฯ

ศีลธรรมโลก ย่น-ถ่อย-ยับ.

ศีลธรรม! ศีลธรรม! ศีลธรรม! ต้องตกต่ำ ลงทุนวัน ถ้าสรรหา
 คงไม่พอ ขอมาทำ น้ำหยอดตา เพราะบูชา กนแต่เงิน เกินพอแรง.
 ศีลธรรม! ศีลธรรม! ศีลธรรม! ต้องตกต่ำ ไปเสียทั่ว ทุกหวัระแหง
 เขารังเกียจ เกลียดชัง ดังผีกระเซ้ง อยากให้มัน แห้งแล้ง จากโลกนี้.
 ศีลธรรม! ศีลธรรม! ศีลธรรม! ถูกเหยียบย่ำ โดยฝูงคน จนบ่หนี
 โลกของคน ย่น ถ่อย ยับ เกินอัปรีย์ ที่คงที่ คือโลกสัตว์ ดูอัศจรรย์ ๆ

หลงความบ้าว่าศีลธรรม.

โลกทุกวัน อยู่ในขั้น กลียุค ที่เบิกบुक เร็วสุด สู้สุดสลาย
 จนสิ้นสุด มนุษยธรรม ต่ำอบาย เพราะเห็นกง-จักรร้าย เป็นดอกบัว.
 กิเลสใส- หัวส่ง ลงปลักกิเลส มีความแค้น แสนพิเศษ มาสมหัว
 สามารถดูต ดึงกันไป ใจมืดมัว เห็นตนตัว ที่จมกาม ว่าความเจริญ.
 มองไม่เห็น ศีลธรรม ว่าจำเป็น สำหรับอยู่ สุขเย็น ควรสรรเสริญ.
 เกียรติ กาม กิน บินบ้า ยิ่งกว่ากิน แล้วหลงเพลิน ความบ้า ว่าศีลธรรม ๆ

ศีลธรรมกลับมาเถิด!

กลับมาเถิด ศีลธรรม กลับมาเถิด! กำลังเกิด ภัยร้าย อันใหญ่หลวง
 แก่สัตว์โลก ทั่วถิ่น จักรวาลปวง น่าเป็นห่วง ความพินาศ ฉกาจเกิน.
 กลับมาเถิด ศีลธรรม กลับมาเถิด! ในโลกเกิด กลียุค อย่างฉุกฉิน
 หลงวัตถุ บ้าคลั่ง เกินบังเอิญ มัวเพลินเพลิน สังกาลี มีกำลัง.
 กลับมาเถิด ศีลธรรม กลับมาเถิด! ความเลวร้าย ลามเตลิด จวนหมดหวัง
 รีบกลับมา ทันเวลา พาพลัง มายมายัง โลกไว้ ให้ทันกาล ๆ

ถ้าศีลธรรมไม่กลับมา.

ถ้าศีลธรรม ไม่กลับมา โลกาวินาศ มนุษยชาติ จะเลวร้าย กว่าเดรัจฉาน
มัวหลงเรื่อง กิน กาม เกียรติ เกียรติดิพนาน ล้วนติดด้าน ไม่เห็นยวร้าย บังคับใจ.

อาชญากรรม เกิดกระหน้า ลงในโลก มีเลือดโชก แดงฉาน แล้วช่านไหล
เพราะบ้ากิน บ้ากาม ทรมานเกินไป บ้าเกียรติก็ พอไม่ได้ ให้เมาตน.

อยากครองเมือง ครองโลก โยกันใหญ่ ไม่มีใคร เมตตาใคร ให้สับสน
ขอศีลธรรม ได้กลับมา พาหุ่คน ให้ผ่านพ้น วิกฤตการณ์ ท้นเวลาฯ

ปรมัตถธรรมกลับมา.

ปรมัตถธรรม กลับมา โลกสว่างไสว ปรมัตถธรรม หมดไป จิตใจมืดมนท์
มัวเป็นกัน แต่คน มนุษย์ก็ไม่มี ศีลธรรมดี คนก็กลาย เป็นมนุษย์กันหมด
ศีลธรรมถอยถด ต้องเพิ่มปรมัตถธรรม คนทำบาปกรรม เพราะโลกขาดสัมมาทิฐิ
คนมีสติ ย่อมดำริโดยแนว แห่งปรมัตถ์.

อยู่กับธรรม.

เมื่อรบสู้ กับศัตรู สู้ด้วยธรรม จะปลุกปล้ำ กันเท่าใด ไม่เสียหาย
ถ้าสู้กัน อย่างนี้ ไม่มีตาย ในสุดท้าย จะปรองดอง ต้องใจกัน.

เมื่อป้องกัน ศัตรู รู้ใช้ธรรม เป็นกำแพง เพชรล้ำ เลิศมหันต์
ป้องกันได้ สารพัด น่าอัศจรรย์ บ้อมค่ายมั่น กว่าสิ่งใด ในโลกคน.

เมื่อหลบซ่อน จากศัตรู อยู่กับธรรม ไม่ระกำ ทุกข์เห็น สักเส้นขน
ช่วยปลุกปลอบ ชื่นชอบ จำกมล : ขอทุกคน จงมีธรรม ประจำกาย ฯ

ปัญหาเฉพาะหน้า.

โลกกำลัง มีปัญหา ว่าพระธรรม สำคัญกว่า ข้าวน้ำ นั้นใช่ไหม
 เราดีได้ เพราะศีลธรรม บำรุงใจ โลกวิไล เลิศล้ำ เพราะธรรมพา.
 พวกหนึ่งว่า หิวนัก ต้องอ้อมก่อน แล้วค่อยสอน ศีลธรรม กันเถิดหนา
 พวกหนึ่งว่า จะอ้อมทอง ธรรมต้องมา หิวเจียนบ้า เพราะศีลธรรม ไม่คำใจ.
 คนส่วนน้อย สนใจ ใคร่ธรรมะ ส่วนมากผละ หันเห เกลไถล
 หาเนื้อหนัง ทั้งแก่หนุ่ม พุ่มเฟียชไป โลกเลยไม่ มีพระธรรม ทำยาตา ฯ

ก ข ศีลธรรม.

ก - ค

ก ไก่ ชอบ ข้าวสาร ไม่ชอบพลอย แต่ที่ถ้อย อารี มั่นดีเหลือ
 ข ไช้ กิน ประโยชน์ดี มีเหลือเพื่อ ต้องเอื้อเฟื้อ แด่ง่าย ให้ระวัง.
 ข ขวด ดูสง่า กว่ากระบอง ใช้นอกคอก ตักกัน นั้นผิดหวัง.
 ค ควาย คนว่าโง่ โมหะจ้ง แต่คนมั่ง — มีเพราะควาย น้าอายุมัน ฯ

ค-จ, จ-ช

ค คน ถ้า ฝึกฝน เสียจะเพราะ ขัดคอกัน มันไม่เหมาะ ไม่สุขสันต์
 จ ะมั่ง เสียงักวาน หวานใจครัน เสียงสวรรค์ เชิญให้คน สนใจธรรม.
 จ งู ที่ ลนลาน พิชพานน้อย ที่เขม้ช้อย พิชมันกล้า ดูน่าฆ่า
 จ าน มี อาหาร ค่ำมันล้ำ ถ้าจันคว่ำ ไม่เห็นมี ดีอะไร.
 จ ิ่ง ที่ ดีดี มีเสียงเพราะ ถ้าจิ้งแตก ดีหรือเคาะ ฟังไม่ไหว
 ช ข้าง มี สติตั้ง ระวังภัย จะเคลื่อนไหว งามสง่า ทุกอาการ ฯ

ช-ญ, ฎ-ฐ

ช โช	ไม่ อจล้าม ชึ่งน้ำใจ	แมล้ามได้ กระทั่ง ถึงข้างสาร
ฌ เจอ	ไม่ เลินเล่อ เข้าสู่ฌาน	ง่ายต่อการ จะประสบ พบปัญญา.
ญ ผู้หญิง	สิ่งสร้างมา เป็นเมีย, แม่	หญิงสาระแน ชอบเป็น อีปลาร้า
ฎ ขฎา	หมายถึงเทริด เติลิตมา	จากชฎา คือผมเชิง ยุ่งเหยิงจริง.
ฏ ปฏัก	อย่าให้ปัก เอาผู้ใช้	เครื่องฝึกฝน วัวควาย ให้เก่งวิ่ง
ฐ ฐาน	แม่ อยู่ต่ำ อย่าติติง	สำคัญกว่า ตัวสิ่ง อยู่ข้างบน ฯ

ฑ-ณ, ด-ถ

ฑ มณโฑ	โสภา ยิ่งพ่าย่ง	ควรจะมีง งามธรรม ตามเหตุผล
ฒ ผู้เฒ่า	ที่แท้ ต้องตื่นตน	เพราะได้ยล โลกมา เวลานาน.
ณ เณร	นั่น คือหน่อ สมณะ	เริ่มตบะ เพื่อดับทุกข์ ทุกสถาน
ด เด็ก	ตัว ยังเล็ก รู้ประมาณ	เชื่อพ่อแม่ อาจารย์ ท่านอบรม.
ต เต่า	แม้ จะเขลา ก็หน่วงหนัก	กระดองฝึก ใช้เป็นเกราะ อย่างเหมาะสม
ถ ถุง	ทอง มีค่า กว่าถลุงม	น่านิยม อย่างสูง คือถลุงธรรม ฯ

ท-น, บ-ผ

ท ทหาร	มุ่ง กำราบ ปรามข้าศึก	ถ้าไม่ฮึก เพื่อเกียรติ-งาม กังามข้า
ธ ธง	นั่น ธงชัย มีไวน่า	ให้เกิดก่า- ลังใจ ได้มากพอ.
น หนู	หนูน้อยๆ คอยเชื่อฟัง	ทำแต่ตาม พ่อแม่สั่ง จักสุขหนอ
บ ใบไม้	ใช้เป็นยา หาไว้พอ	ทั้งยาหม้อ ยาผง ใช้จดี.
ป ปลา	มี ลูกตา ไม่เคยหลับ	เป็นคติ ที่ควรรับ มาขับผี (?)
ผ ผึ้ง	นับ เป็นหนึ่ง แห่งสามัคคี	ความเพียรมี มากกว่าคน ควรสนใจ ฯ

ฝ-ฟ, ภ-ย

ฝ ฝ	หมาย ความว่า ไว้ป้องกัน	สิ่งโน้นนั้น ให้งามงด และสดใส
พ พาน	เพื่อ เสริมความ งามวิไล	ดำรงกาย วาจาใจ ตั้งใส่พาน.
ฟ พัน	รักษามัน ให้ถูกต้อง	เคี้ยวกัดคล่อง ชัดเสียง สำเนียงขาน
ภ สำเภา	เราใช้ข้าม ชลธาร	ถึงนิพพาน เพราะถือเอา สำเภาธรรม.
ม ม้า	ยิ่ง เลี้ยงดี ยิ่งมีพลัง	และมีทั้ง ท่าที่ ที่งามขำ
ย ยักษ์	ดู จะรัก แต่บาปกรรม	ซึ่งจะทำ ให้เป็นยักษ์ ไม่รักดี ๆ

ร-ว, ศ-ส

ร เรือ	แล่น อยู่เหนือ ผิวน่านน้ำ	อย่าให้คว่ำ ก็ถึงท่า สง่าศรี
ถ ถึง	มี เหลี่ยมเล่ห์ หลายวิธี	คนเรานี้ อย่าให้ถึง มันหลอกเอา.
ว แหวน	สวมนิ้ว ดูคมขำ	แหวนพระธรรม สวมใจ หายโง่เขลา
ศ ศาลา	คุ้มฝนฟ้า พาให้เรา	มีร่มเงา สุขสบาย ได้ทุกวัน.
ษ ฤษี	แสวงหา สิ่งสูงสุด	เพื่อมนุษย์ อยู่เย็น เป็นสุขสันต์
ส เสือ	ที่ดุดี มีคุณธรรม	คนพากัน ให้เกียรติ ไม่เกลียดชัง ๆ

ห-อ

ห หีบ	เหมือนหทัย ใส่ชีวิต	ชวนกันคิด ให้วิไล ตั้งใจหวัง
พ จุฬา	ยอดสมอง ต้องระวัง	อย่าให้พลัง พลาดผิด ชีวิตวาย.
อ อ่าง	วางไว้ ใส่ก้อนทอง	รีบสนอง ใส่ให้ได้ ตั้งใจหมาย
ฮ นกฮูก	ตาดี มีประกาย	มองเห็นได้ แม้คำมืด ยืดยาวไกล ๆ

ก ข ปรมัตถธรรม.

ก-ข

นีกถึงธรรม นำมาปรับ กับ กข	เป็นหัวข้อ แสดงธรรม นำศึกษา
ก ไก่ ขันก้อง ร้องบอกมา	ใครอย่ากล้า ยึดอะไร ไว้เป็นตน.
ข ไข่ ข้อง เวียนวัฏฏ์ อยู่อัตร่า	โมหะหนา ออกไม่ได้ ให้ขัดสน
ข ขวด ใส่ สุรา; กายาคน	ใส่ของเมา เมลัน กว้านั้นไป ฯ

ค-ง, จ-ฉ

ค ควาย หมายถึง อวิชา	ชีหรือฆ่า มันทั้งผอง จักผ่องใส
ค คน อย่า สัปดน ยืนเข้าใน	ห่วงโซ่ใหญ่ สายกรรม ช้ำมิวาย.
ฅ ระฆัง วังเวงเสียง สำแดงสัจ	เป็นปรมัตถ์ แล้ววิมุตติ เป็นจุดหมาย
ง งู อุปาทาน พานพันกาย	ตั้งผีพราย ยึดจับ ไว้กับทุกข์.
จ จาน เปรียบเหมือนกาย ใส่ธาตุ-ขันธ	ต้อง "คว่ำ" มัน ให้ว่างหาย กลายเป็นสุข
ฉ ฉิ่ง ทิ้ง จังหวะ อยู่กรึกกรึก	บอกว่าทุกข์ ทุกที่ ที่เกิดมา ฯ

ช-ญ, ฎ-ฎ

ช ช้าง ร้องอย่าง โกลนจนาท	มันไม่พลาด พลัดตก จากหน้าผา
ช ช่อ สาย สงสาร ช่างมารยา	ผูกแน่นหนา ไม่แสดง แห่งเงื่อนปม.
ฌ เผลอ ไม่พลั้งเผลอ เข้าสู่ฌาน	แล้วเกิดญาณ เพราะปัญญา มาผสม
ญ ผู้หญิง รู้จริง ไม่โกงม	เป็นบัณฑิต มีถม เทียมผู้ชาย.
ฎ ขฎา เลื่อนมา จากผมเชิง	แสนยุ่งเหยิง คือกิเลส ฤทธิ์เดชร้าย
ฎ ปฎัก บั๊กหรือดี ที่วัวควาย	เหมือนขับไล่ อวิชา หนีหน้าไป ฯ

ฐ-ณ, ด-ต

ฐ ฐาน ที่ คงมั่น นั้นต้องมี
ท ทนโท โสภ ทำอะไร
ฒ ผู้เฒ่า ที่แท้ รู้จักโลก
ณ เณร คือ หน่อ สมณะอัน
ด เด็ก ใจ ยังเล็ก ยึดถือน้อย
ต เต่า เอาแต่ จะกินนอน

ทุกคติ ธรรมหรือโลก ไม่โยกไหว
ทั้งกายใจ ต้องโสภ มาด้วยกัน.
สุขหรือโศก รู้จักจริง ทุกสิ่งสรรพ
จะสร้างสรรค์ ศาสนา สถาพร.
จึงไม่ค่อย ทุกข์ใจ ฤทัยถอน
เหมือนคนเขลา เอาแต่ร่อน หาอารมณ์ ฯ

ถ-น, บ-ป

ถ ถง นั้น บรรจุ อนุสัย
ท ทหาร ของพระองค์ ต้องระดม
ธ ธง นั้น ธงชัย อรหันต์
น หนุ นั้น พันภัย เพราะได้รู้
บ ใบไม้ ใช้บังแดด ได้เย็นน่า
ป ปลา น้ำ ถึงตา พาวิกล

ถ่ายเทไว้ ทุกครา อย่าหมักหมม
พลังถล่ม กิเลสมลาย ไร้ศัตรู.
มีธรรมชั้นนี้ เป็นกองทัพ ขัณฑ์เวสสุ
เหมือนเราสู้ ใช้ธรรม กำบังตน.
ใบพระธรรม บังกิเลส วิเศษผล
ไม่เคยยล เห็นน้ำ ดังท่าเหมิน ฯ

ผ-ฟ, ภ-ม

ผ ผัง พึงเปรียบ คณะสงฆ์
ฝ ฝา ถ้า ปิดดี มีคุณเกิน
พ พาน มี ไว้ใส่ สิ่งสูงสุด
ฟ ฟัน นั้น เคี้ยวกัด ตัดเชื้อโย
ภ สำเภา ข้ามสมุทร สุดลึกล้ำ
ม ม้า เหมือน กายาดี ขี่ข้ามมา

ดำรงงาน ศาสนา นำสรรเสริญ
เหมือนคนเจริญ สติไว้ คุ้มกายใจ.
กายมนุษย์ ใส่ธรรมรส อันสดใส
ตัดอนุสัย ได้ด้วยฟัน คือปัญญา.
สำเภาธรรม ข้ามมหารณห์ แห่งตัณหา
ตามรรคา แปรองค์ ตรงนิพพาน ฯ

ย-ด, ว-ช

ข ยักษ์ แปลว่า “ผู้ เขามูซา” มักกลายมา เป็นยักษ์ ผู้หักหาญ
 ร เรือ เปรียบ เหมือนกาย ไร้ใช้งาน ถ้าเรือร่ว จะบ่วยการ งานใช้เรือ.
 ด ถึง ที่ แท้จริง มันหลอกเจ้า ก็เลสเรา ก็หลอกเรา เอามากเหลือ
 ว แหวน ใส่ นัวงาม ความเหลือเพื่อ ถ้าใครเชื่อ ก็ทิ้งไป อย่าใส่เลย.
 ศ ศาลา สร้างขึ้นมา บังแดดฝน ศาลาธรรม กำบังคน ทั้งโลกเหว
 ข ฤทัย แสวงหา มาอย่างเคย ไม่หยุดเฉย วิปัสสนา แก่กล้าจริง ๆ

ส-ห, พ-ฮ.

ส เสือ ชุ่ม ในสมณะ วิปัสสนา จับได้มา ซึ่งมรรคผล พิมลยิ่ง
 ห หีบ ใส่ สุนัขจิ้งจอก อย่าขังขัง เพราะเป็นสิ่ง เดียวเลิศ เหลือพรรณนา.
 พ จุฬา ถือกันว่า “สิ่งสูงสุด” คือวิมุตติ จุดหมายมาด แห่งศาสนา
 อ อ่าง นั้น เป็นแอ่ง แห่งอาสว ใช้ปัญญา ทบปลาย อย่าให้ร่อ.
 ฮ นกฮูก เห็นได้ ในยามค่ำ ผู้มีธรรม เห็นถึงใน หทัยหนอ
 หัว้อธรรม นำมาวาง อย่างเพียงพอ เป็น ก ข แห่งพระธรรม นำไปตรอง ๆ

สำคัญที่มีศีลธรรม

ศีลธรรม มีประจำ อยู่คู่โลก

ยิ่งกว่าโชค ไตใด ที่ไผ่ผืน

โชคจะดี หรือร้าย อย่างไรกัน

มันสำคัญ อยู่ที่ มีศีลธรรม ๆ

๕ หมวดมงคล

เราสร้างดวง ๑๔ ปี ได้ดวงสว่างไสว

เจดีย์ ดังกวอดล้นดี เพชรรัตน์นั้น
ก็เรา, ดีกว่าคนอื่น

คำดีนั้น แผละเราคนละ เจดีย์นั้นก็มี
มาทำให้ดอย มั่นดี

ดวงดีไม่ได้เสีย ที่เราขยัน
ดอยดีก็หัว เป็นคุณ

อยู่ดี ทนดี เพชรบุญ คำดีเสียคุณ
ตลอดชีวิตดีมา

ดวงดีมีอยู่คู่ธา ก็เพราะเหตุว่า
เราทำดีมี นิสัย

แต่ดีนั้น เราทำนิตย คำดีไม่มี
ดวงดีก็มีสมมุติ

พุทธทาส อินทปัญโญ

ทำดี ดีแล้ว เป็นพร

ทำดี ดีแล้ว เป็นพร ไม่ต้อง อ้อนวอน
ขอพร กะใคร ให้กวน.

พรที่ ให้กัน ผันผวน เป็นเหมือน ลมหวาน
อวลไป อวลมา อย่าหลง.

พรทำ ดีเอง มั่นคง วันคืน ยืนยง
ข้อตรง ต่อผู้ รู้ทำ.

อยากรวย ด้วยพร เพียรบำ — เพ็ญบุญ กุศลนำ
ให้ถูก ให้พอ ต่อตน.

ทุกคน เกิดมา เป็นคน ชั่วดี มีจน
เป็นผล แห่งกรรม ทำเอง.

ถือธรรม เชื่อกรรม ยำเยง บาปชั่ว กลัวเกรง
ทำแต่ กรรมดี ทวีพร ฯ

กรรมดี ดีกว่า มงคล

กรรมดี ดีกว่า มงคล สืบสร้าง กุศล
ดีกว่า นั่งเกล้า ของคลัง.

พระเครื่อง ตะกรุด อุทกั ปลุกเสก แสนมั่ง
คาถามั่ง แขนวมั่ง รังรุ้ง.

ชีขลาด หวาดกลัว ห้วยง กิเลส เต็มพุง
มงคล อะไร ได้คุ้ม.

อันธพาล ช้อหา มาคุม เป็นเรื่อง อุทลุม
นอนตาย ก่ายเครื่อง รางทอง.

ธรรมะ ต่างหาก เป็นของ เป็นเครื่อง คุ่มครอง
เพราะว่า เป็นพระ องค์จริง.

มีธรรม ฤๅมี ไครยิง ไร้ธรรม ผีสิง
ไม่ยิง ก็ตาย เกินตาย.

เหตุนั้น เราท่าน หลึงชาย เร่งขวน เร่งขวย
หาธรรม มาเป็น มงคล.

กระทั้ง บรรลุ มรรคผล หมดตัว หมดตน
พ้นจาก เกิด แก่ เจ็บ ตาย.

บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ใจกาย อุบัติวะ ทั้งหลาย
ไม่พ้อง ไม่พาน สถานใด.

เหนือโลก เหนือกรรม อำไพ กิเลส— สะวะไหน
ไม่อาจ ย้าย บีบหา ฯ

สู้กับหมอน.

หนุนหมอนต่ำ นอนหงาย สบายหนอ ถ้าหมอนสูง นอนหงาย กลัวตายโหง
คือคอหัก เผาะออกไป ได้ใส่โลง แต่มั่นโล่ง สบายเหลือ เมื่อนอนตะแคง.
พ่อคุณเอ๋ย จะต้องมี สองสามหมอน ข้างหลอกหลอน ไปได้ หลายแขนง
แก้ล้ามัน อย่ามีมัน ให้เหนื่อยแรง นอนตะแคง หรือนอนหงาย ใช้แขนรอง.
นอนแต่น้อย ไม่ตะบอย หาความสุข จากการนอน ไม่อยากจะลุก : เป็นโรคสมอง
ทักเลส ชักน่าใจ ให้ล้าพอง จนเราต้อง มีอะไร ให้เกินควร ฯ

สนทนากับพระเจ้า.

บางเวลา สนทนา กับพระเจ้า ท่านคอยเฝ้า ดูโลก อันโยกไหว
ด้วยขันติ เมตตา ปราณีไป เท่าไรเท่าไร สัตว์โลก ยังโยกโคลง.
เพราะเมাজิต ด้วยวัด— ฤ นิยม เกิดระทม ทุกข์ร้าย กว่าตายโหง
ตายทั้งเป็น เหมือนว่าเล่น ทุกชั่วโมง ยิ่งกว่าตาย ใส่โลง ซึ่งครั้งเดียว.
ทำอะไร ก็ยังไม่ มองเห็นทาง จะเลิกร้าง หมดสิ่ง น่าหวาดเสียว
เมื่อศีลธรรม กลับผัน มาทันเทียว โลกจะเกี่ยว ก่อสุข ยุคศรีอารีย์ ฯ

การปิดทอง.

การปิดทอง ต้องหมาย ถึงความสมัคร ประพฤติธรรม พร้อมพรัก ตามที่สอน
เพื่อบูชา เต็มความรัก ประจักษ์ตอน ยามม้วยมรณ์ หรือยังอยู่ ดูเหมือนกัน.
สุขจะเกิด ทั่วกัน นั้นยืนนาน ทุกเหตุการณ์ ทุกทุกภพ ประสบสันต์
เพราะเหตุที่ มีธรรม ประจำวัน ประพฤติกัน อย่างกะของ ที่ต้องกิน.
ผิดจากนี้ มีแต่ จะงายม ดูไม่สม ตามส่วน ที่ควรถวิล
ปิดทองนอก ได้ความงาม ตามระบิล ปิดทองใน ใจสิ้น ความว้ายเวียน ฯ

รสสวรรค์ นั้น เสพติด.

อันลัทธิ นานา นำเวียนหัว	จงถอนตัว ออกมา เสียให้ห่าง
เรื่องพระเจ้า เรื่องสวรรค์ นั้นเหมือนนยาง	เป็นดังเหนียว กันทาง ดวงวิญญาณ.
เป็นกรงทอง จอจ่า จำกัดเขต	นำทุเรศ กลับรัก เป็นหลักฐาน
ความหลุดพ้น ใช้อย่อย เช่นอ้อยตาล	ทั้งไม่ลั่น ดาพราว ราวเพชรพลอย.
รสสวรรค์ นั้นเสพติด พิชณม์	ถูกกัณฑ์ ก็ไม่รู้ เหมือนปุ๋ยหอย
อยู่แต่รู้ มิได้รู้ เรื่องนกกน้อย	ที่บินลอย เวหา ว่าปานใด ๆ

✽

อตฺต นี อตฺตโน หกโก.

ฌายโคธ ละพินัง ชึ่งพระเค้า
 แต่พอฤทธา ขาวพทธ ศาสนา
 ผู้เชิดพินัง ภาวาท พุทธาสถ
 พินัง ธรรมา ก็พินัง ชึ่งตัวเอก ;
 ประกอบ กรรม หักมา ชึ่งโทษผล
 ตับแต่ ตัน คนปดาย ได้เหมาะเหม็ง
 ทั้งหกโลก ทนธรรม ก็ยกเกรง
 ถัว เลบง สร้าง ตัว อยู่ทั่วกัน.
 อตฺต นี อตฺตโน หกโก, แปล
 ว่า "ตัว พินัง ตัว" นั้น, ถ้าปด ผัน
 เมื่อนั้น ไม่ คนเขียน, พาเหียร ด้ร้น
 พินัง เขา หัน รม "หนึ่ง" เหมือนพินัง ตัว ๆ

การฟังผู้อื่น.

อันฟังท่าน ฟังได้ แต่บางสิ่ง
 ใช้ฟังฟัง ฟังเกลา เล่าอยู่หัว
 หรือฟัง เรอ คนใช้ คนควาแล้ว
 ใช้ ละ ฟัง ฟังตัว ไปเมื่อไร.
 ต้อทำดี ฟังเกลา ฟัง ฟัง ฟัง
 ไม่ดี ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ?
 ทำดี ไป ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง
 แล้ว ละ ได้ ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง.

ฟังผู้อื่น ฟังได้ แต่บางสิ่ง
 ฟังฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง
 ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง
 ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง

ละ ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง
 ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง
 ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง
 ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง ฟัง

๑๐ หมวด มอง - มอง

มอง — มอง — มอง.

มองอะไร มองให้เห็น เป็นครูสอน มองไม้ขอน หรือมองคน มองค้นหา
มองเห็นความ เสมอกัน มีปัญญา มองเห็นว่า ล้วนมีพิษ : อนิจจัง.

มองทุกข์สุข ก็จงจ้อง มองให้ดี มองว่าเป็น อย่างที่ คนเราหวัง
มองว่าเป็น ตามปัจจัย ให้ระวัง มองจริงจัง ก็จักเห็น เป็นธรรมดา.

มองโดยนัย ที่มันสอน จะถอนโสภะ มองแยกโยก มันไม่สอน ร้อนเป็นบ้า
มองไม่เป็น โทษผีสาว นางไม้ม้า มองถูกท่า ไม่คว่ำทุกข์ : มองถูกจริง!

มองถูก ทุกข์คลาย.

มองอะไร ใ้ให้เห็น เป็นครูสอน มองไม้ขอน หรือมองคน ถ้าค้นหา
มีสิ่งสอน เสมอกัน มีปัญญา จะพบว่า ล้วนมีพิษ อนิจจัง.

จะมองทุกข์ หรือมองสุข มองให้ดี ว่าจะเป็น อย่างที่ เรานึกหวัง
หรือเป็นไป ตามปัจจัย ให้ระวัง อย่าคลุ้มคลั่ง จะมองเห็น เป็นธรรมดา.

มองโดยนัย ให้มันสอน จะถอนโสภะ มองแยกโยก มันไม่สอน นอนเป็นบ้า
มองไม่เป็น จะโทษใคร ที่ไหนมา มองถูกท่า ทุกข์ก็คลาย สลายเอง ๆ

มอญแต่ แก้ ดีเถิด.

เขาผีส่วน เคาบั้ง ช่างหัวเขา
 คงเลี้ยวเอา ส่วนที่สี่ เขาผีอยู่
 เป็นประโยชน์ โลกบั้ง ยังท่ด
 ส่วนที่ซัว อยู่ไปรู้ ขอบเขาเสีย;
 ละนาคน ผีสี่ โดยส่วนได้ยา
 อยู่มาเห็นยา คั่นหา สหายเฝ้า
 เห็นมอญเห็นยา นวดแต่ ทายเปล่าเลย
 ฝึกให้เคย มอญแต่ดี มีคุณจริง ๆ

*

คาบอด - คาดี.

หนุ่มหกจ้อง มองหน้าไร ไม่เห็นหน้า
 ถึงฝั่งปลา ก็ไม่เห็น ใจเย็นใส
 ใสได้ไหม มอง ไม่เห็นดีน ที่กินไป
 นวดน ก็ไม่ มองเห็นคุด ที่ดูคน;
 คนทั่วไป ก็ไม่ มองเห็นโลก
 ถ้อยทักใจฝึก นวดนอยู่ อยู่มาสิ้น
 ส่วนไปพอพาท ประยงค์ธรรม ตมระบือ
 เห็นหมดสิ้น ทาสี ตมระบือเลย ๆ

เมื่อมองดินเห็นฟ้า.

มองเห็นฟ้า ดินใหญ่ กระจายเลย

คือมองโลก เห็นว่าง จากอวดตา
มันว่างจริง ยิ่งกว่าฟ้า เพราะว่ามี

ครั้นมองดู โลกว่าง อย่างแท้จริง
อมฤต นคร ช้อนอยู่นา

คิดดูเถิด บ้าหรือดี มีให้ดู
ถ้าจะมัว อยู่ที่เห็น ดินเป็นดิน

เมื่อมองดิน เห็นฟ้า นิจาเอ๋ย
ฉันจะเอ๋ย ฟังดูหนา บ้าหรือดี?

ว่างจากอวด ตनिया อย่างเต็มที
สิ่งหนึ่งที่ เรียกมหา— สุนญตา.

ก็เห็นสิ่ง ที่เรียก ว่ามหา—
นี้เรียกว่า มองฟ้า แล้วปะดิน.

ถ้าไม่เห็น อย่าเพ่อจู้ มาติจิน
ก็ดูตकिन มันไป เป็นไส้เดือนๆ

มองฟ้าปะดิน.

แรกมองฟ้า ก็เห็นว่าง อย่างเขาวา
ยังมองไป ยิ่งว่างมา สารพรรณ

กลับได้เห็น สารหนึ่ง ซึ่งความว่าง
เป็นแผ่นดิน เย็นและหยุด กว่าจุดใด

เป็นที่ตั้ง เย็นสนิท แห่งจิตว่าง
เป็นแดนดิน ที่คงมั่น นิรันดร

ไม่เห็นพวก เทวดา คลาสวรรค์
จิตใจมัน ยิ่งเห็นว่าง อย่างสุดใจ.

มอบให้อย่าง แก่นสาร ปานดินใหม่
ทรงคุณใหญ่ เรียก“อมตะ มหานคร”.

กิเลสร้าง ทุกข์หาย ไร้โสภณ
นี่แลตอน ที่มองฟ้า แล้วปะดินๆ

๑๑ หมวด โลก

โลกเปรียบศาลาให้อาศัย.

โลกนี้เปรียบ ศาลา ให้อาศัย
ทางที่ดี เมื่อพราก ไปจากมัน

เมื่อเราได้ เกิดมา ในอาโลก
จึงควรสร้าง สิ่งชอบ ไว้ตอบแทน

คุณความดี ของท่าน กาลก่อนก่อน
เราเกิดมา อาศัย ได้สำราญ

ประเดี้ยวใจ ผ่อนพัก แล้วจักผัน
ควรสร้างสรรค์ ส่งเสริม เพิ่มคะแนน.

ได้พ้นโศก พ้นภัย สบายแสน
ให้เป็นแดน ดมสุข ขึ้นทุกกาล.

ที่ท่านสอน ไว้ประจักษ์ เป็นหลักฐาน
ควรหรือผ่าน พ้นไป ไม่คำนึง ฯ

โลกนี้คืออะไรแน่?

โลกนี้คือ ถ้ามืด ไม่เห็นแสง
คิด—พูด—ทำ โมหา ไปทำเดี้ยว

โลกนี้คือ รมไม่ ได้อาศัย
ออกไปสู่ โลกอื่น อีกหมื่นพัน

ไม่มีความ แจ่มแจ้ง ไม่เจเลี้ยว
ลองคิดเที้ยว โลกสว่าง ข้างหนังกัน!

บัดเดี้ยวใจ พักร้อน แล้วผ่อนผัน
โยยิดมัน หมายถึง โลกนี้นาน!

โลกนี้น่าฆ่า.

โลกนี้มี แต่คนบ้า ไม่น่าอยู่
คือตัวกู ที่เกิดอยู่ เป็นประจำ

อย่าปล่อยให้อารมณ์ใด เข้ามาปรุง
ว่างตัวกู จิตก็อยู่ เหนือโลกแท้

จงมองดู ให้ดีดี มีข้อฆ่า
จงกระทำ อย่าให้เกิด ประเสริฐแล.

เป็นจิตยุ่ง วุ่นวาย หลายกระแส
ว่างกูแน่ ก็หยุดบ้า น่าฆ่าเอย ฯ

โลกนี่คือทางผ่านและบทเรียน.

โลกนี่เหมือน ทางผ่าน ที่รกร้าง เพื่อทนสู้ อดเปรี้ยว ไปกินหวาน
 พันโลกนี้ มียิ่ง กว่าอ้อยตาล เมื่อพบพาน “อมฤ- ตโลกา!”
 โลกนี้เพียง บทเรียน ให้เพียรอ่าน หมั่นวิจารณ์ ตันลึก รับผิดชอบ
 ให้รอบรู้ แจ่มจน พันมลายา แล้วโลกมา เป็นบ่าว เราร่ำไป!

โลกคือเครื่องลองและโรงละคร.

โลกนี่คือ เครื่องลอง ของมารร้าย ไร้อบไล้ ว่าใคร ยังหลงไหล
 ว่าใครบ้า ใครเขลา เผาจมใน หล่มโลกใหญ่ ติดตั้ง ทั้งชั่วดี!
 โลกนี้ ที่แท้ คือโรงละคร ไม่ต้องสอน แสดงถูก ทุกวิถี
 ออกโรงกัน จริงจัง ทั้งตาปี ตามท่วงที่ อวิชา ลากพาไป!

โลกเปรียบมหาสมุทรและกรงไก่.

โลกนี้เปรียบ ปานว่า มหาสมุทร ปลามนุษย์ ผุดวาย อยู่ไหนไหน
 เพราะตณหา หมิ่นวิถี เข้าใจใจ วังขวักไขว่ หยือดี มีไม่พอ!
 โลกนี่คือ กรงไก่ เขาใส่ไว้ จะนำไป แลเนื้อ ไม่เหลือหลอ
 จิกกันเอง ในกรง ได้ลึงคอ เผาตั้งข้อ รบกัน ฉันทึกกลัว!

จะดูโลกแง่ไหนดี ?

จงดูเถิด โลกนี้ มีหลายแง่ ดูให้แน่ น่าสรวล เป็นชวนหัว
 หรือชวนเศร้า โศกสลด ถึงหดตัว ดูให้ทั่ว ถ้วนความ ตามแสดง.
 จงดูมัน แ่ไหน ตามใจเกิด แต่ให้เกิด ปัญญา มาเป็นแสง
 ส่องทางเดิน ชีวา ราคาแพง อย่าให้เพลง พลาดพลั้ง ระวังเอ๋ยฯ

๑๑ หมวดโลก

โลกนี้ คืออะไร?

โลกแห่งนี้ ที่นี้ คืออะไร
 ไม่ต้องสอน แล้วยังพูดว่า
 ดอกไม้กับ คนกับ ทั้งนี้
 เหมือนกัน คือสิ่งๆ เดียวกัน
 โลกนี้คือ กระจกรั้ว เหนือหัว
 จะเห็นได้ แล้วเห็น ไม่เห็นแล้ว
 รักกันเอง ในกระจกรั้ว ได้แล้ว
 แล้วทั้งนี้ กระจกรั้ว กับคน เหมือนกัน — โอ๊ยๆ.

*
โลกอนิจจัง.

ตามธรรมดา ถ้าไม่มี ความเปลี่ยนแปลง มาบังแยง คนจะเบื่อ จนเหลือที่
 จะเป็นคน ทนอยู่ ในโลกนี้ หนักเข้ามี แต่อยาก จะดับไป.
 ดับจากโลก เพราะโลก มันน่าชัง แต่ใครบ้าง รู้สึก เช่นนี้ได้
 เพราะโลกมี อนิจจัง บังเอาไว้ คนเราใช้ อนิจจัง ขังตัวเองๆ

*
โลกกลียุค.

โลกทุกวัน อยู่ในขั้น กลียุค
 จนสิ้นสุด มนุษยธรรม ดำอบาย
 กิเลสได้— หัวส่ง ลงปลักกิเลส
 สามารถดูด ดึงกันไป ใจมืดมัว
 มองไม่เห็น ศีลธรรม ว่าจำเป็น
 เกียรติเกียมกัน บินบ้า ยิ่งกว่าเกิน
 ที่เบิกนุก เร็วสุด ถึงจุดสลาย
 เพราะเห็นกง— จักรร้าย เป็นดอกบัว.
 มีความแค้น แสนวิเศษ มาสมหัว
 เห็นตนตัว ที่จมกาม ว่าความเจริญ.
 สำหรับอยู่ สุขเย็น ควรสรรเสริญ
 แล้วหลงเพลิน ความบ้า ว่าศีลธรรมๆ

โลกนี้พัฒนา.

โลกฮึดฮัด พัฒนา บุกาไป
ไม่มีใคร ต่ำหนิใคร เพราะใจเป็น
รัฐบาลไหน ในโลก สับโขกมัน
พวกนักบวช แอบหา ภาพมาดู
ความก้าวหน้า ทางเนื้อหนัง อย่างนี้เอง
บุกาไป ถึงทุนหัว มั่วกันไป

เพราะเผลงโง่ ทีละนิด คิดไม่เห็น
ในเชิงเช่น เดียวกัน ไม่ทันรู้.
ดูจะชอบ เหมือนกัน ทำไก่ออยู่
คุณครูรู้ พรางศิลป์ไป โยได้ไกล.
ครั้นพัฒนา จบเพลง ไม่ไปไหน
โลกยุคใหม่ ต้องไม่โง่ หยดไปที ๗

เมื่อกิเลสยึดครองโลก.

เมื่อกิเลส ไหลนอง บิดครองโลก
เมื่อกระแส ไฟดัลหา ไหมฟ้าไป
กลัวยกย่อง ว่านั่นสิ่ง ศิวไลซ์
เป็นเครื่องล่อ กามา บ้าติดตัง
ทั้งแก่เฒ่า สาวหนุ่ม ล้วนจมกาม
อาชญากรรม ลุกลาม สงครามครบ

มันสุดแสน โสโครก ที่โกรกไหล
ทั้งซากไว้ ระกะระกะ อนิจจัง.
ยั่วความใคร่ เพิ่มเหยื่อ แก่เนื้อหนัง
ทั่วโลกคลั่ง ก็ยังคล้าย อบายภพ.
เกลียดศีลธรรม เห็นเป็นหนาม ระคายขบ
ร้อนตลบ โลกกิเลส สังเวชจริง ๗

โลกพัฒนา.

โลกพัฒนา ที่เรียกว่า Developed
หรืออย่างน้อย ให้จบเร็ว กว่าธรรมดา
เร่งพัฒนา เหมือนเร่งฆ่า ให้ตัวตาย
ผลได้มา เพื่อกว่า ความเป็นจริง

โลกพัฒนา วัตถุเหลือ เห็นคุณค่า
เรื่องอวกาศ เรื่องอาละวาด เกินจำเป็น

ดูจะเพ้อ จุดจบ เสียมากกว่า
นึกแล้วพา อนาถใจ ใครท้วงติง.
ทรัพย์สินสมบัติ วอดวาย คล้ายกับวิ่ง
จนยุ่งชิง กันไปหมด อุดเยือกเย็น.
ไม่อิ่มหน้า ไม่คิดเปลี่ยน พวกเรื่องเหม็น
ยิ่งโลดเต้น ยิ่งสุขโศก โลกพัฒนา ๗

ยิ่งเจริญ ยิ่งบ้า?

ถ้าพูดว่า “ยิ่งเจริญ คือยิ่งบ้า”
เพราะต่างชอบ ความเจริญ ที่เกินจริง

ดูจะหา คนเชื่อ ได้ยากยิ่ง
เจริญอย่าง ผิดสิ่ง ยิ่งชอบกัน.

โลกเจริญ เกินขนาด ธรรมชาติแหลก
ทำมนุษย์ ให้เป็นสัตว์ พิเศษพลัน

เกิดของแปลก แปลงโลก ให้โศกศัลย์
คือฆ่ากัน ทั้งบนดิน และใต้ดิน.

ยิ่งเจริญ ยิ่งดูเดือด ด้วยเลือดอาบ
สร้างปัญหา ยุ่งยาก มากกระบิล

ยิ่งฉลาด ยิ่งมีบาป กว่ายุคหิน
โลกทั้งสิ้น สุมความบ้า ว่าความเจริญ ฯ

ทรงเปิดโลก.

ครั้นตรัสรู้ ลูถึง ความสำเร็จ
โปรดทวยเทพ ในเทวโลก เสร็จตั้งปอง
จึงเทวดา มานุษย์ และอบาย
ทั้งเหนือ—ใต้ ตก—ออก หรือล่าง—บน
จนโลกุตตร โลกียา จ่อหน้ากัน
จงเปิดใจ ออกรับ ระวังบอาย

ทุกทุกลัทธิ ขามเข็ด กษัตริย์สนอง
เสด็จล่อง ลงมา ประชาชน.
เห็นธรรมถึง กันได้ ทุกแห่งหน
กำแพงคน คือวรรณะ พังทลาย.
เหลือแต่ชั้น พวกเรา ที่เขลาหลาย
โลกียะ จะได้กลาย เป็นโลกุตตรา ฯ

นกไม่เห็นฟ้า ปลาไม่เห็นน้ำ.

หมูนกจ้อง มองเท่าไร ไม่เห็นฟ้า
ไล่เดือนมอง ไม่เห็นดิน ที่กินไป
คนทั่วไป ก็ไม่ มองเห็นโลก
ส่วนชาวพุทธ ประยুক্তธรรม ตามระบิล

ถึงฝูงปลา ก็ไม่เห็น น้ำเย็นใส
หนอนก็ไม่ มองเห็นคู ที่ดูดกิน.
ต้องทุกข์โศก หงุดหงิด อยู่จนจสัน
เห็นหมดสิ้น ทุกสิ่ง ตามจริงเอย ฯ

โลกจรด เพาะ กตัญญู.

อันบุคคล กตัญญู รู้คุณ โลก
อุปโลก บัณฑิต มี ๔ หัทยา
จำพวกหรือเกลือ ยักหรือเหล็ก ปลาหรือไม้ ฯลฯ
รู้รัก ๔ หัทยา อย่างใดอย่าง ๔ หัทยาเลย;

อันใด คน ๗๐ คน ทุกคนมี
ก้อนเนื้อ มี คุณ ๗๐ ก้อน มีเนื้อในเนื้อ
มองให้ดี ดูให้ดี เห็น เห็นนั้นหรือ
โลกจรดได้ เพาะกตัญญู รู้คุณ ก็นะ;

ประเทศชาติ-ศาสนา-มหากษัตริย์
รวมเข้า อิตถภาพไทย ๔ หัทยา
จรดมาได้ เพาะรัก ๔ หัทยา อย่างใดอย่างหนึ่ง
เพาะ กตัญญู มี ๗ หัทยา เลย ๆ

พ.ธรรมาภรณ์

๑๒ หมวดปกิณกะ

อาสาฬหบูชา.

อาสาฬหมาสแม่น
โสภาสส่องแสงนำ
จากทุกข์ทุณกรรม
ไยจะมัวขัดคัน

มาศธรรม
มนุษย์พื้น
นำโลก
ระแบบบำเบียดกัน ฯ

อาสาฬห บูชา วันพระธรรม
ไยจะมัว คั่วใจกาย อย่างงายม

อันลึกล้ำ ถูกเปิดเผย เป็นปฐม
เป็นชาวพุทธ หยุดระทม สมช้อเอย ฯ

๐ อาสาฬหบูชา
เปิดเผย หนทางนำ
ที่เกิด แก่เจ็บตาย
มัวปิด ตาอยู่ไย

ถือนั่นว่า วันพระธรรม
สัตว์โลกผอง ผ่องพ้นภัย.
ได้สับสน ทุกข์กษัย
ไม่รับแสง แห่งพระธรรม ฯ

๐ อาสาฬหบูชา ทำสื่บกัณมา
ดับทุกข์ที่เหตุ สันกิลสสันกรรม

เพื่อระลึกถึงธรรม
สันทุกข์สุขสำ— ราษฎร์รีบเทอญ ฯ

อาสาฬหมาสชี้
รู้จักธรรมจักรจน
จักรประหัตประหารมล
มวลงประโยชน์ตนท่านได้

ชวนชน ชาวเรา
จักใช้
มวลงโทษ
มันแม่นมโนหมาย ฯ

เผاتัวเอง.

ร้ายอะไร ไม่ร้ายเท่า จะเอาดี
ซิงดีแล้ว อวดเด่น เห็นออกมา

สร้างนรก เป็นที่อยู่ เพราะเหตุนี้
กลัวหมดดี จุดจี ให้เกิดไฟ

เป็นธูลี จับจิต เกิดริษยา

ตัวกูเจ้า บ้าคลั่ง สงเวชใจ.

“ตัวกูดี, ตัวกูเด่น” เห็นหรือไม่?

“เผاتัวเอง” ต่อไป เสรำใจเอ๋ย ฯ

ใครอยู่ระดับไหน ?

ตอนแรกๆ เด็กๆ มันก็อยาก ดี

ล่องมาไม่กี่ปี ก็กลายเป็น อยาก ดัง

ใครตกเดือน ก็ไม่ฟัง มันอยาก เด่น

ไม่แคร์ใคร จะเขม่น มันอยาก โด่ง

เริ่มรู้จัก คดโกง มันอยาก ด้

ต่อมา ไม่ก็มีมือ มันอยาก โดด

พระเจ้า ไม่โปรด มันต้องอยาก ดับ.

ความสุข

ตามเอ๋ย ความสุข

ใครๆ ทุก คน, ชอบเจ้า เมื่อวิ่งหา

"แก่ก็สุข, ฝันก็สุข, ตกเวลา "

แต่กูไม่ได้ หาเนิง ยังไม่เคยเจอ

เจ้าเขาหา ทรัพย์นั้น, ก็ห้จะสุข,
ถ้ามันหา เขาก็ "สุข" น้อเก่งยิ่งได้
หาความสุข สุขเน้อ! อ้นเน้อ!
มันสุขเย็น น้อสุขใหม่ 4 นั้นเน้อ เจอ ฯ

คตมอญาณ

อันคตมอญาณ ละละยังได้ดังต่อไปนี้
 หนึ่งมีชื่อ เพาะจะเอา คตมอญาณ
 สองมีชื่อ ญาณอัน ตั้ง มีนบ
 แต่เพาะดัง หัก มีนบ ญาณบรลลย,
 หนึ่งมีชื่อ บอ การ แทนชำนอญาณ
 คตมอญาณไม่ มีมาก อย่างสังขย
 ทั้งคตมอญาณ กุศล การ งานใด ๆ
 หนึ่งมีชื่อ ดังมี มีสุขเย็น ๆ

*

อชาตโก

- ๑) ทัคคณาท เปรี๊ยะกับโก ดูให้ดี
 มีนบไม่มีนบไม่หลับไม่มอดนัว
 ไม่มีไรศประสาท ประจิม
 โรตศไม่มากแล้วกับโก
- ๒) ทัคคณาท เปรี๊ยะกับโก ดูให้ดี
 ทัคคณาท มีนบไม่มอดนัว
 ทัคคณาท มีนบไม่มอดนัว
 ทัคคณาท มีนบไม่มอดนัว
- ๓) ทัคคณาท เปรี๊ยะกับโก ดูให้ดี
 ทัคคณาท มีนบไม่มอดนัว
 ทัคคณาท มีนบไม่มอดนัว
 ทัคคณาท มีนบไม่มอดนัว

ทัคคณาท

สุขุมนรี?

- ๑ สุขุมนรี มีแต่ จะคอยปั้น
หอนอาย ให้สิ้น นั้นแน่ ๆ
- ๒ กัลยวัฏ ถูกตรวน ให้นอนเอน
เพราะต้องแพ้ แก่ความโง่เขลา หมดสิ้นไป
- ๓ ต้องเลิบทหรรษ์ มนรีดี ยิ่งมีค่า
เลื่อนกว่า ๆ เจริญยิ่ง ผลออกชัย
- ๔ ทำเลี้ยงเครือ ครอบครอง เน้นแม่ไป
เอาตัวนำ รมปอด ปลอดภัย พาล.
- ๕ เป็นผู้ใหญ่ ทำเด็กให้ สุขุมนรี
ให้พวงมณี หัวทะเลคน ควรสงสาร
- ๖ แล้วเกิดมา ทำไมกัน มันทวยพร
หลงล้างมลาย ตัวเอง เก่งสุดใจ ๆ

✽

กัศตรี ดิมเกล้า

กัศตรี ก็นั่นแหละ เข้าเรื่อง "กั"
มีรักว่า ก็นั่นแหละ ก็นั่นแหละ
หรือบอกเป็น ก็นั่นแหละ ที่ไวไฟ
ยังมีละไม อยู่เพราะเกล้า : ยี่สิบหก
ดัดจริต งามโคตร บอกไม่ถูก
เพราะยี่สิบหก งามโคตร ก็นั่นแหละ
เห็นดีเป็น เทวดา กุศลยิ่ง
โลกก็สั่ง งามแต่ แม่ยี่สิบหก

ยิ่งลูกมี มีแต่ จะเอาใหญ่
มีอะไร ก็ต้องเกล้า เฝ้ายี่สิบหก
พอขาดเกล้า ร้องเร่า เลิย ได้มาทวง
โลกทั้งปวง เป็นโลกเกล้า ทำได้จริง
ที่ "กัศตรี" คณินมา ลาก "กั"
ก็แปลว่า "คนดีมี" กัศยิ่ง"
ไม่ทราบไป หลบเกล้า เข้าเรื่องสิ่ง
ควรละอาย ชวนให้ งามแม่ใจ ๆ

ดีในชั่ว.

ส่วนที่ดี มีซ่อน อยู่ในชั่ว
มันสอนอย่าง เจ็บช้า เป็นธรรมดา
ชั่วมันสอน มากกว่า หรือจริงกว่า
สอนดีกว่า ให้กลับตน จนถูกวิธี
ให้ศรัทธา วังหาพระ— ศาสนา
สัตว์นรก หมกอยู่ ยังรู้ดี

ซึ่งสอนให้ เต็มตัว ไม่ยังทำ
แต่มันสอน ลึกกว่า เมื่อได้ดี.
มันสอนได้ ดีกว่า ความสุขศรี
เกลียดกลัวชั่ว กว่าก่อนนี้ ด้อย่างจริง.
เรียนศึกษา ภาวนา เป็นอย่างยิ่ง
ตัวของตัว เพราะชั่วสิ่ง สอนรุนแรง ฯ

ชั่วในดี.

ส่วนที่ชั่ว มีกลัว อยู่ในดี
ไม่ค่อยสอน ไม่ค่อยเตือน อาจเพื่อนลง
ยั่วให้หลง ในดี—ดี เป็นผีบ้า
ดีมันสอน ไม่ค่อยจะ ถูกวิธี
ยังมีดี ก็ยังมี คนรบกวน
พวกริษยา ก็หาช่อง จ้องจิดล้าง

คือดีมี เลศยั่ว ให้มัวหลง
สอนไม่ลึก สอนไม่ตรง จึงหลงดี.
ไม่นานหนอ ต่อมา ก็สิ้นศรี
ยึดมั่น “ดี” แล้วยิงยาก จะจากวาง.
หลายกระบวน หลายวิธี ไม่มีสร้าง
มองดูบ้าง ชั่วในดี มีอยู่เน้อ ฯ

ให้เขาเกิด.

เขาอยากดี เทอะไร ให้เขาเกิด
ริษยา คือทุรกรรม ทำให้เปลี่ย
เขาอยากเด่น เทอะไร ให้เขาเกิด
มุทิตา สาธุกรรม ทำให้งาม
เขาอยากดัง เทอะไร ให้เขาเกิด
ให้ดังก้อง ท้องฟ้า อย่างอสนี

ไม่ต้องเกิด แข่งดี มีแต่เสีย
ทั้งลูกเมีย พลอยลำบาก มันมากความ.
จะไม่เกิด กรรมกะล่ ที่ชั่วสาม
สมานความ รักใคร่ เป็นไมตรี.
ช่วยชูเชิด ให้ประจักษ์ ด้วยศักดิ์ศรี
ต่างฝ่ายมี ผลงาม ตามเรื่องตน ฯ

ได้ดีเพราะถูกด่า.

ฉันมีดี เพราะถูกด่า นำหัวไหม?
ใครจะด่า สักเท่าไร ไม่เคยกลัว
ใครมีดี คนก็คิด ริษยา
เมื่อปากเข้า ปากก็มุบ หุบปากเอง
ฉันเป็นคน ได้ดี เพราะคำด่า
ด่าเท่าไร ก็เห็นไม่ จริงสักที

ยังดีใจ เพราะถูกด่า ดูน่าหัว
เรื่องจะชั่ว อย่างเขาด่า นั้นอย่าเกรง.
หาแง่ด่า กันโขมง ล้วนโจงแจง
ยิ่งครั้นเครง คือฉันทำ ให้ด่าฟรี.
กลายเป็นสิ่ง นำมา ซึ่งศักดิ์ศรี
เลยได้ดี เพราะถูกด่า นำหัวครั้น ๆ

ยังตรงยิ่งคดลึก.

ยังจะให้ ตรงมาก ยิ่งคดลึก
อยากจะตรง เพราะอยากดี อยากมีชัย
อวดว่าตรง ตามเขาว่า น่าสรรเสริญ
ที่อยากตรง เพื่อให้ใคร เขาอึ้งชู
จิตที่แจ่ม จนปล่อย เสียได้หมด
พ้นคด-ตรง จนไม่หลง ในเรานั้น

เป็นข้าศึก เร้นลับ กลับร้ายใหญ่
มันตรงอยู่ เมื่อไร? ใครคิดดู.
ยังตรงเกิน ต้องนอนจม พยศอยู่
ไว้ให้หนู เด็กๆเขา เราโตครั้น.
ทั้งตรง-คด ไม่เห็น เป็นแพกผัน
จะสุกธรรพ์สันต์ พ้นโลก หมดโยกเอ๋ย ๆ

บุญหรือพระนิพพาน, เชิญเลือก.

ชราрук ชีพทุกวัน จึ่งสิ้นไป
เมื่อเฟ่งเห็น ภัยร้าย ในมรณา

หาไม่ได้ เครื่องต้านต่อ ข้อนั้นหนา;
รีบสถา— ปนาบุญ หนุนสุขไว้ ๆ

[ของเทวดา]

ชราрук ชีพทุกวัน จึ่งสิ้นเป็น
ผู้เฟ่งเห็น ภัยทรม ในความตาย

หาไม่เห็น เครื่องต้านต่อ ข้อนั้น; ให้
จูงคั่นกาย เขี้ยวหล่อ พอใจนิพพาน.

[ของพระพุทธองค์]

ความโง่ของปัญญา.

ลูกอ่อน กลืนสตางค์ ค้างติดคอ
ว่าละลาย โลหะหมด แล้วปลอดภัย

นี่แหละหนา ปัญญา มาพรวดพราด
กลายเป็นโง่ ในปัญญา ขึ้นมาพลัน

ความโง่มี ในปัญญา ถ้าขาดสติ
ฆ่าเจ้าของ ของมัน ได้บรรลัย

นางแม่หล่อ น้ำกรดตรง ลงแก้ไข
ผลอย่างไร เชื่อว่าตาย ได้ด้วยกัน.

เพราะสติ มั่นขาด ก็ผวนผัน
ถ้าสติ มาทันควัน นั้นปลอดภัย.

มันอุตริ ออกมา อย่าสงสัย
มีสติไว้ หนอ, พวกที่ มีปัญญา ๖

นายเหนือหัว.

นายของตน คนที่หนึ่ง คือ ท้องปาก
มาบื้อนท่าน ให้ทัน แก่เวลา

นายของตน คนที่สอง คือ เนื้อหนัง
แต่ในเรื่อง นุ่มเนื้อ เหยื่อโลกีย์

นายของตน คนที่สาม คือ หู หวัง
ทั้งยกหาง แก่งไก่อ ไวกว่าลิง

ยามท่านอยาก ท่านเรียกร้อง ต้องรีบหา
ท่านชื่อว่า “นายกิน” เก่งสิ้นดี.

ท่านไม่ฟัง เสียงใคร ใฝ่เสียดสี
ชื่อท่านมี ว่า “นายกาม” ตะกลามจริง.

เผ่ายกตัว เรือไป คล้ายผีสิง
มีชื่อพริ้ง ว่า “นายเกียรติ” ใครเกลียดเอ๋ย ๗

มัวแต่สร้างมาร.

มารจะมี เมื่ออยากดี หรืออยากได้
เพราะความยึด แห้งตัวจัน มันเหลือเพื่อ

ถ้าไม่อยาก ได้อะไร เป็นอะไร
อย่าอยากอะไร ที่เป็นไป ด้วยปัญญา

คิดพูดทำ ทุกอย่าง ด้วยปัญญา
อย่ามีอยาก จะเย็นดี กว่าที่เคย

แม้อยากตาย ก็ยังมี พิลึกเหลือ
ไม่มีเรือ เรื่องความอยาก มากประการ.

มารจะมี ได้ใจน ลองกล่าวหา
จะไม่เกิด มีมาร ขึ้นมาเลย.

ไม่ต้องมี ตัณหา หนาท่านเอ๋ย
มารไหนเว้ย จะเกิดได้ ไม่เห็นทาง ๘

มีมาร - ไม่มีมาร

มารไม่มี มารมี ยิ่งไม่ แก่
จะสิ้นแต่ ฤทธิตถ ฆฬตคทาสมนทย
ไม่มีพลัง สร้างวิบาก ให้มากมายน
หรือสอปลัด ให้นะ เค้าใจสว ๙

มารยังมี มารมี ยิ่งแก้กล้า
ยิ่งลดหน้า สักการะ ในธรรมทั่ว
สร้างวิบาก ได้มากมาย ไม่เสียหัว
ให้ดอกบัว เบ่งบาน สะท้อนสะท้อน ๙

แล้วประหัต ประหาร มารร้ายในทัยไฉน
ได้แนบเนียน ไม่มี ๑๐-๒๐ เหมือน
ไม่มีมาร มี ก็เหมือนมาร มาตักเตือน
ให้พบเงื่อน อंक้า ฆ่ามารเอง ๙

พุทธมุนี

ชุมนุม
บทประพันธ์ของ “สิริวิลาส”

สวนกุหลาบมูลนิธิจัดพิมพ์ เป็นครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๙
(ลิขสิทธิ์ไม่สงวนสำหรับการพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน, สงวนเฉพาะการพิมพ์จำหน่าย)
พิมพ์ที่โรงพิมพ์การพิมพ์พระนคร ถนนบรมศาสด์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
นางอารี จุ้ยทรัพย์เปี่ยม ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา

กรมศิลปากร
"หอสมุด" ของกรมศิลปากร

พิมพ์ครั้งที่ ๑	พ.ศ. ๒๔๙๖	๑,๐๐๐	ฉบับ
พิมพ์ครั้งที่ ๒	พ.ศ. ๒๕๐๕	๕๐๐	ฉบับ
พิมพ์ครั้งที่ ๓	พ.ศ. ๒๕๑๕	๘๐๐	ฉบับ
พิมพ์ครั้งที่ ๔	พ.ศ. ๒๕๒๙	๓,๐๐๐	ฉบับ

ฉบับที่ ๑๐๐๐ ของหอสมุด
หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
๒๕๒๙
๒๕๒๙
๒๕๒๙

คำนำ

(ของคณะธรรมทาน)

เนื่องจากมีผู้เลื่อมลศ บทประพันธ์ของ “สิริวิลาส” จากหนังสือพิมพ์พุทธศาสนาขึ้นพิมพ์แจกจ่ายกันอยู่เสมอ ในฐานะเป็นเครื่องหย่อนใจพุทธบริษัทด้วย “ความขบขันที่มีประโยชน์” จนถือกันว่าเป็น “ยาแก้ปวด” ในการเรียนธรรมะได้ชนิดหนึ่ง จึงเกิดมีผู้ขอร้องให้มีการจัดพิมพ์หนังสือชนิด ชุมมนุมบทประพันธ์ ของท่านผู้เขียน เพื่อความสะดวกของผู้ที่มีความประสงค์จะ “พักผ่อนหย่อนใจตามแบบของพุทธบริษัท” ทั้งกล่าวแล้ว.

คณะธรรมทานได้เล็งเห็นประโยชน์ของคำร้อยกรองเหล่านี้ ในฐานะที่เป็นเหมือน “ธรรมบันเทิง” แก่พุทธบริษัทและนักศึกษาทั้งหลายดังกล่าวนั้นเหมือนกัน, จึงได้หารือกับท่านผู้ประพันธ์และได้รับความยินยอมให้จัดพิมพ์ขึ้นได้ตามต้องการ.

อีกประการหนึ่ง ตามที่มีผู้ทำกันมาแต่โบราณกาล คำร้อยกรองในทางธรรมที่สรุปหลักธรรมอันลึกไว้ ในถ้อยคำที่สั้นๆ และภาพยักกลอนเพื่อจำง่ายนั้น ได้ใช้เป็นบทสำหรับเพ่งสมาธิ เพื่อหาธรรมอันลึกนั้นให้พบ จนเกิดความเห็นแจ้งอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีกำลังแรงถึงกับสามารถเปลี่ยนจิตใจของผู้มองเห็นได้เป็นอย่างสูง. บางทีก็ใช้เป็นบทสำหรับท่องจำไว้ติดปาก เพื่อเป็นเครื่องสะกิดใจตนได้ทันทั่วทั้งที่ในเมื่อใจของตนกำลังหันเห หรือมีคณนทไปประการใดประการหนึ่ง บทประพันธ์บางเรื่องในหนังสือเล่มนี้ ท่านเจ้าของผู้ประพันธ์กล่าวว่าอาจใช้เพื่อความมุ่งหมายอันนี้ได้ดี โดยเฉพาะเช่นเรื่อง “เสียงจากป่าช้า” ตอนที่เห็นหัวขัธธรรม.

เมื่อตกลงว่าจะพิมพ์แน่แล้ว คณะกรรมการงานจึงเลยถือโอกาสรวบรวมบท
ประพันธ์ของท่านผู้นี้ ไม่เฉพาะแต่เรื่องที่มีผู้คัดเลือกขึ้นพิมพ์แจกเป็นส่วนมาก
หรือเท่าที่เคยปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์พุทธศาสนาแห่งเดียวมาพิมพ์ แต่ได้รวบรวม
เอาบทประพันธ์พิเศษ ที่ไม่เคยพิมพ์อย่างแพร่หลาย หรือไม่เคยปรากฏใน
หนังสือพิมพ์พุทธศาสนา มารวมไว้ด้วย เท่าที่จะรวบรวมมาได้ เพื่อให้หนังสือเล่มนี้
เป็นเหมือนคลังที่รวบรวมของ “สิริवास” เสียเลยทีเดียว. ผู้ประสงค์จะได้เลือก
เฟ้นเอาเองตามใจชอบ เหมือนเลือกเก็บดอกไม้จากสวนที่มีดอกไม้ทุกสีและทุกกลิ่น
ฉะนั้น.

ทุกเรื่อง ได้ผ่านการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ตามความต้องการของท่าน
ผู้ประพันธ์แล้ว จึงหวังจะทำให้ท่านผู้อ่านได้รับความพอใจตามควร.

คณะกรรมการ

ไชยา, วิสาขบูชา ๒๔๘๖

๕ คำขี้แจง

(ของผู้ประพันธ์)

ที่จริง บทประพันธ์ที่เป็นคำร้อยกรองหรือกาพย์กลอนนั้น ควรจะเป็นเพียงเครื่องมือหรือโอกาสสำหรับการฝึกฝน ให้แต่ละคนมีความรู้ในทางภาษาของตน แต่ละคำๆ ให้ลึกซึ้งเท่านั้น การที่จะนำมาใช้บรรยายสิ่งใดให้แจ่มเจ้านั้น เป็นสิ่งที่ไร้ผลอันสมบูรณ์. แต่ยังมีอีกทางหนึ่งตรงที่คำร้อยกรอง เป็นกาพย์กลอนนั้น ช่วยให้ท่องจำข้อความบางอย่างไว้ได้โดยง่ายดาย โดยเฉพาะในสมัยที่ยังไม่มีการเขียนหนังสือ ยังท่องจำสิ่งต่างๆ ไว้ด้วยปาก. แต่ความไพเราะในลักษณะดนตรีของกาพย์กลอนนั้นเอง มักจะคลุมอรรถอันกระ้างให้สลับ หรือรอนอรรถอันสูงให้ต่ำลงมาเสมอไม่มากนัก. ทั้งๆ ที่โทษและคุณก็ก้ำกึ่งกันอยู่ดังนี้ ก็ยังปรากฏว่ามีผู้พยายามประพันธ์คำร้อยกรองกันตลอดมาทุกสมัย เพราะอำนาจความไพเราะและชวนจำ ของคำร้อยกรองนั่นเอง. ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงได้อุทิศเขียนเล่นๆ คุบบ้าง เรื่อยๆ มา เป็นเวลาหลายปีแล้ว.

การฝึกฝนของข้าพเจ้า เป็นการสมัครเล่น และมุ่งไปในทางให้ทันรู้คำในภาษาไทยมากขึ้น และรู้ความหมายอันกว้างและลึกของคำแต่ละคำมากกว่าอย่างอื่น. ครั้นมีผู้ประสงค์จะรวบรวมบทประพันธ์ต่างๆ ของข้าพเจ้าพิมพ์ขึ้นเป็นเล่ม ซึ่งดูเป็นการจริงจังก็รู้สึกเล็งเล และผัดเพี้ยนมาหลายครั้งหลายหน จนในที่สุดได้ตัดสินใจไปในทางที่ว่า เป็นการรวบรวมมารักษาเอาไว้ อย่าให้กระจัดกระจายกันอยู่ หรือสูญหายเสียเป็นดีกว่าอย่างอื่น จึงอนุญาตให้พิมพ์. ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของท่านผู้อ่านเอง จะต้องเลือกเฟ้น เอาแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ จากบทประพันธ์

เหล่านี้ด้วยความระมัดระวัง หรือตามพอใจอย่างไร. และถ้าถือว่าหนังสือเล่มนี้เป็นเพียงกระຈาดหรือตะกร้าใบหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ทิ้งรวม ๆ กันเข้าไว้ของแผ่นกระดาษ อันเป็นเพียงผลงานแห่งการฝึกสมอง และงานสมัครเล่นของข้าพเจ้าเท่านั้นเองแล้ว จะเหมาะกว่า. ข้าพเจ้ารับรองได้แต่เพียงว่า ในบทประพันธ์ทุกบทมีหลักการบรรจุอยู่ เพราะข้าพเจ้าเลือกเอาหลักการข้อใดข้อหนึ่ง มาเป็นใจความ สำหรับฝึกการประพันธ์ ของข้าพเจ้าเสมอไป, ส่วนที่จะมีความไพเราะหรือแก่นสาร เป็นที่พอใจศึกษาหรือไม่เพียงไรนั้น ไม่มีทางที่จะรับรองได้ เพราะ “น่านาจิตติ” นั้นเอง.

บทประพันธ์ทั้งหมดนี้ เป็นของที่ประพันธ์ขึ้นในระหว่างเวลานานไม่น้อย กล่าวคือ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๔ จนถึงปัจจุบันนี้ ก็เป็นเวลาถึง ๒๐ ปีเศษแล้ว ฉะนั้น จำจะต้องมีสำนวนโวหารที่แตกต่างกันอย่างมากเป็นธรรมดา และทั้งแสดงอารมณ์ที่แตกต่างกันอย่างหน้ามือหลังมืออีกด้วย. บางบทก็เป็นบันทึกเหตุการณ์ และอารมณ์อันรุนแรงที่เกิดขึ้นแก่ตน และบางบทก็เป็นเพียงการแปลหรือร้อยกรองขึ้นในยามปรกติ หรือว่างงาน จึงได้มีลักษณะคล้ายกับว่าเป็นของ ๆ คนละคน. ยิ่งเมื่อนำมาจัดลำดับกันใหม่ ตามความต้องการในปัจจุบัน โดยไม่คำนึงถึงลำดับเวลา แห่งการประพันธ์ด้วยแล้วยิ่งทำให้มีลักษณะที่เรียกว่า “คนละคน” นั้นมากยิ่งขึ้น จึงต้องมีการปรับความเข้าใจกันไว้ในที่นี้ เพราะเป็นเรื่องที่แม้แต่ข้าพเจ้าผู้ประพันธ์เอง ก็มีความรู้สึกประหลาดและซับซ้อนไม่น้อยเลย.

อย่างไรก็ตาม ถ้าท่านผู้ศึกษาพยายามศึกษาอย่างละเอียดแล้ว อาจได้รับความคิดใหม่ๆ ที่อาจทำความสุขให้แก่ใจได้บ้าง ไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะผู้ที่มิรสนิมอิสระในทางกาพย์กลอนด้วยกัน, ซึ่งเพียงเท่านั้น ก็ทำความปิติให้แก่ข้าพเจ้า อย่างเพียงพอแล้ว.

“สิริยาส”

สารบัญ

	หน้า
บทเบิกโรง พระพุทธสตฺย	๑
ภาค ๑ ประเภทร้อยกรอง	
เมื่อนักปราชญ์หัวเราะ! --- --- ---	๕
ความหมาย ของ “มาเถอะเพื่อน” --- ---	๗
น้ำพระทัยพระเวสสันดร --- --- ---	๑๗
ท่านจะชอบอย่างไร? --- --- ---	๒๒
ปฤศณาคำทาย เรื่องชาย ๗ คน --- ---	๒๔
เฉลยปฤศณาคำทาย เรื่องชาย ๗ คน --- ---	๒๕
ปฤศณาคำทาย เรื่องยิณกอินทรี --- ---	๓๓
เฉลยปฤศณาคำทาย เรื่องยิณกอินทรี --- ---	๓๖
วิมุติภาพ! --- --- --- ---	๔๐
ภาค ๒ ประเภทกลอน	
ขโณ มา ไว อปฺจุจกา --- --- ---	๔๕
ภัทเทกรัตติกาลา --- --- --- ---	๔๖
ผีๆ สางๆ! --- --- --- ---	๔๘
ทอกสร้อยแสงธรรม ๒๔ ฉากของชีวิต --- ---	๔๙
ว้าว!!! --- --- --- --- ---	๕๕
พยศ ของ ‘คนทรง’! --- --- --- ---	๕๘
โลกนี้ คือ อะไรแน่? --- --- --- ---	๖๐
คราวเมื่อธรรมทูตมา --- --- --- ---	๖๓
พระบาลีสึงคาโลวาทสูตร --- --- --- ---	๗๒
“โลก ซึ่งเลิกละ” --- --- --- ---	๗๕
มาเถอะเพื่อน! --- --- --- ---	๘๒

ภาค ๓ ประเภทโคลง

พราหมณ์วิมุติ	---	---	---	---	๘๕
เชิญมาเถิก!	---	---	---	---	๘๗
มนุษย์ปัญหา	---	---	---	---	๘๘
นิราศลพบุรี ^๑	---	---	---	---	๙๖
ชุมเห็ดท่า! ^๑	---	---	---	---	๑๖๖
เวลาทำนมี นาทิเที่ยวดอก!	---	---	---	---	๑๖๘
สมัยโน้น — เมื่อยังเที่ยวหาธำมรงค์	---	---	---	---	๑๖๙
พระพุทธภาษิต ปกิณณะกะ	---	---	---	---	๑๗๖
พระพุทธภาษิต หัวใจพุทธศาสนา	---	---	---	---	๑๗๙
เสียงจากป่าช้า	---	---	---	---	๑๘๐
โลกนิติภาษิตบางบท	---	---	---	---	๑๙๐
ความนึกชั่วขณะ	---	---	---	---	๑๙๒
“ขุทจอมปลวก” ปุศนาโคลงทาย	---	---	---	---	๑๙๓
คำไขความ เรื่อง “ขุทจอมปลวก”	---	---	---	---	๑๙๕
“เนื้อหน้าบึง” ปุศนาโคลงทาย	---	---	---	---	๒๐๐
คำไขความ เรื่อง “เนื้อหน้าบึง”	---	---	---	---	๒๐๒
กาถารมรบทคำโคลง	---	---	---	---	๒๐๖

ภาค ๔ ประเภทกาพย์

ธรรมทานของพวกเรา	---	---	---	---	๒๒๕
ฉันทำงานมากเหลือทน!	---	---	---	---	๒๒๗
ธรรม และ อธรรม	---	---	---	---	๒๓๐
บทอธิษฐานของพุทธบริษัท ^๑	---	---	---	---	๒๓๙

ภาค ๕ ประเภทฉันท์

พระพุทธองค์ — ผู้หลุดพ้น	---	---	---	---	๒๔๗
พุทธนิคมประณีธาน	---	---	---	---	๒๕๐

บทเบิกโรง
พระพุทธรูป

สัททวิภักตฉันท ๑๘

๐๐ ๐...๐ .๐ ๐

เครื่องหมายองค์พระพุทธรูปวิสุทธิญาณ
ท่านผู้คุ้มครองเราและเหล่าภิกษุ!
ผู้ซึ่งชนะมาร! ประทานธรรมคุณ
ยามคันทาอมตธรรมระกำมลปาง
ทุกข์ยากเหลือจะประมาณประหารหทัย
พิมพ์อาหาระประจักษ์พระรักประจุนยน์,
โอรสแห่งจะประสพพระหลบประดุจสิ่ง-
เหล็กหน้แนวพระหทัยจะใคร่วิมุตติ
ซึ่งล้ามชีพและกระทำกระหน่ำหทัยให้
เป็นนักโทษทูละแรงและแห่งสุมินพล่าน
สายชีพแห่งชนมชีพที่รับตะจรถล
ลูก, ล้ม, ล้มและกัซามิหน้ากมลสร้าง
เพื่อพบอิสริผลและพ้นทุกระบ
โอ้! องค์อิสรมนุษย์! แคะชุด “วัชร” ให้
ยามคันทาอมตภาพพระทราบวัชรระบบ
แห่งปวงชีวะประวัติถนัดภาวะขบวน
ทุกท่านต้องชนะการทะยานกมลหยาบ

๐๐ .๐๐ .๐

คือดอกประทุมมลายี พิมพ์.
ผู้มีพระเนตรกล ประทุม!
คัมบาป! เนษบุญคุณ บ ราง!
ปิ่นชีพจะจากร่าง พระทนต์—
ธรรมตามนุสสัน มิไหว.
บัลลังก์และโกโคย, พระทั้ง;
จงจำ; และล้ำศฤงศ์, พระบัต
จากโซ่และตรวนมัด ณะใจ,
ดินแด่วะแด่วคล้าย จะลาญ;
เหตุความทะยานร่าน ระรณ,
สู่ทุกข์ทะเลวน มิว่าง,
นี่เป็น “ระบิลกลาง” ณะชีพ!
จากวังพระหลักรับ กระไล
แก่ผู้ประสงค์ใคร่ จะพบ
นานาประการครบ ประมวล
เพลงกาลประการถ้วน พระทราบ
ต่อยศคตจัดบาป ประลัย

จึงเขาจักประลุทางกระจำนุรพนัย
 “ตัวตน”-ทัญญูวิกลเกาะตนและกะเหเท็จ
 โดยตัดต้นกระบิไฟณะไพรสณฑ์เนื่อ
 โอ้! องค์อวยสุขพัสส์ขจัดสกลโสภ
 โอ้! เอกองค์ปัยมิตร์สนิทททยเป็น
 เห็นภาพองคมุเนนทร์ก็เห็นสุนิทัศน์
 คือเห็นชีพสุขุคม ผสม วิบูลไส-

๐๐ ๐...๐ .๐ ๐

ตุดังพระองค์ได้ เสด็จ
 ต้องตัดและบัตเชื้อต เสมอ
 คืออินทรีย์เห่อ ณ โลก
 ของสัตว์วิบัติโรค และเชิญ!
 แก่นกและเนื้อเห็น ถนัด!
 หวยชนประจักษ์ชัด กะใจ-
 รัภาพเพราะชาวใน นิพพาน.

๐๐ .๐๐ .๐

“สิริवास”

ชุมนุมบทประพันธ์ของ “สิริวิยาส”

ภาค ๑ ประเภทร้อยแก้ว

มีเรื่อง :-

เมื่อนักปราชญ์หัวเราะ
ความหมายของ “มาเถอะเพื่อน.”
น้ำพระทัยพระเวสสันดร.
ท่านจะชอบอย่างไร ?
ปฤศนาคำทาย เรื่องชาย ๗ คน.
เฉลยคำทาย เรื่องชาย ๗ คน.
ปฤศนาคำทาย เรื่องยี่งนกอินทรี
เฉลยคำทาย เรื่องยี่งนกอินทรี
วิมุติภาพ !

เมื่อนักปราชญ์หัวเราะ!

“สิริวิยาส” เขียน

คนเราตามธรรมดา มักหัวเราะเมื่อมีของยั่วใจในทางขบขัน หรือมีอะไรที่เพื่อจะแก้แค้นอย่างหนึ่งอย่างใดของตนเองนั้นแหละมาก! แต่นักปราชญ์ที่แท้ ย่อมไม่หัวเราะเพราะเหตุผลเพียงเท่านั้นเลย ค่าที่มีมันสมองสูงกว่า มีจิตแปลกกว่า โดยให้เห็นธรรมชาติลึกซึ้งกว่า หรือมีความรักความพอใจในสิ่งซึ่งมีคุณลักษณะ อันแปลกกัน.

คนเราไม่ได้เป็นนักปราชญ์เพราะเคยเรียนมามาก หรือท่องได้มาก หรือมี ปฏิภาณแก้ตัวหลุดเป็นเปลาะ ๆ ได้ในทันทีอย่างขอไปที ฯลฯ เลย นอกจากเพราะ ความเห็นแจ้งภายในดวงจิต ซึ่งสภาวะธรรมดาของธรรมชาติ จนหายหลง หายตื่น หายง ในสิ่งต่างๆ ที่มากระทบ เท่านั้น, เหตุนี้ นักปราชญ์ จึงหัวเราะเฉพาะเมื่อพบความจริงแห่งความเป็นนักปราชญ์เช่นนี้ แต่ตนเคย หลงละเมอสำคัญผิดเอาสิ่งอื่นมาได้อย่างสนุกสนานนั่นเอง. อาการหัวเราะ อย่างลึกซึ้งสูงค่าของท่าน ระวังอยู่แต่ในภายใน แม้จะปรากฏออกมาภายนอก บ้าง ก็เพียง แยม ต่างจากนักปราชญ์ไม่แท้ ที่ปล่อยปากออกมาอย่างสนั่น ดังกับจุกในท้อง หรือน้ำตาหยดไหลก็มีอยู่ โดยมาก.

เพียงชั่วเวลา ๑ นาที ของเวลา ๑ เดือน หรือ ๑ ปีก็ทั้งยาก ที่เขา (ตาม ธรรมดา) จะมีความรู้สึกตนเองตามธรรมชาติของจิตว่า การเสื่อมลงเป็นต้น นั้นก็เป็นสภาวะธรรมดาของชีวิต. ความรู้สึกชนิดนี้ ยากที่จะเกิด หรือไม่เกิด

เสียเลย ตรงกันข้ามจากความรู้สึกว่า “ลาภๆ, ลาภของเรา—เกิดแก่เรา”, ซึ่งกรุ่นเต็มอกอยู่เสมอ. เมื่อมีอุบัติเหตุอันใด ทำให้เขาเสียทรัพย์ จนสิ้นเนื้อประดาตัวแทบผ้านุ่งก็ไม่มีปีติกาย และไม่มีทางจะเกิดลาภผลอันใดอีกต่อไป หรือพลตจากลาภผลอันใดอันหนึ่งที่เขาเพิ่งจ้องอยู่ คุกการตะครุบผิดชะมำหน้า แล้วเกิดความรู้สึก อันโล่งใจขึ้นมาได้ เพราะจิตที่สละปลงตกลงไปได้ว่า “นี่ก็ธรรมดาของชีวิตเหมือนกันดอกเว้ย! เราฟังบทธรรมของนักธรรมเรื่องโลกธรรมที่ก้องไป ก็หาธุระชาติของโลกธรรมไม่ เพิ่งจะมารู้ วันนั้นเองดอกพ่อเอ๊ย”, ซึ่งเขาก็กลายเป็นนักปราชญ์ขึ้นมาในขณะนั้น แล้วนักปราชญ์ก็หัวเราะ! — อยู่ไปมาอย่างสรวลแซ่และเบิกบานยิ่งนัก, แต่ก็เป็นการหัวเราะอยู่ในภายใน ไม่แสดงอาการให้ใครเห็น.

หรือเมื่อเขาได้ลาภก้อนใหญ่, หากเขารู้สึกเพลินเช่นตักได้ขนมที่ถูกปากแล้ว เขาก็ยังเป็น “เขา” อยู่นั่นเอง. ในโลกนี้เขายังเป็น “เขา” กันอยู่แทบทั้งนั้น. ต่อเมื่อใดเขาผู้นั้นรู้สึกได้ว่า นี่ก็คือธรรมดาของชีวิตอย่างหนึ่ง ไม่แปลกหรือน่าอัศจรรย์ยิ่งไปกว่าธรรมดาหรือผู้อื่นตรงไหนเลยแล้ว เขาก็กลายเป็นนักปราชญ์ขึ้น มีความรู้สึกในใจจุกตั่งว่าทะเลาะกันนั้นเล่นอย่างเสียไม่ได้ เช่นเดียวกับเขี่ยกะลาที่กลิ้งเกะกะ ขวางทางเดินอยู่ตรงหน้า ให้พ้นทางด้วยเท้าเหมือนกัน. แล้วนักปราชญ์ก็หัวเราะอย่างร่าเริงอึกวาระหนึ่งในภายใน!

การหัวเราะอย่างนักปราชญ์นี้ มีรสคือปีติและสุขใจเป็นอย่างมากในความเกิดขึ้นแห่งญาณทัศนะของตน. ความเอิบอาบใจในรสนี้อาจทำให้เพลิน จนไม่ต้องรับประทานอาหารเลย นานตั้งหลาย ๆ สัปดาห์ก็ได้, เพราะมันเป็นการหัวเราะในภายใน นั่นเอง.

ความหมาย ของ “มาเถอะเพื่อน”

เมื่อข้าพเจ้าถูกขอร้องให้อธิบายความหมายของบทประพันธ์ เรื่อง “มาเถอะเพื่อน” ข้าพเจ้าก็จำเป็นที่จะต้องอธิบายไป ตามสายตาของข้าพเจ้า มองเห็นและตามฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นพุทธบริษัท ทั้งที่บทประพันธ์นั้นกว้าง พอดีที่จะครอบไปได้ทั้งฝ่ายปรัชญาและศาสนาทั่วไป เมื่อฟังศกด้วยหูตาของ พุทธบริษัท จะเห็นว่ากาพย์กลอนบทนี้ได้อธิบายความขึ้นที่เราเรียกกันว่า ปริมัตถ์ได้อย่างลึกซึ้งไม่น้อย นำคิด, นำชน, นำสังเวช และนำชมคติปะของ ผู้ประพันธ์. ถ้าหากว่านักกวีไทยเราส่วนมาก จะมาช่วยกันทำบทธรรมอัน ลึกซึ้งให้แปรรูปมาอยู่ในบทกลอนที่ชวนท่องชวนจำเช่นนี้ ให้มาก ๆ แล้ว มันก็เป็นความรุ่งเรืองของศาสนาส่วนหนึ่ง และเป็นการชักจูงวิชาอักษร- ศาสตร์ และศาสนาให้เข้าประสานกัน อันจะนำไปให้เกิดผลดียิ่งกว่าที่จะต่าง ฝ่ายต่างแยกกันอยู่ ซึ่งปรากฏผลว่านักศาสนาและนักอักษรศาสตร์ต่างกิริ หรือชำนาญแต่วิชาของตน ๆ ด้านเดียว ยังผลให้เกิดขึ้นแก่ฝ่ายนักบวชคือ ไม่สามารถสอนศาสนาโดยวิธีทำผู้ฟังให้อำนาจหาญร่าเริง อันเป็นวิธีที่พระ- พุทธองค์ทรงใช้เป็นหลักสำคัญ.

สำหรับบทความบทนี้ ที่จริงก็ไม่ถึงกับจำเป็นต้องให้ผู้อื่นช่วยอธิบาย สำหรับบางคน. แต่ยังมีอีกหลายคน ที่ต้องการให้ช่วยขยายความ. ข้าพเจ้า เสียคำขอร้องไม่ได้ ก็เพราะเห็นแก่คนพวกหลัง จึงขออธิบายไปตามสามารถ และตามความรู้ความเห็นอย่างพุทธศาสนิกแท้ตั้งต่อไปนี้ :-

ตัวบทประพันธ์

มาเร็วกล่อ! แล่นเรือ	ไปด้วยข้า	อรณใหม่	นาฬิกา	อ้าปากหนี
เราจะชน	ก้อนเมฆผด้อย	ลอยเมฆ	ร้องสดุดี	‘อนันตชีพ’
อ้อไม่กล้ามา	เพราะกลัว	ตัวจะพลาด	ชั่วโม่งซง	หมายมาด
หรือชาติคิด	ตรวนชีพ	บีบใจกาย?	จงบัดหาย	และกล้าแล้ว
จงฟาดฟัน	อุปสัค	ซึ่งนักขวาง	จงฟังเสียง	ลมคราง
				เป็นเพลงซง

ทั้งกุหลาบ แสงจันทร์จับ ความลึบมี และฟังดอก ลิลี, กระซิบดาว
 นั้นเป็นเพลง บรรเลงนาน ลานบ่แล้ว ลานบ่ที่ มีศูนย์แนว คั่นหนึ่ง; เอ้า!
 มันกางโน้ต สูงแสง แดดจับวาว ส่งเสียงเร้า กระเช้าทั่ว ทั้งจักรวาล
 รู้ตัวไว้! สลัดสาย ระบายซึ เมื่อท่านมี โลกของท่าน ในตัวท่าน
 จึงคุยกับ ดาวรุ่งฤกษ์ อย่างเบิกบาน ถ้อยท้ายเรือ หมายสถาน เมฆชลีบทอง
 ชุ่มอินทรีย์, เพราะ, โอ้มันชักโยเป็น ภาพพลวงเล่น. จงเห็น วิมุตติกอง
 ทางไปสู่ ศานติรส ไม่หม่อมอง ก็เป็นของ ท่านเท่านั้น มันอยู่ใน.

(อธิบายความที่ละบท)

มาเร็วเกลอ! เล่นเรือ ไปด้วยข้า
 อรุณใหม่ นาฬิกา อ้าปากหนี
 เราจะขึ้น ก้อนเมฆพลอย ลอยเมฆ
 ร้องสดุดี ‘อนันตชีพ’ พลาจรับไป

เขาชวนเพื่อนของเขาว่าให้มาลงเรือ เล่นออกไปหาที่ที่ไม่ต้องวាយเวียน
 หรือท่องเทียวอยู่ในสงสารสาครอีกต่อไป. อรุณรุ่งรางเป็นเวลาเช้าตรู
 ษณ์มาแล้ว. เวลาทุก ๆ ชั่วโมง ก็เตรียมใส่ปีกทางสำหรับจะบินและกำลัง
 บินอยู่แล้ว. เวลาไม่ค่อยทำ. กลางคืนเราหลับ ก็ปรากฏคล้ายกับ
 ว่าเวลามันก็หลับเหมือนกัน. แต่เมื่อเรตื่น มองเห็นสิ่งต่างๆ อยู่ สิ่งที่เรา
 ต้องการก็ไม่ปรากฏแก่เราสนใจอยาก เวลาจึงคล้ายกับว่ามันมีปีกสำหรับบิน
 อย่างเร็วให้เราไล่ตาม. และเวลามันก็บินจริงๆ ด้วย สำหรับผู้ที่ยังตกอยู่
 ในฝัน—ฝันโลกิยะ. เราจะปล่อยให้เวลาทิ้งเราไปหรือ บัดนี้เราทำอะไรอยู่
 เวลาที่ล่วงไป ๆ. ไม่ได้ ๆ เราจะต้องขึ้นก้อนเมฆซึ่งเลื่อนลอยไปโดยเร็วด้วย
 อำนาจลมกรด คือปฏิบัติที่ดีที่มีสัมมาทิฐิเป็นหัวหน้า มีสัมมาสมาธิเป็นกำลัง
 พัด. เราจะเล่นไป ๆ ซึ่ “เรือเมฆ” ของเราไป. ซึ่งในขณะนั้น เราจะ
 ร้องเพลงสดุดีสรรเสริญ “อนันตชีพ” ไปพลาจ. อนันตชีพคืออะไรเล่า? คือ
 ภาวะแห่งความหลุดพ้นจากกิเลสเครื่องร้อยรัดแล้ว เข้าถึงความเย็นอยู่ที่ไม่รู้จัก

แปรผันหรือสิ้นสุดไป, ความดำรงอยู่ตลอดกาลหรือยิ่งกว่ากาล ความไม่ตาย เพราะ
ไม่เกิดและไม่แปรปรวน นั่นคืออนันตชีพ. เราชอบใจอนันตชีพยิ่งนัก เรากำลัง
จะไปสู่อนันตชีพ. เราทนไม่ได้ จึงต้องร้องเพลงสวดอนันตชีพไปพลาง เพราะ
เรารู้จักอนันตชีพ! อนันตชีพ = Eternity = อมตมหานิพพาน!

๐

๐

๐

๐

อ้อไม่กล้า มาเพราะกลัว ตัวจะพลาด
ชั่วโม่งซึ่ง หมายถึง หรือสหาย?
หรือขาดคิด ตรวนชีพ บิบบใจกาย?
จงบัดหาย และกล้าแล้ว แล้วพ้นฟรี.

อ้อ เพื่อนของเราไม่มาลงเรือไปกับเราคอก! สหาย, ท่านไม่อาจมา เพราะ
ท่านกลัวว่า เมื่อไปกับเราเสียแล้ว ท่านจะพลาดจากชั่วโม่งสำคัญ ซึ่งท่านมาค
หมายไว้ทางนี้หรือ? ชาวเขาก็หวังว่าแรงในชั่วโม่งที่ตนร่ำรวย เพราะเก็บเกี่ยว
และขายข้าว, พ่อค้า—ชั่วโม่งแห่งความเป็นเศรษฐี, ข้าราชการและนักการเมือง
—ชั่วโม่งแห่งความเป็นอธิบดีรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี, พระราชา—ชั่วโม่งแห่ง
ความเป็นจักรพรรดิราช, และคนทั่วไป—ชั่วโม่งแห่งโชคลาภเมื่อก่อนที่จะไต่จากการ
พนัน เช่น สลากกินแบ่ง อันเป็นชั่วโม่งแห่งความพอใจ ความอึดอึดไปด้วยสิ่ง
ที่ท่านชอบ. ท่านกลัวจะพลาดชั่วโม่งนี้ไปเสียหรือสหาย? หรือว่าขาของท่าน
คิดตรวนคืออารมณ์ และการงานที่แวดล้อมคิดพันท่านอยู่ยุ่งงงไม่มีเวลาสร้าง?
งานที่ค้างคางอยู่ มันเป็นข้อตรวนที่ผูกพันเราได้ทั้งเวลาตื่นและหลับ ทั้งเวลาที่
เราอยู่ไกลและอยู่ใกล้ หรือทั้งที่บางที่เราได้มอบให้แก่ผู้ที่มาขอรับเอาไปทำแล้ว.
อ้อตรวนชีพ, — ตรวนแห่งหัวใจผูกมัดท่านไว้กระนั้นหรือ? อย่างไรกันแน่น?

ท่านไม่มา เพราะท่านเป็นห่วงชั่วโมงนั้น หรือ ท่านมาไม่ได้ เพราะขาดิตตรวน? บอกข้าที่เถิดสหาย!

๐ ๐ ๐ ๐

จงฟาดฟัน อุปสรรค ชั่งปีกขวาง
 จงฟังเสียง ลมกราง เป็นเพลงซู่
 ทุ่งกุหลาบ แสงจันทร์จับ ความลับมี
 และฟังดอก ลิลลี่ กระซิบดาว.

เมื่อเรานั่งสงบอยู่ในระหว่างธรรมชาติอันเงียบสงบ ฟังเสียงอันเกิดจากลมโชยมา เห็นภาพแห่งความไม่ตื่นรนของสิ่งที่ปราศจากค้นหาในหัวใจ เช่น ฟุ่มไม้เป็นเงาคำมะเมื่อม เห็นดอกไม้อันกลับเบิกบาน มีแววแห่งความสดชื่นร่าเริงบริสุทธิ์ทั้งนี้ จะไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกอันไค้ขึ้นในหัวใจบ้างเจียวหรือ! ความรู้ คติ ความสดสังเวชและอื่น ๆ อาจเกิดขึ้นได้เสมอไป, นั่นคือเสียงกระซิบของลมโชย เสียงกระซิบของฟุ่มกุหลาบ ของเงาคำ และอื่น ๆ. ธรรมเนียมหรือความจริงแห่งความแปรปรวนเสมอ ความทนทานเพราะมันไม่เที่ยงและความไม่ควรรับเอาว่าเป็นของ ๆ คน มันสิ่งอยู่ในสิ่งทั่วไป มันกระซิบส่งออกมาจากสิ่งทั่วไป และทุกเมื่อ; แต่สหายเอ๋ยเมื่อ “เครื่องรับ” ของท่านไม่มีหรือไม่ดี มันก็ไม่ได้ยินเสียงกระซิบนั้นเลย. บัญญัติจักษุของท่านจะไม่เป็นสื่อให้ท่านบ้างเสียเลยเจียวหรือ? ท่านจงฟังเสียงเพลงแห่งลมที่พัดโชยไปนั้นบ้างซิ, จงฟังรหัสลับอันปลุกเร้าดวงใจอย่างยิ่งของดอกกุหลาบทั้งามเอนเพราะแสงจันทร์จับดอกนั้นบ้างซิ, ก็หรือจงรับฟังเสียงที่ดอกพลับพลึง อันเบิกบานขาวโพลงในกลางคืน แหงนหน้ากระซิบกระซาบกันอยู่กับดวงดาวในอากาศเหล่านั้นบ้างซิ. มันพูดกันว่ากระไร? อ้อ มันเยาะเย้ยว่ามนุษย์นี้ฉลาดต่อการที่จะหลุดพ้นไปจากความทุกข์ทรมานฉลาดต่อการที่จะไม่ต้องเกิดแล้วเกิดอีก, ฉลาดเพราะอะไร? เพราะโลกนี้มี **สิ่งหวานใจ**

ถ้าไม่ได้ระคนอยู่กับสิ่งเหล่านี้ ก็เห็นว่ามันเป็นสภาพที่น่ากลัวที่สุด คุร้ายและ
 แท้งแด้งเหลือเกิน, และอ้อ คอกกุกหลาบมันพูดยาวเยื่อหยิ่งว่า มันส่งสารพวก
 มนุษย์นี้เหลือเกิน ไม่สกลใสอย่างบริสุทธิ์, มัวแต่หวานนอกขมใน สกลใสเพราะ
 วิทยาศาสตร์! ในวงการสมาคมนี้แหละท่านเขามีมรยาทอย่างหนึ่ง ที่อื่นอย่าง
 หนึ่ง. ส่วนตัวมันเองแจ่มใสอย่างแท้จริง ไม่เคียดสาต่อการที่จะฉวยยอมความ
 เทียวแห่งกรอบเกรียมในภายในไว้ด้วยศิลปะ. และส่วนคอกกุกหลับลึงนั้นเล่า
 มันกระซิบต่อตวงตาวว่า ขอท่านจงเป็นพยานเถิด ข้าพเจ้าชื่อสัตย์บริสุทธิ์สมกับ
 สีขาวของข้าพเจ้า และข้าพเจ้ารู้จักสมุทัยแห่งความขาวของข้าพเจ้าด้วย. แต่
 มนุษย์นั้นซิ เขาไม่ลืมหูละเลในเรื่องนี้ ทั้งที่เขาเกิดมาเป็นกลางๆ เหมาะที่จะขาวหรือ
 ดำก็ได้. แต่อนิจจา ฉันเห็นมีแต่คนดำ หรือขาวแต่ นอกเป็นส่วนมาก. คุเถิด
 พังเถิดสหายเอ๋ย! เสียงแห่งลมกราง รหัสลับอันเร้นอยู่ในความสกลใสเข้มขึ้น
 ของคอกกุกหลาบภายใต้แสงจันทร์ และเสียงกระซิบเบาๆ ของเจ้าคอกกุกหลับลึง
 นั้นมันมีอะไรๆ ที่เป็นประโยชน์อยู่มากและสูง, จริงๆ.

๐ ๐ ๐ ๐

นั่นเป็นเพลง บรรเลงนาน ล้านปีแล้ว
 ล้านปีที่ มีศูนย์แนว ก็นั่น; เอ้า!
 มันกางโน้ต สูงแสง แดดจับวาว
 ส่งเสียงเร้า กระเซ้าทั่ว ทั้งจักรวาล.

มันมีเพลงซึ่งบรรเลงซบกันมาถึงล้านปีแล้ว พวกเราหนูหนวกกันเสียหมด
 หรือจึงไม่ได้ยิน! ใครซบ? ธรรมชาติอันเร้นลับ! ซบเรื่องอะไร? เรื่อง
 ความจริงอันประเสริฐ อันบรรยายเรื่องความทุกข์ และเหตุแห่งความทุกข์

ความพันทุกข์ และวิธีที่จะพ้นไว้อย่างแจ่มแจ้ง. พระพุทธเจ้าทูลท่านไม่หนวก ท่านได้ยินและสอนให้พระสาวกรู้จักฟังเหมือนท่านด้วย. ในล้านปีนั้น สำหรับ คน ๆ หนึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่คั่น ๆ หนึ่ง คือคั่นแห่งการได้ยินนั่นเอง. คั่นนั้น เป็นศูนย์กลาง ฝ่ายหนึ่งแห่งความมีขอบคั่นธรรมดา. ฝ่ายหนึ่งแห่งความสว่าง และศานติ.

อะไรจะดีไปกว่านี้อีกเล่า! ก็โน้ตอันบรรยายถึงลักษณะทุก ๆ ประการ ของเพลงขับเพลงนั้น มันส่งเด่นสูงอยู่ในที่แสงแดดจับอยู่อย่างใสวรุ้งเรืองอร่าม ทอตาสำหรับทุก ๆ คน. เสียงก้องกังวาลของมันเร้ากระเช้าอย่างมีศิลปะอันสูงสุด ไปทั่วทุก ๆ จักรวาล ปานประหนึ่งว่ามีหัตถ์ทิพย์เป็นกายสิทธิ์คอยปลุกเขย่าโลก ให้ตื่นอยู่เสมอ! ชบเขาจริงนะสหาย! ท่านจึงไม่ได้ยินเพลงนี้.

พระธรรม มิได้มีในที่ทุกสถาน ทุกกาล และส่องเข้าไปถึงได้แม้ ในที่ที่แสงอาทิตย์ส่องเข้าไปไม่ถึงดอกหรือ? พระธรรมมิได้ส่องเข้าไปถึงหีบ หทัยของท่าน และก่อให้เกิดเสียงกระซิบให้ท่านได้ยิน ในภายในบ้างเจี๊วหรือ? ความจริงเป็นสิ่งที่เบ่งแสงส่องอยู่ในที่ทั่วไป. รู้ เห็น ฟัง จับได้จากของทุก สิ่ง เช่นเดียวกับที่ถ้าเราให้มีการเบียดสีที่ไหน ความร้อนจากที่นั้นก็ปรากฏตัวขึ้น ที่นั่น. ความจริงคือพระธรรม. พระธรรมคือเพลงขับเพลงนั้น เป็นของ ธรรมชาติส่งเสียงขับวังเวงอยู่ทั่วไป แต่หูท่านหนวกเอง. ก็ทำไมไม่รักษาหูของ ท่านเสียเล่า สหาย?

รู้ตัวไว้! สลดสาย ระยางชี
เมื่อท่านมี โลกของท่าน ในตัวท่าน
จึงคุยกับ ดาวรุ่งฤกษ์ อย่างเบิกบาน
ถือท้ายเรือ หมายสถาน เมฆชลีบทอง.

สหายเอ๋ย, ท่านจงรู้จักตัวของท่านเองเถิด. ท่านกำลังนั่งดูยุ่งยาก อยู่ด้วยอะไร ท่านก็ต้องทราบดีเป็นแน่. ท่านจงสบัดสายระยางรุงรังออกไปเสียให้พ้นซี. สายระยางที่ตึงเครียดทุก ๆ เส้น มันซึ่งกดชีวิตของท่าน อยู่ทุกทิศทุกมุม ปานประหนึ่งว่านักโทษที่ถูกเขารัดไว้ด้วยโซ่เหล็ก โยงเป็น ระยางไปหาหลักที่ปักไว้รอบ ๆ ตัวอย่างตึงเครียดแล้ว. การผูกหย่อน ๆ แต่แก้ยากหรือแก้ไม่ได้เลย นั้นยิ่งร้ายไปกว่าที่ผูกอย่างตึงเครียดแต่แก้ได้เสียอีก; และ นั่นคือเครื่องผูกของหัวใจ เครื่องกดทับดวงใจ เครื่องทรมานหัวใจเล่นสนุก ๆ ของอวิชา เป็นสายระยางแห่งความรัก โกรธเกลียดกลัว หลงใหล อาลัย อารมณ์นานัปการ. ท่านจงสบัดมันเสียให้หมดจดเถิด, ท่านก็จะเป็นอิสระ แก่ตัวของตัว. เคียนี่ยังเป็นตัวของมัน มิใช่ของท่าน.

เมื่อไรท่านจะมีโลกของท่านในตัวของท่านเอง? เมื่อไรท่านจะมีทุก ๆ สิ่งที่ท่านต้องการในตัวของท่านเอง จะเอาเมื่อไรและอย่างไรก็ได้? สหายเอ๋ย, ก็เมื่อท่านมีความรู้อันประเสริฐ รู้แจ้งเห็นจริงอย่างประจักษ์ในวิธีที่จะบรรลุสุข ได้สมปรารถนานั้นนะซี ท่านก็มีโลกของท่าน ในตัวของท่านเอง. โลกนี้ มิใช่ของท่านจริง ๆ คอก เพราะมันยังมีสิ่งที่ท่านไม่ต้องการ. แต่ “โลกของท่าน” นั้น มันมีสิ่งทุกสิ่ง, และเฉพาะที่ท่านต้องการ หรือเป็นสภาคั่นกับ ท่านเท่านั้น. ถ้าท่านจะมีขอบมีโลกของท่านในตัวของท่านเองแล้ว ก็แปลกละ!

ก็เมื่อท่านมีโลกของท่านเองดังนี้แล้ว ท่านจะขัดสนอะไรกับด้วยเรื่อง ที่ท่านจะนำเอาไปสนทนากับเจ้าคารุง. ทำไมท่านไม่สนทนากันได้อย่างสนุกสนาน บานเบิกในเมื่อท่านไม่ติดขัดในเรื่องดี ๆ ที่จะสนทนา. เรื่องอะไรที่สนทนา? ก็เรื่องแสงสว่างแห่งการครองชีพอย่างผาสุกนั้นะซี, เพราะคารุงเป็นชื่อแห่ง คาวที่เป็นบุพพนิมิตของความสว่าง, คาวนำชีพกับคาวนำวัน สนทนากันไม่ได้สนุกหรอกก็ ผิดไปละสหาย.

เมื่อท่านแตกฉานในเรื่องสนทนากับคารวรุ้งแล้ว ทำไมท่านจะถือท้ายอัศตภาพนาวาของท่านให้ไปถึงที่ที่ท่านปรารถนาไม่ได้. โน่นแน่, เมฆที่ริมชลีบทอง! นครแก้วตั้งอยู่บนเมฆนั้น, มีอะไรบ้าง? คำตอบบรรจุอยู่ในมันสมองของท่านอย่างเต็มปรีแล้ว. ผู้ดำรงตนอยู่ในหลักอัฐรังคิกมรรคหรือจะขัดสนต่อหลักแห่งการครองชีพ, จะมีทมนที่ต่อทิศแห่งพระนิพพาน? แม้ว่าจะเป็นทิศที่เขายังไม่เคยไป มันก็ปรากฏเด่นยิ่งกว่าดาวประจำรุ่งเสียอีก. โน่นแน่ อมตมหานครบนเมฆที่ริมชลีบทอง!

๐ ๐ ๐ ๐

ข่มอินทรีย์, เพราะ, ใ้มน ชักใยเป็น
ภาพลวงเล่น. จงเห็น วิมุติกอง;
ทางไปสู่ สานติรส ไม่หม่อมอง
ก็เป็นของ ท่านเท่านั้น มันอยู่ใน.

จงชำระอินทรีย์เถอะสหาย. จงชนะมาร! มารคืออินทรีย์. อินทรีย์คือความรู้สึกที่เกิดสืบต่อมาจากการสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ. จงบังคับมันให้อยู่มือ. ให้ชนะ! ทำไมเล่า? เพราะว่า, อนิจจาเอ๋ย ยังไม่รู้เอกริ, ก็เพราะมันมัวแต่จะชักใยแห่งภาพลวงตาอยู่เสมอ นั่นนะซี. เมื่อปล่อยมันไปตามประสาของมันแล้ว มันก็ชักใยหลอกเราให้หลงวนเวียน ในที่สุดก็ต้องสะดุ้งหมุนไปหมุนมาเหลียวหน้าเหลียวหลัง รักโกรธ พอใจ ไม่พอใจ อยู่เสมอ.

จงแสวงหาความหลุดพ้นอันใหญ่ยิ่งเถอะสหาย, ไม่มีอะไรดีไปกว่านี้แล้ว. เกิดมาทำไม ถ้าเพื่อทนทรมาน? จะอยู่ไปทำไม ถ้าเพื่อทนทรมาน? จะรับเอา มาไว้มากๆ ทำไม ถ้าเพื่อแบกถือทนทรมาน? จะอาบย้อมไปทำไม ถ้าเพื่อทนทรมาน? สิ่งทั้งปวงบรรดา มี ย่อมเป็นเครื่องทรมานจิตได้ทั้งนั้น ถ้าหากว่า

จิตตกเข้าไปเป็นทาสของมัน. เมื่อจิตหลุดพ้นออกมาเป็นอิสระได้ สิ่งทั้งหลายก็ไม่เป็นนายเราได้ ไม่ทรมานเราได้ ไม่เยาะเย้ยเราได้ ทั้งที่มันกำลังทำเชิญให้แก่อื่นเป็นอันมาก คำที่ไถ่มอบจิตให้แก่มัน. อวิชชาทำให้เราไม่รู้ในเรื่องนี้ เราจึงตกเข้าไปเป็นทาสมันโดยไม่รู้สีกตัว รู้สีกก็แต่ความทุกข์ทรมานที่ได้รับจากมันเท่านั้น, ความหลุดพ้นจึงเป็นสิ่งที่เราต้องตั้งใจแสวงอย่างจริงจัง!

ทางที่นำเราให้ไปถึงสาคติ อันไม่มีที่สิ้นสุดนั้น เป็นของท่านผู้เดียว. ของใครก็ของผู้นั้น, เพราะว่าของใครก็อยู่ในใจผู้นั้น. ความเห็นอย่างแจ่มแจ้งเป็นสิ่งที่ทำแทนกันไม่ได้ จึงสมมติกฎฐิของใคร ก็สามารถแต่จะเป็นสมมติกฎฐิให้ผู้นั้นเท่านั้น. การก้าวเดินแห่งใจของท่าน จึงเป็นของท่านแต่ผู้เดียว, และทางที่ใจของท่านเดินไปแล้ว ก็เป็นของท่านแต่ผู้เดียวด้วย. ศาสนาที่สอนเรื่องความสุขทางจิต อันนอกเหนือออกไปจากวิชาการทางวัตถุ ย่อมสอนการช่วยตัวเอง การเดินของตนเอง การรู้ การหลุดพ้น การเสวยสุข ของตัวเอง. ตนเป็นคตติของตน ตนเป็นที่พึ่งของตน ใครอื่น จะเป็นที่พึ่งให้แก่ตนอย่างไรได้. ความบริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์เป็นของเฉพาะตัว เพราะฉะนั้นวิธีที่จะทำความบริสุทธิ์ให้แก่ตัว ก็ต้องเป็นของเฉพาะตัวด้วย. ใครอื่นจะช่วยทำใครให้บริสุทธิ์หาได้ไม่. ท่านเดิน ท่านถึง เพราะเหตุใด, เพราะเหตุนั้น ทางนั้นเป็นทางของท่านแต่ผู้เดียว. ของผู้อื่นก็เป็นของผู้อื่น แม้ว่าจะเหมือนกันที่สุด ท่านก็ไม่พึงเข้าใจว่าเป็นทางๆ เดียวกัน เป็นแต่เหมือนกันเท่านั้น และเขาก็ชอบเรียกว่าเดินทางเดียวกันด้วย, มันเป็นโวหารของคำพูดต่างหาก.

ทางนั้นมันทอดยาวอยู่ในตัวของท่าน — ที่กาย วาจา ใจ ของท่าน, — ที่การกระทำของกาย วาจา ใจ ของท่าน. คตติที่จะก่อให้เกิดความรู้ในการอยากเดิน, การเดิน, และผลของการเดิน ท่านจะหาได้จากภายในตัวท่าน

เท่านั้น จึงจะเป็น ของท่าน เพื่อท่าน โดยท่าน อย่างแท้จริง. พระ
พุทธองค์ตรัสว่า “ความทุกข์, เหตุของความทุกข์, ความพ้นทุกข์, และทางให้
ถึงความพ้นทุกข์นั้น ตถาคตบัญญัติไว้อย่างพร้อมบริบูรณ์ ในกายที่ยาวาหาหนึ่ง
อันมีพร้อมทั้งจิตและสัญญา.” ของใครก็ของคนนั้นโดยเฉพาะ, เพราะ
มันเป็นปัจเจกัตถ์. และของใคร ใครรู้ เพราะมันเป็นสันตนิฏฐิโก. นี่แหละ
สหายเอ๋ย มันอยู่ภายใน โดยแท้. ชั่วโมงที่ประเสริฐที่สุดมันมีอยู่ ณ กาล
เมื่อท่านไปถึงที่นั่นแล้วต่างหาก. ท่านจะมัวห่วง ณ ที่นอкуไย?

กวีบทของ A.C. Alber

แปลและอธิบายโดย “สิริวิลาส”

นำพระทัยพระเวสสันดร

การบริจาคนานอีกประเภทหนึ่งซึ่งเข้าใจยากอย่างยิ่งนั้น ได้แก่การบริจาค
ชนิดที่เป็นการสร้างจิตใจชนิดที่แข็งแกร่งพอที่จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าใน
กาลข้างหน้า หรือบริจาคชนิดที่ให้เป็นการทำลายความยึดถือว่าตัวตน หรือ
ของตนโดยเด็ดขาด. กณธรรมค้าย่อมเห็นเป็นการโศกเศร้าหรือบ้าหลัง.
แต่ความมุ่งหมายของการให้ทานชนิดนี้ยังบริสุทธิ์อยู่นั่นเอง. ถ้าเรา
พิจารณาผู้นำพระทัยของพระเวสสันดร ก็พอจะทราบความยากเป็นพิเศษ
ของทานชนิดนี้ได้บ้างไม่มากนักน้อย. “สิริवास”

พอลูกสองคนไถ่ยื่นเพื่อพ่อ จะยกตัวทั้งสองมอบให้เป็นทานแก่ชุก ก็หนี
ไปซ่อนเสียในสระ. พระเวสสันดรตามไปเรียกให้ขึ้นมาด้วยคำปลุกใจว่า

เอहि ทาท ปิยปุตุก ปูเรถ มม ปารมี

ททย เมภิสัญเจต กโรถ วจน มม

ยานนาวา เม โทด อจลา ภวสาครา

ชาติปาริ ตรีสุตานิ สนฺตาเรสฺส สเทวกั ซึ่งแปลว่า

“มาเถิดลูกรัก พ่อเอ๋ย! ลูกจงช่วยทำการสร้างสมความดีของ
พ่อให้เต็มเปี่ยมเถิด. ลูกจงช่วยรดหัวใจพ่อให้เย็น. จงทำตามคำพ่อ.
จงช่วยเป็นเรืออันแข็งแรงให้พ่อข้ามทะเลอันร้ายกาจไปให้ได้เถิด. พ่อจะข้าม
ฟากไปจากการต้องเกิด และช่วยให้เทวดาแลมนุษย์ทั้งหลายข้ามไปได้ด้วย”
ทั้งนี้.

ปลุกใจเรื่อยไปจนกระทั่งลูกขึ้นมามีชีวิตขึ้นมาและความรักพ่อร่วมกัน
พระเวสสันดรก็ยังมอบให้แก่ชุกไป พลังยังหนุนอยู่ด้วยความอ้อมพระทัย.

ชูชกหาเถาว์ลัยมาผูกข้อมือเด็ก เด็กไม่ยอมไป คืนจะมาหาพ่อ แก
ก็กระซางจนลากถูไปกับคืนิน โกรธขึ้นมาแก้ก็ตีด้วยไม้เท้า ไม่ปรานีว่าจะถูกที่
ตรงไหน ทั้งที่พระเวสสันดรยืนอยู่ตาปริบๆ : บางแผลก็บวม บางแผลก็
หนังขาด บางแผลเลือดไหล ทัวๆไปที่ตัวทั้งสองคน ต่อหน้าพระเวสสันดร.
พี่น้องรักกันมาก จนเมื่อน้องเห็นชูชกเงี้ยวหวดพี่ น้องก็ถลันเข้าไปบังรับเอาไว้.
พี่เห็นชูชกเงี้ยวหวดน้อง พี่ก็ถลันเข้าไปบังรับเอาไว้ โดยไม่คิดว่าจะตีถูกหน้า ถูก
ศีรษะ หรือถูกตรงไหน.

หนทางขรุขระเดินยาก ตาพราหมณ์ล้มพลาคกลง เชือกเถาว์ลัยแข็ง
บ่วงตีตอก ทำให้เด็กทั้งสองหลุดได้ รีบวิ่งไปหาพ่อ ให้อ้อให้ส่งสารแล้ว
กอดตื้นพ่อแน่นทั้งสองคน ตัวสั่นยิ่งกว่าลูกนก ร้องวิงวอนพ่อ. คำบาลีตอนนั้นว่า.

อมฺมา จ ตาต นิคุชนฺตา ตฺวณฺจ โน ตาต ทสฺสตี

ยาว อมฺมํ ว ปสฺสเม อถ โน ตาต ทสฺสตี

อมฺมา น ตาต นิคุชนฺตา ตฺวณฺจ โน ตาต ทสฺสตี

มา โน ตฺวํ ตาต อททา ยาว อมฺมาปี้ เอติ โน, ซึ่งแปลว่า.

“พ่อจ๋า แม่ยังไม่อยู่ พ่ออย่าเพื่อให้ลูกแก่ตาพราหมณ์นั้นไป. ถ้าพ่อ
จะให้จริง ก็ขอให้แม่กลับมาให้เห็นก่อน จึงค่อยให้. พ่อจ๋า แม่ไม่อยู่ พ่อเห็น
หน้าเราแทนแม่ไปพลางก่อนเกิด พ่ออย่าเพื่อให้เราไป รอให้แม่กลับมาก่อน”
ดังนี้.

ร้องพลาง พุดพลาง กอดตื้นพ่อพลาง กลิ้งเกลือกไปมาเหมือนจะตั้ง
ขาพ่อให้ล้มลงด้วย. วิงวอนให้พ่อส่งสารถึงข้อที่ตัวกลัวชูชก ไข้ให้พ่อคู่ลักษณะ
ที่ร่างกายของชูชก ที่เด็กเห็นแล้วก็กลัว ซึ่งเรียกว่าบุรุษโทษ ๓๘ ประการ
คือชูชกนั้น ตีนใหญ่คด เล็บมือเล็บตีนดำ และเป็นหนองข้างใน ปลิ้นน้อง
ใหญ่ยานลงเป็นถุง ริมฝีปากข้างบนปกห้อยลงมาปิดริมฝีปากล่าง น้ำลายเป็น
ยางเหนียวไหลออกสองแก้มอยู่เสมอ เขียวยาวจนแลบออกมาจากปาก จมูก

หทัยบ ปลายจุมกเชิดขึ้นบน ท้องบ้องกลมยื่นออกไปคล้ายหม้อใหญ่ สันหลังคดคาแหลม ข้างหนึ่งใหญ่ข้างหนึ่งเล็ก หนวดแดงแข็งตั้งเส้นลวดทองแดง ผมไกร่นสีเหลืองเหมือนสีใบลาน ตามตัวเส้นเอ็นนูนเกาะกะ ผิวหนังตกกระต้างไปหมด คาเหล่เหลือกเหลือก วาวคาเหมือนตาแมว ทางลำตัวคดไปมาถึงสามตอน คือ คดที่คอ ที่หลัง และที่สะเอว ขาเกห่างกันมาก ขนตามตัวเส้นหยาบใหญ่เหมือนขนหมู.

“พ่อจ๋า น้ากลัวว่า ตาแก่นจะมีใจมนุษย์ แต่เป็นยักษ์แปลงปลอมมาขอลูกไปเลี้ยงกิน. เมื่อตะกั๊กแก่รำลึกไป พ่อเคยอยู่ได้ ใจของพ่อเหมือนก้อนหินหรือพ่อจ๋า หรือว่าเหมือนลูกเหล็กพืดรัดเอาไว้. ตาแก่ที่เราเท่าไร พ่อก็เคย. ตาแก่นเห็นแต่จะได้ทรัพย์อย่างเดียว ห้ามความเมตตาปรานีไม่ แกจึงตีเราหนัก ๆ เหมือนตีวัว. ถึงอย่างไรพ่อจงให้น้องกัณฑ์หายย่นเถิด น้องกัณฑ์หายย่นเล็กเกินไปไม่เคยทุกข์ พ่อไม่เห็นแม่ ก็เที่ยววิ่งร้อง เหมือนลูกวัวพลัดแม่.”

ยังเห็นพระเวสสันดรเฉย เด็ก ๆ ก็ยังคร่ำครวญเพราะคิดว่าพ่อหมดความปรานี. เด็กทั้งสองยังรำพันถึงตัวเอง ถึงแม่ ถึงอาศรม ถึงของเล่นที่เคยเล่นถึงที่ที่เคยเที่ยว.

“พ่อจ๋า ตาพราหมณ์แกล้งจะเข้ยนตีเท่าไร ๆ ความทุกข์นั้นก็ไม่มากเหมือนที่จากพ่อจากแม่. ทุกข์ที่จากพ่อแม่นั้น ทุกข์มากกว่าที่ตาพราหมณ์แกล้ง เป็นไหน ๆ การถูกเข้ยนถูกตี เป็นของธรรมดาที่เด็ก ๆ จะต้องได้รับเกิดมากต้องถูกตี แต่การที่จะต้องจากพ่อจากแม่ไม่ควรจะมีเลย น้องกัณฑ์หาเอ๋ย แม่จะต้องเป็นกำพร้าเรา เราก็จจะต้องกำพร้าแม่. พ่อก็จะต้องกำพร้าเรา เราก็จจะต้องกำพร้าพ่อ. แม่และพ่อ เมื่อไม่เห็นเราทั้งกลางวันและกลางคืน มากเข้าก็จะผอม.”

เด็ก ๆ รำพันอยู่เรื่อย จนกระทั่งซุกตามมาเกาะมือเอาไปจากขาของพระเวสสันดร เพราะเกตุอวดได้ให้เป็นสิทธิแก่แกแล้ว. เด็ก ๆ ทั้งสองจึงส่งลา

ฝากถึงแม่.

“พ่อจ๋า ช่วยบอกแม่ด้วยนะ ว่าลูกและน้องก๊อหาไม่ได้เจ็บไข้
อะไร อย่าให้แม่วิตกเลย. พ่อช่วยเอา ช้าง ม้า วัว (ตุ๊กตาบน
ดินดิบ) ที่นั่นให้แม่ด้วย แม่จะได้สบายใจบ้าง แม่จะลดความโศก
ลงได้บ้าง.”

พระเวสสันดรในตอนนั้น ถึงกับต้องข่มความรู้สึกผากใจและสงสาร แต่
ในที่สทุกข์ข่มไว้ได้. ชูชกพาเด็กทั้งสองไปไต่กรูหนึ่งล้มลงอีก และเด็กหลุด
วิ่งมาทางเชือก วิ่งรวดเร็วมาถึงพ่อเลยทั้งสองคน. ชูชก ก็ตามมาจนถึง
กระซกเด็กไปจากพ่อ ผูกให้แน่นหนากว่าแต่ก่อน ทั้งที่มีมือเด็กและมือตัว ใช้
ไม้เท้าบังคับให้เดินไปจนได้ ต่อหน้าต่อตาพระเวสสันดร.

เด็กทั้งสองฟกช้ำ เลือดไหลตามตัว อิศโรยอ่อนเพลียสักเท่าไร แก่ก็ตี
และลากเอาไปจนได้. เด็กๆ ร้องอ้อนวอนให้พ่อช่วย ด้วยเสียงอิดโรยเหมือน
จะสิ้นใจ ชูชกก็ยังกระซกและตีหนักๆ ไม่เลือกที่ ต่อหน้าต่อตาพระเวสสันดร
นั่นเอง.

การบังคับใจของพระเวสสันดรในตอนนั้น ถึงขนาดที่
หัวกร้อน เหมือนไฟสุ่มอยู่ข้างในสักรั้วทอง หายใจทางจมูก
ไม่พอจนต้องหายใจทางปาก น้ำตาเหมือนสีเลือดและร้อนเหมือน
น้ำร้อนไหลนองออกมาพรุๆ แต่ก็ยังมีสติ ไม่กลับใจ ไม่ชิง
เอาเด็กกลับมา ปลอຍให้ชูชกพาไปจนได้ ได้เห็นลูกร้องรำพัน
กันพลาง เดินห่างออกไปจนลับตา. เด็กๆ ร้องไห้พลาง รำพัน
พลาง.

“คืนของเราเจ็บเหลือทนแล้ว ทางก็ยังไกลเกิน. พระอาทิตย์
จะลับยอดเขาแล้ว ตาพราหมณ์ก็ยังดีให้รับเงิน ไม่ให้หยด. เราทั้งสอง

ขอกราบไหว้ภูต ปีศาจ เทวดา ที่อยู่ในภูเขา ในต้นไม้และพื้นดิน, ทังนาคราช
ในสระโบกขรณี ในน้ำไหล ในห้วย ในเหว, ทังต้นไม้ ต้นหญ้า เถาวัลย์
อันมีอำนาจเป็นยาศักดิ์สิทธิ์ ขอจงช่วยเราด้วย."

"จงช่วยบอกแม่ด้วยว่า เราไม่ได้เจ็บไข้อย่างไร นอกจากตา
พราหมณ์เฒ่าและคร่าไปเท่านั้น. ช่วยบอกแม่ว่าถ้าแม่จะรีบตามมา
ก็คงจะทัน, ให้แม่รีบตามมาทางลัดพอฉุกเฉิน ๆ เดียวที่ลัดไปอาจสม.
ช่วยบอกแม่ให้รีบกลับจากป่าเถิด จะทันช่วยเราพอดี. แม่ไปป่า
หาผลไม้ กลับมาไม่เห็นลูก ก็คงจะทุกข์ที่สุด. นี่ก็เกินเวลาแล้วแม่
ไม่มาเลย. หรือแม่จะหาเผือกมันและลูกไม้ได้มากในวันนี้ ถ้า
แม่ได้มามาก ก็จะได้แบ่งให้ตาพราหมณ์ ให้ลูกไม้บ้าง ให้น้ำผึ้งบ้าง
แกก็เหนื่อยเหมือนกัน แกกินแล้วจะค่อยยังชั่ว สบายใจแล้วคงจะไม่ดี
ให้รีบเดิน. แม่จำ ทำเจ็บจนเดินไม่ไหวแล้ว ตาพราหมณ์ก็ยังดีให้รีบเดิน.
แม่จงรีบมาช่วยเถิด."

.....

แปลตามตัว และเฉพาะเท่าที่มีในบาลี.

นี่แล หน้าหน้าของ ทานบรียาค ชนิตก็เป็นบทเรียนสำหรับอบรมใจ
ให้แกร่งขนาดที่จะเป็นพระพุทธเจ้า หรืออาจตัดความยึดถือในตัวตน
หรือในของ ๆ ตน. ถ้าเราเข้าใจการให้ทานชนิตนี้ก็เข้าใจ ความแตกต่าง
ระหว่างหัวใจของคนธรรมดา กับหัวใจของพระพุทธเจ้า. ลอง
เทียบดูเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเป็นพอ ไม่ถึงกับต้องลองบำเพ็ญดูออก.

ท่านจะชอบอย่างไร ?

โดย “สิริवास”

(จากบาติ เทวทาส. ต.ศ. ไตร. ถ. ๑๕/๓/๗, และอรรถกถา)

ครั้งหนึ่ง เทพตนหนึ่งมีความพอใจในความสุขอย่างล้นเหลือ ที่ตนกำลังได้รับจากผลบุญอันกระทำไว้แต่ปางบรรพ์. ต่อจากนั้นก็มองเห็นประจักษ์ชัดด้วยปัญญา โดยมีต้องเชื่อตามผู้อื่นเหมือนแต่ก่อนว่า บุญคืออะไร, มีอานุภาพเพียงใด ให้ผลเป็นที่น่าพอใจอย่างไรเป็นต้น. ครั้นชมบุญและใคร่กรรมดูสืบไปหนักเข้า ธรรมชาติก็มาปรากฏแจ่มแจ้งเป็นปฏิภาณขึ้นเองภายในใจว่า “ชีวิตเป็นของน้อยนิดเดียว เพราะ ถูก ชะรารุก ภัยบงกช อยู่เสมอ. สำหรับคนที่ถูกชะรารุกเช่นนั้น ห้ามเครื่องต้านทานสู้รบอันใดไม่. ถ้าใครพ่วงเห็นภาวะที่น่ากลัวอันนั้น ในความตายแล้ว กรรมที่สั่งสั่งสั่งไว้ได้ในการบำเพ็ญบุญ อันเป็นสิ่งเดียวที่จะนำมาซึ่งความสุข (เช่นที่ตนกำลังได้รับอยู่อย่างนี้).”

เทพตนนี้คำนึงสืบไปว่า ตนควรจะอวดธรรมชาติของตนกะไรดีทีหนอ ที่จะทำให้มีชื่อเสียงเด่นเหนือทวยเทพทั้งปวง, หรืออย่างน้อยที่สุด เขาจะเข้าใจธรรมชาตินี้ ชาบซึ้งเช่นเดียวกับที่ตนเข้าใจ. ในที่สุด ก็นึกมาถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลาย ว่าเป็นผู้ที่เขาคควรมาอวดทวยเทพของตน. เขามาเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าที่สาวัตถิ จากดาวดึงส์ได้ชั่วเวลาที่นักพลศึกษาเหยียดแขนสับศอกแล้วอวดเข้าโดยเร็ว ก็อุปมาแด่พระปริพาชกหนึ่ง. แต่เขาผิดคาดมาก เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงประทานให้แก่เขา ทำนองเดียวกับที่

เขาดึงใจนำมาฝากให้พระองค์, ทั้งมันเป็นภานิต ซึ่งทำให้เขาชะงักและนำไปคิด ด้วยความกระวนกระวายตลอดเวลาหนัก.

สำหรับท่านผู้อ่านทั้งหลาย, โดยการฟังเพียงเพื่อไพเราะหูก็ดี, หรือ โดยความรู้สึกของหัวใจ ที่ท่านกำลังรู้สึกอยู่ประจักษ์ชัดในปัจจุบันกาลก็ดี, หรือ เพื่อที่ท่านจะยึดเป็นหลักฝึกหัด คัด กาย วาจา ใจ ของท่านก็ดี; **อย่างไร มันถูกกับอารมณ์ของท่าน ?** ท่านจะชอบอย่างไร ? นั้นขอให้เป็นที่ และซึมซาบเฉพาะตัวท่านเถิด เพราะพระธรรมเป็นเพียงความรู้สึก ซึ่งเป็น บัณฑิตทั้ง. ข้าพเจ้ารู้สึก ว่า ข้าพเจ้าควรจะเพียงแต่นำธรรมภานิตทั้งคุณนี้ มาวางคู่กันไว้ให้ท่านเลือกเอาเองก็พอแล้ว. ถ้ามันสะกิดถูกใจจริงของท่าน ที่จุดใด ขอท่านจงยอมอยู่ผู้เดียวเถิด; ข้าพเจ้าขอเพียงอนุโมทนา! ธรรมภานิต คุณนี้มีใจความดังนี้ :—

ของเทวดา

อุปนิสัย	ชีวิตมปลมายุ	ชะรารุก	ชีพทุกวัน	จึงสิ้นไป
ชรุปนิตสฺส น	สนฺติ ตาณา;	หาไม่ได้	เครื่องต้านต่อ	ข้อนั้นหนา;
เอตํ ภยํ มรณํ	เปกฺขมาโน	เมื่อพ่งเห็น	ภัยร้าย	ในมรณา
ปญฺณานิ	กยิราถ สุขาวหานํติ.	รับสถา-	ปนา บุญ	หนุนสุขไว้.

ของพระพุทธองค์

อุปนิสัย	ชีวิตมปลมายุ	ชะรารุก	ชีพทุกวัน	จึงสิ้นเป็น
ชรุปนิตสฺส น	สนฺติ ตาณา;	หาไม่เห็น	เครื่องต้านต่อ	ข้อนั้น; ให้
เอตํ ภยํ มรณํ	เปกฺขมาโน	ผู้พ่งเห็น	ภัยทรม	ในความตาย
โลกามิสํ	ปชฺเช สนฺติเปกฺโข	จึงคืนคาย	เหยื่อล่อ	พอใจนิพพาน.

บุญ กับ พระนิพพาน! ท่านเลือกเอาอย่างหนึ่งตามพอใจเถิด!

ปฤศณาคำทาย

เรื่องชาย ๗ คน

ข้อความเรื่องนี้ เป็นปัญหาธรรมของเก่า ที่ผูกขึ้นโดยสำนวนโวหาร และ
ความคิดของพี่น้องชาวไทย ภาคอีสาน. “เพื่อน” ผู้หนึ่งส่งมาให้ข้าพเจ้า.
เห็นว่าเป็นอาหารแห่งความคิด ที่มีรสชาติอยู่มาก จึงส่งมาฝากท่านผู้อ่าน
ตอถึกกว่าทั้ง ๓๗ ข้อนั้น ได้แก่อะไรเอ๋ย? - - “สิริवास”

หยงมกระทาช่าย เจ็ดคน
ถักนางผีเสื้อ จีบใส่ช่องเหล็ก
กะทาช่ายเล่านั่น พากันว่า จาด้าน
ห้วมนไปหมา แห่แล้วเลียบเขา

กะทาช่ายพูนึงนั้น เล่า บ่ ปาก วา
“บ่ได้หยนเสียงนกอ้อยห้อง
กินหมากไผ่ไซ้
แซ้วแซ้วเสียงบ่หมี่โตห้อง
ไต้น้องจิกโตพี โตพีจิกไต้น้อง
เลาบ่เลิกนวยตา
กินปูกินปลา ผัดเข้ามาทางกัน”

ยังมีกะทาช่าย เจ็ดคน
ถักนางผีเสื้อ จีบใส่ช่องเหล็ก
กะทาช่ายเล่านั่น พากันพูดจาหรือ
ห้วเราะสนุกไปมา แล้วเลียบเขาอยู่

กะทาช่ายพูนึงนั้นไม่พูด (แต่มีเสียง) ว่า
ไม่ได้ยินเสียง นกอ้อยร้อง
กินลูกโพธิ์ลูกไทร
แซ้ว แซ้วเสียง (แต่) ไม่มีตัวร้อง
ตัวน้องจิกตัวพี่ ตัวพี่จิกตัวน้อง
แต่ไม่ถูกลูกนัยตา
กินปูกินปลา เข้ามาทางกัน.

กะทำชายพูนั่ง แล บ่ปาก วา

“อยากได้นะพ้อข่อยม้ายังเด”

กะทำชายพูนั่ง แล บ่ปาก วา

“นะพ้อเจ้าน้อยโยปานใด?”

“หนะพ้อข่อยแสนคน
 ขันขาเดยวบกง
 ผอ่อยขันขาชายก่งมา
 เหล้าก่หมอบ ๆ เข้าหัวเท่า่างอย่าง
 อย่างย่งย่ง หัวแทบขิ้น
 จ้อนพาขันปลกล้ามปายคิน
 ถุยเซ้งโล้งลากขิ้น จักัน
 แน้ไขกัน ไปปลักกะโปงตา
 พระเว้อพระว่าตก ผัดอยู่เถิงปายหม่าย
 ตักไชนามดั่งปาก
 ตักไชบักดั่งทวน
 ตักไชปายบ้อง ดั่งก้องทัวเมือง”

กะทำชายพูนั่ง แล บ่ปาก วา

“อยากได้พ้าพ้อข่อยมาผั้นเบื่องเด”

กะทำชาย (อีก) ผู้หนึ่งแล ไม่พูด
 (แต่มีเสียง) ว่า

อยากได้หน้าไม้ของพ้อฉันมายัง นั้

กะทำชาย (อีก) ผู้หนึ่งแล ไม่พูด
 (แต่มีเสียง) ว่า

หน้าไม้ของพ้อเจ้าน้อยใหญ่สักปานใด

หน้าไม้ของพ้อฉันแสนคน
 ขันข้างเดยวักไม่ก่ง
 แต่พ้อฉันขันด้วยชาชาย กักงมา
 แกก่หมอบ ๆ เข้าไปหัวจกถึงยาง
 เกินสูงโย่ง ๆ หัวจคคิน
 ถกผ้านุ่งขันสูง จนปกปลายคิน
 ปลดชายผ้าลงลากคิน ถึงกัน
 เเล้งหมายกันนั้ ยังไปถูกระบอกตา
 นกผวาตก ลงถึงปลายยอดไม้
 ตกลงในน้ำ ทังปัก
 ตกลงบนบก ค้างคูด
 ตกบนบ่าหน้าปล้อง ค้างก้องทัวเมือง

กะทำชาย (อีก) ผู้หนึ่งแล ไม่พูด
 (แต่มีเสียง) ว่า

อยากได้พ้าของพ้อฉัน มาหันตุนัก

“พ่พ้อเจ้า น้อยโยปานใด?”

พ่พ้อของพ่พ้อเจ้า น้อยใหญ่ปานใด

“พ่พ้อข่อย เล็มน้อยน้อย

พ่พ้อของพ่พ้อฉัน เล็มน้อยนิดเดียว

แบกบาบั้งหุ

แบกที่บาบั้งหุ

คมหมันบางทอคู่หน้าค้อน”

คมหมันบางเท่าหัวค้อนนาใหญ่

กะทาช่ายพู่หนึ่ง แล้ บ่ปาก วา

กะทาช่าย (อีก) ผู้หนึ่งแล ไม่พูด
(แต่มีเสียง) ว่า

“อยากได้หม้อพ้อข่อย

อยากได้หม้อของพ่พ้อฉัน

มาต้มเบื่องเด”

มาต้มกุนัก

“หม้อพ้อเจ้า น้อยโยปานใด?”

หม้อของพ่พ้อเจ้า น้อยใหญ่ปานใด

“หม้อพ้อข่อย นวยน้อยน้อย

หม้อของพ่พ้อฉัน หน่วยเล็กๆ

นวยท้อบดกะพี

ลูกเท่าปลี

บดกะพีหลวงบ่ท้อส่วนเขียว

ปลีใหญ่ไม่เท่าส่วนเขียว (ของหม้อ)

หม้อนั้น เบื่องนึ่งทอดพุงๆ

หม้อลูกนั้น ข้างหนึ่งเคียดพุงๆ

เบื่องนึ่ง ทอดไฟฟ่าย

ข้างหนึ่ง เคียดเนือๆ

เบื่องนึ่งหน่ายสำเภาซ้เหือไปคำ

ข้างหนึ่ง นายสำเภาซ้เหือไปคำ

เด็กน้อย เหล่นมกบ้ำ

เด็กน้อยเล่นสะบ้า

อยู่ในท้องหน้าว้า

อยู่ในท้องนาวา

กะทาช่ายพู่หนึ่ง แล้ บ่ปาก วา”

กะทาช่าย (อีก) ผู้หนึ่งแล ไม่พูด
(แต่มีเสียง) ว่า

“อยากได้จ้องพ้อ ข่อยมาดักเบื่องเด”

อยากได้จ้องพ้อของพ่พ้อฉัน มาดักกุนัก

“จงพ่อเจ้า น้อยโยปานใด?”

จวกของพ่อเจ้าน้อยใหญ่ปานใด

“จงพอข่อย น้อยน้อย

จวกของพ่อฉัน คำน้อยๆ

ตกบาดหนึ่ง ได้บ้าน

ตกที่หนึ่ง ได้บ้าน

ตำบลหนึ่ง ได้เมือง

คว้านที่หนึ่ง ได้เมือง

ตกเคื่องๆ ถุกหัวผีเสื้อ

ตกเนืองๆ ถุกหัวผีเสื้อ

ผีเสื้อย่าน เล่นหนึ่ผ่น”

ผีเสื้อกลัว เล่นหนีไปทันที.

ข้อที่อยากทราบว่าได้แก่อะไรเอ่ยนั้น

๑. ชายเจ็ดคน, ๒. นางผีเสื้อ, ๓. ช้างเหล็ก,
๔. หัวเราะแล้วร้องไห้, ๕. ไม่พูดแต่มีเสียงออกมา, ๖. ไม่ได้ยินเสียงแต่ฟังรู้,
๗. นกร้องแต่ไม่มีตัวนก, ๘. ลูกโพธิ์ไทร, ๙. น้องจิกพี่ พี่จิกน้อง,
๑๐. ไม่ถูกลูกตา, ๑๑. กินปูปลาทางกัน, ๑๒. หน้าไม้ที่จะยิงนก,
๑๓. พ่อของชายคนที่สอง, ๑๔. ขาซ้ายก่งมา ๑๕. หมอบราบ จนหัวจตกังยาง,
๑๖. เดินเตื่องๆ หัวจตกิน, ๑๗. ถกผ้าพุ่งขึ้นมาให้สูง แต่มันกลับจตกปลายคืน,
๑๘. ปล่อยผ้าพุ่งให้ตกลงไป มันกลับถึงกัน, ๑๙. ยิ่งหมายกัน ถุกลูกตานก,
๒๐. นกตั้งตกลงมา อยู่บนยอดไม้สุก, ๒๑. ถักตกลงในน้ำ ดังปีก,
๒๒. ถักตกลงบนบกดังตุ้ม, ๒๓. ถักตกลงบนหญ้า ดังก้องทั่วเมือง,
๒๔. พร้าของพ่อ, ๒๕. เล็กขนาดแบกบ่า บังหุ, ๒๖. คมพร้าบางเท่าหัวคันทนา,
๒๗. พ่อของคนทั้งสาม, ๒๘. หม้อของพ่อ,
๒๙. ข้างหนึ่งเคียดพลุ่งๆ, ๓๐. ข้างหนึ่งเคียดเนือยๆ,
๓๑. ข้างหนึ่งนายสำเภาขี่เรือไปค้า, ๓๒. เด็กเล่นสะบ้า,
๓๓. พ่อของคนทั้งสี่, ๓๔. จวก ๓๕. ตกที่หนึ่งได้บ้าน
๓๖. คว้านที่หนึ่งได้เมือง ๓๗. กรนตกเสมอๆ ถุกหัวผีเสื้อ.

ขอเชิญ ท่านขบข้อ	ปฤศนา
ตามแต่ ท่านจักสา—	มารถได้
๓๗ อย่าง วางหล่นมา	จนสุด
ได้แก่อะไร, ได้	โปรด ชี อรรถ แดง.

“สิริวิยาส”

เฉลยปฤศนาคำทาย

เรื่องชาย ๗ คน

ขอเฉลยดังต่อไปนี้

- ชายเจ็ดคน : พละ ๕ นาม ๑ รูป ๑ พละ ๕ คือ สัทธา วิริยะ สติ สมาริ ปัญญา.
- นางผีเสื้อ : ทุกขสมุทัย คือตัณหา อันเป็นมูลแห่งความทุกข์ หรือผูกมัดไว้กับกองทุกข์.
- กรงเหล็ก : อุปาทาน รวมทั้งภพ ๓ ค้ำว.
- หัวเราะแล้วร้องไห้ : อาการของคนหลงอยู่ด้วยวิชา.
- ไม่พูด แต่มีเสียง : คิณพละอันอยู่ในใจ ทั้งก้องอยู่ภายใน รั่วถึงผู้อื่น ทางกระเสจิต, หรือทางอาการที่แสดงออกมาอย่าง เค้นซัด ยิ่งกว่าเสียงพูดเสียอีก.
- ไม่ได้ยินเสียงแต่รู้เรื่อง : รู้ความหมายอันลึกซึ้ง โดยไม่ต้องอธิบาย.
- นกร้อง ไม่มีตัว : พละไปเพื่อไปตามตัณหา แต่ใจที่รู้สึกผิดชอบ หรือ คังมันั่นไม่มี, หมายถึงอาการที่เป็นไปตามตัณหา หรือวิชาส่วนหนึ่ง.
- ลูกโพธิ์ไทร : ปรียติธรรม ปฏิบัติธรรม ปฏิเวธธรรม, ซึ่งหมายความว่าถ้าสัตว์หลงไหลเหล่านั้นกินพระสัทธรรม เป็นอาหารแล้วไม่มากนักน้อย จักมีชีวิตอยู่ได้, มิฉะนั้น จะวินาศไปเสียก่อนแล้ว.

- น้องจิกพี่ พี่จิกน้อง : สัตว์นั้น ๆ ไม่เคยสามัคคีกัน เพราะอำนาจกิเลส เช่น อิสสา มานะ เป็นต้น.
- ไม่ถูกถูกตา : แต่สัตว์นั้น ๆ ไม่สามารถปราบ หรือทรมานกันและกันให้สงบได้ เพราะต่างตัวต่างไม่มีปัญญาพอที่จะชี้แจง ให้เข้าใจตรงกันได้, คือไม่มีปัญญาที่จะเจาะแทงสมุฏฐานของการแตกร้าวสามัคคี.
- กินเข้ามาทางกัน : สัตว์เหล่านี้ ไม่รู้จักกรรมว่าเป็นของประเสริฐ แม้จะพึงธรรมหรือประพฤติธรรม ก็ทำไปอย่างมลายเท่านั้น ไม่รู้คุณค่า และทำให้เสื่อมค่า, จึงเหมือนกับกินเข้ามาทางกัน.
- หน้าไม้ยิงนก : มัชฌิมาปฏิบัติ ระเบียบแห่งการปฏิบัติหมู่หนึ่งซึ่งสบลักเหตุผล สามารถทำลายความชั่วได้.
- พ่อของคน ที่ ๒ : อิทธิบาททั้ง ๔ คือ ฉันทะ — พอใจทำ, วิริยะ — เพียรทำ, จิตตะ — ผักใฝ่ทำ, วิมังสา — สอดส่องทำ.
- ขึ้นด้วยขาข้างซ้าย : คนที่มีอิทธิบาท ทำได้สำเร็จง่าย ๆ, ส่วนคนที่ไม่มีอิทธิบาท ทั้งแสนคนรวมกัน ก็ทำไม่สำเร็จ จึงว่าคนอื่นแสนคน ขึ้นหน้าไม้ไม่ได้, ส่วนพ่อฉันขึ้นได้ด้วยขาข้างซ้ายเท่านั้น, เพราะมีอิทธิบาท.
- หมอบ แต่หัวจดกึ่งยาง : แม้จะเป็นคนถ่อมตัวต่ำเตี้ย แต่มีดวงใจสูงยิ่งนัก.
- เดินเถิง ๆ หัวจดดิน : องอาจ ผึ่งผาย เก่งกล้า ที่สุด แต่สุภาพ อ่อนน้อม นิ่มนวล ที่สุด.
- ถลกผ้าขึ้นแต่ปกดิน : ทะมัดทะแมงในการทำงานอย่างยิ่ง, แต่ไม่มีการลืมตัว มีสติคุ้มครองตัวอยู่เสมอ.

- ปล่อยผ้าถุง แต่ถึงกัน : แม้จะผ้าเข้าไปในซัดที่มีตนนท์ ตนไม่เคยทำ ก็มี
สัมปชัญญะ ส่องสว่างอยู่ในตนเสมอ ไม่เปลือยตัวได้,
ระวังให้มีทางหนีออกได้อยู่เสมอ.
- หมายยิงกัน ถูกตา : รู้จักจับใจความ แห่งธรรม ได้ถูกต้องจุดสำคัญ
ทั้งที่ดูราวกับเป็นคนไม่รู้อะไร.
- ตกอยู่บนยอดไม้ : คือกลับตัวได้เอง, โดยไม่ต้องถึงกับตกอบาย แล้วจึง
รู้สึก เช่นคนโดยมาก.
- ตกในน้ำ ดังปีก : คนชนิดนี้ แม้ตกไปฝ่ายกามคุณ ซึ่งเปรียบเหมือน
น้ำ ก็หาถูกน้ำไม่ คือไม่หลงไหล, จึงไม่จมน้ำ.
- ตกใส่บ่ก ดังตูม : คนชนิดนี้ แม้ตกไปในฝ่ายที่ตรงกันข้ามกับกามคุณ
คือตกไปในอนิฏฐารมณ์ที่สับสนผิดก็หาอึดอัดระคาย
เคืองเป็นเดือดเป็นแค้น เหมือนคนธรรมดาไม่ กลับ
เย็นเฉื่อยมิได้ จึงเหมือนกับลงน้ำที่เยือกเย็นและ
จืดจาง.
- ตกบนหญ้าแห้ง ดังก้องทั่วเมือง : ผู้ทรงธรรม แม้อยู่ในตระกูลยากจนในป่าดง
ก็มีเกียรติก้องทั่วประเทศ.
- พร้าของพ่อ : ความคมของปัญญา ที่รู้จริงเห็นจริง.
- แบกบ่าบังหุ : ครั้นมีปัญญาชนิดนี้ไว้ ปัดธุเสียก็ได้ คือหมายถึง
ไม่ต้องฟัง หรือเชื่ออย่างมงายจากผู้อื่น.
- คมบางเท่าคันนาใหญ่ : ปัญหานั้น ถึงจะคมกริบสักปานใด ก็ต้องมีความ
หนักแน่นมั่นคงเปรียบทั่วคันนา, เรียกว่าภูมิปัญญา.
- พ่อของคนดี ๓ : คนที่ ๓ คือสติ. พ่อของคนดี ๓ คืออุเบกขา.
อุเบกขา คือการคุมภาวะที่ถูกต้องดีแล้ว ให้คงมั่น
เฉยอยู่, หยุตอยู่ในภาวะนั้นๆ อย่างสม่ำเสมอ.

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

- หม้อของพ่อ : สกกลกายทั้งหมด เปรียบเหมือนหม้อ โดยอรรถว่า
มีผู้สร้างขึ้น, และจักต้องแตกทำลายเป็นต้น.
- เดือดพลุ่งๆ : โทสะ ที่เดือดพลุ่งในสกกลกาย.
- เดือดเนือยๆ : โมหะ.
- นายสำเภาไปค้า : โลภะ.
- เด็กเล่นสบบ้า : คิตรวย อย่างสร้างวิมานในอากาศ อันมีประจำ
สันดานของผู้มีโลภะ โทสะ โมหะ คิตชนะ คิตติ
เลิศ กว่าคน.
- พ่อของคนี่ ๔ : คือ หิริ โอตตักปะ อันเป็นที่ตั้งแห่งกุศลความดี
ทั้งมวล.
- จวก : สัมมาปฏิบัติ คือการประพฤตินิตที่จะ “ตัก” ความ
ทุกข์ออกทั้งเสียเรื่อยๆ ไป.
- ตักที่หนึ่ง ได้บ้าน : รักษาศีล ได้รับสุขชั้นกามาจาร.
- กว้านที่หนึ่ง ได้เมือง : เจริญสมาธิ ได้รับสุขชั้นรูปา และอรุปาจาร.
- ตักเนื่องๆ ถูกหัวผีเสื้อ : เจริญจนถึงชั้นปัญญา ก็คว่ำพบอวิชชา ซึ่งเป็นมูล
แห่งทุกข์หา ที่เป็นตัวนางผีเสื้อ.

สำหรับชายทั้ง ๗ คน นั้น เป็นผู้ตามเสีย ๒ คน ได้แก่นาม และรูป.
การที่ต้องเป็น ๒ คน เพราะนามและรูปต้องอาศัยกัน จึงทำได้.

ทั้งหมด ๓๒ ข้อ	ปัญหา
ตอบแต่ เพียงที่สา—	มารธู
ที่จริง อาวุธวิชา	อย่างอื่น ได้แล
หวังว่า จักมีผู้	สนั่นสนั่น
	อันซ่อนแฉง.
	“สิริวิลาส”

ปฤศณาคำทาย

เรื่องยี่งนกอินทรี

ข้อความต่อไปนี้ เป็นปัญหาธรรม ที่ผูกขึ้นโดยสำนักนโฆทวาร
และความกติกของพี่น้องชาวไทย ภาคอีสาน. “เพื่อนผู้หนึ่ง”
ส่งมาให้ข้าพเจ้า เห็นว่า เป็น อาหาร แห่งความกติก ที่มีรสดี
เหมือนกัน จึงส่งมาฝากเพื่อน ผู้อ่านลองย่อยคุบังตามใจชอบ

“สิริวิยาส”

คู่เล่า นางจิตตากุมาร
เจ้าจงไปยั้งเมืองฟ้าสาละสีพุ่นก่อน
ยังจักได้ผ้านอนเช็ดน่านตา
ยังหมสละกุนา นกอินทรีทงหา
จับอยู่พักษา ต้นเคื่อ
ต้นเดื่อนั้น จะตูปบผา
มีดอก อยู่สีดอก
แต่ละดอกละดอก มีแก้วอยู่ไหน
นกอินทรีทงหานัน
จับจิกกินดอกเดื่อนัน
อยู่ทุกวันทุกวัน
เจ้าจงไปยั้งนกอินทรี
ทงหานันให้ตาย

คู่ก่อน นางจิตตากุมาร
เจ้าจงไปยั้งเมืองพาราณสีโน้นเสียก่อน
เจ้าจะได้ผ้านอนเช็ดน่านตา
ยังมีสละกุนา นกอินทรีทงหาตัว
จับอยู่ ที่ต้นมะเคื่อ
ต้นมะเคื่อนั้น จตูปบผา
มีดอก สีดอก
แต่ละดอกๆ มีแก้วอยู่ภายใน
นกอินทรีทงหาตัวนั้น
จิกกินดอกมะเคื่อ
อยู่ทุกๆ วัน.
เจ้าจงไปยั้งนกอินทรี
ทงหาตัวนั้นให้ตาย

แล้วจึงถือเอาแก้วทั้งสี่ดวงนั้น

ให้เจ้าไปเอาต้นไม้ต้นหนึ่ง

ปายมันเปยเมื่อฟ้าสออดพุ่ม

กกหมันเท่าอะเวจไผ่ลม

มาเห็ดหน้าแก้งสำหรับยิง

ให้ไปเอาต้นไม้ปอนเปย

มาเห็ดหน้าแก้ง

ให้เอาหนวดเต่า เขากะต่าย

มาถ้ำลูก

นกอินทรีทั้งห้าตัว ถ้ายังโตเดียว

มันเลาเอากันกับคนมาได้

ต้องยิงให้มันตายพร้อมกันทั้งห้าตัว

ให้ยิงเวลามันอำปากกัน

ให้ว่าคาถา อะ ออ ออ

อ ออ ออ เอ โอ โอ เอา อำ อะ

แล้วจึงหยิง.

แล้วจึงเอาแก้วสี่ดวงนั้นมา

ให้เจ้าไปเอาต้นไม้ต้นหนึ่ง

ปลายมันเตยถึงฟ้าจศพรหม

รากแก้วมันถึงอเวจีภายใต้

มาทำหน้าไม้สำหรับยิง

ให้ไปเอาต้นไม้ปอนเปย

มาพื้นทำสาย

ให้เอาหนวดเต่า เขากะต่าย

มาทำคอกหน้าไม้

นกอินทรีห้าตัว ถ้ายังโตเดียว

มันกลับช่วยกันชิงเอาคืนไปได้

ต้องยิงให้มันตายพร้อมกันทั้งห้าตัว

ให้ยิงเวลามันอำปากกัน

ให้ว่าคาถา อะอา ออ

ออ ออ เอโอ โอเอา อำอะ

แล้วจึงยิงไป.

ข้อที่อยากทราบว่าได้แก่อะไรอยู่นั้น คือ

๑. นางจิตตกุมาร

๒. เมืองพาราณสี

๓. ผ้าเนื้ออ่อนเช็ดหน้าตา

๔. นกอินทรีห้าตัว

๕. ต้นมะเดื่อ

๖. คอกมะเดื่อสี่คอก

๗. แก้วในคอกมะเดื่อ

๘. กินคอกมะเดื่อทุกวัน

๙. ต้องยิงนกห้าตัว

๑๐. แล้วเอาแก้วมา

๑๑. ต้นเตยจศพรหม

๑๒. รากถึงอเวจี

๑๓. ปอนเปยทำสาย

๑๔. หนวดเต่าเขากะต่ายทำลูก

๑๕. ต้องยิงหมดทั้งห้าตัว

๑๖. ยิงตัวเดียวมันช่วยกันกลับคืนอีก

๑๗. ยิงเวลามันอำปาก

๑๘. ว่าคาถา อะอาออ้อ ฯลฯ

ขอเชิญ ท่านขบข้อ	ปฤศณา
ตามแต่ ท่านจักสา—	มารได้
๑๘ อย่าง วางหล่นมา	จนสุด
ได้แก่อะไร ได้	โปรด ช้ อรรถ แดง.
	“สิริवास”

เฉลยปฤศณาคำทาย

เรื่องยิมนกอินทรี

ขอเฉลยดังต่อไปนี้

- นางจิตตกุมาร : คนที่มีภูมิธรรมยังต่ำอยู่ ในการที่จะเอาชนะกิเลส อันเป็นเหตุแห่งความทุกข์. สมมติจิตในภูมิ นี้ ให้เป็นเด็ก เพราะยังหย่อนปัญญา, สมมติให้เป็นเพศหญิง เพราะแม่จะอ่อนแอ แต่จะกล้า แข็งได้ ในเมื่อได้ทำให้ถูกต้องตามวิธี.
- เมืองพาราณสี : สำนักท่านผู้เป็นปราชญ์ อันจะให้แนวความคิดใน เบื้องต้น สำหรับจะได้รู้จักหลักทั่วไปของชีวิต จึง ควรไปที่นั่นเสียก่อนทำอย่างอื่น.
- ผาเนอออนเชตนาตา : คำปลอบโยนให้กล้าหาญในขั้นต้น ในการที่จะเอาชนะความทุกข์ของชีวิต และอุปบายเครื่องระงับโศก, และวิธีที่จะจัดทำ ทั้งจะกล่าวเป็นปฤศนาสืบไปอีก ตอนหนึ่งคือ
- นกอินทรีห้าตัว : คืออินทรีห้าตัว ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ของผู้ที่ยังตกอยู่ภายใต้วิชชา และตัณหา, โดย เจาะจงก็คือ ของคนธรรมดานั่นเอง. อายตนะ หรืออินทรีทั้งห้านี้ เป็นบ่อที่เกิดแห่งเรื่องทั้งปวง ทั้งที่จะเข้าไป และจะออกมา, เป็นต้นเหตุใหญ่.

ต้นมะเดื่อ

: หมายถึงร่างกายเปรียบเหมือนต้นมะเดื่อ เพราะ
หาแก่นมิได้. เป็นที่จับของนกทั้งห้าตัวนั้น คือ
ตา หู จมูก ลิ้น และกาย (ส่วนที่เป็นกายสัมผัส),
ย่อมตั้งอยู่ทรงกายนั้น.

มะเดื่อมีดอกสดดอก

: หมายถึงมรรคทั้งสี่ มีโศคาปัตติมรรค เป็นต้น.
แม้ว่ากายนี้จะไร้แก่นสารก็ตามก็ไม่วายเป็นที่เกิด
แห่งอริยมรรคอย่างทีพระองค์ตรัสว่าในกาย อันยาว
วาหนึ่ง พร้อมทั้งสัญญาและใจนี้เอง ทถาคต
บัญญัติ ทุกข์ และความคับสนธิ ของทุกข์ไว้.
มรรคเปรียบเหมือนดอกไม้ เพราะจะทำให้เกิดผลอีก
ต่อหนึ่ง.

แก้วในดอกไม้

: หมายถึงผลทั้งสี่ มีโศคาปัตติผลเป็นต้น. จัด
เป็นแก้วเพราะเป็นที่จำปรารถนาของผู้ยากพ้นทุกข์.

นกจิกกินดอกมะเดื่อ
อยู่ทุกวัน

: ตา หู จมูก ลิ้น กาย สัมผัสอยู่กับอารมณ์อันเป็นที่
ตั้งแห่งกุศลและเป็นทางแห่งนิพพานอยู่ทุกวัน ๆ แต่
เพราะความโง่หลงของมันเป็นเองมันจึงยังไม่รู้สึก เลย
ไม่ได้รับประโยชน์อันใดจากอารมณ์เหล่านั้น กลับ
มีแต่จะหลงไหลติดจมนมากขึ้นไปอีก. จากทุกข์
หรือโลกนี้เองมีแง่ที่คนเราจะพิจารณาเอาตัวรอดได้.

ต้องยงนกอันทรีย
ให้ตาย

: ก็คือต้องทรมานอันทรียให้สำเร็จ หมายถึงอย่าให้
มันอยู่ได้อำนาจแห่งตัณหา แต่ให้มันอยู่ในอำนาจ
แห่งปัญญาแทน, ที่เคยเป็นพิษ ก็จะกลับเป็นคุณ.
นกตาย ย่อมหมายถึงตัณหาที่ประจำอันทรียนั้น ๆ
ตาย, มิใช่หมายถึงทำลายอวัยวะนั้น ๆ เสีย.

แล้วจึงเอาแก้ว — : นกตายแล้ว ก็ได้ผลอันเป็นสุข เหมือนกับได้
เหล่านันมา แก้วมา.

(วิธีอ่านก)

เอาไม้ต้นเตี้ย — : คำเตี้ย แต่ถึงฟ้าจดพรหมโลกนั้น หมายถึงว่า
ถึงฟ้าจดพรหม แม้จะสูงสุดประเสริฐเพียงใด แต่ก็เป็นวิสัยที่คน
ธรรมดาบุถุชนเราจะรู้ถึงได้. ก็อมรรคผลนั้น
ไม่เหลือวิสัย.

รากมันหยั่งถึงอเวจี : ข้อนี้นี้ หมายความว่ารวมกับข้อบน คือ เราจะต้องรู้จัก
โลกในทุกด้าน มีใจกว้างพอที่จะแผ่เมตตาและความ
รู้สึกอันเป็นการศึกษาไปทั่วทั้งเบื้องบนเบื้องล่าง และ
โดยรอบ.

ต้นป้อบ้านเตี้ยทำสาย : ความเพียรพยายามในเบื้องต้น อย่างเห็นยวแน่นอนอย่าง
ที่เรียกว่ายอมสละเลือกเนื้อ, หรือชีวิต.

หนวดเต่า : เอาคนฟังตน (อตุตา หิ อตุต โน นาโถ). ตนเป็น
เขากระต่ายทำลูก : ของสมมติไม่มีตัวจริง เหมือนหนวดเต่าเขากระต่าย.
แต่เมื่อควายมดถือยังมี เพราะความหลงอยู่ตราบใด
ก็ต้องมีตนและการยึดมั่นตนอยู่ตราบนั้น. ให้ใช้
ความถือมั่นนั้นให้เป็นประโยชน์เถิด จะหลุดพ้นจาก
ตนเสียได้. ตนไหนรู้สึกทุกข์, ตนนั้นจะต้อง
ถอนตัวออกจากทุกข์ ทั้งที่ความจริงตนแท้จริงไม่มี.
หนามยอกเอาหนามน้นแหละเขี่ยหนามออก.

ต้องยิงมันทั้งห้าตัว : ต้องเอาชนะอินทรีทั้งห้า คือเอาชนะที่ใจอย่างเดียว
ให้ได้ มันก็เป็นการชนะพร้อมกันทั้งห้า.

ยิณตายตัวเดียว — : หมายถึงจะไปมัวปรานที่ตรงแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยไม่
มันช่วยกู้กันคืนได้ จัดการที่ตรงใจอันเป็นต้นแก่นั้น มันจะระงับไปเพียง
ชั่วที่นั้นชั่วคราว ไม่เท่าไรก็กลับเกิดใหม่ เพราะ
เหยื่อของคันหาบมีทางเข้ามาจากทางอื่นอีก. เช่น
ข่มอารมณ์ทางตาได้ มันก็มีทางเข้ามาทางหู ทาง
จมูก เป็นต้นอีก. คัดหาอุปาทานก็ยังคงออก
งามอยู่ได้.

ยิณเวลามันอำปก : คือเมื่อใจกำลังเป็นสมาธิแน่นแน่ว บริสุทธิ์ นิ่มนวล
อ่อนโยน ควรแก่การงานทางจิต.

ว่าคาถา อาอะ — : คือวิปัสสนาปัญญา ที่มีแนวการพิจารณาทั่วถึงแจ่มใส
๑๓๑ อาอะ จนเห็นสิ่งทั้งปวงทั้งหลายตามที่เป็นจริง อันเป็นทาง
แห่งความหลุดพ้นจากสิ่งนั้นๆ หรือจากโลกทั้งมวล.
แล้วยังไป ในที่นี้หมายถึงจับเอาตัวมรรคได้ มิใช่
ยิณสุมซึ่งผิดก็ได้. คำว่า ยิณ คำหลังนี้ หมายถึง
การได้บรรลุผลโดยตรง.

ทั้งหมด ๑๘ ข้อ
ตอบแต่ เพียงที่สา —
ที่จริง อาจวิสัยนา
หวังว่า จักมีผู้

ปัญหา
มารธู
อย่างอื่น ได้แล.
อิน ช ธรรม แดง.

“สรีรียาส”

วิมูติภาพ!

- ๑ มีหีบน้อยๆ หีบหนึ่ง เป็นหีบ ตะกั่ว,
และ แสง สว่างก็ส่องลงตรงหีบนั้น;
หีบน้อยกระทอนแสง ส่องรัศมีขาวเป็นเงินยวง,
เพราะมันกลอกไปมา อยู่ในกลางแสงจันทร์,
และมันพูดว่า :

“นี่แหละคือตัวข้าเนื้อ?....”

- ๑ และแล้ว, อีกวันหนึ่ง, มันถูกรุกไล่ด้วยความทุกข์,
หีบตะกั่วเนื้อ ได้เปิดอย่างกว้าง;

(กาย-วิญญาณ ค่อยคลายตัวลงแล้ว)

และจึงดู,

ในภายใน

เป็นหีบ ทอง บริสุทธิ์แท้ อีกหีบหนึ่ง!

ณ ท่ามกลางแสงอาทิตย์, หีบ ทอง

แสดงแวแห่งความจำนงต่างๆ ออกมานอกหน้า;

มันกระดกกระดิกตัวเองไปมา เพื่อเอียงข้าง,

ทุกๆ ข้างให้รับ แสง ซึ่งฉายเป็นรัศมี,

พลางมันพูดว่า :

“นี่แหละคือตัวข้าเนื้อ!....”

- ๑๐ กระทั่งวันซึ่ง “ทุกข์” เข้าครอบงำมัน ในที่สุด
เพื่อที่จะเปิดมันออก เพราะถึงรอบเวณของมันแล้ว....
(ทวงจิต กำลังพยายามปล่อยวางอยู่ซึ่ง “ตัวตน”)
และ อนิจจาเอ๋ย!

ในภายในเป็นหีบ แก้วเจียรนัย โสเหน่ง!
หีบแก้วปล่อยให้แสงสว่างเข้าไปในตัวมัน,
และ แสง สว่างก็ส่องผ่านมันลงไป,
แต่กระจายออกเป็นรัศมีสีต่างๆ
เพราะมมูเหลื่อมเป็นอเนกของแก้วเจียรนัยนั่นเอง,
ซึ่งก็ให้พูดว่า :
“นั่นแหละคือตัวข้าเนื้อ !....”

- ๑๑ นานมากระทั่งถึงวันสุดท้าย, ถูกรุกรไล์โดย “ความกระหายต่อสัจธรรม,”
มันก็ได้เปิดอำกว้างออกอีก.....
(อัทธา ได้ตระตัวมันเอง โดยเด็ดขาดแล้ว)
และ, โอ้! ในภายใน มันเป็น ที่ว่างเปล่า,
เป็น ความไม่มีอะไร....
และ แสง ก็ส่องสว่างอยู่ในภายใน ความว่างเปล่า นั้น.....
ที่นั่นไม่มี “ฉัน”
ไม่มี “ตัวตน” ของ ตะกั่ว ทอง หรือ แก้วมณี
แต่มี แสงสว่าง อย่างเดียว.....

“สิริวิลาส” แปลตรงๆ ตามรูปลักษณะโคลง
จาก “LIBERATION” ของ “the Nothingness”

ชุมนุมบทประพันธ์ของ “สิริวิยาส”

ภาค ๒

ประเภทกลอน

มีเรื่อง :-

ชโณ มา ไว อุปรจุกา
ภักทเทกรัตติกาลา
ผีๆ สางๆ
คอกสร้อยแสงธรรม
วัว กับ คน
พยของ “คนตรง”
โลกนี้คืออะไรแน่?
เมื่อธรรมทุกมา
สิงคาไลวาตสูตรคาถา
โลกซึ่งเลิศกว่า
มาเถอะเพื่อน
พร้าหาวิมุติ
มนุษย์ปัญหา
นิราศลพบุรี
ชุมเห็ดท่า!
เวลาทำนมีนาที่เคียวคอก!
สมัยโน้นเมื่อยังเกี่ยวหาอัครา!

ขโมย มาโว อุปจุจคา

เวลาอันสำคัญ ซึ่งผ่านมาเป็นครั้งคราว อย่าผ่านพ้นท่านไปเสียเลย!

พระพุทธรักษา นาควรรค ธ. ขุ

You have only just a minute,

เวลานั้น จำเพาะมี นาทีหนึ่ง

Only sixty seconds in it.

เพียงหกสิบ ตากะพริบ รับคะนึง

Forced upon you can't refuse it,

บังคับฝืน ต้องไม่พลาด หนอชาติชาย,

Did't seek it didn't choose it,

อย่าหาพ้น ภูมิของตัว อย่ามัวคล้า

It's up to you to use it,

มันเกิดมา ให้ท่านทำ ตามกาลหมาย

You must suffer if you lose it,

ถ้าปล่อยล่วง เลยไป, ต้อง เข้าคลองร้าย

Give account if you — abuse it.

และเกิดเรื่อง เคืองระคาย ถ้านาย “แพ้ว”

You have only just a minute,

สหายเอ๋ย ระยະนี้ นาทีเอก

Only sixty seconds in it,

อย่าโหยกเหยก มีหกสิบ กะพริบแน่

Just a tiny little minute,

นาที่น้อย กะจิหริด ฟินิจแล้

But Eternity is in it.

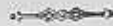
อนันตสุข มีแน่ๆ ในนเอย.

from “Dhamma — Bold Upasaka”

translated by “I.P.”

ภัทเทกรัตต์

“เขาผู้ซึ่ง แม้มีชีวิตเพียงวันเดียว ก็น่าสรรเสริญ.”

อดีต นานูวาคเมย
นปปฏิกงเข อนาคต
ยทศิคำ ปทีนุค.
อปปตตญจ อนาคต
ปัจจุปปนญจ โย รมม
ตตถ ตตถ วิปสสุติ
อสิหิร อสิกุป
ค วิทุธา อนุพรุทธเย.
อชเชว กิจจมาตป
โก ชญญา มรณ สุเว
น หิ โน สงฺครนฺเตน
มหาเสเนน มจฺจุนา.
เอว วิหารมาตาป
อโหระกตฺตมคฺคหิต
ค เว ภทฺเทกรตฺโตติ
สนฺโต อาจิกฺขเต มฺนิ.

พระพุทธานุภิก อปวิ. ม.

สิ่งล่วงแล้ว แล้วไป อย่าไผ่หา
ที่ไม่มา ก็อย่าฟัง คณิงหวัง
อันวันวาน ผ่านพ้น ไม่วันวัง
วันข้างหน้า หรือก็ยังไม่มาเลย.
ผู้ใดเห็น เห็นชัด บัจุบัน
เรื่องนั้นนั้น แจ่มกระจ่าง อย่างเปิดเผย
ไม่แงงอ่อน คลอนคลั่ง ดังเช่นเคย
รู้แล้วเลย ยิ่งเร้า ให้ก้าวไป.
วันเอง เร่งกระทำ ชะงัก
อันวันตาย แม้พรุ่งนี้ ใครรู้ได้
เพราะไม่อาจ บอกบัด หรือผิดไว้
ต่อความตาย และมหา เสนามัน.
ผู้เพียร เวียนเป็น อยู่เช่น
ทั้งทิพา ราตรี แข็งขยัน
นั่นแหละผู้ “ภัทเท-กรัตต์” อัน
สัตตบุรุษ ผู้รู้, ท่าน กล่าวกันเอย.

“สิริวิสาส” แปลและประพันธ์.

Let past be past; nor future longings house;
The past is dead, the morrow not yet born
Who so with insight scans his heart to-day,
Let him ensue eternal Changelessness!
Toil then to-day. To-morrow death may come,
Who knows? No bargain holds death's host at day.
Who so by day and night unceasingly,
Lives still to struggle onward, he it
Is called True Saint :- the Perfect Sage is he.

(from M.B.J.)

ผีๆ सागๆ !

ผี มี ผีวดให้
สาธ คำ ฤาษามเย็น
เทว—ดา ว่ามีเอ็น
ดา ดาด อากาศให้

เราเห็น ตัวเทอญ
ก็ได้
ดูเสด็จ หน้อยรา
ปะแล้วเป็นยอม.

กรรมหมื่นนาริป.

ผี มีจริง โยหนึ่ง อยู่ผีเอ๋ย	โยไม่เอ๋ย อรรถแจ้ง แดลงไซ
ผี ได้อ่าน พระนิพนธ์ ข้างบนโย	ผียังไม่ โสฬมา พุดจากัน
ผี มีปาก เหมือน (?) พุดไม่ได้	หรือ? จงใช้ ปากกา ชีผีจัน
ผี ขึ้นหนี ผีคง จะศูนย์พันธ์	สักหน้อยท่าน ไม่เสี้ยนผี ที่วางวาย.
สาธ เอ๋ยสาธ เคียงข้าง เป็นเพื่อนผี	มาด้วยกัน ทุกที เรียก “ผีสาธ”
สาธ ขายหู ตุที่ ผีไปพลาง	หรือจึงวาง ตัวเสี้ยม เจียมมาจา?
สาธ หลอกใคร ไม่ได้ ถ้าไร้ผี	หรือจึงหนี แอบหลัง ผีบังหน้า
สาธ ฟังผี เสมอไป แต่ไรมา	ระวังหนา ผีตาย สาธวายตาม.
เทวดา เขาว่า เก่งกว่าผี	เรื่องฤทธิ์ อยู่ฟ้า นำเกรงขาม
เทวดา ทำจะไม่ อ่านข้อความ	ที่วอนถาม มีหรือไม่มี ไม่ตอบเลย
เทวดา ถ้าไม่มี โรงพิมพ์ไว้	ก็ลองใช้ วิทย์ กล่าวเฉลย
เทวดา แม้ว่า ไม่ค้นเคย	ออกปากเอ๋ย ยืมได้ นายมัน,—คง, ^๑
มา พุดกัน ด้วยภาษา เสียงมนุษย์	อย่าใช้พุด ในฝัน ท่านประสงค์
มา พุดกัน ผางๆ อย่างตรงๆ	เขาไม่โกธ รังแก อย่าแก้ตัว
มา ให้เห็น จมูกหู รู้จักหน้า	ยังดีกว่า ปล่อยไว้ อย่างหลัวๆ
มา เร็วเถิด “สัปเทร่อ” รู้สึกกลัว	ขึ้นเข้าไป ไครหวั ไม่รู้เอ๋ย.

“สรีรยาส”

๑. เรื่องนี้เขียนสมัยที่วิทยุไทย มีนายมัน—คง.

ดอกสร้อยแสดงธรรม
๒๔ นาคของชีวิต
โดย "ฉวีวิลาส"

เรื่องนำ

คราวหนึ่ง จากความมืด ตูฐาได้เห็นภาพ, จากความเจ็บปวด
ตูฐาได้ยินเสียง. ทั้งภาพและเสียงเหล่านั้น ตูฐาเชื่อว่าคงจะเป็นประโยชน์
แก่ท่านผู้อ่านบ้าง จึงเขียนส่งมาฝากหนังสือพิมพ์พุทธศาสนา ดังนี้ :-

ความเอ๋ย ความเกิด จงดูเถิด ยากเชียว เป็นไฉนๆ
เจ็บปวดทั้ง แม่ลูก เหมือนถูกไฟ เพื่ออะไร กันแน่ ลองแก้ม้า
เกิดเพื่อกิน เพื่อเล่น หรือเพื่อหลับ หรือเพื่อรับ มรดก กระมังหนา?
หรือเกิดเพียง เพื่อเติบโต เช่นโคพา ส่วนตัวว่า เกิดเพื่อก่อ บ่อบุญเฮย.

ความเอ๋ย ความเป็นเด็ก ตัวยังเล็ก ใจก็เล็ก ไม่อยากใหญ่
เพียงได้กิน ได้เล่น ก็เย็นใจ ไม่มีไฟ สุมเผา ให้เราร้อน.
เพราะผู้ใหญ่ ใจกระพือ หรือจึงเศร้า มิน่าเล่า จึงมัก สท้อนถอน
ถ้าผู้ใหญ่ ใจเล็ก เหมือนเด็กอ่อน คงเราร้อน น้อยกว่าที่ มีอยู่เฮย.

๑. ใจเล็ก หมายถึงรู้สันโดษ ชุ่มกัณหาทิกระพือไม่มีขนาดวัดได้.

ความเอ๋ย ความเคิบโต ถึงมาโค ก็รู้เคิบ เขิบได้
 อันเคิบกาย เคิบง่าย กว่าเคิบใจ กินเข้าไป ก็เคิบได้ ไม่ต้องกลัว
 ส่วนเคิบใจ เคิบยาก ลำบากนัก มีแต่มีก แพบไป เพราะใจชั่ว
 ปรนแต่กาย ใจก็ตาย ไปจากตัว **ไขจะมัว เคิบกาย ขายหน้าเอ๋ย!**

ความเอ๋ย ความหนุ่ม เหมือนไฟสุ่ม ขอนไม้ ไม่เห็นแสง
 แต่ที่แท้ ความร้อน ระอุแรง ถูกศรแดง กลุ้มคลั่ง ชังอยู่ใน;
 ล่วงละเมิด ศีลธรรม ทำกรรมชั่ว นั้นจะมัว บ้าตะบึง ไปถึงไหน,
 โอ้! ความหนุ่ม! หนุ่มเช่นนี้ ตีอะไร? **ต่อเมื่อใด เย็นซึ้ง จึงดีเอ๋ย.**

ความเอ๋ย ความสาว เหมือนไฟวาว แวบไหว ให้เห็นแสง
 คือเผ่าแต่ง ไปทำเคียว ทั้งเขี้ยวแดง ตั้งหน้าแข่ง กันจริงๆ กว่าสิ่งใด.
 ถึงงามรูป งามทรัพย์ และงามวิทย์ ไม่สนิท เหมือนงามธรรม จรรยาได้
 หรือธรรมชาติ สร้างเพื่อ ตกแต่งไป **จะหยุดได้ ต่อแก่เต่า หรือเจ้าเอ๋ย!**

ความเอ๋ย ความคนอง ถึงในห้อง ก็กล้า เข้าหาได้
 แม้ฝนตก พาร้อง ให้ก้องไป ถ้างดได้ ก็คนอง ไม่ต้องกลัว
 เมื่อคิดไป ไยคนอง แต่ห้องหอ มัวก กอ นัวเนีย เรื่องเมียผัว
ไขมิลอง “คนองธรรม” บำเพ็ญตัว ให้หยุดไว้ ระริกไว้ นะเจ้าเอ๋ย!

ความเอ๋ย ความชวนชวาย กระทั่งตาย มิเห็นหยุด ทรุดนังนี้!
 ไหน! อยู่ไหน? ชักเพียงพอ ขอคูที่, อ้อไม่มี คอกหรือเจ้า! เราชอบใจ
 บอกตรงๆ เช่นนี้ มีทางช่วย ให้สคสว ยื่นน้ำ กว่าน้ำไหล
ก็ชวนชวาย สัจธรรม ที่ล้ำนัย มาใส่ใจ บ้างซิเจ้า ไม่เศร้าเอ๋ย.

ความเอ๋ย ความทะยาน
มันรันทา สิ่งใหม่สวย ทรายม้วยมรณ
ยามตายก็ เป็นสหาย เพื่อนจติ
ชะเง้อหา ใหม่เรื่อยไป ไม่หมดเพลง

ความเอ๋ย ความกิน
กินแปลกๆ แผลงชนิด คึกขันมา
ชอบรสแปลก และพราเปรือ
ถ้ากินเพื่อ ใจผ่องใส ไม่ชุ่มมัว

ความเอ๋ย ความอยู่
เขามัวมัว มัวแย้ม แก้มแทบปริ
อยู่ในโลก เอาโลก แหละเป็นครู
ถ้าหลงโลก ก็หมุนติด กับโลกไป

ความเอ๋ย ความสุข
“แกก็สุข นันก็สุข ทุกเวลา”
ถ้าเราเผา ตัวค้นหา ก็ว่า “สุข”
เขาว่า “สุข! สุขเนื้อ!!” อย่าเห่อไป

ความเอ๋ย ความทุกข์โศก
ยังหลงมัว “ตัวตน” อยู่กลใด
ทุกสิ่งสรรพ เกิดดับ อยู่ตามธรรม
ต้องพลอยเข็ดดู พลอยชุก ทุกทำนอง

มีประจำ สันดาน ไม่หลุกหลอน
ไม่พักสอน บัวยการ รานเป็นเอง!
เที่ยวร้านวิ กันใหม่; ใจแข็ง
มันเหมาะเหม็ง แก่ใคร ว่าไปเอ๋ย?

เป็นทาสล้น คั่นรน ขวนขวายหา
เพื่อค้นหา หรือเพื่อ เนื้อหนังตัว?
“อยู่เพื่อกิน มิใช่กินเพื่ออยู่” คุนนำหัว
เพียงกายว่อง คล่องตัว ชั่วใหม่เอ๋ย?

เพื่อหาราหรู อวดกัน กระนั้นซิ!
อุทริ จริงหนอเจ้า น่าเศร้าใจ.
อยู่เพื่อรู้ ความจริงตอก จะบอกให้
จะหยุคได้ ค่อยเมื่อไร ไม่เห็นเอ๋ย.

ใครๆทุก คนชอบเจ้า เผ่าวิ้งหา
แต่คุณหน้า ตาแห้ง; ยังแกล้งใจ :
ถ้ามันเผา เราที่ “สุข” หรือเกรียมได้
มันสุขเย็น หรือสุขไหม้ ให้ง่าย.

ของมีอยู่ คุโลก อย่าสงสัย
เป็นต้องได้ โศกแน่ แม้แต่ลอง
ใจเจ้ากรรม เข้ารับเอา เป็นเจ้าของ
แล้วแต่ของ ของ “ตน” เป็นเช่นไรเอ๋ย.

ความเอ๋ย **ความเจ็บไข้**

อ้อ! มิใช่, มิใช่ เพื่อฝึกปรือ
คืออย่างนั้น : นาน ๆ ผ่านมาครั้ง
ถ้ามิชอบ แก่เจ็บตาย และว่าชวน

มันมีไว้ ทุกข์กันเล่น เช่นนั้นหรือ?
ให้รีบรู้ ความรู้ ขึ้นสู่ตน;
คิดคุมัง วันสบาย มากหลายหน
จงรีบค้น พระนิพพาน อย่ากร้านเอ.

ความเอ๋ย **ความแก่**

เมื่อความแก่ ล่วงกาล มานานปี
ไม่ยกเว้น ใครๆ ไม่ลำเอียง
เพราะฉะนั้น เราท่าน ทั้งหญิงชาย

เป็นเพื่อนแท้ ของความตาย ไม่น่ายินดี
ก็มอบเวน หน้าที่ ให้ความตาย
มิให้ใคร หลีกเลี้ยง หรือเถียงได้
รีบทำดี ก่อนตาย ให้มากเอ.

ความเอ๋ย **ความรูสึก**

เวลาเหลือ น้อยกระไร แทบไม่พอ
ทำอย่างใด ใจเย็น แส่นจะเย็น
พบให้ทัน ก่อนตาย ไม่ตายเปล่า

ได้สำนึก เมื่อใกล้ ตายนี้หนอ
มัวรีรอ เห็นจะแย่ แน่ละเรา.
ต้องรีบเพ้น ใส่ตัว ไม่มัวเชลา
ไม่เกิดเปล่า เปลืองเปล่า นะเราเอ.

ความเอ๋ย **ความตาย**

คือตายเฝ้า ตายนอน เป็นบ่อนาบือ
ถ้าตัวตาย ไร้ลาย ให้โลกเห็น
ตายแต่เปลือก เยื่อในอยู่ คุโลกไป

สิ้นชื่อหาย เพราะไม่มี ความดีเหลือ
น่าเห้มนับถือ ตายเช่นนี้ ดีอะไร?
ก็เหมือนเป็น อยู่คู่หล้า อย่าสงสัย
เป็นประโยชน์ แก่ใครๆ ไม่สิ้นเอ.

ความเอ๋ย **ความเกิดใหม่**

เกิดเพื่อวิ่ง แข่งกันใหม่ ไซ้ใหม่คน!
ที่มั่งมี อยากทวี ยิ่งขึ้นไป,
ต้องเกิดใหม่ ไหลหลง จน งงงวย

เกิดทำไม กันอีกเล่า! เราจน
ที่ยากจน ยิ่งอยากลง : เกิดปองรวย,
ผลก็โพล่ มาทันแถว^๑ แล้วคิดขวย
“ไม่รู้ตัว! เกิดทำไม ไม่คิดเอ.”

๑. มาทันแถว = กลับทรุณใหม่.

ความเอ๋ย ความหลง
ว่าถ้าตน พ้นออก นอกกรงไป
“แสงสว่าง บังลูกตา” น่าขบขัน!
อันหนอนพริก ว่าพริกเย็น ไม่เป็นพิษ

เกิดในกรง ตายในกรง; ไม่ทายเป็น
จะสุขสานต์ ปานใด ไม่เคยคิด
เราติดมัน กลับเห็น เป็นมันติด!
ร้อนสัณทิต ใครว่าร้อน ห่อนเชื่อเอ๋ย.

ความเอ๋ย ความว้ายเวียน
ดวงกมล ทนระกำ อยู่ร่ำไป
ความอยาก, ร่าน หาญเหิม เพิ่มทุกชาติ
เมื่อ “ไฟ” อ่อนหย่อนไปใส่ “พน” เติม

เพียงแต่เปลี่ยน กายคอก จะบอกให้
เปลี่ยนฉากใหม่! เรื่องเก่า เศร้าเช่นเดิม!^๑
เหมือนยิ่งสาธ น้ำมันใส่ ให้ไฟไหม้
เผ้าส่งเสริม ความใคร่ ว้ายไป! เอ๋ย.

ความเอ๋ย ความตรัสรู้
คือรู้ชัด เกิดแก่ตาย ฝ่าย “ล้าเถิด”
ฆ่าตัณหา นายช่าง ให้วางวาย
มรรคมืองค์ แปรประการ “ทางผ่านทุกข์”

หยุดเวียนว้าย กล้ายครุ^๒ ผู้ชี้เช่น
อวิชา ตัณหาเป็น “ผู้ปลุกทุกข์”
อวิชา ตัณหา ก็ลุ^๓ สุข,
ไปสู่สุข ก็อย่า ตัณหาเอ๋ย.

ความเอ๋ย ความหลุดพ้น
ได้ผ่านด่าน พ้นการ ต้องเกิดตาย
อวิชา ตับแล้วเห็น ตามเป็นจริง
มากอดรัด ด้วยดวงใจ ไว้กระชับ

หลังจากค้น ค้นหา มามากหลาย
เพิ่งสมหมาย ได้บัดนี้ ตีใจรับ
ว่า สรรพสิ่ง ผูกเรา เพราะเราจับ
เดี๋ยวนี้กลับ ตรงกันข้าม งามนักเอ๋ย.

๑. ฉากใหม่เรื่องเก่า = เกิดมาชาติไร ก็แสดงเรื่อง “ยี่สิบตัวคน” ทุกชาติจนกว่าจะหยุดแสดง.

๒. กล้ายครุ = กล้ายพระพุทธรองค์.

๓. สุขในที่นี้ หมายถึงพระนิพพาน เป็นอสังขธรรม จึงว่าสุข ไม่ว่าเกิด, เพราะใครทำพระนิพพานให้เกิดขึ้นด้วยการกระทำของตนไม่ได้, พระนิพพานมีอยู่เองก่อนแล้ว.

ความเอ๋ย ความหยุดเล่น
 ในบัดนี้ ไม่มีที่ ซึ่งอยากหยุด
 บัดนี้เหยื่อ โลกนั้น เป็นหมันเปล่า
 เจ้าแม่เอ๋ย ความหยุดได้ ไม่มีความ

ความเอ๋ย ความไม่เกิด
 รู้ว่าเกิด มาเพื่อเรียน ให้รู้ตรง—
 ความเยือกเย็น สูงสุด หยุดอยู่ที่
 ถ้ามีเหตุ ให้เกิด อยู่เพียงใด

พระเอ๋ย พระนิพพาน!
 แห่งห้วงน้ำ ความทุกข์ ซึ่งบุกมา
 เคยเหยียบซ้ำ รอยเก่า ไม่ก้าวไป
 ไถ่นไป แม้ใคร จะขัง, รั้ง,

เคยออกเอน วังว้าย มิได้หยุด
 เพราะใจหลุด จากโลก ไม่เล่นตาม,
 สำหรับเรา ล่อไม่จับ ไม่วัชหวน
 เกี้ยวเกะกาม นี่เย็นเหลือ ทุกเมื่อเอ๋ย.

เพราะความรู้อันประเสริฐไม่ไหลลง
 ที่ไม่หลง ไหลเกิด เติลไป.
 ความไม่มี เหตุให้ เกิดไปใหม่
 ต้องเกิดไป ทนไป ไม่เว้นเอ๋ย.

ก็ความผ่าน ไปกระทั่ง ถึงฝั่งผา
 มิรู้ว่า ที่ชาติ อนาถหนัก
 บัดนี้ได้ ชำระทุกข์ สุขใจนัก
 ไครหนอจัก จับเราได้ ไม่เห็นเอ๋ย.

“สิริวิยาส”

อุทิศแด่ “ผู้ครองธรรม”

๒๗ มิถุน. ๘๑

ว้าว!!!

ว้าวเอ๋ย วัวดี

มันสูงสุด เยือกเย็น ไม่เป็นโคลน
ไม่ต้องเก็ด แก่ตาย ไม่สืบพันธุ์
มาเร็วๆ เด็ดเจ้า อย่าเขลาไป

มาเร็วซี! ไปเที่ยว ที่ดินโน้น
ไม่มีโจร ไม่มีเสือ ก็เหลือใจ
รับประกัน สุขยิ่ง ไม่วิ่งไขว่
ตีกะไร พ่อวัวดี มาซี! มา!

ฉันทะเอ๋ย ฉันทะไม่เข้าใจ

ก็ฉันทะชอบ หญาแห่ง ในแปลงนา
มีนางโค นายโค ออกโงไป
(นึก) โอ้! พ่อนาย ผู้ใจดี นี่ทำอะไร?

ไม่เห็นมี ตีอะไร ที่นี่ย่า
อยู่ที่นี่ ตีกว่า เพื่อนข้าเอะ
มีลูกหลานเล็กใหญ่, ท่านไปเถอะ!
ขอที่เถอะ พ่อนาย อย่าย้ายเรา.

ว้าวเอ๋ย วัวมหาเจ้าเจริญ

เห็นกงจักร เป็นคอกบัว ขั้วไม่เบา
อันคนเมา หรือจะนึก ว่าตนเมา!
คนพุดมาก หรือรู้สึก ว่าตัวโง!

อย่ามัวเมา เขลาเกิน ไปนักร้า
เจ้าเคลิ้มคลั่ง ฟังเรา ก่อนเถอะโค
อันคนเขลา หรือจะนึก ว่าตัวโง!
เป็นบุญไซ้ ต่อเมื่อ เชื่อปราชญ์เตือน!

ขุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ฉันเอ๋ย ฉันไม่รู้ ไม่ชั
เป็นโคพา ท่านจะพา ขึ้นอยู่เรือน
โบราณว่า ยืนแก้ว ให้วานร
จะเหนื่อยเปล่า เปลืองเปล่า สักเท่าไร

นักปราชญ์โย มาจุ้ กับสัตว์เถื่อน
นายเลื่อนเบือน เองกรรมัง จงชังใจ!
เอาหม่อมอน ให้หมาหมู กิตคุใหม่!
ทุไม่ไป กวรวาตุ รู้รักษาย!

ว้าเอ๋ย วัวค้อ
มีข้อขวาง อ่างแอบ เหลือแสบกาย
ข้อแก้ตัว ของคนเหลว ไม่เหลวเลย
ขำรู้ตอก ว่าเจ้าใช้ เหลือจ้มเกลือ

สำนวนลึก ผีก็ปรีอ เป็นคั้งสาย
อันแสบนี้ เขาเคยใช้ กันจนเบื่อ
แต่ข้าเคย รู้ทัน ไม่พินเพื่อ
นี่ก็เพื่อ จมแช่ อย่าแก้เลย!

เราเอ๋ย เราไม่อย่ากพัง
เราเกิดมา เพื่อสิ่งซึ่ง เราอยากเซย
เราไม่อย่าก สุขกว่าที่ เรามีชม
เมื่อมีสิ่ง ซึ่งถูก ใจไม่เบา

นายเหละคลั่ง ไปเปล่าๆ เจ้าแม่เอ๋ย
นำขวยเขิน เกินเลย ก็ช่างเรา
ถึงโคลนตม เหม็นนั้ก ของหมักเนา
มิโยใคร จะค่าเรา ก็ค่ามา!

ว้าเอ๋ย วัวรีน
ถ้าเชื่อฟัง และเจ้า ตามเรามา
แต่ชี้แจง เท่าไร ไม่ฟังกัน
จนเจ้าได้ ชิมลอง ของค้องใจ

เราพากัน ขะยั่นขะยอ ก็เพราะว่า
จะมีท่า สุขเย็น เป็นพันไป
ถ้ากระนั้น ฉันจะชัก จตุผลักไส
แล้วจะไม่ อยากรกลับ ฉันรับประกัน!

เราเอ๋ย เรายอมตาย
ถึงจะเอา เพลึงตน จนเป็นคว้น
แม้ฉันอาจ เรียนรู้ อาจลุดถึง
ขอเป็นวัว เสมอไป ตามนัยก่อน

ถึงหัวขาด กันทลาย ก็ไม่พรั่น
ก็ยอมสูก ตรงนั้น ไม่ก้าวจร
ก็มีพัง ใจประสงค์ ตรงท่านสอน
จะบันทอน อย่างไร ตามใจนาย!

? ? ? ? ?

จนเอ๋ย จนใจ
ยอมหลับหู หลับตา สู้ท่าตาย
เมื่อเช่นนั้น มิให้ปล่อย ไปตามกรรม
หรือจะมี วิธีหย่อน ผ่อนหนักเบา

เคยพบไหม ว้เช่นนั้น พี่น้องทั้งหลาย
มาพนั้น ชันทาย กันก็เอา.
แล้วจะให้ เราทำ ฉันทใดเล่า?
เมื่อรู้เท่า เล่ากันฟัง วันหลังเอ๋ย.

ขอรุณแต่เพื่อนรักที่ “ตาย” อยู่
“สิริวิยาส”

๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๐

พยศของ “คนตรง”!

เห็นคนเขา ขัดกัน ฉันทลด

เพราะต่างฝ่าย ต่างดี มีพยศ
บ้างกค้วย เจตนา พยศร้าย
บ้างกคเพราะ จำใจ, พุคไม่ทัน—
แต่คูก้อย ยังชั่ว กว่าตัวเกล้ง
ที่พุคมาก ไปแล้ว ต้องเลี้ยวลค
นพยศ ธรรมดา ไม่น่ากค

พยศของ คนตรง ชิน่ากล้ว
ถือว่าตัว ตรงจริง จิงยังยค
ถึงนอนนึ่ง ก็คลุ้มคล้ง คอยแต่คค

ทั้งฝ่ายคค ฝ่ายตรง หลงพอกัน!
ยังมากมาย สุกจะแก้ ให้สุทรคคคค
ระวังปาก คอมนัน ก็ค้องคค,
มุงแอบแฝง มารยา มาเป็นชค,
ให้มันหค จนค้องคค เพื่อบลคคค,
มันยอมมี ประจำจค กันอยู่ท้ว
มันมีคมัว ลคซ้ง พงพคจ,
ไว้เคมคคค เรือยไป อยู่นจค
ว่า เราคค เขาคค อยู่ร้วไป.

กคว่าคค กว่าเขา ชคเราแย้ มันเพียงแต่ คคกว่าคน ที่บาปใหญ่
ส่วนตัวเอง บาปลคค นคให้ไกล
เขาคคคช่าย เราคคคชวา ถ้ามานคค
แมคคคช่าย เลวกว่า ไม่น่าคค
มันเพียงแต่ คคกว่าคน ที่ยงเลว
เผ้าเกลียคช่าย รคชวา เป็นบ้ำจ
มันบาปบา อยู่เมือไร ให้นคคค,
มันยงคคค เลือลคค กันท้งคค
แต่คคคชวา มันกคหุ อยู่เมือไร?
ส่วนตัวเอง ก็ยงเลว ไม่ไปไหน
มันยงโพล์ พลคคท้าง ทางนคพพาน,

ชะเง้อดู พระนิพพาน ไม่ไว้วางใจ เพราะวน อยู่แถว ใกล้ๆ บ้าน
 ขึ้นคิ๊ดซ้าย คิตขวา ทำบ่วยการ มันยังนาน เน้นไป วันไม่พอ.
 ซื่อว่าโลก มันต้องโยก กันอยู่เรื่อย มีรูเหนื่อย โลกมันเป็น เช่นนั้นหนอ
 ทั้งคนคด คนตรง ยังคงรอ จมอยู่บ่อ เรือร้าง ทั้งตาบ.
 เมื่อขึ้นไปพ้น “ตรง” ไม่หลงโลก จะดับโศก สิ้นทุกข์ พ้นสุข
 เป็นสุทธ สันต์ หวานมัน ก็ไม่มี ผิดจากนี้ ก็กลับผิด ติดกันไป.

ยิ่งจะให้ ตรงมาก ยิ่งกลลิก! เป็นข้าศึก เร้นลับ กลับร้ายใหญ่.
 อยากรจะตรง เพราะอยากดี อยากรมีชัย มันตรงอยู่ เมื่อไร? ใครคิดดู.
 อดว่าตรง ตามเขาว่า น่าสรรเสริญ ยังตรงเกิน ต้องนอนจม พยศอยู่.
 ที่อยากตรง เพื่อให้ใคร เขาอึ้งชู ไว้ให้หนู เด็กๆเขา เราโคตรัน.
 จิตที่แจ่ม จนปล่อย เล็บให้หุ้มค ทั้งตรง-คด ไม่เห็น เป็นแพกผัน
 พ้นคดตรง จนไม่หลง ในเรานั้น จะสุทธสันต์ พ้นโลก หมดโขกเฮย.

“สิริवास”

๒๕ ก.พ. ๕๔

โลกนี้คืออะไรแน่?

โลกนี้คือ อ้ามิด ไม่เห็นแสง
ไม่มีความ แจ่มแจ้ง ไม่เฉลียว
คิด-พูด-ทำ โมหา ไปทำเดี๋ยว
ลองคิดเที่ยว “โลกสว่าง” ข้างหน้ากัน!

โลกนี้คือ ร่มไม้ ได้อาศัย
บัดเดียวใจ พักผ่อน แล้วผ่อนผัน
ออกไปสู่ โลกอื่น อีกหม่นพัน
ไยยึดมั่น หมายมี โลกนี้นาน!

โลกนี้เหมือน ทางผ่าน ที่รถเร็ว
เพื่อทนสู้ อดเปรี้ยว ไปกินหวาน
พ้นโลกนี้ มียิ่ง กว่าอ้อยตาล
เมื่อพบพาน “อมฤ-ตโลกา”!

โลกนี่เพียง บทเรียน ให้เพียรอ่าน
หมั่นวิจารณ์ ตนถก รับผิดชอบ
ให้รอบรู้ แจ่มจน พ้นมายา
แล้วโลกมา เป็นบ่าว เราเราไป!

โลกนี่คือ เครื่องถอง ของมารร้าย
ไว้อบได้ ว่าใคร ยังหลงไหล
ว่าใครบ้า ใครเขลา เผ่าจมใน
หล่มโลกใหญ่ ติดตั้ง ทั้งชั่วดี!

โลกเรานี้ ที่แท้ คือ โรงละคร
ไม่ต้องสอน แสดงทุก ทุกวิถี
ออกโรงกัน จริงจัง ทั้งตาบ
ตามท่วงที่ อวิชา ลากพาไป!

โลกนี่เปรียบ ปานว่า มหาสมุทร
ปลา มนุษย์ ผุดว่าย อยู่ไหวๆ
เพราะค้นหา หนทาง เข้าใจ
วังวัฏไขว่ เขยอดี มีไม่พอ!

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

โลกนค้อ กรงไก่อ เขาใส่ไว้
จะนำไป แล่นอ ไม่เหลือหลอ
จิกกันเอง ในกรง ได้ดังคอ
เผ่าตั้งข้อ รบกัน ฉันทักกั้ว!

จงดูเถิด โลกนี้ มีหลายแง่
ดูให้แน่ น่าสรวล เป็นชวนหัว
หรือชวนเศร้า โสภสลด ถึงหดตัว
ดูให้ทั่ว ถ้วนความ ตามแสดง!

จะดูมัน แง่ไหน ตามใจเถิด
แต่ให้เกิด ปัญญา มาเป็นแสง
ส่องทางเดิน, ชั่ว ราคาแพง
อย่าให้แพลง พลาดพลั้ง ระวังเอ๋ย!

“สิริวิลาส”

คราวเมื่อธรรมทูตมา

“สิริवास”

มีหมู่บ้าน หนึ่งหนอ ขอกล่าวขาน

ทั้งเก่าแก่ มาแต่ โบราณกาล มีชลธาร ล้อมรอบ เป็นขอบคัน
ในบ้น มีคน เคลื่อนกล่นน้ก เดินไขว่ขวัก ไปมา แท่นำขัน :
ทุกๆคน มิได้มี “ชีวิต” กัน นำอัสจรรย๋ สงสัย เชิญใคร่ตรอง.

สิ่งที่มี มากมาย ในบ้านนี้ คือเจตีย์ วัตวา อารามผอง
ทั้งโรงสวด โบสถ์สุเหร่า ล้วนป่าวร้อง กันรวมกอง สวดบ่น ท่องมนตรา
พุทธรูป เทวรูป และอื่นๆ คุกาศั่น สร้างสรรค์ กันนักหนา
รวมเรียกว่า รูปพระ ปฎิมา ซื่อขายเป็น สิ้นค้า ก็ทั่วไป
ล้วนแต่สร้าง บุ่มบ่าม เอาตามฝัน คุ่นำขัน คนสร้าง พระเจ้าได้!
มีรูปร่าง ต่างกัน ฝันของใคร ก็สร้างไป อย่างเราท่าน บั้นตุ๊กตา
บางบ้านใช้ รูปอื่น บั้นขึ้นแทน เป็นเครื่องหมาย ตามแกน เพราะไม่กล้า
จะสร้างรูป เหมือนรูป ท่านศาสดา ด้วยกลัวฟ้า จะพิโรธ ลงโทษทัณฑ์.

มีนักบวช เหลือหลาย เป็นนายหน้า ของฟากฟ้า ตัวแทน แดนสวรรค์
คอยทำการ สื่อสารัน ให้ผู้กพัน ติดต่อกัน กับโลก ที่ลลัม

ให้คนตาย ได้เกิด ในโลกา	ที่เป็นสุข แก่กล้า ไม่แตกดับ
ให้คนเป็น สวัสดิ์ มั่งมีทรัพย์	และเกียรติศัพท์ สมาคม อุดมมี
อันนักบวช นั้น ๆ ท่านหยิ่งยศ	เพราะปรากฏ ลือชา สง่าศรี
พูดค่อย ๆ คมขำ สำรวมดี	ทำพิธี สั่งสอน ห่อนเว้นวัน

ให้ท่ายก ทายิกา สละทรัพย์
แล้วท่านรับ นิกมา ถิ่นำขัน
๑ ธรรมบัญญัติ จริยา นานานัน
บัญญัติกัน เพื่อใช้ กับฝ่ายเดียว.

มีนักพูด ประมัตต์ ได้จัดจ้าน แต่ฟังชาน ใจตระหนี่ แสนขึ้นเนียว
กระทบกระเทก แดกคั่น กันเป็นเกลียว เพราะต่างเชื้อว ชาญธรรม กุลำพอง
สิ่งอัศจรรย์ เหลือหลาย ในบ้านนี้ คือข้อที่ บทพระธรรม คัมภีร์ผอง
ปะปนกัน ยุ่งชิง ถ้ายิ่งมอง ยิ่งเห็นต้อง ไฟเผา แหละเข้าที่

กรรมฐาน ภาวนา ตามตลาด
คูเลื่อนกลาด ในป่าลับ กลับเงิบงี้
ผู้ให้ทาน ขัดสน กว่าคนที่—
มาขอทาน สิ่งนี้ ช่างแปลกเกิน.

คนกำยำ กล้ามเนื้อ คุเหลือหลาย เค้นเซกาย อ่อนระทวย น่าขวยเขิน
คนผอมเหลือง เปรี้งปราด อดอาจเคิน คุเปลิดเพลิน เริงว่า น่าขันจริง!

๑. คำบัญญัตินั้น ใช้นับกับแก่ฝ่ายผู้ฟังหรือผู้ถูกสอนฝ่ายเดียว, หาใช้แก่ฝ่ายผู้สอนหรือผู้ออกบัญญัติด้วยไม่.

คนเตี้ยต่ำ หน้าจุก คนสูงสูด
คนมีแรง แข็งขี้ง ท้องฟุ้งฟิง—

ฝ่ายบุรุษ เป็นควาย ให้ฝ่ายหญิง
คนอ่อนแอ, แอบอิง ไม่เว้นวัน

คนเปลือยกาย ผายผัน เป็นหมู่ๆ

ตามหนทาง จับคู่ ดูเหิมหรรษ์

คนนุ่งผ้า ชุกช้อน นอนเญีบครัน

อยู่ในห้อง ทั้งวัน ไม่ออกมา

ทุกๆ คน โกรธกัน บั่นหน้าไว้

ถือตัวใคร ตัวมัน มีปัญญา

นี้แหละหลัก ศีลธรรม ของบ้านนี้

ของชาวบ้าน ขณะนี้ มีหลักไว้

ทุกๆ บ้าน ถือกัน มันคงนัก

พวกชาวบ้าน อึดใจ ไม่โศกร้อน

ราวกะว่า รักใคร่, ใจริษยา

ต่างตั้งหน้า แข่งขัน กันร่ำไป

หรือสิ่งที่ ตึงาม ตามวิสัย

ว่า “ถ้าใคร ตักว่าฉัน ต้องบันทอน”

ไม่ยอมยก เปลี่ยนใหม่ ไม่ยอมถอน

ถือกระด่อน เราเจริญ เกินบ้านใด.

ครั้นวันหนึ่ง ถึงยาม ฤกษ์งามนัก

มีคนรัก พร้อมพรั่ง กว่าครั้งไหน

ที่ห้าแยก วงเวียน โลงค์เย็นไกล

คนหมู่ใหญ่ ประชุมพร้อม อดออดกัน

มีเสียงร้อง ก้องมา ว่า “ฟังก่อน

จงผันผ่อน กันบ้าง ฟังเสียงฉัน

เราก็อุต แห่งธรรม ประจำกลั๊ป

มาหาท่าน เพื่อเรา ให้เข้าใจ

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ประวัติศาสตร์ บันทึกการณ์ ไว้นานแล้ว
ว่าความเคย ผ่องแผ้ว แต่ไหนๆ
มานี้คัมภีร์ หม่นหมอง จืดจางไป
เพราะเหตุไร รู้หรือเจ้า เราถามที?”

เสียงหม่อมคน ร้องค้ำ “ท่านหลับตา หรือจึงว่า เราหมอง ไม่ผ่องศรี
หมู่บ้านเรา เราเห็น เยือกเย็นดี ยิ่งทวี ศานติสุข ทุกยุคมา
หมู่บ้านนี้ สิวไลซ์ คืบไปมาก ไยท่านถาม ถางเล่น เช่นนั้นชา
หรือท่านมี ข้อพิสุจน์ จะพุดจา ก็ลองว่า ออกไป เราใครฟัง.”

ธรรมทูต จิงภิปราย ขยายเค้า
ว่า “เออเจ้า มิได้แล มาแต่หลัง
มีชีวิต สั้นๆ มันปัดบัง
ดังอุกขัง ไว้ในกรง จึ่งหลงไป
คือชีวิต ชาติเดียว จะเหลียวเห็น
เหตุการณ์เป็น ต้นปลาย ได้โดน
อายุบ้าน มากมาย ไม่มีใคร
จะรู้ได้ ว่างาน ก็ล้นปี
ในบางยุค งามงด คุสุดไส
ทั้งกายใจ เยือกเย็น เป็นสุข
นับได้ว่า มี “ชีวิต” ชนิดนี้
ต่างกับที่ เกิดมาทุกข์ ไม่สุขเลย.

เกิดมาเปล่า เท่ากับไร “ชีวิต” แท้
 จงคิดดู ให้แน่ เกิดท่านเอ๋ย
 สิวไลซ์ มิได้หมาย ว่าสุขเลย
 หรือแพร่เผย สุขกระแส ให้แก่กัน”
 “จงรักษา หลักใจ ให้ผ่องผุด
 อันทางแห่ง สุขสุด จงเชื่อดัน
 มีหลักเกณฑ์ ง่าย ๆ สมายครัน
 อย่าเขี่ยหยัน ว่ามันง่าย แล้วไร้คุณ
 ไม่จำต้อง ปองอยาก ให้มากนัก
 มีแต่มีก จูใจ ให้หันเห
 ไปตามความ ไหลหลง เลยงงุน
 เฝ้าแข่งขัน กันเป็นจวน กระจ่างไป
 จนเห็นเลว เป็นดี มีเกียรติยศ
 ได้ปรากฏ ปิงชา จะหาไหน
 ที่เป็นธรรม งามดี ไม่มีใคร
 เอาใจใส่ ช้อนตัว กลัวเขาเบียด”

“คนไร้ธรรม ฟื้นฟูเพื่อน เหมือนเปลือยกาย
 มันน่าอาย อวดได้ ไม่กลั่นเหียน
 คนมีธรรม รู้อาย ไม่ว่าเขี้ยวเข็ญ
 จูงดูให้ แนบเนียน มีอาภรณ์
 อาจสุขเย็น เห็นประจักษ์ เพราะรักตัว
 ไม่เมาเมว รักกิเลส เป็นเหตุถอน—

ชุมนุมบทประพันธ์ของ “สิริวิลาส”

ตนออกจาก ความจริง สิ่งถาวร
 จนเห็นกง จักรร้อน เป็นดอกบัว
 ความเห่อเหิม เพิ่มตัณหา ให้กล้ำจืด
 เหมือนหลงสร้าง สมบัติ ไว้ทุนหัว
 ยังมีมาก หนักมาก ยิ่งยากตัว
 ทั้งยังกลัว ความวิบัติ ชื่นบัคคด.”

“จงรักษา ดวงใจ ให้ผ่องแผ้ว
 อย่าทิ้งแนว การถือ ถือเหตุผล
 อย่าถือแต่ ตามตำรา จะพาตน
 ให้เวียนวน ติดตัง นั่งเบียดดู
 อย่าถือแต่ ครูเก่า เผื่อส่งบาตร
 ต้องฉลาด ความหมาย สมัยสุ
 อย่ามัวแต่ อ้างอ้าง ว่าคำครู
 แต่ไม่รู้ ความจริง นั้นสิ่งใด
 อย่ามัวแต่ ถือตาม ความนึกเคา
 ที่เคยเขลา เก่าแก่ แต่โหนๆ
 ต้องฉลาด ขุดเขลา บัดเบาไป
 ให้ดวงใจ แจ่มตรู เห็นลู่ทาง.”

“อันลัทธิ นานา นำเวียนหัว
 จงถอนตัว ออกมา เสียให้ห่าง
 เรื่องพระเจ้า เรื่องสวรรค์ นั้นเหมือนยาง

เป็นตังเหี้ยว ก้นกาง ดวงวิญญาณ
เป็นกรงทอง จ่องจำ จำกัดเขต
น้ำทุเรศ กลับรัก เป็นหลักฐาน
ความหลุดพ้น ไข่อ้อย เซ่นอ้อยตาล
ทั้งไม่ลาน ตาพราว ราวเพชรพลอย
รสสวรรค์ นั้นเสพติด พิชฌมั่ง
ถูกกักขัง ก็ไม่รู้ เหมือนปูหอย
อยู่แต่รู้ มิได้รู้ เรืองนกน้อย
ที่บินลอย เวหา ว่าปานใด
อย่ามัวเวลา เมาบุญ ว่าอุ้นจิต
จะกลายเป็น ยาพิษ ขันก็ได้
ถ้าหลงคิด จิตยัด ตะพัดไป
เป็นต้องได้ แบกยัน ตัวสั้นเทียว."

“อัน “ชีวิต” ที่แท้ นั้นสดชื่น
ไม่มีฝัน มีหัวน หรือสั้นเสี้ยว
เห็นทุกสิ่ง รวมเข้า เป็นสิ่งเดียว
ล้วนไม่น่า เกะเกี้ยว ทั้งบาปบุญ
สิ่งนั้นๆ เป็นเหมือน ของเกลือกกลางด

ที่เป็นบาป เกือบกวาด หิ้งใต้ถุน
 ที่เป็นบุญ มิไฉ่ เพียงเจือจุน
 ไข้เป็นคุณ สะตวกตาย คล้ายรถเรือ
 หรือบ่าวไพร่ มิไฉ่ไข้ ไข้ไฉ่แบก;
 กลัวตกแตก ใจสั้น ประหวินเหลือ
 เรากินเกลือ ไข้จะต้อง บุษากเกลือ
 บุญเหมือนเรือ มิไฉ่ไข้ ไปนิพพาน
 มิไฉ่เพื่อ ไฉ่ประดับ ให้สวาท
 เที้ยวอดชู แบกไป ทุกสถาน
 หรือลอยล่อง ไปในโลก โอฆกันดาร
 ไม่อยากข้าม ขึ้นนิพพาน เสียตายเรือ
 อัน “ชีวิต” อีสระ นันะเจ้า
 เขาแสนเบา โปร่งดี ไม่มีเพื่อ
 ลอยล่อง ฟ่องไป ไม่มีเบือ
 ครนถึงแล้ว หงเรือ ไม่แบกไป
 เจ้าพ่อเฮ้ย กิดตุ ให้ดีดี
 สร้างเรือน ก็เพียงข้าม ชลาสัย
 มิไฉ่เพื่อ อดแข่ง แย่งชิงชัย
 ว่าของใคร มาก, สวย, ร่ำรวยเฮย.”

พวกชาวบ้าน ร้องกัน ขึ้นเสียงแข็ง
 พุทอะไร ไม่เห็น เป็นเรื่องเลย
 เจ้าเป็นมาร บิศาจ มาลวงล่อ
 ตัวผีร้าย ล่อฉัน ให้หันไกล
 ทั้งมาตี เคียนบุญ คุณสุวรรณค์
 โบสถ์ วิหาร มากมาย จะให้เอา
 หากพวกข้า หมุนทำ ตามคำมึง
 พุทอะไร ไม่เห็น จะเข้าที่
 พุทเป็นกึ่ง เป็นแคว แต่เหลวไหล
 ไปเสียเถิก ขึ้นอยู่ จะต้องตาย

ทูตแห่งธรรม เหลือจะพร่ำ แกล้งไข
 พลังสังเกต ได้ว่า มีผู้
 แต่คนน้อย ไหนจะสู้ คนหมู่มาก
 ไม่ว่าใคร ต้องเป็นไป ตามกรรมตน

พวกหนึ่งแย้ง แคมคำ ว่า “พ่อเอ๋ย
 พ่อคนบ้า นีมาแย้ ข้าหรือไร
 ให้เราพลอย บ้าบอ หรือโง่
 จากคลองธรรม อำไพ ในบ้านเรา
 แล้วจะทำ อย่างไรกัน พ่อคนเขลา
 ไปทั้งเสีย ไหนเล่า พ่อคนดี
 จะเข้าถึง พระเจ้า อย่างไรนี่
 ชัยยังมี แต่จะทำ ให้ออกวาย
 เพราะเป็นคำ คลใจ ของผีร้าย
 โอ้อืบทาย จงไป ในทันที.”

สู้ไม่ไหว จำต้อง บ่ายหน้าหนี
 พอเข้าใจ ได้ดี **สี่ห้าคน**
 ถูกมะพร้าว ยัดปาก ไม่เป็นผล
 จิงจรด รีบกลับ ไปฉับพลัน.

๐

๐

๐

๐

หมู่บ้านซึ่ง กล่าวนี อยู่ที่ไหน
 หรือว่าเรา ทั้งหมด นี้ด้วยกัน
 ก็ชาวบ้าน บ้านนั้น คงฉันทกล่าว
 และเรียกเขา เองว่า “คน” ผู้เฟื่องฟู
 ทั้งอยู่ใน สมัยสี- วิไลชนก
 ธรรมทูต พุทเพื่อ ไปหรือไร

ท่านเคยคิด หรือไม่ สหายฉัน
 ก็อยู่ใน บ้านนั้น นาคิกฤ
 เรียกบ้านเขา เองว่า “โลก” ซึ่งคนอยู่
 ด้วยความรู้ และภูมิธรรม อันอำไพ
 ไม่มียุค ไหนจัก เกินไปได้
 ขอฝากให้ ท่านคิด พินิจเอย.

พระบาลีสังคาโลวาทสูตร

(เฉพาะกาลา)

แปลและประพันธ์เป็นกลอน

จากสูตรที่ ๑๓ แห่งทีฆนิกาย ในพระไตรปิฎก เล่ม ๑๑ หน้า ๑๙๕

ปณฺหาติปาโต อทินฺนาทานํ^๑
มุสาวาทो ปวฺจจติ
ปรทารกมนฺเจว
น ปสฺสนติ ปณฺทิตา.

ปลงชีพสัตว์ วายปฺราณ การลักทรัพย์
คำสับปลับ ซึ่งโลก ชอบกล่าวขาน
การเล่นชู้ นอกจิต มิจมาจาร
บัณฑิตท่าน ไม่กล่าว สรรเสริญเอย.

ฉนฺทา โทสา ภยา โมหา
โย ธมฺมํ อริวตฺตติ
นิหียติ ทสฺส ยโส
กาพฺปกฺเข ว จนฺทิมหา.
ฉนฺทา โทสา ภยา โมหา
โย ธมฺมํ นาติวตฺตติ
อาปุริติ ทสฺส ยโส
สุกฺกปฺกฺเข ว จนฺทิมหา.

เพราะรัก, โกรธ, โดด, กลัว, แล้วกลัวบาป
ทำหยาบหยาบ เหยียบธรรม ลำเอียงเขลา
เกียรถิคุณ บุญหนัก จักเสื่อมเขา
ดุจจันทร์เจ้า วันแรม ไม่แจ่มจันทร์.
ถึงรักโกรธ โดดกลัว ไม่กลัวบาป
ไม่หยาบหยาบ เหยียบธรรม ลำเอียงหัน
เกียรถิคุณ บุญหนัก จักฟุ่พลัน
ประดุจจันทร์ ยิ่งกระจ่าง ข้างขึ้นเอย.

๑. การปลงเป็นกลอน ได้พยายามให้เนื้อความคงบาทต่อบาท, อาจทำให้ความไพเราะเสียไปบ้างในบางแห่ง, ถึงกระนั้นบางแห่งก็ยากที่จะให้ตรงกันคำต่อคำทีเดียว.

โหติ ปานสา นาม
โหติ สมมียสมมีย
โย จ อตเตสุ ชาเตสุ
สหาโย โหติ โส สา.

เพื่อนเพราะกิน เหล้าด้วยกัน นั้นมีมาก
เพื่อนแต่ปาก สักว่าเพื่อน ก็เกลื่อนหลาย
ส่วนเพื่อนใด ในเมื่อกิจ เกิดมากมาย
ช่วยจนตาย นั้นแหละเพื่อน อย่าเพื่อนเอ.

อสุสุรเสยยา ปราหารเสวนา
เวรปฺปสงฺโก จ อนตฺตดา จ
ปาปา จ มิตฺตา สุกทฺริยตา จ
เอเต ฉ ฐานา ปุริสํ ธีสยนฺติ.

การอนสย, การทำลาย ลูกเมียท่าน,
การก่อเรื่อง ร้าวราน, การเหลวไหล,
เพื่อนเลวทราม, ความตระหนี่ ถิ่นเกินไป,
หกอย่างนี้ นำให้ชาย ชั่วชาติเอ.

ปาปมิตฺโต ปาปสโย
ปาปอาจาร โคจโร
อสุมา โลกา ปรมฺหา จ
อุภยา ธีสเต นโร.

มีมิตรชั่ว เพื่อนชั่ว พลอยกลัวบาป
มรรยาทยาบ เทียวชุกชน คนฉุฉาย
ทั้งชาตินี้ ชาติโน้น เมื่อตนตาย
มีแต่ร้าย ทั้งสองชาติ พิณาชเอ.

อกฺขิตฺติโย วารุณํ นจฺจกิตฺติ
ทิวา โสปฺโป ปาริจริยา อกาเล
ปาปา จ มิตฺตา สุกทฺริยตา จ
เอเต ฉ ฐานา ปุริสํ ธีสยนฺติ.

การพนัน, ผู้หญิง, เหล้า, ฝ้ายขับพ้อ,
กลางวันนอน ให้นวดพื้น ไข้กาลไซร์,
เพื่อนเลวทราม, ความตระหนี่ ถิ่นเกินไป,
หกอย่างนี้ นำให้ชาย ชั่วชาติเอ.

อกฺเขหิ ทิพฺพนฺติ สุรปฺปวณฺติ
ยณฺติตฺติโย ปาณสนา ปเรสํ
นินฺนเสวํ น จ ทิวฺหาเสวํ
นินฺนยณฺติ กาลปฺกฺเขว จณฺทิมหา

การพนัน มันเมา เหล้าดื่มคู้
ลอบทำชั่ว คู้ชีวิต ของมิตรหลาย
หลบบัณฑิต มาสนิท คนสันอาย
ค่อยๆตาย^๑ ลงเหมือนจันทร์ วันแรมเอ.

โย วารุณี อรโน อภิจุลโน เป็นนักเหล้า เปลา่ทรัพย์ กลั้มอยากใหญ่
 บี้ปาโสสิ อุตตปาคโต อยากเท่าไร ไม่ตั้งหน้า หาทรัพย์สรอย
 อุทกมิว อิดน์ วิคาหติ สู้เป็นหนี้ ท่วมถม จมไม่ลอย^๑
 อากุล จิปปมตฺตโน. ต่อมาหน้อย ก็ยุบยับ จับพลันเอย.

น ทิวาสุปลีเลน กลางวันนอน ห่อนเว้น เช่นนกเค้า
 รตฺติณฺณฺจฺยานเทศฺสนา กลางคืนเล่า หลีกงาน สันดานหนา
 นิจฺจ มตฺเตน โสณฺเตน เป็นหัวไม้ เมามาย ไม่สร้างชา
 สกฺกา อาวสิตฺตํ ฆริ. คนเช่นนี้ ไม่มีท่า กรองเรื้อนเอย.

อติสํติ อติอุทฺทํ หนุ่มผู้อ้าง ว่าหนานัก, หรือร้อนนัก,
 อติสายมิตํ อหุ หรืออ่อนพัก เกะวะนนี้ นีเย็นเหลือ;
 อิติ วิสฺสฏฺฐจกมฺมมฺเต งานทัมม บ่มเหม็น อยู่เป็นเบือ
 อตุตา อจฺเจนฺติ มาณเว. ต้องกักเกลือ เพราะประโยชน์ โคตพันไป.

โย จ สัตตฺตจ อฺณฺ หนฺจ ชายหนุ่มใด ไม่อาทร เรื่องร้อนเย็น
 ติตฺตา ภียโย น มณฺณตฺติ สำคัญเห็น ไม่ยิ่ง กว่าหยักโย^๒
 กริ ปุริสกิจฺจานิ งานของตน ตนขยัน ตะบันไป
 โส สุขา น วิหายติ. ก็จักไม่ เสื่อมสุข ทุกเมื่อเอย.

๑. สมัยโบราณ เรื่องหนี้สินเป็นอาชญา คนไม่มีหลักฐานอะไรเลย ก็มีผู้ ให้อภัยหนี้.

๒. ในที่นี้หมายถึงเศษหญ้า เศษฟาง.

อนฺนทตฺตฺหโร มิตฺโต
โย จ มิตฺโต วจีปรโม
อนุปฺปิยญฺจ โย อาหุ
อปาเยสุ จ โย สขา.
เอเต อมิตฺเต จตฺตารो
อิติ วิญฺญาย ปณฺฑิโต
อารกา ปรีวชฺเชยฺย
มกฺกํ ปฏิกฺกํ ยถา.

อุปกาโร จ โย มิตฺโต
สุขทุกฺโข จ โย สขา
อตุกฺกขายี จ โย มิตฺโต
โย จ มิตฺตานุกมฺปกโ.
เอเต ปี มิตฺเต จตฺตารो
อิติ วิญฺญาย ปณฺฑิโต
สกุจฺจํ ปิยฺรปาเสยฺย
มาตา ปุคฺคํ โอรัส.

ปณฺฑิโต สีสสมฺปนฺโน
ขลฺลํ อกฺกัว ภาสสิ
โกเค สํหฺมานสุส
ภมฺรสฺเสว อิริยโต.
โกคา สนฺนิจฺจยํ ยนฺติ

มิตรหนึ่งคอย แต่กันไป ไม่หยุดจน
มิตรบางคน ดีแต่พูด ต้องอดหู
อีกพวกหนึ่ง ตามประจบ ดั่งนบครู
มิตรบางเหล่า ชะลอสู้ สิ่งเสื่อมทราม :
ทั้งสัพวก นหรือ คือ “อมิตร”
ปราชญ์พินิจ รู้แหว แล้วเกรงขาม,
พึงหลีกห่าง อย่างพ้อคำ พยายาม
หลีกเขตคาม หรือมรรคา อันน่ากลัว.

มิตรหนึ่งเอื้อ อุปการ เจอจามิตร
หนึ่งร่วมทุกข์ สุขสนธิ ดั่งเมียผัว
มิตรหนึ่งพรา สอนสั่ง ให้ตั้งตัว
หนึ่งระรัว ค้ายเอนดู อยู่ทุกวัน :
ทั้งสัพวก นหรือ ชื่อ “มิตร” แท้
ปราชญ์พินิจ รู้แน่ แล กล่าวขวัญ
จูงคบหา ให้งดงาม ตามผูกพัน
ผูกให้มั่น เหมือนแม่ลูก ผูกกันเอย.

คนฉลาด ถึงพร้อม ด้วยศีลปวง
ย่อมโศติช่วง เช่นเพลิง ถกแจงแสง
เมื่อชวนชวาย ธนทรัพย์ อยู่กับแรง
เสาะแสวง แข่งขัน ทนภมร^๑
โภคทรัพย์ ขยับถึง ซึ่งผลดอก

วมมิโกฏปจยติ
 เอว์ โภเค สมหาหริตวา
 อลมตโต กุเล คีหิ.
 จตุธา วิภเช โภเค
 สเว มิตตานิ ฌนถติ
 เอเคน โภเค ภูณเชยย
 ทวีหิ กมมํ ปโยชเย
 จตุตถญจ นิชาเปยย
 อาปทาสุ ภวิสฺสติ.

มาตา ปิตา ทิสา ปุพฺพา
 อาจริยา ทกฺขิณา ทิสา
 ปุตฺตทารา ทิสา ปจฺฉา
 มิตฺตามจฺจา จ อุตฺตรา.
 ทาสกมฺมกรา เญจฺจา
 อูทฺธํ สมณเพราหฺมณา
 เอตา ทิสา นมสฺเสยฺย
 อลมตโต กุเล คีหิ.

ปณฺเชโต สีสมฺปนโน .

ค้อยงามงอก วมมิกา^๑ อุทาหรณ์
 โดยนัยนี้ ฐาปนา โภการ
 อุทาหรณ์ ขรवास สามารถแท้
 ได้ทรัพย์แล้ว ฟังจำแนก แจกส่วย
 เจอจางทั่ว ท่านที่ควร เจอจากแน่
 รวมส่วนเดียว กับเลี้ยงตน ปนกันแล้
 อีกสองส่วน เพิ่มแก่ คั้นทุนงาน
 ส่วนที่สี่ เก็บไว้ ให้นั่นคง
 หากพลาดลง จักได้ ก่อภูฐาน^๒
 ภัยประชิด ปิดกั้น ได้ทันกาล
 หรือต่อต้าน หนีได้ คังใจเอย.
 ทิศเบื้องหน้า มารดา บิดาเรา
 อาจารย์เล่า เบื้องขวา อย่างหลงไหล
 ทิศเบื้องหลัง เมียลูก ชิงผูกใจ
 ทิศเบื้องซ้าย ญาติสนิท และมีตรปวง
 ทิศเบื้องต่ำ บ่าวไพร่ รับใช้ตน
 ทิศเบื้องบน สงฆ์มี มโนญหลวง
 ทิศเหล่านี ฟังสักการ และบาลบง
 ผู้เด่นดวง ขรवास อย่างพลาดเอย.
 บัณฑิตผู้ สดสวย ด้วยศีลธรรม

๑. วมมิกา คือ จอมปลวก

๒. บทกลอนของบาลีหมคลงเลย ก่อนที่จะครบคำกลอน ๔ บาทของกลอนภาษาไทย
 จึงขยายความคำว่า อาปทาสุ ให้พิศดารออกไปอีกสองบาทกลอนดังนี้.

สโณห จ ปฏิภาณวา
นิวาตวุตติ อตถทโธ
คาทิสो ลกเต ยสั.

อุฏฺฐานโก อนลโส
อาปฺหาสุ น เวธติ
อจฺฉิทฺวุตติ เมธาวิ
คาทิสो ลกเต ยสั.

สงฺคาหโก มิตฺตโก
วทญฺญู วิตมฺมจฺจโร
เนตา วินเตา อนฺเนตา
คาทิสो ลกเต ยสั.

ทานญจ ปิยวชฺชญจ
อตฺถจริยา จ ยา อธิ
สมานตา จ ธมฺเมสุ
ตตฺถ ตตฺถ ขถารหิ.
เอเต โข สงฺกหา โลเก
รตฺสฺสาณิว ยายโต
เอเต จ สงฺกหา นาสฺสุ
น มาตา ปุตฺตการณา
ลเกถ มานั ปุจฺฉิ วา
ปีตา วา ปุตฺตการณา.

พุดหวานฉ่ำ ปฏิภาณ ทานคมสัน
ก้อมกายใจ ไม่คันค้อ และถือมั่น
ผู้เช่นนั้น ย่อมได้ยศ ปรากฏเอย. ฯ

ลูกขึ้นบวช บัณฑิต ไม่คร้านเกียจ
ภัยเบียดเบียน ยังคงมั่น ไม่สั่นเสียว
ดำเนินงาน ไม่มีขาด ทั้งปราชญ์เปรียว
ผู้นั้นเทียว ประเทืองยศ ปรากฏเอย. ฯ

ผู้สงเคราะห์ หวานเพาะ ซึ่งมีตริภาพ
รู้ซึมซาบ ธรรมวินัย ไม่แหนหาง
แนะนำชน ฝน, คัด, ซึ่งสัตว์ปวง
ผู้เด่นดวง นั้นย่อมได้ ยศใหญ่เอย. ฯ

การให้ปัน, การพุด ถ้าไพเราะ,
การประพฤติ ประโยชน์เหมาะ ใด ๆ นั้น,
การวางตน กลเกลอ เสมอกัน
เป็นชั้น ๆ เหมาะตาม ที่งามนัก
ในโลกต้อง มีอารี อย่างนี้ไว้
รุดเล่นได้ ไม่หลุด เพราะหมุดสลัก
หากไม่เป็น เช่นนี้ ที่ร้ายนัก.
จากลูกรัก แม่ไม่ได้ รับผลใด
ความนับถือ หรือว่า บูชาคุณ
หรือลูกอาจ ทารุณ บิดาได้

ขสุมมา จ สงกหา เอเต
สมเปกขนติ ปณทิตา
ตสุมมา มหตติ ปโปปนติ
ปาสสา จ ภวนติ เต.

เพราะเหตุความ ไม่ตรี นตไชร
ปราชญ์ทั้งหลาย จึงตั้งหน้า ตั้งตาเจริญ
และเหตุนั้น ท่านได้ ความยิ่งใหญ่
คนทั้งหลาย พากัน กล่าวสรรเสริญ

[ท่านนั้นเป็น เช่นผู้นำ โลกดำเนิน
ไปสู่ความ จำเริญ อย่าเมินเฉย.]

“สิริวิลาส”

๑๒ พ.ศ. ๒๔๘๐

แม่ลูกสนทนากันถึงเรื่องแดนดีลับ

หรือ

โลกซึ่งเลิศกว่า

THE BETTER LAND

(I)

"I hear thee speak of the Better Land,

โอ, แม่จ๋า ฟังแม่ว่า ลูกซึ่ง แม่กล่าวถึง เรื่อง "โลก ที่เลิศกว่า"

Thou call'st its children a happy band;

ทั้งเด็ก น้อยใหญ่ ไร้โรคา แม่เรียกว่า "เด็กหมู่ ซึ่งอยู่สุข"

Mother, oh! where is that radiant shore?

โอ, แม่จ๋า อยากทราบว่ายู่ทางไหน ซึ่งเป็นแดน แจ่มใส ไร้ความทุกข์?

Shall we not seek it, and weep no more

ไม่ลองหา หรือไร ใจปลื้มปลุก โลกสนุก ซึ่งไม่ต้อง ร้องไห้เลย

Is it where the flower of the orange blows,

หรือมันอยู่ แถบที่ มีต้นส้ม ดอกดุกดุม กลิ่นแพร่ คุณแม่เอ๋ย

And the fire-flies glance through the myrtle boughs?"

มีหิ่งห้อย พร่าๆ คราวชมเชย ไม่เบื่อเลย ไม่เขี้ยว ขี้จริง.

"Not there, not there, my child!"

โอ, ไม่ใช่ ลูกเอ๋ย ไม่ใช่แน่ ลูกของแม่, ไม่ใช่ ผิดใหญ่ยิ่ง.

(II)

“Is it where the feathery palm-trees rise,
หรือเป็นที่ มีปาล์ม ดูกามจริง ไบงามยิ่ง อย่างขนนก ซึ่งปกยาว

And the date grows ripe under sunny skies?
ทั้งมีหมู่ อินทผลัม ลูกสุกแล้ว จับแสงแดด พรางแพรว อยู่กลางหา?

Or' midst the green islands on glittering seas,
หรือเกาะเขียว กลางสมุทร สุดสะกาว เพราะแพรวพราว ด้วยละลอก
กลอกแสงจันทร์

Where fragrant forests perfume the breez,
มีบาทอม ย่อมลม ช่างเขยพัด ให้หอมจัด ไปไกล ชันใจฉนั้น

And strange bright birds, on their starry wings,
นกแปลกๆ นานา สारพัน บนปีกมัน ดุด้ง ประดับดาว

Bear the rich hues of all glorious things?
ประดับด้วย สีสด หยดย้อยดี ครอบทุกสี ไซ้ไหม ที่ลูกกล่าว?

“Not there, not there, my child!”
โอ, ไม่ใช่ ลูกเอ๋ย นั่นผิดเค้า : ลูกของแม่ เรื่องราว ยังไกลกัน.

(III)

“Is it far away in some region old,
ถ้าอย่างนั้น เห็นจะเป็น ถิ่นโบราณ ที่มนาน ไกลไป ยิ่งกว่านั้น

Where the rivers wander o’er sands of gold;
มีลำธาร ผ่านไหล น้ำไศศรัน บนทรายทอง ผ่องพรรณ แลวไล

Where the burning rays of the ruby shine,
แร่ทับทิม ส่องแสง อยู่แดงฉาน รัศมี พุ่งผ่าน เหมือนลูกไหม้

And the diamond lights up the secret mine.
มีแสงเพชร ทอแสง จากเพชรใน บ่อเพชรใหญ่ ณ ที่นั่น สำคัญรู้

And the pearl gleams forth from the coral strand;
มีไข่มุก สุกใส ไขศรีปลั่ง ตามริมฝั่ง กระงหิน ระกะอยู่

Is it there, sweet mother, that Better Land?"
นั่นหรือ "โลกที่เลิศกว่า" แม่ว่าดู ให้ลูกรู้ เกิดแม่ ผู้ชื่นใจ.

"Not there, not there, my child!"
โอ, ไม่ใช่ ลูกเอ๋ย ไม่ใช่แน่ ลูกของแม่, ไม่ใช่ ยิ่งไกลใหญ่!

(IV)

"Eye hath not seen it, may gentle boy;
ตาไม่อาจ มองเห็นโลก ที่พูดไว้, พ่อขวัญใจ ของแม่, แม่เพ่งหนัก

Ear hath not heard its songs of joy;
หูไม่อาจ ยินเสียง ที่ดังขึ้น เป็นเพลงซึ่ง เบิกบาน สำราญนัก

Dreams can not picture a world so fair;
ถึงความฝัน ก็ไม่ สามารถจัก ฝันเห็นโลก น่ารัก ที่กล่าวนั้น

Sorrow and death may not enter there;
คือความทุกข์ ความตาย อันร้ายกาจ ก็ไม่อาจ เข้าไป ในเขตนั่น

Time doth not breathe on its fadeless bloom;
ความล่วงกาล ไม่อาจผ่าน หรือหาหนั "ดอกไม้อัน มิรู้เหี่ยว" ให้เหี่ยวไป

For beyond the clouds and beyond the tomb-
เพราะพ้นเมฆ หมอกมอ ช่างห่อหุ้ม และพ้นการ มิหลุม เพื่อศพใส่

It's there, it's there, my child!"
นั่นแหละลูก, โลกซึ่ง แม่พูดไว้ นั่นแหละให้ เข้าใจลูก ลูกแม่เอ๋ย.

"สิริয়াส" แปลและประพันธ์

๑ ธันวาคม ๒๔๘๑

มาเถอะเพื่อน!

จาก the "COME," by Miss A.C. Albers
แปล, ประพันธ์ และอธิบายคำ โดย "สิริวิยาส"

Come, friend, sit in my boat and sail with me.
The dawn is fresh, the hours are on the wing,
We'll sail the clouds and sailing on, will sing
A ringing anthem of Eternity.

มาเร็ว เกล่อ, แล่นเรือ ไปด้วยข้า
อรุณใหม่ นาฬิกา อ้าปากหนี
เราจะขึ้น ก้อนเมฆผล็อย ลอยเมฆ
สดุดี "อนันตชีพ" พलग, รีบไป.

You dare not come for fear that you may lose
One fleeting hour that holds on earth-born chance?
Your feet are bound by chain of circumstance?
Shake off that chain, by fearless, free and choose.

อ้อ ไม่กล้า มา, เพราะกลัว ตัวจะพลัด
"ชั่วโมงขี้ง หมายมาด" หรือสหาย?
หรือชาติดี ตรวนชีพ บับใจกาย?
จงบัดหาย และกล้าแก้ว แล้วเพนฟรี

Break every obstacles that progress bars,
Harken the carol of the wind that blows,
The fervent secret of the moonlit rose,
And hear the lily whisper to the stars.

จงฟาดฟัน อุปสรรค ชึ่งปักขวาง
จงฟังเสียง ลมคราง เป็นเพลงซ
ทั้งกุหลาบ แสงจันทร์จับ ความลับมี
และฟังดอก พลับพลึงที่ กระซิบดาว.

There is a song that rings through million years,
Those million years that centre in a night.
It sends its notes unto the sunlit height.
Its echoes vibrating throughout the spheres.

มีเพลงบรร— เลงนาน ล้านับแล้ว
ล้านบท มีศูนย์แนว คั่นหนึ่ง, เอ้า!
มันส่งโน้ต สูง, แสง แดดจับวาว
ส่งเสียงเร้า กระเซ้าทั่ว ทั้งจักรวาล.

Know your own self; shake off life's sullen shroud.
You hold within yourself your Universe :
Then freely with the morning star converse
And steer your boat unto you gold-edged cloud.

รู้ตัวไว้, สลัดสาย ระยางชี
ก็ท่านมี โลกของท่าน ในตัวท่าน :
จึงคุยกับ “ดาวรุ่งฤกษ์” อย่างเบิกบาน
ถือท้ายเรือ หมายสถาน เมฆกลีบทอง.

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริवास”

Control the senses, for, alas they spin
 Webs of illusion. Seek the Great Release.
 The path that leads unto the endless peace
 Is yours alone ; it lies within, within.

ข่มอินทรีย์. เพราะ, โอ้! มัน ชักใยเป็น—
 ภาพลวงเล่น; ชุ่่งพัน วิมุติก่อ.
 ทางไปสู่ สานติรส ไม่หมดมอง
 ก็เป็นของ ท่านเท่านั้น มันอยู่ใน— (อยู่ในเอย).

(คำอธิบายความมีอยู่ที่หน้า ๗)

พราหฺมาวิมุติ

Come now, sit under trees and effort make.

จงมาเถิด นั้งลง ตรงรุกขมุต แล้วเพิ่มพูน พากเพียร เวียนค้นหา

Who knows, perhaps, you might to Wisdom wake.

ใครอาจรู้ อาจหาย ท่านได้นา? เหมาะที่ท่า ท่านลุถึง ซึ่งญาณพล.

Walk up and down, the Eightfold path to gain.

เผ้าจงกรม ไปมา ค้นหามรรค จนประจักษ์ แปรองค์ ประสงค์ผล.

Who knows, perhaps, you will sweet Peace attain.

ใครหนออาจ รู้หาย ให้ท่านยล? ท่านอาจคล สานติธรรม อันล้ารส.

Walk up and down, and let the whole earth shake.

เมื่อจงกรม ไปมา ค้นหาไป และเขย่าได้ โลกกระวั ทัวไปหมด.

The Devas know you will to Wisdom wake.

ฝูงทวยเทพ ชีรู้ ไม่คู่คด ว่าท่านจด ถึงธรรม ซึ่งล้ำญาณ.

By sheer might and main, Nibbana attain.

เมื่อทั้งเกียรติ เกียรติศักดิ์ รักสงบ ก็ะพบ นิพพานได้ ทั้งไซ่ขาน

I know you will the Highest Freedom gain.

อาตมา แหะรู้ชัด อุบัติการณ ว่ตัวท่าน จะลุถึง ซึ่งวิมุติ.

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิยาส”

Follow the Buddha, strive hard for the Prize.

จงดำเนิน ตามรอย พระพุทธองค์ บากบั่นมุ่ง หมายรางวัล อันเอกอุทม์

As sure as sun's rise, to Freedom you will rise!

แน่ตั้งอา ทิทยอุทัย ไม่มีทรุด ท่านจะถึง วิมุตติได้ ตั้งใจเอย!

“สิริวิยาส” แปล และประพันธ์

เชิญมาเถิด!

เชิญมาเถิด
เมื่อเพมพูน
ใครอาจรู้
เหมาะที่ท่า
เผื่องกรม
ให้ประจักษ์
ใครหนออาจ
ท่านอาจดล
เมื่องกรม
และเข้ไค้
ฝูงทวยเทพ
ว่าท่านจรด
เมื่อทงเกียรติ
ก็จะพบ
ตัวท่านแหละ
ว่าตัวท่าน
จงดำเนิน
บากบั่นม่ง
แน้ดั่งอา—
ท่านจะถึง

และนั่ง
ความเพียร
อาจท่าย
ถึง
ไปมา
ครบองค์
รู้ท่าย
ศานติธรรม
ไปมา
คู่ตัว
แหละรู้
ถึงธรรม
เกลียดศักดิ์
นิพพานได้
รู้ชัด
เองถึง
ตามรอย
รางวัด
ทิศอยู่ท่าย
วิมุตติได้

ทรงขมด
เวียนค้นหา
ท่านได้นา?
ซึ่งญาณพล.
ค้นหามรรค
คงเป็นผล
ให้ท่านยล?
อันลึรส.
ค้นหาไป
ทั่วไปหมด
ไม่คึดคด
ที่ลาญาณ.
รักสงบ
ดั่งไขขาน
อุปติการณ
ซึ่งวิมุตติ.
พระพุทธองค์
อันเอกอุคัม
ไม่มีทรุด
ไม่เปล่าเอย.

“สิริวิลาส”

มนุษย์ปัญญา

สหายเอ๋ย เคยได้ อย่างไรหนอ

ท่านทั้งผอง ผ่องใส น้ำใจคอ	มาคิดข้อ สงสัย ให้หายมัว
เมื่อท่านคิด เนื้อความ ไปตามธรรม	ก็เหมือนน้ำ เทพราก ไปจากหัว
พ้นโง่เงาะ งามาย เช่นควายวัว	และช่วยตัว ให้สว่าง หนทางไป.

ข้อสงสัย ในปัญหา เป็นวาทะ	ว่า “คนเรา มีดี ที่ตรงไหน?”
ท่านเคยคิด ดูบ้าง หรืออย่างไร	ถึงแม้ใน กายตน วานกันดู
อะไรเป็น ความดี มีน้อยมาก	วานกระซอก ออกมา อย่าไขหู
ให้เขาเห็น ว่าประเสริฐ ได้เชิดชู	เขาจะดู อย่างบ้าง ฝ่ายข้างดี.

คนหรือสัตว์ เกิดมา กินอาหาร
มีอาหาร คล้ายกัน ไม่ผันหนี
รู้จักโกรธ โดดฉลาด สามารถมี
ไขว่จี้ เรียกร้อง ไม่พ้องกัน
หนึ่งมนุษย์ หนึ่งสัตว์ เดียวฐานะ
เนาสถาน ร่วมโลกา ดุน่าขัน
มีเรื่องราว นานา สารพัน
แต่ว่าฉัน ขอลาม ถึงความดี :

ใครก็เห็น ช้าง, ควาย เมื่อตายลง
 เจ้าของคง ได้ส่วน ชึ่งเป็นศรี
 คอเขาหนึ่ง เนองา รากาม
 จะเผาจ้ ซอขาย กังายครัน
 เพียงกระดุก ก็ยังขาย ได้ทรัพย์มาก
 ได้กุยาค นึกมา ก็น่าขัน
 ทคนเรา พอดับ ลงลับพลัน
 ได้จำหน่าย ขายบั้น ไม่เห็นที่
 ยังกว้านั้น ซาราย ต้องจ่ายเงิน
 ต้องวงเงิน ลูกเต้า ผู้เผา
 ถึงจนยาก ขายฝาก ทรัพย์ที่มี
 เพื่อเผาจ้ บิดาตน สู้ทนเอา
 ทั้งกระดุก หนึ่งเนอ ไม่เหลือหลอ
 ไหม้ไม่พอ ร่างกาย ให้ไฟเผา
 ไม่เห็นใคร ซอหา ค้าเรา
 เสร็จแล้วเขา ทั้งเหี่ยว ไม่เหลือวแล.

นั่น! คนเรา มีดี ที่ตรงไหน? เห็นหรือไร บอกบ้าง ช้างเบาะแส

ผีทอนเน่าใครเล่า จะก่อก่ ถึงพ่อแม่ ก็ต้องทั้ง อย่างรังใจ,

จำเดิมแต่ ต้นมนุษย์ ยังสุดต่ำ
 เทยวนอนถ้ำ ใจดเงิน เนินไศล
 บ้างกินปลา กินเนื้อ เช่นเสือไพร
 พันเขี้ยวใหญ่ ขนหนา เทยหากิน.

ลองคิดดู หม่อมมนุษย์ สุดจะแปลก
 สมัยแรก เรียกว่า อายุนั้น

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

จะพูดจา เหมือนบ้าใบ้ ไม่ใคร่ยิน
วัตถุสิ— ลาทำ ประจำตน.

สมัยสอง รongมา อายุเหล็ก
คนค้อยเล็ก แต่ใจ ยิ่งไฝ่ฝัน
รู้จักหา โลหะใช้ ได้ทุกคน
ไขประจัญ ทั้งไข อีกหลายนัย.

สมัยสาม รู้หา สัตว์มาเลี้ยง
ตามใกล้เคียง เลหา ที่อาศัย
ไม่ต้องเร่ ร่อนหา ตามป่าไพร
ก็ยังได้ กินนอน ผ่อนรำคาญ.

สมัยสี่ นับบุญญา นับว่าเหมาะ
รู้จักเพาะ พืชงาม ตามสถาน
เรียกสมัย เพาะปลูก ถูกเหตุการณ์
แต่ว่านาน กว่าจะเป็น ได้เช่นนี้
นับด้วยหมื่น หมื่นนับ มีกำหนด
ไ้ค้อยหมด หยาบค้อยบาง สำอางศรี
รู้จักคิด ของแปลกๆ แผลกวิธี
ทั้งกวี อักษรศาสตร์ เริ่มวาดทำ.

รู้จักคิด กลไก เครื่องไฟฟ้า
อันความรู้ นั้นหนอ ขอให้จำ
ตอนนั้นๆ วงศา ของมานุษย์
ได้เริ่มก่อ ก่อนใคร ในโลกีย์
สิ่งใดท่าน คิดได้ ในครั้งแรก

มีตำรา ราชครู ตูก็ข้า
ว่าคนดำ คาซ คั้น เมื่อหมื่นปี
ที่เหยยงตุ จุ่มง่าม ตามประสี
ถึงไม่ตี ก็นับว่า คั้นอาจารย์.
ไม่สู้แปลก ยังคิด ไม่วิศดาร.

พอคนนั้น ตายดับ ไปกับกาล

คนภายหลัง ก็อ่าน เป็นหล่นไป :

คนแรกจับ สัตว์ป่า เอามาเลี้ยง
 ฝึกได้เพียง จักจับ ไม่รับไถ่
 คนทีหลัง รู้ผสม พืชพันธุ์ไว้
 เป็นสัตว์บ้าน ใช้ได้ ไม่เลือกงาน
 กระทั่งรู้ รัตนม อุดมรส
 มาเชยชด โอชา แห่งอาหาร
 ไข่นกเขา หนังกา นานาการ
 ยิ่งรู้อ่าน รู้ทำ ให้ล้าเลย
 ค่อยประคัมรู้ คิดเปลี่ยน เพี้ยนจากเก่า
 จนเพริศเพรา ไปทุกท่า เจ้าข้าเอ๋ย
 แต่ที่แท้ ที่แรกเล่า คนเก่าเคย
 เริ่มเบียดเบียน กันคว่ำ มานานปี
 นับว่ายิ่ง ปรีชา และสามารถ
 ยิ่งฉลาด ข้นทุกยุค ยิ่งสุข
 ลูก หลาน เล่น ยิ่งง่าย สบายดี
 เพราะสืบที่ ทำนอง ของปู่ตา
 ทั้งความรู้ ความเห็น ช่างเจนจบ
 ยิ่งค้นพบ แล้วใจ ยิ่งไผ่หา
 ขอบกพร่อง ไตใด แก้วไขมา
 ยิ่งนานเข้า ยิ่งทวี วิชาการ
 จนเกิดองค์ สรรเพชญ์ผู้ มุนีนาถ
 ที่สามารถ ข้ามลวง ห้วงสงสาร

ทรงสอนสัตว์ ลัดहाँ หนทางพาล
สร้างประธาน กิจก่อ เป็นบ่อบุญ
พวกเราทั้ง หญิงชาย ไม้ไร่สุข
ได้พันทุกข์ นับว่าเลิศ ประเสริฐสุนทร
ทุกข์ ๆ ท่าน ถ่วงมา ถ่วงการณ
เคยอุดหนุน โลกา วิชากร.
แต่ทุกท่าน เมื่อวาย ร่างกายท่าน
ไม่แก่นสาร ตายเมื่อ เป็นเหยื่อหนอน
แม้อุทิศ ให้พระเพลิง เริงตะกอน
ยังเดือดร้อน ต้องทำศพ บรรจบทาน.

นั่น! คนเรา มีดี ที่ตรงไหน?

จึงนำให้ คนรัก เป็นหลักฐาน

ทั้งทำให้ เขาจบ นบสัการ

เพราะเป็นพาล หรือบัณฑิต ลองกึกดู.

นี่แน่ท่าน ถ้วนหน้า อย่าว่าฉัน

พูดแตกต้น ข้างเดียว ฟังเสียหุ

ฉันเพียงชวน ถ้วนทุกคน กันเหลื่อมคู่

เมื่อท่านรู้ แล้วจงทำ ให้อำไพ

อย่าหลงตน ว่าเราจน ด้วยสินทรัพย์

แต่มีวัจจับ กลุ่มญาติมิตร ผิดวิสัย

อย่าติตน ว่าเป็นคน เกิดถิ่นไกล

อันข้างเผือก ผู้พิไล เกิดไพรวัน

อย่าท้อจิต คิดว่า อายุแก่

เพราะที่แท้ คนดีได้ ไกลอาสัณ
 อย่าเพ้อดี คำตัว ว่าชั่วครัน
 ที่ชั่วนั้น เพราะใจ ไม่มุ่งดี
 จงตั้งใจ กิดข้าง ทางศึกษา
 หาวิชา ช่วยตัว อย่ามัวหนี
 จงคิดหา ทรัพย์สร้าง หนทางมี
 ถึงได้น้อย ก้อยทวี ไม่กัวัน
 จงคิดกู้ ชุตน ให้พ้นยาก
 หนลำบาก สุขคงมา ไม่อาสัณ
 จงคิดหา ชื่อเสียง เอาแข่งกัน
 ให้สมพระณ ผิวหน้า ว่าชาติชาย
 จงถนอม กล่อมเกลี้ยง เลี้ยงครอบครัว
 ให้สมตัว หน่อเนื้อ สืบเชื้อสาย
 จงรู้จัก รักทั่ว ถึงวัวควาย
 อย่าทำร้าย สรรพสัตว์ ให้ขัดแกลน
 จงตั้งใจ เมตตา อาโรบ
 ตามระบอบ ขลแบบ เป็นแบบแผน
 จงประกอบ กุศลสร้าง ข้างเมืองแมน
 หวังสุขแสน แดนสวรรค์ เป็นหล่นไป.

เชื้อฉันเกิด คิดหา ทำวิธี ให้พบว่า เราดี ไต่ทางไหน
 จงทำทาง นั้นค่อยๆ อย่าปล่อยใจ คงจะได้ พบผล หนทางดี
 อันพรหมไม้ สัตว์ป่า ผิดกว่าคน มีดอกผล หนึ่งงา เป็นภาษี
 ลูกไม่เหลื่อง หล่นมา รากมี ผูกสัตว์สัน ขี้ว มีคนกิน
 เนื้อหนังเรา เน้าหนอน ใครห่อนอยาก กลับมีมาก คุณค่า น่าถวิล
 เพราะเหตุไร ไช้ความ ไปตามจันต์ เป็นระเบิด แบบฉบับ ไว้กับกาล.

เหตุ^{นี้}หนอของท่าน อย่างานนี้
 จงรับ^{นี้}ตรึก ตรองความ ตามบรรหาร
 เราอาศัย โลก^{นี้} มิใช่นาน
 ต่างจะลาญ ชีพ^{นี้}ม้วย ไปด้วยกัน.

โลก^{นี้}เปรียบ ศาลา ให้อาศัย
 ประเดี้ยวใจ ผ่อนพัก แล้วจัก^{นี้}ผัน
 ทางที่ดี เมื่อพรา^{นี้}ก ไปจากมัน
 ควรสร้างสรร ส่งเสริม เพิ่มกะแนน
 เมื่อเรา^{นี้}ได้ เกิดมา ในอาโลก
 ได้^{นี้}พัน^{นี้}โส^{นี้}ก พัน^{นี้}กั^{นี้}ย สบายแสน
 จึงควรสร้าง สิ่งชอบ ไว้^{นี้}ตอบแทน
 ให้เป็นแดน ดิมสุข ขึ้นทุกกาล.
 คุณความดี ของท่าน กาลก่อนๆ
 ที่ท่านสอน ไว้^{นี้}ประจักษ์ เป็นหลักฐาน
 เราเกิดมา อาศัย ได้^{นี้}สำราญ
 ควรหรือผ่าน พัน^{นี้}ไป ไม่^{นี้}คำนึง.

อันพวกเรา เนาหลัง ได้นั่งสุข
 ควรจะฉก ใจตรึก ระลึกลง
 สมทบเพิ่ม เต็มไว้ ให้อลิ่ง
 อย่าถ่อมึง ถือกู ดูแคบเกิน.
 ทำความดี เป็ดองหน ที่ค้างเก่า
 ให้บ้างเบา เขาหลง คงไม่เงิน
 ลูกหลานเห็น เป็นตัวอย่าง ไม่หมางเมิน
 คงทำเกิน ไปกว่า บั๊ตาตน
 ตระกลนนี้ ก็ทวิ ขันศรีแสง
 เป็นเร็วแรง รัฐบาล การกุศล
 มิตรสหาย ถ้วนทุกท่าน อย่าม่านมนต์
 รู้รักตน ดลธรรม ไว้คำชู
 ไม่กัวัน ชั่ว ต้องลาลับ
 ถึงกายดับ ช้อยัง ฟังเพราะหู
 ขอเชิญเถิด เชิญทุกท่าน วานกันดู
 เพื่อให้รู้ “คนเราดี ที่ไหน?” เอย.

“สรีรียาส”

๒๑ เมษ. ๗๔

นิราศลพบุรี

บันทึกการเที่ยวด้วยรถยนต์ ๑ วัน ของ อินทปัญญา
ประพันธ์เป็นกลอน โดย “สิริवास”

คำนำ

นิราศเรา ไร้รัก ไม่พัวพัน
จะไปไหน ไปได้ คล้ายลูกบิน
วันหรือคืน เหมือนกัน ไม่ผันแปร.
ส่วนผู้อื่น อย่างไร ยังไม่รู้
ที่มีคู่ เคียงข้าง ไม่ห่างแห
ยามพลัดคู่ เรียกนิราศ อนาคต
ส่วนตัวเรา เพียงแต่ นิราศวัด.
การไปกลับ ลพบุรี เรียกนิราศ
คูอนาคต ใจอยู่ พังหุขัต
แต่ก็ไม่ รู้จะเรียก อะไรชัด
จึงขอผิด เรียกนิราศ เอาไว้ที.
เพราะหากเป็น สมัยก่อน ไปอย่างนั้น
กลับในวัน เดียวกัน ก็ใช่ที่

คงจะต้อง รอนแรม หลายราตรี

พอจะมี เนอนิราศ ดันดาไป.

๔

เป็นอันว่า วันเดียว ของเดิวน

เท่ากับสี่ ห้าวัน นั้นหรือไม่

หรืออาจเท่า กับปี มีเลขนัย

ที่ต้องไข จึงเห็น เป็นอศักรรย์.

๕

สมมติว่า สุนทรภู่ ทรูกลอนแปด

ต้องตากแดด กรำฟ้า แสบอาสัณ

เดินทางไป ลพบุรี มีเรื่องสำคัญ

เพราะคมนา — คมนน กันดารเกิน.

๖

ความร้อนใจ ร้อนรัก เข้าหมักหมม

ยิ่งระทม ด้วยวิตก ระหกระเหิน

ข้าไฟรัก เข้าหัก ความพลัดพลิน

ต้องทนเดิน นับเท้า ที่ก้าวไป.

๗

คงรู้สึก คับวัน มันช่างช้า

ราวกะว่า เดือนตะวัน นั้นไกล

เที่ยวเกยดาว สวยๆ ด้วยคลังไคล

จึงทำให้ เวลา นั้นช้าจริง.

๘

๑๕ วัน นักระอา ว่าตงบ

เกินกว่าน คงจะคลั่ง ดึงผึง

เราอาศัย เหน็น เป็นทอง

ว่าสมยมี รด วัง นยันครัน.

๙

จึงวันเดียว หากจะมี เนอนิราศ

ยาวยดยาด เท่าไร ไม่เห็นจัน

๑๐ นาที สมัยนี้ เท่า ๑ วัน

สมัยท่าน สุนทร แน่นอนเทียว.

๑๐

ฉะนั้นเรา ไม่กลัว ใครหัวเราะ
ใครจะคอย ก่อนเคาะ ไม่สั่นเสียว
เขียนนิราศ รุ่มร่าม ไปตามเกลียว
แม่น้ำเชี่ยว ชาญทำ ก็คลำลอง.

๑๑

๕ นิราศ

ที่ ๑๕ เมษายน ๘๔

เป็นวันที่ สนุกใจ ไม่หม่นหมอง

จากวัดไป^๑ ลพบุรี ที่หมายปอง

แต่ทำนอง นิราศเรา เศร้าไม่ลง.

๑๒

ทั้งอาจารย์ มิตรสหาย นั่งใกล้ชิด

สามเณรศิษย์ ไปได้ ดังประสงค์

อยู่เคียงข้าง พร้อมหน้า รวม ๕ องค์

พูดตามตรง นิราศเรา นั้นเบาใจ.

๑๓

๑. วัดในทึบ หมายถึงวัดพุทธมณฑล กรุงเทพฯ ซึ่งผู้เป็นเจ้าของนิราศ เข้าไปพักเมื่อเข้าไปกรุงเทพฯ.

เบาตรงไหน? ตรงที่ คุณสัญญา^๑
 มีสะเบียง ดัดมา เป็นไหนๆ
 แม้จะเกิด อุบัติเหตุ ประการใด
 ท่านว่าไม่ ต้องอด เพราะรถคว่ำ. ๑๔
 คุณพึ่งงา อดส่ำห้ำพา คนมาช่วย
 เพราะเห็นด้วย ตรงตาม ความเห็นผัว
 ตามหลักกรรม ทว่า อย่าเห็นแก่ตัว
 ความเมามัว ถอนมัน จะบรรเทา. ๑๕
 คุณอุดม ลัดพลี มีใจช่วย
 เจ้าคุณให้ มาด้วย กับเพื่อนเขา
 ล้วนเออเฟือ เผื่อแผ่ ให้แก่เรา
 เหลือจะเอา อะไรวัด ให้ชัดเจน. ๑๖
 อักนายเขื่อน นายฉาย สองนาย^๕
 มาทุกที ปีไร ย่อมได้เห็น
 ทุกๆเช้า ส่งข้าว เป็นวรรคเวร
 วัน^๕นั้น^๕ เสนอ สารถี ขับ^๕เจี้ยว. ๑๗
 คล้ายกับลอย ลี้ๆ ปลิวพันดิน
 เราไม่ชิน ในใจ ให้นึกเสียว
 ขับ^๕เขื่อน^๕ เข้ม^๕ช^๕ ว่าโมงเดียว
 รถจะเหี้ยว ไปกว่า ๕๐ ไมล์. ๑๘
 ออกจากวัด เวลา ๕ น. ครึ่ง
 เพียงครู่หนึ่ง มาได้ เป็นไหนๆ

๑. หมายถึง นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ผู้ติดตามมาให้ความอนุเคราะห์ตลอดเวลา.

- ถึงบางเขน วัดประชา ธปไทย์^๑
 เพิ่งสร้างใหม่ งามตา ถ้าวิจาร.
 ก็ชวนคิด ตรงที่สร้าง ดัดถนน
 ทั้งใกล้กับ ชุมชน หลายสถาน
 อาจศักดิ์สิทธิ์ น้อยไป เพราะใกล้ย่าน
 ที่ว่าการ สุขศาลา อยู่หน้าวัด.
 หากคนมา จากอื่น หวังขึ้นจิต
 อาจรู้สึก ศักดิ์สิทธิ์ ด้อยลงถนัด
 หรือมาธุระ จะได้เห็น อยู่ชัดๆ
 ไม่อาจจัด ว่าจาริก นมัสการ.
 งานรุดงค์ หายไป เพราะง่ายเกิน
 หากต้องเดิน สักนิต จังวัดถาร
 เช่นอยู่ลับ เข้าไป พอประมาณ
 ครึ่งกิโล ไกลย่าน ชมรมชน.
 อย่าให้รัก เข้าไปได้ ต้องใช้เท้า
 ใครจะเข้า เพียรบ้าง ข้างกศล
 คูแต่ไกล ก็ศักดิ์สิทธิ์ มฤตธดล-
 ใจให้คน ชื่นชอบ อามหฺวใจ.
 ทั้งเสียงรถ เสียงคน ไม่กวนพระ
 เห็นว่าจะ ผาสก หาน้อยไม่
 สมเป็นวัด ขึ้นหน้า กว่าวัดใด
 ของแดนไทย ในระบอบ รัฐธรรมนูญ.

๑๕

๒๐

๒๑

๒๒

๒๓

๒๔

๑. ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร.

เมื่อไปดู ยังมีใกล้ จะสำเร็จ
กว่าจะเสร็จ ใช้จ่ายเงิน เลขหลายสัญญา
ตามเขากะ ว่า ๑ แสน จึงสมบูรณ์
เห็นจะต้อง ทวักคุณ ดอกกระมัง.

๒๕

เจดีย์ใหญ่ ตรงหน้า ตระหง่านนัก
พระธาตุจก จุไว้ เป็นของขลัง
ทุดได้มา จากประเทศ อินเดียตั้ง
พวกฝรั่ง มอบให้ เป็นไมตรี.

๒๖

ทั้งสองข้าง เจดีย์ มีฐานโพธิ์
สร้างใหญ่โต ว่าจะปลูก ต้นพระศรี
มหาโพธิ์ ให้คล้ายเกาะ กลางวาร
ดูเข้าที่ คงจะงาม ตามต้องการ.

๒๗

ตรงเข้าไป หลังเจดีย์ มีโรงโบสถ์
ตามเขาโจษ จะเป็นโรง มหาศาล
ไม่มีโบสถ์ วัดใด ใหญ่เปรียบปาน
สมเป็นงาน เชิดประชา ธิปไตย.

๒๘

โบสถ์หลังนี้ ที่เห็น เป็นมณฑป
เพิ่มความงาม ให้เด่น เป็นไหนๆ
เลยเดินเข้า ไปดู ที่ข้างใน
น่าใส่ใจ ในวิธี ที่จัดทำ.

๒๙

พระประธาน อยู่ลึกสุด ของมุขกลาง
มุขสองข้าง นัยว่า จะจัดสำ—
หรับขายหญิง คนละฝ่าย ได้พึงธรรม
หรือกอบปรกรรม ใดๆ ไม่ปะปน.

๓๐

คิดหลังโบสถ์ โรงเรียน สำหรับสอน
 ส่วนทางตอน ซ้ายไป เป็นถนน
 ไปยังหมู่ ภูมิสงฆ์ ดำรงตน
 ไม่ระคน จัดสร้าง ห่างๆ กัน.

๓๑

ทางหลวงวัด ว่าจัด สำหรับพระ
 ได้ชำระ อาบัติ อันล้ำสัน
 ได้แก้สัง— ฆาติเสส ซึ่งทุกวัน
 ดูเหี้ยน ห่างไป ไม่ค่อยปลง.

๓๒

เพราะปิดไว้ หรือเพราะไม่ มี ใครต้อง
 ยืนนึกข้อง ใจมาก หากประสงค์
 ทัณจัก สะดวกคาย ใครจำนง
 จะได้ตรง มาที่นี้ เห็นดีงาม.

๓๓

ส่วนศาลา การเปรียญ ไม่เห็นมี
 จะสร้างที่ ตรงไหน ไม่ได้ถาม
 อันวัดนี้ ที่ทำ สง่างาม
 สมกับความ ก้าวหน้า อารยไทย.

๓๔

เจ้าคุณเพหล นายก ได้ข่าวเพิ่ม
 จะบวชเป็น ประเดิม ด้วยเลื่อมใส
 คนอื่นๆ จะบวชตาม ตามกะไว้
 คงจะไม่ หย่อนร้อย คอยสาธุการ.

๓๕

เลยจากนี้ ไปหน่อย ถึงหลักสี่
 มือนส สาวรีย์ ทหารหาญ
 ทสนชพ กราวกบฏ กำเริบราญ
 ปี ๗๖ ไครผ่าน ก็นึกชม.
 ท้าวตาย วัลลาย แห่งคนกล้า
 พอสมคำ แห่งชีวิต สนิทสนม
 ให้ลูกไทย ใจกล้า น่านิยม
 ถอดุดม ทศนัย อย่างนเทอญ.

๓๖

๓๗

ถึงดอนเมือง มีเห็นเมือง แต่เลื่องชื่อ
 ไม่แพ้เมือง กล่าวคือ ที่หาะเห็น
 ของทหาร อากาศ สามารถเกิน
 ไทยเจริญ ไม่แพ้ใคร ในเรื่องบิน.
 สนามดี พลเก่ง นายก็กาจ
 เคยใช้ความ สามารถ สมถวิล
 เมื่อคราวไทย ร้องขอ คั้นแดนดิน
 อินโดจีน รามือ มีข้อดัง.

๓๘

๓๙

การบินได้ ดูคล้าย มนุษย์ชาติ
 จะสามารถ ไปไหน ทนใจหวัง
 แต่ปรากฏ ต่อมา ว่าใจยัง
 ส่งความคลั่ง ไปหน้า เร็วกว่าบิน.
 มนุษย์เรา จึงยัง ร้อนระหาย
 ยังต้องเกิด แก่ตาย อยู่หนีจศีล

๔๐

ต่อเมื่อใจ รำจับได้ แม้เดินดิน
ใจก็เย็น กว่าหิน ในท้องคลอง.

๔๑

อันความอยาก จะรำจับ ดับลงได้
นั้นมิใช่ เพราะเรา ตามสนอง
สิ่งที่อยาก ให้ทัน ตังมันปอง
แต่เพราะต้อง มามัน ให้บรรลย์.

๔๒

ให้ปัญญา บงการ แทนร้านอยาก^๑
ความร้อนไม่ มีมาก อย่าสงสัย
ทั้งอาจผลิต กิจการ งานใดๆ
ให้ล่วงไป ด้วยดี มีสุขเย็น.

๔๓

ถึงรังสิต แรกกะ จะฉันทเข้า
ครั้นหยุดเข้า จริงๆ ก็กลับเห็น
ว่ายังเข้า ฉันทเข้า ไม่จำเป็น
ลงเดินเล่น แก่ขัดข้อ พอสมควร.
เนินสะพาน ยามเช้า อากาศสด
นาน นานจึง มีรถ ที่แล่นสวน
รู้สึกแสน จะสบาย ไร้สิ่งกวน

๔๔

-
๑. หมายถึง ตามปกติ ในใจคนเรา มีตัณหา หรือความปรารถนา ชื่นนังบัลลังก์
บงการแก้ไข, ในที่นี้ ให้เอาตัณหาลงเสีย และให้ปัญญา หรือความรู้สึกฝึกลบ
ชั่วคติชนบงการแทน เป็นประจำตลอดเวลา แล้วก็มีแต่ความเย็น.

มีของชวน ให้ชม อยู่ถมไป. ๔๕

เครื่องฟั่นโคลน จากคลอง ยังหยุดนิ่ง

ทุกๆสิ่ง เพิ่งตื่น จากหลับไหล

ส่วนพวกเรา รื่นเริง บันเทิงใจ

เนื่องจากได้ ผ่านมา อากาศดี. ๔๖

พอเตรียมไป ฝนปรอย พลอยบังคับ

ให้รีบขับ รถไป หยุดไยนี้

สักครู่หนึ่ง ถึงเวลา ท่าเหมาะดี

เจ้า Morris ซึ่งมี คุณเสัญญา. ๔๗

หยุดก็กลง โบกมือ คือให้หยุด

De-soto ก็สุด จะฝนฝ้า

เพราะ Morris “นะ” ดี มีครวมา

เป็นอาญา สิทธิยิ่ง กว่าสิ่งใด! ๔๘

เห็นสะพาน รมร่อ อยู่ต่อหน้า

เรานึกว่า คงมี วารีไหล

จะสะดวก ล้างจาน วานขับไป

พอให้ใกล้ สะพาน เป็นการดี. ๔๙

ครั้นไปถึง เข้าจริง ยิ่งซ้ำร้าย

เป็นน้ำโคลน คลองตาย ไม่ไหลรี

ทั้งหน้ารก ปกตลิ่ง ลานไม่มี

เลยวิ่งจี้ ต่อไป จนได้ลาน. ๕๐

อยู่ริมทาง ข้างคู คูสะอาด

มีหญ้าลาด ต่างพรม ผสมผสาน

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิภาส”

เสื่อ, กระดาน, ลาดถวายเป็นอาจารย์^๑
สำเร็จการ กตกิจ สนธิใจ.

๕๑

สังเกตดู ฉันทมู่ กลางทุ่งมา
มีรสกว่า ที่วัด เป็นไฉนๆ
ความแปลกตา โปร่งจิต ติดเข้าไป
ในคำข้าว หรือไร จักรสทวิ?
จะว่าเหนื่อย ก็มีไซ้ เพราะใช้รถ
ว่าหิวอด ก็มีไซ้ ยังเข้าน
หรือจะว่า แกร่งกับ ปรับปรุงดี
ก็ไซ้ที่ เพราะเป็น เช่นทุกวัน.

๕๒

๕๓

สันดานจิต ยอบเวียน เปลี่ยนเสมอ
มันเฝ้าเพื่อ หาใหม่ ไม้กระสน
จะเปลี่ยนรส เปลี่ยนที่ เปลี่ยนสิ่งอัน-
แหวดล้อมมัน เปลี่ยนเวลา เปลี่ยนอารมณ์.

๕๔

รสของความ เปลี่ยนแปลง แฝงเจืออยู่
จึงได้ดู เป็นรส ที่เหมาะสม
เป็น รสแห่ง อนิจจัง ข้างดิ้นรน
ไม่รู้ถึง จึงงม ว่าเลิศดี.

๕๕

๑. หมายถึง อาจารย์ ของผู้เป็นเจ้าของนรก ซึ่งได้มาด้วย.

ตามธรรมดา ถ้าไม่มี ความเปลี่ยนแปลง
มาบังแฝง คนจะเบื่อ จนเหลือที่—
จะเป็นคน ทนอยู่ ในโลกนี้

หนักเข้ามี แต่อยาก ให้ดับไป.

๕๖

ดับจากโลก เพราะโลก มันน่าชัง
แต่ใครบ้าง รู้สึก เช่นนี้ได้

เพราะโลกมี อนิจจัง บังเอาไว้

คนเราใช้ อนิจจัง ยังตัวเอง.

๕๗

อันชีวิต นี้อะไร ก็ความไหล

ของกายใจ ในเกลียว ที่เหมาะเหม็ง

ตามความลง ของอารมณ์ บ่มตัวเต่ง

ให้สูกปลั่ง อยู่ด้วยหลอก ตลอดมา.

๕๘

อันความหลอก ก็อรส อร่อยนัก

ที่คอยชัก หุ่นใจ ให้ไผ่หา—

ความหลอกใหม่ มาเป็นเหยื่อ ของวิญญูณ์

เรื่อยไปกว่า จะดับเนา เป็นเจ้าไป.

๕๙

ตัวอย่างน้อย น้อยมี วันนั้นแล้ว

มันมีแนว คิดดู พอเห็นได้

ฉันข้าวกับ แกงเนื้อ เหลือพอใจ

ไม่ทันไร เร่หา ข้างปลาเค็ม.

๖๐

ไม่กล้า จำลา หาทอยเปรี้ยว
 ที่ต้องเคี้ยว กับผัก เพราะรสเข้ม
 แล้วกลับมา หาหมูหวาน น้ำตาลเต็ม
 เทียววนเต็ม หลอกลิ้น กินรสลวง. ๖๑
 จึงพอใจ ในการกิน จนสิ้นชีพ
 ชั่งรดับบับ ชีวติ อย่างใหญ่หลวง
 ทั้งหนัก อยู่เสมอ ยังเผื่อทวง
 เอนั่น บำบวง ล้นของตน. ๖๒
 ถ้าไม่รัก จะไป ถึงไหนนั้น
 ลองนึกดู เกิดท่าน ผู้มุ่งผล-
 ข้างสงบ และพบ ความจริงจน—
 ข้ามขั้นพ้น สงสาร นิพพานไป. ๖๓

พอดันเสร็จ แดดอ่อน มีสองแสง
 ต่างจัดแจง เก็บล้าง กันขวกไขว่
 เก็บหมดแล้ว ตรวจซ้ำ สิ่งใดๆ
 ไม่มีอะไร หลงตา ก็พากัน ๖๔
 มาขึ้นรถ ออกวิ่ง ดิ่งไปเหนือ
 คูโล่งเหลือ ท่งนา หน้าคิมหันต์
 ถ้าหน้าฝน จะได้เห็น เป็นอัสจรรย
 ก่อข้าวอัน เขียวสด สดสายตา. ๖๕

แล้วมันเวียน เปลี่ยนไป คล้ายเกิดตาย

ของพวกเรา หลึงชาย ทุกภาษา

อันพวกเรา เหล่านั้ ในรตมา

เหมือนต้นข้าว กราวครา วสันตกาล.

๖๖

ไม่นานนัก จักเป็น เช่นต้นข้าว

เวียนถึงคราว เดือนห้า นำสงสาร

ในวันนี้ เราสนุก สนานปาน—

ว่าเราท่าน อยู่เหนือ ความว้ายเวียน.

๖๗

ครั้นเวลา คราหัน มาบรรจบ

เราก็พบ “เดือนห้า” ช่างพาเหียร

เฝ้าร่ำหา “เดือนสิบสอง” มัวปองเพียร

จนมันเปลี่ยน กลับหลัง ดังต้องการ.

๖๘

แต่บางท่าน ถือหลัก ว่าชีวิต

มีเพียงนิด หนึ่งมิใช่ ว้ายสงสาร

เกิดหนเดียว ตายครั้งเดียว ไปเกี่ยวพาน

กับชาติไหน อีกท่าน รีบ “ดื่ม” ไป.

๖๙

คู่ต้นข้าว ซิเจ้า อย่าดูทุ่ง

มันไม่ยุ่ง ใจคิด ชนิดไหน

เขาหวานมา มันถึงอก ออกรวงให้

เขาเกี่ยวแล้ว แห้งตาย ไปเป็นดิน.

๗๐

ส่วนบางคน ว่าอย่าไป พิไรรู้
 เอาอย่างหมู อ้วนนอน นิจศีล
 จะเกิดตาย หรือไม่ ไม่ควรจิน—
 ตنانึก คีตคิน ไปบวชการ.
 จงดูอย่าง ปูนา อย่าดูข้าว
 มันค่อยเผ้า นอนรู คูอาหาร
 ขโมยกิน กล้าอ่อน นอนทำงาน
 ทำนาบน หลังท่าน สบายใจ.

๗๑

๗๒

ร่วงมา หลายเลี้ยว อย่าง “เปรี้ยว” จัก
 มีลมพัด ล่องถนน ทนไม่ไหว
 ฝุ่นของรถ คันหน้า มากลุ่มไป
 ต้องทิ้งให้ ห่างกัน เกือบสุดตา.
 วันยิ่งสาย แดดยิ่งส่อง ต้องถนน
 ความร้อนพ่น ผ่านไป ตามไบหน้า
 ถนนร้อน ล้อหมุน ตะบึงมา
 ความเสียดสี มีกล้า สมทบกัน
 ความร้อนเกิด ท้ายาง อย่างเอกอุต์มี
 คือร้อนสุด จะกล้าได้ มิใช่สัน—
 นิษฐานเอา คือเรา ได้คำลั่น
 ช่างร้อนครัน ขึ้นถือ ต้องมีพอง.

๗๓

๗๔

๗๕

คือว่ารถ Morris เกิดยางแตก
แต่ไม่แปลก รื้อหยิบ ล้อที่สอง
ใต้ที่นั่ง แกงหก ไปเป็นกอง
เปลี่ยนได้คล่อง กินเวลา ๕ นาที.

๗๖

คุณสัญญา ว่ามันแตก เพราะร้อนเหลือ
เราไม่เชื่อ คลำดู จังรูที่
ว่ามันร้อน เหมือนกะ อะไรดี
ความรู้นี้ ชวนให้ พิจารณา.

๗๗

ความเบียดสี มีได้ ทั้งหมดๆ
เหมือนตัวตน เวียนไป ในสังสา—
รถก็ร้อน บดขยี้ ที่กลงมา

ความร้อนกล้า เกิดก่อ รอบล้อมมัน.

๗๘

ก็ร้อนเกิด ร้อนแก่ แลร้อนตาย
ร้อนโรคร้าย เรือไป ให้นึกขันธ์
เนื่องจากไฟ คือกิเลส ฤทธิเดชกรัน
ยิ่งหมุนหัน ก็ยิ่งร้อน ไม่ผ่อนซา.

๗๙

ถ้าสังเกต ถัดวัน นำควรเข็ด
แต่ปลาเคย ติดเบ็ด มันกลับกล้ำ
มาติดอีก จนตาย ไร้ปัญญา
เพราะเหตุว่า เขี่ยล้อ มันจ่อใจ.

๘๐

คุณเสณญา จะกล้า ทำถนน
 ทร้อนรน ขับเขี้ยว อีกหรือไม่
 นั้นแหละมี คำตอบ กรอบเกี่ยวไป
 ถึงเรื่องใน วัฏฏวน คิดกันดู.

๘๑

ราว ๕ น. หุ่นา หายหน้าไป
 มีหมูปู ข้างทาง อย่างรูปหุ
 ถนนเลี้ยว ไปมา เหมือนท่า
 แต่ไม่สู้ ขรุขระ พอสบาย.
 สักครู่หนึ่ง มาถึง ทางสามแยก
 ทางขาวแปลก ลาดยาง ไปพระฉาย
 ส่วนทางใหญ่ ไม่ลาด เพียงคาดทราย
 เราลองทาย คงเพื่อชวน ให้แะชม.
 ก็ทางสั้น นิดเดียว ไม่เปลืองมาก
 ทั้งเป็นการ บริจาค บุษาสม—
 แก่ปุชนี่— ขสสถาน สราญรมย์
 เป็นอุดม คติงาน เจอจกัน.
 กองงานอุด— สาหกรรม การท่องเที่ยว
 จะเป็นไป โตดเดียว อย่างไรนั้น
 ต้องอาศัย ปุชนี่— ขสสถานอัน
 เป็นสำคัญ คนจึงคิด แต่ไรมา.

๘๒

๘๓

๘๔

๘๕

ถนนน้อย คล้อยไป ตามข้างเขา
 ประเดี้ยวเรา ก็ถึง ชิงภูผา

อันถอกัน ว่ามี พระฉายา
 ขององค์พระ ศาสตรา มาไว้ด้วยกัน. ๘๖
 หน้าเขาน มีที่ สำนักสงฆ์
 ๒-๓ องค์ เฟื่องเสร็จ ถิ่นจันทน์
 ในวันนี้ มีทวยหา อเนกนันทน์
 บำเพ็ญบุญ เสียงสนั่น มีกลองยาว. ๘๗
 ลงจากรถ เดินตรง ไปหน้าผา
 ทดงชัน มีศิลา สี่เกอบขาว
 ปนสีดำ ลายแดง บันไดราว
 หลายสิบชั้น ชันก้าว เหนื่อยพอแรง. ๘๘
 สุดบันได มีชาน ชิดกับผา
 ขึ้นออกมา ก่อราว กันเข็มแข็ง
 ต่างเงยหา พระฉายา บ้างแข็งแรง
 บ้างก็แย่ง นัน เป็นควนไป. ๘๙
 เห็นพระฉายา หลายองค์ ยุ่งไปหมด
 นึกแล้วอด ขบขัน กันไม่ไหว
 ในที่สุด นายเขื่อน เอ็นออกให้
 ว่านั่นไง เสียร, องค์, ตรงนี้. ๙๐
 ต่างกร้อง อือออ พอเห็นสม
 ต่างนึกชม นายเขื่อน ในข้อที่
 เห็นพระฉายา ชัดกว่าใคร บรรดา
 ต่างยินดี เตรียมท่า นมัสการ. ๙๑
 พอมีคน ขึ้นมา จากในวัด
 ถอกบุญแจ พวงถนัต มากล่าวขาน

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ว่าเจริญศรีรับ แล้วก็ไข เบ็ดไบบาน
 ประศุกใหญ่ ให้ผ่าน เข้าวระเบียน.
 ทางซ้ายมือ. เดินหัวร่อ กันกึกกัก
 ไม่รู้สึก แรกชนมา คิดว่าเฉลียง
 สำหรับเก็บ เข้าของ เดินมองเมียง
 เข้าข้างใน หยุดเฉลียง กันเสียที.

๕๒

๕๓

เห็นรูปเทียน บักอยู่ ดูกลาคเกิดลอน
 ข้างนายเขื่อน ร้องอ้อ ท่านอยู่น
 หาไม้ยาก ดอกหนา แล้วคราน
 เอามอช ชักให้ดู อยู่ลนลาน.
 เป็นลายแดง ของหิน ในเนอผา
 ผุดขึ้นมา ด้วยอิทธิ ปาฏิหาริย์
 หรือเป็นเพียง ธรรมดา น่าวิจาร
 แต่ใครเล่า จะหาญ ไปแย้งยัน.
 ว่าลายหิน เป็นเอง ตามธรรมชาติ
 เผลอญคล้าย รูปวาด ไม่เห็นชั้น
 มนุษย์เรา เบาปัญญา ก็พากัน
 เห็นนั่น เป็นรูปพระ ตะไปเอง.
 เหมือนคุดาว ในท้องฟ้า ถ้าจะดู
 ให้เป็นรูป ปลาปู ก็เหมาะเหม็ง
 เป็นจระเข้ เทเห็น กันครนเครง
 สมมติเก่ง เพราะเราอยาก จะมีมัน.
 อยากจะให้ เป็นว่า พระศาสดา

๕๔

๕๕

๕๖

๕๗

เคยเสด็จ เข้ามา ประเทศจีน
ในข้อนี้ ประเทศไหน ก็พากัน
มีนั่นนั่น เป็นหลักฐาน วานกิดเอา.

๕๘

ในเมืองจีน ยังมีเมือง ราชคฤห์
กระษัตริ์ ใครจะยอม น้อยหน้าเขา
จะต้องมี อะไรว้าง ข้างเมืองเรา
อย่าให้เปล่า จะเสียการ ฐานถิ่นครุ.

๕๙

ที่ผ่าน มีเพียง ลายศิลา

ตั้งมากมาย ใครมา ก็เห็นอยู่
มีลายชนิด เดียวกัน นั้นพรังพรู
แต่ลายหนึ่ง เผอิญดู คล้ายรูปคน.

๑๐๐

เพียงครึ่งท่อน ตอนนากี้ ถึงศีรษะ

ไม่แจ่มจะ เป็นหุตา อย่างงน

เพียงเงาๆ คร่าวๆ ยิ่งแผยล

ความคิดค้น คุ่มไป ไม่เข้าที่.

๑๐๑

เขาแจกรูป เทียนให้ เราไหว้พระ
ถูกแล้วละ มิได้ไหว้ ลายหินนี้
เราไหว้พระ พุทธคุณ บรรดามี
ในโลกนี้ ทั่วไป ไม่อาจงม.

๑๐๒

การพูดว่า ขวนกันไป “ไหว้พระลาย”
น่าจะย้าย พูดใหม่ ให้เหมาะสม

ว่า “ไหว้พระ ที่พระฉาย” จึงกายคม
ธรรมเนียม จริ่งอย่างนี้ มีพื้นเพ่อน.

๑๐๓

ไหว้พระฉาย จะได้ อะไรนั้น
กับไหว้ท่าน องค์ตรัสรู้ คุณไม่เหมือน
ถ้าหลงไป ไหว้หินผา ทำเลอะเลือน
ที่ตรัสเตือน นั้นต้องไหว้ ให้ถูกต้องก็.

๑๐๔

ถึงไหว้ที่ พระกาย พระองค์จริง
ก็ไม่ยิ่ง กว่าศิลา อย่างมัวหลง
เพราะตรัสว่า ถ้าไม่เห็น พระธรรมตรง
ชื่อว่าไม่ เห็นองค์ พระทศพล.^๑

๑๐๕

แม้ผู้นั้น จะจับชาย พระจีวร
เที่ยวเร่ร่อน ไปด้วย ทุกแห่งหน
ชื่อว่าเห็น เท็จงรูปกาย หมายสณห์
เป็น แขนบ ขล ลึกซึ้ง ฟังใคร่ครวญ.

๑๐๖

เราดูอากาย มาไหว้ กันถึงนี้
และทั้งมี จิตมั่น ไม่ผันผวน
กล้าสละ เรี่ยวแรง แต่งกระบวน
มีครบถ้วน หมดเปลื้อง นั้นเรื่องอะไร.
อันความจริง เราพอรู้ อยู่แจ่มแจ้ง

๑๐๗

๑ โย ธมฺมํ ปสฺสตี โส มํ ปสฺสตี, โย ธมฺมํ น ปสฺสตี โส มํ น ปสฺสตี.
ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเรา, ผู้ใดไม่เห็นธรรม ผู้นั้นไม่เห็นเรา.

ว่าพระมี ทุกแห่ง แล้วโดน
จะต้องมา ถึงนี้ ผิดที่ไป

เอาพระใช้ บังหน้า หาคความเพลิน.

๑๐๘

เที่ยวป่วนคน แก่เกี้ยว ว่าเที่ยวไหว
กระนั้นหรือ จะให้ เขาสรรเสริญ
หรือคิดไป เช่นนี้ ผิดที่เกิน

เราขอเชิญ ตรองดู อย่าว่าวาม.

๑๐๙

การเดินทาง นมัสการ สถานไกล
ใจความใหญ่ ไม่เป็น ดังเช่นตาม
ความมุ่งหมาย อยู่ที่ จะใช้ความ
ยากลำบาก พรากตาม อันอาลัย.

๑๑๐

ขุ่นเป็นเครื่อง บุษบา พระสุกต
ให้ปรากฏ สัตธา จะหาไหน
แทนที่เคย บุษบา ด้วยปัจจัย
หรือรูปเทียน ง่าย ๆ ไม่ขูดเกลา.

๑๑๑

ความเหน้อยยาก เป็นการขูด เกลากิเลส
การพรากเพื่อน ต่างเพศ ที่ร้อนร่า
เป็นความกล้า สมคำ ที่จะเอา
ขุ่นจบเกล้า บุษบา พระชินวร.

๑๑๒

บุชายัง ตรงที่เรา เอาอย่างพระ
รบนะ กิเลสमार ตามท่านสอน
จะเหน้อยยาก เท่าไร ไม่อาทร

เผ้านั่นรอน ไฟกิเลส ให้ชาลง.

๑๑๓

จัดได้ว่า พยายาม เดินตามคลอง

ได้ถูกต้อง ตามพุทธ ๖ ประสงค์

การสละ อย่างนี้ มีค่าขง

ยิ่งกว่าของ บุษบา ๕๐๐ เกวียน.

๑๑๔

เราจึงกล้า กล่าวอ้าง ตั้งข้างต้น

เป็นกุศล นานสนิท สถิตเสถียร —

ในสันดาน กว่าบุชา ด้วยรูปเทียน

ซึ่งจะเปลี่ยน แปลงไว เหมือนไฟนั้น.

๑๑๕

บุชาด้วย ภายใจ ได้ผลกว่า —

การบุชา ด้วยของ รับรองมั่น

และทั้งมี พุทธวจน ๖ ตรีสยนิยน์

เป็นสำคัญ ในคัมภีร์ ๖ ทศรฐา.

๑๑๖

เสร็จไหว้พระ เที้ยวไกล ปันบายเขา

ดูลาดเลา ชมวิว ของทิวผา

เป็นของแปลก สำหรับผู้ นานนานมา

ได้เฝ้าตา เฝ้าใจ กำไรแรง.

๑๑๗

หน้าผาน มชอ คนเขียนขีด

บ้างก็เบิน รอยกริด ด้วยของแข็ง

อุตสาห์จา ริกไว้ คล้ายแสดง

ความค้ำแหง ที่อุตสาห์ มาสุดไกล.

๑๑๘

พระนามย่อ จ.ป.ร. ก็มียู่
เรานับดู เห็นว่า พระองค์ได้
เสด็จมา ๕ ครั้ง ช่างกระไร
จารึกไว้ ชักน้ำ คนทำตาม.

๑๑๕

โดยเสด็จ ตามอย่าง ข้างกุศล
ยังมีพวก สัปดน ที่หยาบหยาม
เอาชอติน เขียนทับ บนพระนาม
จนต้องมี บ้ายห้าม จะจับกุม.
ที่บางซื่อ เขียนไว้ คล้ายแสดง
ความร้อนแรง ในใจ ถูกไฟสุ่ม
เหมือนเขียนท่า หาดำรง มาควบคุม
ไปชุมนุม กลองสาน^๑ วานจิตเอา.

๑๒๐

๑๒๑

เมื่อเดินเลียบ ตามไหล่ ไปด้านเหนือ
สนุกเหลือ พบทาง ขนยอตเขา
บ้างชนได้ ถึงยอด เพราะยังเยาว์
ส่วนตัวเรา ชนได้ พอใกล้เคียง.
เหนื่อยพิลึก นึกถึงกฎ ของนิวตัน^๒
เราไม่เคย เชื่อมมัน เคยนึกเคียง
มาวันนี้ พิกุลน้ก ชักจะเอียง
ไปตามเสียง ของท่านศาส-ตราจารย์.

๑๒๒

๑๒๓

๑. กลองสาน ในที่นี้หมายถึง โรงพยาบาลโรคจิต ที่ปากกลองสาน ธนบุรี

๒. หมายถึง Newton ผู้สอนกฎ gravity ว่าด้วยทุก ๆ สิ่งย่อมถูกแรงของโลก ดึง
เข้าหาศูนย์กลางของโลก.

คือไฉน ไยชา มาหนักมาก
เหมือนมีของ ผูกลาก น้ำสงสาร
เมื่อยกขา ขนก้าว ราวจะคลาน
น้ำหนักขา เพิ่มประมาณ สัก ๑๐๐ ปอนด์.

๑๒๔

เมื่อเดินเดิน ยกไป ได้คล่องๆ
ไม่เห็นต้อง คอหนา, มาสังหรณ์
ว่าเอะโลก ดุดไว้ มิให้จร
ไปสู่ยอด สิงขร ดอกกระมัง.

๑๒๕

ยิ่งขึ้นไป ยอดเขา ยิ่งห่างโลก
ยิ่งต้องใช้ แรงกระโจก จึงสมหวัง
เมื่อเดินดิน มิเห็นต้อง ใช้กำลัง—
ส่วนที่วิ่ง จากแรงดูด ของโลกเลย.

๑๒๖

ค่อยเข้าใจ ในเรื่อง โลกดังตุค
ตามที่นิวตันพูด ไว้เปิดเผย
ก่อนหน้านั้น มิเข้าใจ ข้อเปรียบเทียบ
เพราะไม่เคย นึกคิด อย่างติดพัน.

๑๒๗

ขึ้นไป ใจเต้น อยู่กับก
ความรู้สึก ในกายา ก็น่าขัน
ตอนบนเบา เป็นสำลี ผิดที่ครัน
ตอนขานั้น แสบจะกลาย เป็นหินไป.

๑๒๘

จมูกเล่า ก็แคบ เหาหลายๆ
ต้องใช้ปาก แทนจมูก สนุกใหญ่

หยุดคิดหนึ่ง แข็งข้อ ปั่นต่อไป
พอจะใกล้ ยอดเขา เราต้องยอม.
ปล่อยให้เขา ขึ้นไป ตามใจสมัคร
เราหยุดพัก เพื่อเป็น การถนอม
แรงเอาไว้ ฆ่ากลับ สำหรับออม
กำลังไว้ ไขพร้อม กลัวพลาดพลั้ง.

๑๒๕

๑๓๐

เขาเดินลง ลุ่มๆ ไป คล้ายไคร้ดิน
ก้าวขาแทบ ไม่ทัน มันเลยแกว่ง
เปะปะไป พอไม่ ล้มตะแคง
รู้สึกว่ เขาแข็ง เสียหมดดี.
หวนระลึก ถึงนิวตัน อีกชนหนึ่ง
โลกมันดัง จริงจัง แล้วครุ่น
ดูจนแทบ ล้มคะม้า จำสันติ
คล้ายวงจรี ประเดี๋ยวหนึ่ง ถึงพินดิน.

๑๓๑

๑๓๒

ถึงพินราบ ปลาบปลื้ม อย่างประหลาด
หมด "อำนาจ นิวตัน" ขวัญเกือบดับ
มีเหงื่ออาบ ต่างน้ำ ยามไหลริน
คอแห้ง, น้ำ อุ่นส้น ไปเป็นกอง.

๑๓๓

อุ่นเอ๋ย เจ้าก็มี ขื่อประหลาด
มาถึงนี้ รสชาติ ไม่มีสอง
อยู่กรุงเทพฯ รสดี้อย กว่าเบ็นกอง
ทั้งที่เจ้า เป็นของ หีบเดียวกัน.
ข้างน้ำแข็ง ก็เห็น ว่าเย็นเหลือ
เย็นกว่าเมื่อ อยู่ภารา ดูน่าน

๑๓๔

ได้ผสม กับองุ่น บุนนาค, วัน—

นรสนั้น เอกอุตม์ เป็นสุดใจ.

๑๓๕

ทำให้เรา อดไม่ได้ ต้องนั่งถึง

เจ้าของซึ่ง จัดมา เป็นไฉนๆ

คุณสัญญา วันน มีกำไร

เพราะเงินได้ เพิ่มค่ามัน ไม่ทันรู้.

๑๓๖

คือจ่ายทรัพย์ ชื้อหา มาแทน

ถ้ากินที่ ธรรมดา ก็อยู่

ว่าใครส ของมัน ตามคนๆ

ดูไม่สู้ มีกำไร เท่าใดเลย.

๑๓๗

แต่วันนี้ มันให้ รสแก่เรา

มากหลายเท่า เกินธรรมดา หนาเพื่อนเอ๋ย

มากก็เท่า เท่ากับเพิ่ม ขึ้นกว่าเคย

เท่านั้นเท่า, เราเลย ได้ของแพง.

๑๓๘

แต่จ่ายเงิน น้อยๆ เท่าของถูก

มิใช่ปลูก ลัทธิใหม่ ใคร่แถลง

ลัทธินี้ ดีหรือไม่ ไม่ขอแจ้ง

ลองใจแรง มันสมอง ตรองดูเอง.

๑๓๙

มีอะไร ถ้าใช้ เมื่อประสงค์—

จะใช้อย่าง ยิงยง และตรงเผง

ย่อมให้ผล ชุ่มชื้น อย่างกรั่นแครง

เป็นเลบง เสรมธุกิจ ชนิดดี.

๑๔๐

จากพระฉาย บ่ายหน้า ไปทางเก่า
ประเดี๋ยวเรา ก็ถึง ชิงวัก

ทางสายใหญ่ ไปจังหวัด สระบุรี
รถวิ่งเร็วเร็วตะบึง จนถึงเมือง.

๑๔๑

เมื่อหยุดให้ คุณสัญญา หาซื้อฟลุ่ม
เดินเล่นริม แควป่าสัก น้ำเขียวเหลือง
ตลิ่งสูง เหลือประมาณ พาลจะเปลือง
แรงงานเรื่อง ขึ้นลง ตรงฝั่งชล.

๑๔๒

เห็นได้ว่า แม่น้ำ ตอนปลายสาย
ตลิ่งสูง มากมาย ชักไร้ผล

ขามน้ำหลาก อันตราย ร้ายเต็มทน
แต่ฝูงชน ต้องอาศัย ไปตามเพลง.

๑๔๓

ส่วนแม่น้ำ ตอนล่าง ใกล้ทะเล

ไม่แสร้งเส อวดได้ ว่าเหมาะสม
ตลิ่งลาด สะดวกตาย ไม่ต้องเกรง

ความอลเวง เมื่อน้ำหลาก ไม่ยากเย็น.

๑๔๔

จะปลูกสร้าง โรงร้าน หรือท่าเรือ

สบายเหลือ ถมไป ใครก็เห็น

เช่นกรุงเทพฯ มั่งคั่ง สองฝั่งเป็น—

ไม่พูดเล่น กรุงทอง ของชาวไทย.

๑๔๕

อันสายชีพ ชาวเรา ก็เช่นกัน

ตอนต้นๆ คู่มัน ออกยิ่งใหญ่

ต้องต่อสู้ ตีรัน เป็นควันไป

ว่าจะได้ ราบรื่น ผืนแทบตาย ๑๔๖
 กระแสมรรค องค์แปด ไปนิพพาน
 ก็เปรียบปาน กระแส แม่น้ำหมาย^๑
 ต้นกระแสน บั่นป่วน ล้วนวุ่นวาย
 อันต้นน้ำ เราหมาย บุณฺชน. ๑๔๗
 ต้องโรมรัน พันธู กับกิเลส
 มีความหลง เป็นเหตุ ให้สับสน
 แล้วต่อสู้ กับกรรม ลำพองตน
 อยู่หันเหียน เวียนวน ในสาคร. ๑๔๘
 กระทั่งเกิด ปัญญา พอพาตัว
 ก็บ้ายหัว ตัดวน; ชลกระจอน
 เพราะต้องว้าย ทวนกระแส อย่างแน่นอน
 ว่าจะออก พ้นบ่อน มฤตยู. ๑๔๙
 ส่วนแม่น้ำ กลางสาย เราหมายถึง
 องค์มรรคซึ่ง เกดียวกลม สมกันอยู่

๑. ความเหมือน ในที่นี้ พระองค์ตรัสไว้ว่า มรรคมีองค์แปด มีความเอียงลาดไปนิพพาน เหมือนแม่น้ำทุกสายพินเียงไปสู่มหาสมุทร. นี่เป็นความเหมือนอย่างหนึ่ง. อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งหมายถึง ในที่นี้ คือต้นน้ำก้นการ ลำบาก, เหมือนตอนแรกๆ ของการประพฤติธรรม ตามมรรคแปด. กรันประพฤติ ได้เข้ารูปแล้ว ก็สะดวกสบายเหมือนตอนแม่น้ำใหญ่ไหลทะลัดสะดวกแก่การสัญจรฉะนั้น.

ของผู้ละ บุณชน คลโคตรภู^๑

แล้วก้าวสู่ มรรคผล จนนิพพาน.

๑๕๐

พระนิพพาน จอมสมุทร ก่อที่หมาย

ของแม่น้ำ ทุกสาย ทรงบรรหาร

เป็นที่กว้าง ว่างอิสระ สนิทนาน

ไม่ร้อนร่ำ เพลิดเพลิน เหมือนต้นทาง.

๑๕๑

เป็นที่หมาย สายชีพ มารวมสุข

เป็นที่สุด แห่งทุกข์ ความเมาสร้าง

ทุกๆสาย กลายกลับ เป็น "สิ่งกลาง"

แม้ว่าต่าง แปรลกกัน ชันเดิมมา.

๑๕๒

กระแสน้ำ หรือว่า กระแสน้ำ

พอจะนำ เปรียบกัน กระนั้นหนา

น้ำแคว้น ครั้นไหลถึง สมุททา

ก็เปลี่ยนจาก น้ำท่า เป็นน้ำเค็ม.

๑๕๓

ที่เขียวใส ไร้สิ่ง ปฏิกูล

สิ่งเน่าร้าย หายสูญ เช่นกับเข็ม

ที่ตกลง ในสมุทร อันสุดเต็ม

เหลือจะเต็ม เลาหา เรื่องราศี.

๑๕๔

๑. โคตรภู แปลว่า ชั่วโคตร, หมายถึงบุคคลผู้กำลังจะจากความเป็นปุถุชน ไปสู่ความเป็นพระอริยเจ้า, ซึ่งการนั้นใช้เวลาเพียงชั่วขณะจิตหนึ่ง.

ขามสัตว์ชีพ เข้าถึง ช่งนิพพาน
ก็เปรียบปาน ความเปลี่ยน ของน้ำนี้
สิ่งโสโครก ถูกขัด ไว้ฝั่งนี้
ฝั่งโลกีย์ เกือบกล้ว อยู่ชั่วกัลป์. ๑๕๕

ชะโงกสะพาน แควป่าสัก ชักจะหวิว
ดูน้ำล้น ลงไป เหมือนในฝัน
ได้เดินเล่น หน่อหนึ่ง ช่งศิครัน
ขจรถยนต์ ผายไป ไม่หยุดนาน. ๑๕๖

๑๐ น. กิ่ง ถึงที่ พระพุทธรบาท
ถนนลาด ข้างเห็น เป็นสถาน
แปลกกว่าคราว ก่อนมา นำวิจารณ์
ดูเตียนโล่ง ตระการ มีร้านรวง. ๑๕๗
เราเคยมา ครึ่งหนึ่ง ปี ๗๐
ผิดกันลิบ ในใจ ให้นึกห่วง
ว่าการจัด รูปนี้ มีที่ห่วง
ขอเชิญปวง มิตรสหาย ใคร่ควรญู. ๑๕๘
มีบางอย่าง จะคล้าย วัดสามปลื้ม^๑
ไม่ควรลืม ว่าพระพุท— ธงค้อยู่
ในสถาน วิเวก ไม่อิงอู่

๑. คือวัดจักรวรรดิในกรุงเทพฯ. หมายความว่า พระพุทธรบาท สถานศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเคย
ตั้งอยู่ท่ามกลางเจียบสงัด เขือกเย็น จะกลายเป็นตั้งอยู่ในอ้อมแอ่งเสี่ยง ไม่น่า
เลื่อมใส ไม่เขือกเย็นใจ.

ด้วยเสียงโลก รกหู รำคาญตา. ๑๕๕

เราเคยหวัง ว่าเข้าไป ใกล้พระบาท
ควรได้รับ อำนาจ ที่จักสา—

มารดลใจ ให้ได้รส พระธรรมมา
เป็นเครื่องอาบ วิญญาน ให้เยือกเย็น. ๑๖๐

ให้คล้ายๆ ไปเฝ้า พระองค์จริง
ชุ่มชื่นใจ อย่างยิ่ง ดั่งนึกเห็น
ว่าพระองค์ ทรงประทับ ที่หลักเรน
พวกเราเป็น ผู้ลอบมอง คอยจ้องดู. ๑๖๑

พอเสด็จ ออกมา จากป่าช้า
เรานมัส การกราบ รามเรียบอยู่
ความเยือกเย็น ในใจ ไหลพร้งพรู
จนเรารู้ สักซัน สุดตณัน. ๑๖๒

พระโปรดเสียง น้อยๆ คือเบาๆ
ทรงคำหนิ ผู้เขลา ส่งเสียงลั่น
ในถิ่นที่ ของพระองค์ ต้องเจียบครัน
มิใช่ที่ พวกกัน เล่นเกรียวกราว. ๑๖๓

เรามาเที่ยว คราวหลัง ในครั้ง
ใช้วันมี เทศกาล แด้ออฉาว
ด้วยเสียงเด็ก ชายหญิง หมูไหญ่ยาว
ไล่กัน, รุน หนุ่มสาว ก็มีปน. ๑๖๔

แรกขึ้นไป ประตุ ดิศฤณแจ
เกาะซเหล็ก มองแล นกกลง
แล้วรู้ว่า เจ้าหน้าที ๔ - ๕ คน

ทำหน้าที่ ของตน ชุคลอกทอง.

๑๖๕

ตามหน้าที่ มิให้ใคร เข้าไปยุ่ง

เราเลยมุ่ง ไปพัก ด้านหน้าของ—

พระมณฑป มีศาลา สง่ามั่ง

ลมพัดต้อง สูงสบาย หายเหนื่อยมา.

๑๖๖

ศาลาโล่ง หลังนี้ เย็นฉ่ำ

ทั้งอาจจก แล้ว เห็นทิวผา

อันเขียวเหลือง เนืองกัน เป็นขวัญตา

ทั้งมองเห็น มรรคา น้ำคูครัน.

๑๖๗

ขนิษอดเขา กราวไร เป็นได้นึก

ราวกับฝึก บัญญา คุณาขัน

มองเห็นคน ข้างล่าง ต่างๆกัน

ทั้งสัตว์พรรณ พฤษยา บรรดา.

๑๖๘

เหมือนตุ๊กตา ก่ายกอง ของธรรมชาติ

ชวนอนาถ แกมสนุก เป็นสุข

ความหลงใหล ตามวิสัย แห่งโลกีย์

ต้องวังรี ไปมา ตัณหากวน.

๑๖๙

บังคับให้ วังวน เทวกันเหี้ย

ไม่มีเบื่อ คิธมา ก็น่าสรวล

พวกเราวัง มาถึงนี้ ก็แต่ล้วน

น่าจะเป็น เพราะมันกวน ด้วยกรรมัง!

๑๒๐

ไอ้เพื่อนสัตว์ สารพัด นานาเหล่า
ต้องเกิดเต่า เจ็บตาย ไม่วายหวัง—
จะเกิดใหม่ เรือไป ไม่ยอมทิ้ง
จนกระทั่ง กล้ายปลา ในสาคร.

๑๒๑

ถึงมีบก ก็กลาย กับไร่บัก
จึงต้องตก น้ำไป ไม่หลุดถอน
ทิ้งของจริง วิ่งไปเต็น เป็นละคร
อยู่หยิ่งแข็ง ว้าวอน วนไปมา.

๑๒๒

แต่ละคร โรงนี้ คุยกากเหลือ
จะคู่ได้ ต่อเมื่อ ขันขอดผา
แล้วมองดู ข้างล่าง อย่างปรีชา
จึงเห็นปลา ก้อมนุษย์ คำผุดผอง.

๑๒๓

อยู่ในน้ำ ก็อาก ตามตนหวัง
ไม่คิดหน้า คิดหลัง เฝ้าแต่มุ่ง
จะให้ได้ เข้มมา กันหาทุ่ง
ธุระยุ่ง ดกดิน ท่งกินวัน.

๑๒๔

ที่บางตัว หัวหน้า ต้องพาฝูง
ต้องชักจูง กันไป ชวนให้ขัน
กลัวลูกหลาน เหนอนเหล่า ที่เขลาครัน

- จะพากัน วอควาย ให้กลุ้มใจ. ๑๗๕
- ดูเป็นพวง พ่วงเข้า ขาวเป็นหาง
ดูแตกต่าง ปลาโทน เป็นไหนๆ
ปลาหมู่นี้ ที่หลีก เข้าป่าไพร
เนื่องจากให้ นึกเบื้อ กับเขือเมือง. ๑๗๖
- กินตัวเดียว นอนตัวเดียว เทียวสันโดษ
ตามเขาโขด ก็มี ห่มสี้เหลือง
มานะกล้า ใช้เวลา ให้หมดเปลือง
ไปในเรื่อง ถอนตัว ไม่มัวมัน. ๑๗๗
- ใครจะขึ้น จากน้ำ ไปตามบก
มิให้ตก น้ำใหม่ เฝ้าฝืน
เป็นสัตว์บก แห่งสนิท ผิดพงศัพธุ์
ประสบสันติ แสนจะเย็น และเป็นเอง. ๑๗๘
- โดยมิต้อง รดน้ำ หรืออยู่น้ำ
ก็เย็นฉ่ำ เรื่อยไป ตัวไหนเก่ง
ก็ลุดได้ เร็วไว ไม่ต้องเกรง
ความทุกข์ร้อน อลเวง^๑ จะป้าหา. ๑๗๙
- ดำเนินตาม รอยพระ บาทยุคล

๑. อลเวง ในที่นี้ หมายถึง ความเอิกเกริก ยั่วยุ อัดแอัด ด้วยสิ่งไม่สบอารมณ์
ของพระอริยเจ้า.

นับว่าตน มีดี ที่ได้สา—

มารตเห็นรอย พุทธบาท ประจักษ์ตา

แห่งปัญญา ภายใน ไม่คว่ำเอา—

๑๘๐

พระบาทหิน ชันแทน พระบาทจริง^๑

มาเป็นสิ่ง ยึดถือ ไปตามเขา—

ผู้ยังหย่อน อินทรีย์ มีญาณเขี้ยว,

นับว่าเข้า ถึงพระบาท ไม่พลาดเลย.

๑๘๑

ส่วนนอกนั้น จัดเป็นชั้น ผิวเปลือกนอก

ซึ่งจะต้อง ค่อยลอก อย่าหยุดเฉย

กว่าจะถึง พระบาทจริง สิ่งที่เคย—

ไม่เปิดเผย เปิดออก เช่นบอกมา.

๑๘๒

๑๑ น. พอถึง เวลาเพล

ก็พอเห็น มีคน มาตามหา

ไปฉันทเพล ที่ร้าน ขายน้าชา

จึงได้พา กันไป ไม่รอนาน.

๑๘๓

คุณพังกา หัวหน้า กองเสบียง

จัดไว้เลี้ยง เราไม่ ฉันทอาหาร

ขอแต่น้ำ คอแห้ง พอแรงการ

ได้น้ำหวาน แซ่เย็น ดมเล่นพลาจ,

๑๘๔

๑. พระบาทจริง หมายถึง ธรรมะ ที่เป็นองค์กตถาภท.

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

นักรำพึง ถึงเรื่อง ที่เปลืองเปล่า
ถ้าไม่ร่วม กับเขา ก็ดูขวาง
เช่นฉันทเพล ถ้าไม่ฉันท ท่านว่าวาง
ตัวไปข้าง อดดี ที่รำคาญ.

๑๘๕

แต่วันนี้ ล้วนกันเอง ไม่เกรงใคร
ทั้งอยากให้ ท้องว่าง จึงขอทาน
ไม่ต้องฉันท ในใจ ให้เบิกบาน
นึกเขียนสาร ในสมอง คล่องอย่างเคย.

๑๘๖

การฉันทเพล ทุกคราว เราฉันทเล่น
เพราะไม่เห็น มันหิว รู้สึกเฉย
ฉันทแต่เพียง สนุกสนาน ฐานเพื่อนเอ๋ย-
ปากชักชวน มันเลย เป็นติดไป.

๑๘๗

จนเห็นว่า ถึงเวลา นึกจะฉันท
เป็นเรื่องตาม ใจมัน หากควรไม่
เว้นแต่คราว จำเป็น เห็นน้ำใจ
จึงฉันทให้ เป็นพิธี ไม่ตรึงม.

๑๘๘

จนตามใจ ฉันทปาก มันอยากเรื้อย
ไม่รู้เหนื่อย ปากท้อง ไม่ต้องถาม
มันขัดหัด ได้มาก เป็นอยากถาม-
มะคุณตาม ที่เรียก “รสารมณี”.

๑๘๙

เป็นคู่กับ ชิวหา ขตนะ
ไม่รู้จะ เพียงพอ หรือเหมาะสม

ที่ขีดไหน กินไป ชั่งตวง
ในอารมณ์ ทางดิน ปลิ้นตัวเอง.

๑๕๐

จึงได้รับ ความรู้ แต่ฝ่ายอร่อย
มีแต่ปล่อย ตามไป ใจโง่งเง
ปรุณันน์ พิถีพิถัน กันตามเพลง
มันจึงเก่ง แต่ฝ่ายกิน ลั่นคนเรา.

๑๕๑

ส่วนฝ่ายตรง กันข้าม ข่มความอยาก
มีค้อยรู้ อะไรมาก จึงยังเขลา
ขาดความรู้ ฝ่ายตรงข้าม แล้วจะเอา
อะไรเล่า เทียบเคียง เรียงกันดู.

๑๕๒

ไม่สร้างสม ทุนรอน ช่อนเอาไว้
แล้วจะเอา อะไร ไปรบสู้
กับข้าศึก ก็อกลีเส ชั่งโถมจู่
เข้าบุกบั่น เรารู้ อุตส่าห์ตรอง.

๑๕๓

เหตุฉะนั้น จงศึกษา เรื่องกล้าข้าม
ความอยากให้ เล็กถ่ม ไปทั้งผอง
ปล่อยให้มัน นิวเล่น เป็นเงินทอง
ใครไม่ลอง ท้ามัน นั้นใจตาย.

๑๕๔

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สรีวิลาส”

เสร็จการฉันทน์ พากัน กลับไปใหม่
 เข้าข้างใน ได้สัมผัส อารมณ์หมาย
 เขาเสร็จการ ดอกทอง ได้พบนาย
 คนผ่านอน ทอดกาย ระกะไป. ๑๕๕
 ในมณฑป บ้างอ่าน หนังสือพิมพ์
 บ้างนอนริม หลุมพระบาท หาคลาดไม้
 ขอบพระบาท เหมือนหมอน ข้อนหลายใบ
 บ้างก็ใช้ เป็นทอง พักพิงกาย. ๑๕๖
 ที่บางนอน ไม่ลุก เพื่อนปลุกบอก
 ให้ลุกออก เขาพา กันขยาย
 ที่ให้เรา เข้าไหว ได้ง่ายดาย
 ถ้วนทุนนาย เราหนอ ขอขอบใจ. ๑๕๗
 ความอาวี่ ท่านมี เราอยู่
 ถ้วนสุขภาพ ต่อผู้ มากราบไหว
 แต่ให้ดี กว่านี้ นาคิดไว้
 ถ้าย่ำใช้ สถานนี้ เป็นทันอน. ๑๕๘
 หรือนั่งเล่น กันเช่น กลางสนาม
 จะดูงาม หรือไม่ ไซ้เราก่อน
 เพียงเตือนกัน ฉันเพื่อนไทย อย่าใจร้อน
 หากคนจร มาจาก ประเทศไกล. ๑๕๙
 เห็นพวกเรา ไม่เกรงหนัก ที่ศักดิ์สิทธิ์
 เขาจะนึก ในจิต เป็นโชน
 บางที่อาจ ดีเหมา เอาคนไทย

อ่อนวินัย และไม่หนัก รักพระองค์—

๒๐๐

ให้มากพอ แก่นาม พุทธมามกะ

ซึ่งใครๆ ก็จะไม่ประสงค์

ให้ดูหมิ่น เราเล่น เช่นนั้นจง—

ระมัดระวัง ให้คง ควรแก่งาน.

๒๐๑

ให้หนักไว้ เขาก็ ดีกว่าเพลา

ควรจะทำ ระเบียบ วินัยทหาร

เคร่งครัดไว้ อย่าให้ มันหย่อนยาน

สมัยนี้ วิถีการ ต้องเปลี่ยนแปลง.

๒๐๒

ให้แข็งขัน ทนโลก ที่หมุนจี

อย่าให้มี เลือยชา จะแสดง

แก่การก้าว ไปข้างหน้า, ถ้าขัดแย้ง

อาจเป็นแกล้ง ชาติไทย ไม่รู้ตัว.

๒๐๓

สถานที่ ศักดิ์สิทธิ์ ชนิดนี้

ควรเป็นที่ กราบไหว้ กันให้ทั่ว

พวกหนึ่งไหว้ พวกหนึ่งใช้ กันเนียนัว

เพื่อเล่นหัว นอนนั่ง อย่างบ้านเรือน.

๒๐๔

พร้อมกันไป ในที่ อย่างนี้แล้ว

คงไม่แกล้ว ต่างชาติ เขาหิบบ้าง

ไปติฉิน นินทา ว่าพื้นเพ

โปรดช่วยเตือน พวกเรา ขัดเกลากัน.

๒๐๕

ในมณฑป มีรอยบาท ขนาดใหญ่

ถ้าเท้าของ จิ้งจอก ก็น่าขัน

คนนอนใน ใต้ดี ผิดที่ครัน

ถ้าเช่นนั้น พระองค์ คงสูงราว.

๒๐๖

สัก ๘ วา อย่างน้อย ไม่สงสัย

ที่รอยใหญ่ งดงาม นั้นตามข่าว

ว่าเป็นเพราะ ปาฏิหารย์ จึงใหญ่ยาว

ไว้ให้ชาว เราระลึก นึกถึงคุณ.

๒๐๗

ที่กว้างใหญ่ ไพศาล กว่าสามโลก

ทรงเป็นผู้ ดับโศก สัตว์ที่หม่น

ไปตามวัฏ— ฏสงสาร ฐานการุณย์

เป็นบ่อบุญ ของสัตว์ บัณฑิต.

๒๐๘

เพราะเป็นอจ— ฉริยะ มนุษย์พื้น

ไปกว่าชน ใด ๆ ในทุกถิ่น

ควรมียอย โตกว่าใคร ในแผ่นดิน

โลกทั้งสี่ มีใคร ใหญ่เปรียบปาน ?

๒๐๙

เห็นรอยใหญ่ ควรจะได้ รู้สำนึก

ถึงพระคุณ อันพิลึก มหาศาล

เห็นรอยงาม ควรทำตาม พระพoman

ประกอบการ งานดี ที่กายใจ.

๒๑๐

เห็นทองปิด คवरคิด ทำดีบ้าง
เหมือนกับสร้าง อนุสา— วัชไวั

เห็นเขากราบ ควรจะปลุก สรรททาไป
ในภายใน ดั่งลง และกงทน.

๒๑๑

เห็นเขามา จากไกล ให้นึกรู้
ว่าพระองค์ ทรงอยู่ ทุกแห่งหน

เห็นเขาเหนื่อย ings รู้ว่าเขาคณ
ผู้ไขความ อคทน เป็นรูปเทียน.

๒๑๒

เห็นเขาจุด สักการ จงอ่านออก
ว่ามิใช่ เรื่องหลอก รับผิดชอบเสีย

เห็นเทียนลุก ปลุกใจ ให้แนบเนียน
เผากิเลส ราบเตียน หมดเชื้อไข.

๒๑๓

เห็นรูปจุด หอมเย็น จงเห็นอรรถ
พระพุทธรัตน์ หอมกว่า เป็นไหนๆ

เห็นเนื้อหิน องค์พระบาท จงคาดไว้
ว่าคงได้ สงบเย็น เห็นปานกัน.

๒๑๔

เห็นเสื่อเงิน จงรู้ว่า เงินเป็นของ
สำหรับรอง บาทา น้ำสรวลสันต์

เห็นทองเกลื่อน กล่นไป ใหรู้ทัน
ว่าทองนั้น ของใช้ ใช้นายคน.

๒๑๕

พุทธสถาน แห่งนี้ มีเครื่องประดับ
ที่อาจณัฏ เป็นศิลป์ไทย ไปทุกหน
แต่ที่เชิง บันได ไยสัปดน
สิงโตจีน สองตน มายืนเคียง.

๒๑๖

สะดุดตา หมายถึง กระไรกัน
อาจแปรผัน ความหมาย ได้หลายเสียง
เช่นเป็ตรับ ชาวจีน มาร่วมเรียง
ตามแบบเยี่ยง สามัคคี ดีเหมือนกัน.

๒๑๗

แต่อาจแปล ว่าไทย เกษไรศิลป์
ต้องขมจีน มาใช้ ให้นึกกัน
หรือแปลว่า อิทธิพล ของจีนนั้น
เคยตั้งมั่น เหนือวัด— นธรรมไทย.

๒๑๘

จนบัดนี้ อย่างไร ก็ไม่หมด
ยังปรากฏ จนทุกวันนี้ ไฉนไขไหม
ถึงทางขาด ขาหัก รักษาไว้

จนแทบไม่ คุ่อออก ว่าสิงโต.

๒๑๙

พวกเรายืน มุงดู ด้วยพิศวง
เด็กคนหนึ่ง เดินตรง มาคุยโอ้
แล้วขอสตางค์ อ้างได้ชี้ นายสิงโต
นางสิงโต ตัวไหน อย่างไรกัน.

๒๒๐

หินเมืองไทย หาได้ ไม่ยากนัก
เช่นที่สลัก เป็นเจดีย์ มีสี่สรร

เป็นหินสบู่ ตั้งอยู่ กังามครัน
ที่เสบัน— ไคบน คนชอบดู.
ถ้าหากได้ สำนวจ ตรวจหามา
สลักให้ ออกหน้า ก็ควรอยู่
จะช่วยให้ ศิลปะไทย ได้เฟื่องฟู
จนพอกู เกียรติไทย ให้กนกง.

๒๒๑

๒๒๒

ราวเที่ยงตรง ลงจาก พระพุทธบาท
ขึ้นรถไป ตามมาด หมายประสงค
ประเดี้ยวหนึ่ง ถึงนิคม อุดมมง—
กลนาม ยิ่งยง น่าใส่ใจ.
เรียก “นิคม สร้างตนเอง” เก่งสมชื่อ
ที่ไทยถือ พุทธศาสน์ อันม่องใส
นิยมการ พึ่งตน มาแต่ไร
เป็นหลักใหญ่ ตรีสสอน แต่ก่อนมา.

๒๒๓

๒๒๔

มิใช่ใคร จะพึ่ง ชึ่งพระเจ้า
แต่พวกเรา ชาวพุทธ ศาสนา
ผู้เชื่อพึ่ง โอวาท พระศาสดา
พึ่งธรรมา ก็พึ่ง ชึ่งตัวเอง.

๒๒๕

ประกอบกรรม นำมา ชึ่งโลกผล
ตั้งแต่ต้น จนปลาย ได้เหมาะเหม็ง

ทั้งทางโลก ทางธรรม ต่างขำเกรง
ถือเลบง สร้างตัว อยู่ด้วยกัน.

๒๒๖

อัสตาหิ อัสตาโน นาโถ แปล
ว่าตัวฟัง ตัวแน่ ถ้าบิณฑัน
เป็นอันไป วนเวียน พาเหียรครัน
ฟังเขานั้น ไม่ “หนึ่ง” เหมือนฟังตัว.

(๒๒๓)

อันฟังท่าน ฟังได้ แต่บางสิ่ง
เช่นฟังฟัง ผ่านเกล้า เจ้าอยู่หัว
หรือฟังแรง คนไข้ จนควาขวัว
ไซ้จะพัน ฟังตัว ไปเมื่อไร.

๒๒๘

ต้องทำดี จึงจะมี ที่ให้ฟัง
ไม่มีดี นิดหนึ่ง ฟังเขาไหน
ทำดีไป ฟังตัว ของตัวไป
จึงจะได้ ที่ฟัง ช่างถาวร.

๒๒๙

ฟังผู้อื่น ฟังได้ แต่ภายนอก
ท่านเพียงแต่ กล่าวบอก หรือพร่ำสอน
ต้องทำจริง เพียรจริง ทุกสิ่งตอน—
นั่งนอน ตัวได้ ไม่ตกจม.

๒๓๐

จะตกจน หรือว่า จะตกนรก
 ตนต้องยก ตนเอง ให้เหมาะสม
 ตนไม่ยก ให้เขายก นั้นพกลม
 จะตกหล่ม ตายเปล่า ไม่เข้าการ.

๒๓๑

จงทำดี เกิดจะมี คนเขายก
 และ จะตก รางวัล ท่านสงสาร
 ธรรมชาติ รักษาคุณ นมมาน
 ซึ่งเราท่าน ข้อมรู้ อยู่แก่ใจ.
 ท่านผู้ใด ใจจึง จนถึงว่า
 ไม่เวทนา คนดี ห้ามไม่
 กฎธรรมดา มีมา แต่ไรๆ
 เพราะใครๆ ก็ต้องแท้ แก่ความดี.
 ความน่ารัก หนักกว่า ความน่ากลัว
 ถนอมตัว ให้มาก มีศักดิ์ศรี—
 กว่าการใช้ พดการ ที่ตนมี
 ในวิธี ทุจริต อันผิดธรรม.

๒๓๒

๒๓๓

๒๓๔

เหตุฉะนั้น พวกเรา ขาวนิคม
 ระเบิดม แต่ตาม ทังามข้า
 เป็นการช่วย สร้างชาติ กาจกำยำ
 ให้สมน้ำ สมเนื้อ อย่าเบื่องาน.

๒๓๕

ขุมนมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

พอบ่ายคล้อย หน้อยหนึ่ง ถึงเขตเมือง
 ๕๔ ๕๕ ทลอล่อง ๕๖ ลพบุรี ๕๗ นครทหาร
 ความรอบรู้ สันทัด ของรัฐบาล
 บ่งให้ท่าน จัดสร้าง อย่างเอาจริง. ๒๓๖
 การป้องกัน ท่านว่า ดีกว่าแก้
 ถูกต้องแน่ ก่อไม่ ประมาทยิ่ง
 สมัยนี้ มิใช่ สมัยอิง—
 ๕๘ ๕๙ ผู้นใด ๖๐ โฉนนิ่ง ๖๑ หรือไทยเรา. ๒๓๗
 อ้นงานบ้าน การเมือง เรืองว้างทำ
 มั่งมีมั่งงำ จักต้อง ถ้างหลังเขา
 เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รัฐบาล
 จะได้เบา แรงกาย เมื่อปลายมือ. ๒๓๘
 ๖๒ ๖๓ ลพบุรี ๖๔ ชนหนึ่ง ๖๕ ชนเราจัด
 ๖๖ ๖๗ เพื่อป้องกัน ๖๘ เหตุร้าย ๖๙ ทั้งได้ถือ
 ๗๐ ๗๑ เป็นชนใหญ่ ๗๒ ได้แสดง ๗๓ ให้ระบือ
 ๗๔ ๗๕ ว่าไทยคือ ๗๖ นักศิลปะ ๗๗ อย่างระราน. ๒๓๙

สิ่งแรกที่ ผู้ไป จะได้เห็น
 ๗๘ ๗๙ เรียบสระแก้ว ๘๐ งามเด่น ๘๑ เป็นสถาน
 ๘๒ ๘๓ ที่หย่อนใจ ๘๔ สวยดี ๘๕ มีสะพาน
 ๘๖ ๘๗ ไปกลางสระ ๘๘ ตระการ ๘๙ มีสิ่งชวน. ๒๔๐
 ๙๐ ๙๑ ให้รักชาติ ๙๒ แบบรัฐ ๙๓ ธรรมนุญ
 ๙๔ ๙๕ ได้เกื้อกูล ๙๖ จิตใจ ๙๗ ไปตามส่วน

งานก่อสร้าง อย่างนี้ ทสมควร
เข้าขบวน ขึ้นวิจิตร วิสสุกรรม.

๒๔๑

คุณสัญญา เรียกให้ ลงถ่ายรูป
แดดร้อนวูบ นึกขึ้นมา ก็นำข้าว
รูปคงติด หน้าแปลก เป็นแขกดำ
ไม่เคยนำ มาให้รู้ คุณคนเดียว.
แดดร้อนเหลือ สุดที่ จะเดินชม
มีแต่ลม ไม่มีไม้ ที่ใบเขียว

๒๔๒

โอแดดร้อน ผ่านหน้า มาเป็นเกลียว
นึกเกลียว ทะเลทราย ร้ายเท่าไร.
คงจะยิ่ง กว้าง ยิ่งมีคน

๒๔๓

สัปดน ท้องเที่ยว กันไปได้
ลงเดินเล่น หน่อยหนึ่ง ชักแปลกใจ
ฉวยเป็นไข กวนเขา ไม่เข้าการ.

๒๔๔

ลานซีเมนต์ ใหญ่อ้อม ล้อมสระศรี
ถนนมี ขางลาด เคียงขนาน
เพิ่งสร้างใหม่ คงมีกลิ่น เหม็นไปนาน
ผิดกับลาน ธรรมชาติ มันจัดทำ.

๒๔๕

รอบบริเวณ สระศรี มีอาคาร
ดูตระหง่าน งามเด่น เป็นที่สำ—
หรับให้เช่า ประกอบการ งานประจำ
มีหลายสำ หลายแผนก แปลกๆตา.

๒๔๖

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

แต่ละหลัง ห่างกัน มีชั้นช่อง
 เือนไว้สอง ฝ้างาม ตามที่สา-
 มารจัดให้ ปลอดภัย เมื่อไฟมา
 ท้องนา มัยดี มีกฎเกณฑ์.

๒๔๓

อันร้านค้า เคยเห็น เนืองเป็นแถว
 แต่ที่นี้ ล้วนแล้ว หลังเด่นๆ
 สมคคิ ว่าตัว ของตัวเป็น
 ทพงแด ทเรน แก่ตัวเอง.

๒๔๔

ต้องสร้างตัว ปรับตัว รักษาตัว
 รุดหน้าตัว อย่างมัว ทำโจงเจง
 รับผิดชอบ แก่ตัว อย่างมัวเกรง
 ความเหนื่อยยาก อลเวง จักอดตาย.

๒๔๕

คุณเสัญญา แวะหา ร้านปะยาง
 มีสตาลค์ แต่มิสม อารมณ์หมาย
 ยางที่แตก ยับขาด กระจัดกระจาย
 สุดที่จะ ซ่อมให้ ได้รูปวง.
 จะขอใหม่ ไม่มี แม่มีทอง
 ก็ไม่อาจ ได้ของ ที่ประสงค์
 เพราะไม่มี จริงๆ ยิงนี้กลบลง
 สักเวชตรง เงิน ก็มีลง.

๒๕๐

๒๕๑

ใครหนอว่า เงินนี้สา รพัดนี้ก
 ยังผิดถึก มากไป ผิดใหญ่หลวง
 ยิ่งในถิ่น กันดาร ไร่ร้านรวง

ค่าของเงิน ตกร่วง แทบหมดเลย.

๒๕๒

ในป่าดง ไผ่ตรี ดีกว่าเงิน

เคยบังเอิญ พบมา หนาเพื่อนเอ๋ย

หากผู้ใด สงสัย เพราะไม่เคย

อย่าเพ้อเอ๋ย ข้อก้าน วานลองดู.

๒๕๓

เป็นอันว่า ลพบุรี ที่พึงสร้าง

ยังไม่ครบ บางอย่าง ยังขาดอยู่

ต้องหาทาง ช่วยกระเดื่อง ให้เฟื่องฟู

สมเป็นอุ^๕ เขียวเงา รักษากาย.

๒๕๔

ทางตอน^๕ นามประเทือง ว่าเมืองใหม่

ส่วนตอนใน เมืองเก่า เรามุ่งหมาย

จะค^๕ทั้ง สองเมือง ยอมเปลื้องกาย

ค่ายทหาร พระนารายณ์ อยู่ย่านกลาง.

๒๕๕

มีเนินดิน เขียวสด ฐ^๕สีเหมาะสม

ขั้^๕รถเลาะ เลียบไป ไม่สู้ห่าง

ประเดี้ยวหนึ่ง ถึงเขต รถไฟ, ทาง

รถไฟขวาง หน^๕้อยู่ ดูกดี.

๒๕๖

มีโรงแรม เป็นของ ทหารหาญ

ศาลพระกาฬ ไกลกัน ขันเต็มที

ฝูงลิงบน ต้นไทร ใหญ่น้อยมี

หลายสิบตัว เห็นที่ ไม่ดูเลย.

๒๕๗

กล้าลงมา รับของ จากมือคน

ไม่รู้กรน หรีตา วางหน้าเฉย
เป็นสัตว์ปราชญ์ ฉลาดทำ ความคุ้นเคย
ได้งอกเงย ลาภผล จนเหลือกิน. ๒๕๘

วางท่าที่ มิให้ คนหวาดกลัว
แต่มิใช่ ปล่อยตัว จนหมดสิ้น
ยังมีท่า น้าขาม ขามลงดิน
เป็นนักปล้น แกมปราชญ์ ฉลาดพอ. ๒๕๙

เป็นขอทาน แกมโกง โต้งๆอยู่
เรยีนดู นึกไป ให้หัวร่อ
เลยไม่อยาก ให้อะไร ไม่นึกพอ—
ใจจะต่อ ไมตรี กับพี่ลิง. ๒๖๐

ความไว้วางใจ หาได้ยาก ในโลกนี้
หรือ? ดึงนี้ จึงระแวง อยู่บางสิ่ง
สัตยชาติญาณ ที่เป็นของ สัตว์จริง ๆ
คือ “ความกริ่ง” ข้อยิ่งแน่ เป็นแท้แท้. ๒๖๑

โลกเราเอ๋ย ถ้ายังเห็น เช่นว่ามา
อย่าอวดว่า สูงส่ง จงเจเลี้ยว
แม้แต่สัตว์ ก็ระแวง ตำแหน่งเดียว
กับที่คน ขับเลี้ยว กันไปมา. ๒๖๒

เพราะมีความ ระแวง แฝงเจืออยู่
มึงจะดี กว่ากู เลยกันท่า
จนฆ่าฟัน กันเลือด เป็นธรรมา

สุนัขบ้า ดีกว่าลิง ยังกริ่งใจ.

๒๖๓

มนุษย์เรา เอากำเนิด เกิดจากลิง

มีส่วนจริง อยู่บ้าง หรือหาไม่

เราไม่ขอ ชุขาด พรวดพราดไป

แต่ข้อใหญ่ คล้ายกัน นั้นมากมาย.

๒๖๔

ถ้าไร้ความ รู้สึก อันสูงจริง

ที่จะดี กว่าลิง นั้นอย่าหมาย

เมื่อเปรียบเทียบ สุขทุกข์ ในใจกาย

มีแง่หลาย ที่คนอ่อน หย่อนกว่าลิง.

๒๖๕

ฝากตรงข้าม ทางรถไฟ ต่อไปนั้น

คือเมืองเก่า เคยสำคัญ เป็นอย่างยิ่ง

มีซากตึก ชวนให้นึก ถึงความจริง

ว่าทุกสิ่ง อนิจจัง ทั้งวันคืน.

๒๖๖

ซากบ้านเจ้า พระยา วิชาเยนทร์

ยังคุเด็น อีฐกอง อยู่ดกดัน

แสดงแนว ของฝรั่ง ที่ขังบน

ว่าคงยืน เด่นกว่าใคร สมัยเฟื่อง.

๒๖๗

เข้ามาเป็น อาจารย์ ท่านโปรดเลี้ยง

มีชื่อเสียง ทั้งที่ถูก คัดข่มเหง

มีวิชา สามารถ ยกตัวเอง

คนเราเก่ง เพราะวิชา อุตสาหะเรียน.

๒๖๘

ถึงจะเผลอ เพราะชน มันสีขาว
ส่วนคนเรา เผลอได้ ใครก้มเสียด
ก็เนื่องจาก ศึกษา ไม่เอาเกียรติ^๑
ใครพากเพียร เผลอได้ ไม่เว้นตน.

๒๖๙

ฝรั่งเผลอ ผิดขาว เปล่าแก่นสาร
เที่ยวเพ่นพ่าน มีได้ ทุกแห่งหน
คนเราเผลอ ไม่ได้ เพียงกายยล-
เป็นสีขาว เผลอคน ไขเผลอลิง.

๒๗๐

ฝรั่งเป็น ครูเรา ไขเขาเผลอ
ที่ตรงเปลือก อย่าคิด ให้ผิดยิ่ง
มัวเลื่อนแบบ ที่ตรงเปลือก จะ“เผลอลิง”
แล้วยิ่ง ยิ่งกว่าไม่เผลอ เลือกให้ดี.

๒๗๑

จะเอาอย่าง ฝรั่งบ้าง เลือกข้างเหมาะ
จึงอาจเพาะ สักดา สง่าศรี
วิชาเขนทร์ เป็นอนุ สาวรีย์
ฝรั่งที่ ไม่เผลอ แต่เปลือกตัว.

๒๗๒

สมเด็จพระ นารายณ์ มหาราช
ทรงเป็นปราชญ์ เลอได้ ไม่เกลือกกลัว
นำชาติไทย รุดหน้า อย่างน่ากลัว
แต่ไม่มีว่ เมาฝรั่ง เช่นบางคน.

๒๓๓

ในเมืองเก่า เราเข้า ไปหน่อยหนึ่ง
อิงกะนั่ง ตอนตลาด ขาดถนน—
ที่ใหญ่กว้าง ทางเดิน แคบเต็มทน
อลวน ระอาใจ ไม่ชวนชม.

๒๓๔

บางคนแะ เข้าไป ในตลาด
จนราวส คงเที่ยวหา ชอขนม
ส่วนพวกเรา อยากหา ติมลม
ร้อนระงม ที่ไหนเย็น เพ้นหาดู.
รถเลี้ยวเข้า จอดหลังบ้าน วิชาเยนทร์
เลยได้เห็น ใกล้เคียง นาคีอยู่
สร้างแข็งแรง ทำแสดง ฝีมือครู
ให้เรารู้ ทักกัน เป็นสัญญาณ.

๒๓๕

๒๓๖

อันสมัย ต้นตัว อย่างัวกลับ
จะต้องรับ ทุกข์ใหญ่ มหาศาล
มีบางพวก กำลัง ดำเนินงาน
ทรูกราน เอเซีย เป็นเบียบน.
ต้องลืมตา ดูโลก ใ้กว้างๆ
จึงจะสร้าง ชาติไทย ได้เป็นผล

๒๓๗

จงเปลี่ยนแปร แก่ล้า อย่าทำงาน
รู้ปรับตัว เข้ากับโลก ที่หมุนมา.

๒๒๗

ตอนขากลับ แวะเลี้ยว เทยสวนสัตว์
ของเพิ่งจัด เมืองเรา ยังไม่สา—

มารดจัดได้ เร็ววัน ทันเวลา
หรือชนหน้า เหมือนเขา เราค่อยทำ.

๒๒๘

อันสวนสัตว์ จัดเพื่อ การศึกษา
หาวิชา เรื่องสัตว์ มีธรรมดา
เพื่อความเพลิน พร้อมกันไป ทั้งได้นำ

คนให้คำ จูงสัตว์ สมบัติเมือง.

๒๒๙

รู้จักสัตว์ ก็อาจจัด เป็นนักศิลป์

เพราะมีชน น่าดู น่ารู้เรื่อง

ที่ยากๆ ถ้าหาก อาจชักเยอ

ให้ฟังเพลง ก็เป็นอุตสาหกรรม.

๒๓๐

ชวนให้คน มาเที่ยว จากถิ่นไกล

ได้ชอขาย และเป็นการ อุปถัมภ์

ให้บ้านเมือง เรืองรุ่ง ผดุงอำ—

นาจของชาติ วัฒนธรรม พลอยจำเริญ.

๒๓๑

พอผ่านหน้า สวนสัตว์ ก็เห็นเสือ
ประหลาดเหลือ เสือบิน ควรรรรเริญ

อยู่บนแท่น ไว้ชวน คนผ่านเดิน
ให้เกิดอยาก เพลิดเพลิน เข้าไปดู.

๒๘๓

พอเข้าไป ในสวน ชวนสบาย
ตามต้นไม้ มีบ้าย แวนติดอยู่
บอกชื่อไม้ ไว้ตาม ตำรับครู
ได้ความรู้ เรื่องไม้ หลายประการ.
ที่เคยฟัง แต่เขา เล่ากันเล่น
บัดนี้ได้ มาเห็น เป็นแก่นสาร
เท่านั้น พอที่ จะเบิกบาน
เป็นสถาน อวยประโยชน์ ได้โปรดฟัง.
ก็ชวนกัน มาดู เพื่อรู้ความ
ทั้งสมตาม รัฐบาล ท่านจงหวัง
ให้ชาวเรา รอบรู้ ชุกกำลัง—
แก่ปัญญา ได้ทั้ง ความสบาย.

๒๘๔

๒๘๕

๒๘๖

เข้าประตู เราเลี้ยว ไปทางขวา
บ้างแยกไป ตามประสา ที่ตนหมาย
เราพอใจ แวะตรง กรงเสื่อลาย
คุณเสัญญา แอบถ่าย “เรากับมัน.”
เล่นอย่างนี้ ที่จะให้ เราคล้ายเสื่อ
ไม่ยอมเชื่อ นิกรมา ก็น่าขัน
อันเสื่อน มันมี ทั้งเล็บพัน

๒๘๗

และเขี้ยวอัน คมกล้า นำหวาดกลัว. ๒๔๘
 แต่ถูกคน ลบลาบ ใส่กรงขัง
 ต้องลงนั่ง เป็นแมว ทัดถั่ว^๑
 เสือมากลาย เป็นมิใช่ เสือทงตัว
 เพราะตามัว มึนเขลา จนเข้ากรง. ๒๔๙
 หมดอำนาจ วาสนา นะเสือเอ๋ย
 ไม่รู้เลย มาแพ้ แก่ความหลง
 ความเป็นเสือ หมดไป ไม่ทะนง
 ต้องนั่งลง หมดแวว เป็นแมวเจ้า. ๒๕๐

ภิกษุเรา มา “อามิส” เข้าวันใด
 จะติด “กรง เหล็กใหญ่” คล้ายกับเสือ
 หมดลายพระ จะเห็น ดังเช่นเรื่อ
 ทำลายลง ขามเมื่อ ยังกางใบ. ๒๕๑
 เสือหมดลาย เพราะเหยื่อ, ถึงเสือพระ
 จะเลิกละ หมดลาย ไซ้สิ่งไหน
 เพราะ “เหยื่อ” อ้อ นั่นเอง เป็นไรไป
 ถนอมลาย หลีกเหยื่อ เลอะเสือเรา. ๒๕๒
 ควรถ่ายรูป กับเสือ ที่เสรี
 เป็นตัวอย่าง ดีๆ ไว้แก่เขา
 คุณสัจญา ไม่กล้า ไปถ่ายเอา

๑. ในที่นี้ หมายถึง ทาฟาง ไซ้การไม่ได้.

รูปของเจ้า เสือที่ เสรีแรง.

๒๕๓

อันบุตรพระ ตาตาคต นนกอเสือ
ซุ่มจับเหยื่อ ก้อมรรคผล อย่างขันแข็ง
อยู่ในป่า คือภาวนา ดังท่านแจ้ง
แยกแขนง เรื่อกสติ บัญฐานธรรม.

๒๕๔

มีกายา เวทนา และจิตตา
ทั้งธัมมา ๔ นี้^๑ เป็นที่สำ-

หรับให้เสือ ซุ่มหมอบ ลอบขย้ำ
เอาตัวเนื้อ^๒ มากำ ไว้ในมือ.

๒๕๕

เสือตัวใด เลยะ สติบัญญัติ
ก็กลายเป็น แมวบ้าน มิเห็นหรือ
เสือเป็นแมว แล้วข่าว ก็เล่าลือ
ต้องสิ้นชื่อ เสี่ยงเสือ เพราะเหยื่อขวน.

๒๕๖

เสือรูปไหน ถ้าไม่ สำรวมแล้ว
เป็นไม่ว่ายแล้ว เจ้าแก้ว ให้เขาสรวล
ถ้าเสือสำ- รวดี มีของกวน
ก็ไม่บ้วน บั่นแล้ว ย่อมแล้วกรง.

๒๕๗

๑. นี้เป็นคำย่อ, คำเต็ม คือ กายานุปัสสนาสติบัญญัติ เวทนานุปัสสนาสติบัญญัติ
จิตตานุปัสสนาสติบัญญัติ และธัมมานุปัสสนาสติบัญญัติ.

๒. เนื้อ คือ มรรคผล และนิพพาน.

แล้วแวะไป ดูสัตว์ ชื่อ “สมเสร็จ”
 จมูกเฟ็ด ไปได้ ตั้งมันประสงค์
 ดูเหมือนอาจ สุดของ มีช่องตรง
 โดยส่งลง ในท้อง ของมันเลย. ๒๙๘
 หรืออย่างไร ถามใคร ให้รู้แน่
 กลับมีแต่ ย้อนถาม ไม่เฉลย
 ทรวงทรงมัน เหมือนข้าง อย่างจะเคย
 มีวิวัฒน์ เกี้ยวเกย สายเดียวกัน. ๒๙๙
 แต่หางหาย ไม่มี ที่เป็นแรด
 ที่ได้แฝด กับข้าง อยู่ข้างฝัน!
 ตัวมันนิ่ม หนักร้อน ขนเป็นมัน
 ขวนให้สัน นิษฐานวาง ไปข้างวัว. ๓๐๐
 สมันดำ เหมือนหมี่, มีจุดพราว
 เหมือนกวางดาว ดูเกิด มิใช่ขั้ว
 หัวเหมือนหมู ดูสิ สัตว์หลายตัว
 มาประสม กลมกลว เป็นตัวเดียว. ๓๐๑
 เรียก “สมเสร็จ” ครอบถ้วน ถ้วนมิให้
 ใครดูได้, รู้สัก นึกเกลียว—
 ถึงพุทธศาสน์ ที่สามารถ จะกลมเกลียว—
 คติโลก ยึดเหนี่ยว ได้หลายเพลง :

๓๐๒

ถือพุทธศาสนา ถ้าจะดู เป็นคอมมูนิสต์^๑

๑. Communism คือ มติ ที่ให้ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ทำร่วมกัน เฉลี่ยกัน เสมอกัน และถูกกันว่าเป็นศาสนาพระศรีอารย ซึ่งเห็นว่าจะเป็นไปได้ ก็ก่อนมนุษย์เราทุกคน มีความดีมาก ขนาดเป็นอริยบุคคลไปแล้วทุกคน จึงจะมีใจซื่อตรงต่อกัน ไม่เกิดเรื่อง ไม่ต้องใช้อำนาจ มีใจกว้างขวางและวางใจกันได้แม้ในสิทธิส่วนตัวทั้งปวง.

ก็ไม่มีผิด คุณได้ กล้ายตรงเผง
หรือจะคุณ เป็นโซซลิส^๒ ติดตาตัง
ก็พอเล็ง คุณได้ ไม่ขัดตา.

๓๐๓

ทั้งเป็นคอน เซอเวต^๓ รับเล็งดู
ก็อหนักอยู่ ในธรรม— เนียมรักษา
ทั้งอาจเป็น ลิเบอรอล^๔ พร้อมกันมา
ก็ใจกล้า แก่ไข ไม่มีดมัว.

๓๐๔

จะว่าเป็น คิมอแกรีต^๕ ก็ว่าได้
ก็อประชา— ธิปไตย มิใช่ชั่ว

-
๒. Socialism ในที่นี้หมายถึง มติใหญ่ๆ ที่จัดให้คนที่แข็งแรงกว่า มั่งมีกว่า มียศกว่า ยอมสละเพื่อแก่คนที่อ่อนแอกว่า จนกว่า ค่อยกว่า ไม่หวังตอบแทน.
๓. Conservatism คือมติที่ให้รักษารธรรมเนียมเก่าเคร่งครัด ไม่ยอมแก้ไข แม้เพื่อให้เหมาะสมัย เช่นการรักษาสิกขาบทบางข้อของฝ่ายเถรวาท ทั้งที่เรื่องนั้นไม่มีแล้ว ในสมัยนี้ หรืออยู่ในประเทศที่มีหลักธรรมชาติด่างกันเป็นฟ้าแลดิน.
๔. Liberalism คือมติที่คิดแก้ไขให้เหมาะแก่กาลและเทศะ ทั้งโดยตรงและอ้อมๆ เช่น ที่พวกพุทธศาสนาฝ่ายมหายานกระทำอย่างตรงๆ และฝ่ายเถรวาทบางนิกาย กระทำอย่างอ้อมๆ บางอย่าง.
๕. Democrat ประชาธิปไตย หมายถึงสงฆ์ทั้งหมดเป็นใหญ่ ทำอะไรต้องทำด้วยมติของสงฆ์ ใครค้านขึ้นแม้เพียงคนเดียว ก็ล้มเลย (นี่ก็แบ่งสงฆ์ออกเป็นหมู่ย่อยๆ และอยู่กันภายใต้อิทธิพลบางอย่าง ของพระเถระ หัวหน้า มิฉะนั้น จะทำอะไรไม่ได้เลย). ใครจะมาบวชจากสกุลสูงต่ำอย่างไร การศึกษามากน้อยกว่ากันอย่างไร แก่อ่อนกว่ากันอย่างไร จะถูกจัดลำดับสำหรับการเคารพ และสิทธิได้รับประโยชน์กันใหม่ ตามลำดับพรรษาที่บวชก่อนหลังและให้ถือว่าเป็นภิกษุมีสังฆาสนมอภิกษุทั้งหมด.

หรือดูเป็น ดิكتเตเตอร์^๖ ก็น่ากลัว
 เพราะพระองค์ ทรงตัว เหนือวินัย.
 จะว่าเป็น ฟาสซิสม หรือนาซีสม^๗
 เพราะเหตุคิด ถือชาติ ถิ่นพอใจ
 หรือจะว่า บุชิโด ซาโมไร^๘
 เพราะสอนให้ แก้วนกล้า ทำก็มี.

๓๐๕

๓๐๖

๖. Dictatorship หมายถึงเผด็จการ ที่พระองค์ ได้ทรงกระทำเมื่อพระองค์ยังทรงพระชนชีพอยู่. พระองค์ทรงเป็นผู้บัญชาการพระศาสนาอย่างเผด็จการโดยตรง เป็นผู้อยู่เหนือวินัยทุกข้อ ทรงชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปกครองทุกอย่าง เพิ่งมาเปลี่ยนให้สงฆ์เป็นใหญ่กันเมื่อเสด็จปรินิพพานเสียแล้ว แต่ถึงกระนั้น ก็ยังมีท่าทีเปิดไว้ให้พระมหาเถระเผด็จการได้ในเรื่องบางอย่าง จึงพอจะกล่าวได้เหมือนกันว่า มีกำเนิดเลือดเนื้อเป็นเผด็จการมาก่อน.

๗. Fascism หรือ Nazism ในที่นี้หมายถึง Nationalism ที่รุนแรงทั่วๆ ไป. ได้แก่มกติกีดื้อชาติหรือหลงชาติของตัวเองอย่างแรงกล้า. ในวงการพุทธศาสนา เราจะพบบัญญัติไม่ให้ภิกษุไหว้กราบ ไม่ให้กินร่วม เป็นต้น กับบรรพชิตแห่งศาสนาอื่นไม่ให้ยื่นมือของบริวาร ให้อภัยโทษคน แก่นักบวชบางเหล่า, และห้ามมิให้ทำยกอุปาสก อุปาสิกา แสงหาบุญเขตในศาสนาอื่น นอกจากศาสนาของตัว. ด้านนักบวชศาสนาอื่น กลับใจจะมาบวชในศาสนา นี้ จักถูก “วัดน้ำใจ” เสียก่อน เป็นเวลา ๔ เดือนเต็ม ด้วยระเบียบวิธีที่เป็นการทรมาน. นี่ก็มีแหว แห่งการถือตัวอยู่ไม่น้อย.

๘. Bushido หรือ Samurai อันเป็นลัทธินักรบของญี่ปุ่น หมายถึงมกติกานิยมการแก้วนกล้าชนิดที่ไม่คำนึงถึงชีวิต เข้มแข็งและบึกบึน มีขันติ มีสมาธิ เพราะยึดมั่นอยู่ในแนวปรัชญา อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ทำให้เป็นอย่างนั้น. โดยเฉพาะพุทธศาสนานิกายซุยานะ (เซ็น) ในญี่ปุ่น ย่อมมีส่วนในการให้กำเนิดแก่ปรัชญาของพวกซามูไรอยู่มาก เป็นหลักที่นำไปเป็นสมาธิ ให้เสียสละและเข้มแข็ง ทำนองภควัทธิกา ของฮินดู.

เป็นปานชื่อสม^๙ คิดมา ถิ่นาอยู่
 เพราะบางหมู่ มี “ประ ถมจิต” นี้
 จะว่าเป็น ชื่อสม^{๑๐} ก็ถูกดี
 มีวิธี นบไหว ให้ช่วยตัว.
 ๓๐๗
 ว่าจะเป็น เอชื่อสม^{๑๑} ก็คิดเห็น
 ไม่ไหวเช่น พระเป็นเจ้า กลับเข้าหัว
 จะว่าเป็น ควาล์สม^{๑๒} ก็ไม่มัว
 ชื่อชั่ว เป็นอยู่ ของกูมี.
 ๓๐๘

๙. Pantheism คือมคติที่ถือว่า สิ่งต่างๆ ในโลกทั้งหมด หรือนอกโลกด้วยก็ตาม ได้ออกมาจากสิ่งเดียวกัน และเป็นอันเดียวกันกับสิ่งนั้นที่เป็นแดนเกิดของตน เช่น ถือว่า พระเป็นเจ้ากับโลกของพระองค์นั้น อันเดียวกัน, หรืออีกทากับปรมอรรถาเป็นอันเดียวกันเป็นต้น. พุทธศาสนาเรามีบางพวกถือว่า มี “ประถมจิต” หรือจิตเดิมอันเป็นที่เกิดของสังขขรรรมและอสังขขรรรมทั้งหลาย, บางพวกเรียกจิตเดิมนี้ว่า อาทิจิตก็มี ตัวเดิมกับตัวที่แยกออกมานั้นเป็นอันเดียวกัน.
๑๐. Theism คือ มคตินี้ถือสิ่ง หรือผู้ที่มีอำนาจควบคุมครอง ชนิดมีอำนาจเหนือสิ่งอื่น แล้วกันบไหวให้ช่วยตน. พุทธศาสนาที่ปฏิบัติกันอยู่นั้น แม้ถือกรรม ก็ยังมีบางพวกและบางแห่งเคารพพระองค์ เช่นเคารพพระเป็นเจ้า พวกนี้ขออำนาจคุ้มครองกันอันผิดวิสัยด้วยการสวดอ้อนวอนหรืออธิษฐาน อันผิดกรรมวิสัย เนื่องจากความจำเป็นบางอย่างบังคับให้ทำ. และยังมีการอ้างพระอินทร์ พระพรหม และเทวดา เลือเมืองเป็นสรณะก็มาก ซึ่งเมื่อขอความคุ้มครองได้จากสิ่งหรือบุคคลเหล่านั้นแล้วจะถือหลักกรรมได้อย่างไร ถ้าหากว่าลักษณะแห่งการนับไหวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่พึงยังมีให้เห็นอยู่แม้แต่บัดนี้เพียงใดแล้ว ก็อาจจัดเป็นพวก ชื่อสม^{๑๐} ได้บ้างอยู่นั่นเอง.
๑๑. Atheism ไม่เชื่อว่า มีพระเป็นเจ้าเสียเลย ซึ่งเป็นมคติ อันเกิดขาด กังเดิมของพุทธศาสนา.
๑๒. Dualism ถือว่าทุกๆ สิ่ง มีคู่ หรือเป็นของคู่, เช่น มีร้อนมีเย็น, มีสุขมีทุกข์, มีดีมีชั่ว ไม่มีอะไรที่ไม่เป็นคู่.

เป็นโมนิสม^{๑๓} ก็ได้ ถ้อยคำเดียว
 ไม่ยอมเทียว ถ้อยของคู่ ไม่สู้
 หรือเกณฑ์เป็น ไนฮิลลิสม^{๑๔} ก็ถูกดี

เพราะไม่ชี้ “ตัว” อะไร ที่ไหนกัน.
 จะว่าเป็น สปริจวลลิสม^{๑๕} ก็ถูกแท้
 เพราะมุ่งแน่ ทางจิต ไม่บิดผัน
 จะว่าแท้ต ธีเรียลลิสม^{๑๖} ก็ถูกครัน

สอนสวรรค์ สอนให้รวย ด้วยโลกีย์.
 ฉะนั้นศาส— นานา เข้าได้จับ
 ไม่เคยกระทบ กับใคร ในโลกนี้
 เว้นแต่เขา แกล้งมา อย่างกาลิ
 ซึ่งอาจมี ได้บ้าง ในบางตอน.

๓๐๕

๓๑๐

๓๑๑

๑๓. Monism ถือว่าไม่มีคู่ อะไรล้วนไม่มีคู่ มีแต่ของเดียว, เช่นพูดว่าทั้งหมด มีแต่ทุกข์ เท่านั้น แล้วทุกข์น้อยลงๆ จนเป็นทุกข์ ๐ ไม่มีสุขนอก, ที่พูดเป็นคู่ เช่นสุขทุกข์ คบกัน เป็นสมมติขึ้นกัน.

๑๔. Nihilism ปฏิเสธว่า ไม่มีอะไรเลยทั้งหมด ไม่มีตัวเราตัวเขาที่เป็นผู้ทำบาปทำบุญ, นามทั้งหลาย เป็นเพียงบัญญัติ ไม่มีตัวจริง.

๑๕. Spiritualism เห็นก้านจิตหรือก้านวิญญาณ เป็นของใหญ่ของสำคัญกว่าก้านกายหรือ วัตถุ ถึกแก่ไขและแสงสุกแต่ตามวิธีทางใจ แทนที่จะแสวงหาทางวัตถุ หรือรูปกาย, คนพวกนี้ ถือหลักว่า “กายอยู่ในใจ”.

๑๖. Materialism เห็นค้ำนรูปหรือวัตถุ เป็นส่วนสำคัญกว่าค้ำนจิตวิญญาณ เช่น พวก ที่ถือว่า ถ้ากายสุข ใจก็สุขเอง จะไปไหนเสีย, หาววัตถุไว้ให้มากเถิด, คนพวกนี้ ถือว่า “ใจอยู่ในกาย”.

ด้วยเหตุนี้ พวกเรา อย่าเขลาหลง
รับเรียนให้ เห็นตรง พระองค์สอน
จะรู้ว่า เป็นอะไร ได้แน่นอน
เมื่อบ่นรอน ก็เลสเกิน เป็นนิพพาน. ๓๑๒

จากสมเสร็จ ได้ดู สุนัขจิ้งจอก
มีเกียรติทาง กลังกลอก หลายสถาน
จนไม่มี สัตว์ใด จะเปรียบปาน
ในตำนาน รืออยู่ ทุกผู้คน. ๓๑๓
จะเผยแพร่ สัตว์นี้ ที่ไม่เหมาะ
มีแต่พาะ พาลวิสัย ไม่เป็นผล
นึกไว้แต่ เพียงรักษา เกียรติของตน
อย่าให้ปน เกียรติจิ้งจอก บอกเบาๆ. ๓๑๔

นอกจากนี้ มีสัตว์ อีกหลายอย่าง
เดินดูพลาง ฟังคน พวกหนึ่งเขา
คุยเฮฮา ห่ามมาก จากพวกเรา
กำลังเข้า กันดั่งๆ ชั่งเปรียบเทียบ. ๓๑๕
ว่ามาเร็ว ดูช้าง อย่างเขาพูด
จมูกคุด กินน้ำ จำจริงเหว
ถึงไม่ก้ม สุดได้ สบายเลย
เท่ารากเตย แกว่งกวัด ทัตขามัน. ๓๑๖
ทางหนึ่งว่า มาดูลิง วังหยองเหยียง
ก้นมันแดง ออกจ้ำ ดูน่าขัน

แน่! ยักคว หลัวตา แสยะพัน
 มันเกยวั้น หรืออย่างไร ชายตาตุ. ๓๑๗
 มาเร็วๆ ดูหม เป็นสมด
 อ้ายดำบต ย่นสองขา น่าดูอยู่
 สัตว์รักเมีย ยอมเสีย ชีวิตดู
 ตามเขารู้ หม้เท่านั้น รักกันจริง. ๓๑๘
 มาเร็วๆ ดูน ช้หมขาว
 คำที่กล่าว “ดำเหมือนหม” นผดียง
 “ขาวเหมือนหม” ก็พูดได้ ใครค้านดิง
 บอกให้วัง มาดูหม ตัวนเทียว. ๓๑๙

ในสวนสัตว์ เฮฮา นำขบขัน
 ถ้าเป็นวัน ทุม คนมาเทียว
 กันมากๆ คงสนุก กว้านเขี้ยว
 เราคนเดียว เหลือจะจำ นำมาแจ้ง. ๓๒๐
 มีโคเถื่อน หน้าขาว รวากับทา
 มีหมูป่า ขนหลัง มันตั้งแข็ง
 นกอมู แข้งขา มันแสดง
 ว่าแข็งแรง มิใช่สัตว์ ในเมืองเรา. ๓๒๑
 นกกระทง ขาวประมง มีส่วง
 นกยูง หยิ่ง ที่สง่า แต่ว่าเขลา
 นกกระเรียน เลียนเสียงช้าง หรือช้างเอา—
 เขียงนก, เขา เรียกโกญจ— นาทกัน. ๓๒๒

๑. ช้างร้อง เรียกว่ามัน โกญจนาท, โกญจนาท แปลว่า เสียงร้องของนกกระเรียน. แล้วเสียงมันก็เลียน คล้ายกันด้วย.

นกพะแลม นิงโก คล้ายกันมาก
 แต่ว่าปาก มันจุ่ม จนดูขี้
 นกเหล่าน ล้วนแต่ ตัวของมัน
 โตทั้งนั้น ควรไปดู ทุกผู้คน.

๓๒๓

กลางสวนนี้ มีนกน้อย นานาชนิด
 บ้างจิตร บ้างแปลก ในสีขน
 มีนกฮูก หน้าตา ก็น่าขล
 หรือจะว่า น่าพิกล ก็ถูกที.

๓๒๔

นกหลายอย่าง ที่ยังไม่เคยเห็น
 ก็ได้มา ดูเล่น ในวันนี้
 ในกรงราว ยาวยัด แต่เป็นที่
 กั้นเป็นห้อง พอดี เป็นช่องไป.

๓๒๕

บ้างกินเนื้อ กินปลา เป็นอาหาร
 บ้างก็กิน ข้าวสาร กินใบไม้
 กินเมล็ด พันธุ์ผักกาด กระทั่งทราย
 ทั้งผล, ผล, กล้วยกล้วย มีให้กิน.

๓๒๖

บ้างนอนนิ่ง บ้างกระโดด โดดเด่นอยู่
 บ้างเดินพริ้ว บ้างซึมเซา เช่นเข้าศาล
 บ้างพลอดกัน ออกจ้อ บ้างอดัน
 บ้างก็บิน มาไป อยู่ในกรง.

๓๒๗

แต่ทุกตัว ข้อมกระหาย จะไกร้ออก
 มาจากคอก กรงนั้น มันประสงคื
 จะบินอย่าง เสรี มีน้ำพวง
 เป็นที่พา ฝูงลง เล่นสบาย.

๓๒๘

โธ่อกเอ๋ย เคยคิด กันบ้างไหม
 ว่ามนุษย์ น้อยใหญ่ มากเหลือหลาย
 ก็ติดกรง เหมือนกับเจ้า ทั้งเพรางาย
 หรือเหียงบ้าย เป็นคำ ติดরাไป.

๓๒๙

ทั้งกรงไม้ กรงเหล็ก และกรงทอง
 ล้วนเป็นของ เขาหา มาสวมใส่
 ให้ตัวเอง แล้วไม่อยาก จะจากไกล
 เหตุไฉน เจ้าจึงอยาก จะจากมัน.

๓๓๐

พวกเหวดตา เก่งกว่า มนุษย์นัก
 ก็ยิ่งรัก กรงทอง ของสวรรค์
 ถึงพวกพรหม สูงสุด ก็ดูจกััน
 สัมครมนััน อยู่ว่ง “กรงอึดตา.”

๓๓๑

เจ้าอยากเก่ง กว่าคน กระนั้นหรือ
 อยากมีชื่อ ช่างน่ารัก เป็นนักหนา
 ขออวยพร ให้สมหวัง ตั้งสัตยา—
 ธิฐานว่า ด้วยอำนาจ ความจริงใจ.

๓๓๒

ที่เราเอง ก็ไม่ชอบ จะอยู่กรง
เป็นความจริง ดังลง อย่าสงสัย
อำนาจความ จริงนี้ เจ้าจงได้
ออกจากกรง เร็วไว เถิดนกเอ๋ย.

๓๓๓

อันเพื่อนรัก ที่สมัคร จะจากกรง
หาได้ยาก ยิ่งยง ช่างนอนเฉย
อย่างเกรงใจ ก็ไม่ตอบ อะไรเลย
บ้างก็เขี่ย เขาะให้ ได้รำคาญ.

๓๓๔

แต่เพื่อนรัก ที่จัก ลากเข้าไป
ในกรงใหญ่ หาได้ แทบทุกสถาน
เราจึงนึก โมทนา สาธุการ
ความคิดอ่าน ของเจ้า จงเข้าใจ.

๓๓๕

จากสวนสัตว์ เกือบโมงสาม ตามเวลา
รออยู่น้ำ โรงมหรสพใหญ่
ล้วนแต่เป็น ของทหาร ทิ้งนั้นไป
จัดแบบใหม่ อย่างศาลา เถลิงกรุง.

๓๓๖

น้ำแข็งหมด ของขาย ก็ไม่เห็น
เติมน้ำเย็น ให้ห้อง ไม่ต้องยุ่ง
พวกหลายมือ ซอหา กันนั่งง
พวกมือเดียว^๑ กระทั่งรุ่ง ไม่หิวเลย.

๓๓๗

๑. พวกหลายมือ หมายถึง พวกขมรวาฬ พวกมือเดียว คือ พระ
ฉันทนเคียว. ถือโอกาสนี้ก็จะ

ที่แรกกะ ว่าจะไป เขาพระงาม
แต่ได้ความ คนไปมา เขาเฉลย
ถนนไม่ดี มีมาก ไม่ชดเชย
อาจายแตก ลงเอย ณ กลางทาง.
เลยตกลง ขับตรง มาทางเก่า
เพื่อกลับเข้า กรุงเทพฯ ไม่อาจขนาง
ไม่มีที่ แวะไหน ขับไปพลาง
ความร้อนสร้าง เย็นสบาย ได้ตากลม.

๓๓๘

๓๓๙

เร็วตะบึง หิงมา บ้างตาคัน
เพราะนานนัก คอตก อยู่หงกหงม
ก็หลับไป ทนไม่ไหว ในอารมณ์
วิงวามๆ มีถม ไม่อยากดู
ดีแต่ไม่ เป็นคนขับ กะเขาบ้าง
จะได้นอน ข้างทาง กันทั้งหมู่
ให้นึกชม สารถี ที่ถึงครู
ควรที่ผู้ นั่งไป ขอบใจแก
หยุดลงเดิน ยึดขา ๔-๕ ครั้ง
จนกระทั่ง ถึงกรุง ก็ค่ำแท้
๑ ทุ่มเศษ พอสบาย ไม่เชื่อนแซ
ขอจบแต่ เพียงนี้ นิราศเรา.

๓๔๐

๓๔๑

๓๔๒

จนนิราศ ขอประกาศ น้ำใจจริง
 สุดจะนิ่ง ทนได้ ขอบใจเขา
 บรรดาผู้ เอื้อเฟื้อ เหลือจะเอา
 คำใดเข้า มาวัด จัดเป็นกลอน.

๓๔๓

คำของเดิม ของกิน สิ้นไปมาก
 ขอมล้าปาก สุดจะเขียน เป็นอักษร
 สิ้นน้ำมัน ประมาณนี้ สิบแกลลอน
 ความสีกหระ โยกลลอน ของรถยนต์.

๓๔๔

ทั้งหมดนี้ เป็นพลี แก่ความรัก
 เราประจักษ์ แก่ใจ ไซ้หวังผล
 เป็นวัตถุ แทนตอบ, ขอบคุณจน
 กว่าตัวตน จะเลิกหลุด วิตติเย.

๓๔๕

สวัสดิ์!

“สิริวิยาส”

๒๑ มิถุนายน ๒๔๘๔

ชุมเห็ดท่า!

ฉันทเดินเดี่ยว เที้ยวเล่น เซ่นเมฆน้อย
ที่เล่นลอย ล่วงละหาน หุบเหวผา
ไค้สับทิว ไม้ดอก ริมธารา
ชุมเห็ดท่า เหลืองระยับ "ทิวหับไชย"^๑
ริมละหาน ลมเจือย พฤษภาชะงอก
ช่อกระชอก เล่นลม อยู่ไหวไหว
ปลั่งสีทอง ล่องลาย เป็นสายไกล
ดั่งดาวใน ทางช้าง กลางราตรี
เป็นทางเหลือง ลางหาย สุดสายเนตร
ขนานเขต โกล้งของ นทีศรี
เหลืองตาครั้ง หนึ่งเห็น ดั่งหมันมี
กระชกกระชั รำร่าย เพราะลมพา

๑. ดอกเหลืองสะพรั่งเป็นทิวไปตามริมท่า เหมือนกองทัพแห่งกาสาวุสตร์อันชำนาญกลศึกมารทั้งหลาย.

กลืนกลืนๆ กล้ายช่วย ระบายตัน
 ดูกลิ่นเป็น ปรกาศพราว ราวพรรษา
 กว๊พบ ถิ่นได้ แต่ปรีดา
 ในกลางหมู่ บุษบา : ลืมประพันธ์.

ฉันແແ่ จนน้, แต่ได้ถินนิต
 “เอ๊ะ! นีผลิต ผลอะไร มอบให้ฉัน!”
 เพราะบ่อยครั้ง เมื่อฉันนั่ง สงบวัน
 ที่ใจนั้น ว่างโปร่ง อารมณ์ดี
 มันโผล่ขึ้น ที่ตาใน ให้ฉันเห็น
 สิ่งซึ่งเป็น “พรแห่ง วิเวก”^๑ นี
 แล้วใจฉัน ตันเต็ม ด้วยปรีดี
 ชมมาดี ตาใน ไม่เบื่อเอช.

“สิริวิยาส”

เลียนอย่าง Daffodills ของ W. Wordsworth.

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๑. “พรแห่งวิเวก” หมายถึงความ สะอาด สว่าง สงบ บางชนิกอนเกิดในชั้นอุคกพนิกิถ์
 ซึ่งนำให้รู้สึกความสงบเย็นบ้างไม่มากก็น้อย,

เวลาท่านมี นาทีเดียวดอก!

เวลาท่านมี	นาทีเดียวดอก
You have only	just a minute,
กำหนดมีบอก	หกสิบเซกันคฺ
Only sixty	seconds in it,
สําทับกับท่าน	อย่าหาอุปลาตมัน
Forced upon you	can't refuse it,
อย่ามัวกันนั้น	เลื่อนนี้โน่นไป.
Did'nt seek it	didn't choose it.
เกิดขึ้นกับท่าน	งานซึ่งต้องทำ
It is up to	you to use it.
เป็นต้องหมองคล้า	ถ้าท่านทำไค้
You must suffer	if you lose it.
นุงนึ่งยุ่งยาก	หากท่านทำ "ไขว้"
Give an account	if you abuse it.
เทศน์มันให้	ท่านนาทีเดียว
You have only	just a minute.
หกสิบเซกันคฺ	เร่งขยันอย่าพลาต
Only sixty	seconds in it.
ถึงนิคฺผิตคาค	ไม่น่าแดเหลียว
Just a tiny	little minute,
แต่สุขเอกอุตม์	ห่อนสุกสันเทียว
But ETERNITY	in heres in it.
ค่ายังจริงเจียว	โนมันนั้นเฮย.

Original from "Dhamma-bold" Upasaka
translated by "I.P."
Poetized by "Siriviyasa."

สมัยโน้น – เมื่อยังเหี่ยวหาอดีต

โดย “สิริวิลาส”

สมัยโน้นนานมาแล้ว เมื่อข้าพเจ้าสาละวนเหี่ยวหาแสงหาอดีต ข้าพเจ้าหาได้มาหลาย“ตัว” เป็นลำดับๆ. แต่เมื่อคบกันนานเข้า ก็ได้ทราบว่ามันเป็นพิษ ทำเอาข้าพเจ้าลำบากทุกตัว. ตัวไหนที่ว้าวนสูงชันดี หรือ “ชันแท้จริง” มากเพียงใด มันยิ่ง “ร้าย” อย่างเร็นลับจับยากเพียงนั้น, คือ ทำให้ติดค้างอยู่ โดยรู้สึกว่ามันติด. ข้าพเจ้าหาโอกาสสอบสวนหนักๆ เข้า ก็พบว่า ตัวเองโง่เอง สมน้ำหน้าแล้ว. ทุกๆสิ่งมันไม่เป็นอดีตไปได้เลย! แม้ที่สุดแค่สิ่งที่บัญญัตินามกันว่า พระนิพพาน นั่นก็เป็นอดีตไปได้ไม่ เราได้หลงจับเอาพระนิพพานหรือธรรมประเภทที่เป็นอสังขธรรมเป็นตัวอดีตตัวสุดท้าย, นั่นก็เป็นความโง่ครั้งสุดท้าย. ทั้งความคิดอันนี้เสียก็หายโง่เป็นครั้งสุดท้ายอีกเหมือนกัน. เราอยากจะมีอดีตกันมากเกินไป หลงไปจับอนัตตคามเป็นอดีตคาเอาเอง มันก็เป็นอดีตให้เราจริงเหมือนกัน, แต่แล้วก็เป็นที่เพียงชั่วเวลาที่เราหลงไปตั้งให้มันเข้าอย่างเขลาๆเท่านั้น พอหายหลง มันก็ปรากฏเป็นอนัตตคามธรรมชาติ หรือคามสภาพธรรมคาเดิมของมัน : จึงสมน้ำหน้าแล้ว.

แต่นั้นมา ข้าพเจ้าไม่กล้าพอที่จะให้ตัวเองเป็นอดีต หรือไปเที่ยวอุทริมือดีตที่นั่นที่นี้ ในนั้นในนี้อีกต่อไป. เลยรู้สึกสบายดี. ครั้นนึกอยากจะ “ขยายใจ” ให้เพื่อนๆ กันทราบไว้ป้องกันตัวบ้าง ก็เลยเขียนส่งมายังหนังสือพิมพ์พุทธศาสนา, ถ้าเพื่อนคนใด “โดนอดีตกัด” เอาอีก แล้วจะหาว่าข้าพเจ้าไม่บอกนั้น คงไม่ยุติธรรมแน่. เมื่อข้าพเจ้าถูกอดีต “กัด” เอาจน “เซ็ด” นั้น ข้าพเจ้าได้บันทึกความจำไว้ ตามอำนาจอารมณ์รุนแรงที่รู้สึก “เซ็ด”. ฉะนั้น ถ้าโน้นบันทึกนี้ มีถ้อยคำรุนแรงถึงกับดูเป็นบ้าหลังหรือโสกโศกไปบ้างแล้ว ก็ขอได้โปรดให้อภัย โดยถือเสียว่าเป็นเรื่องนมนานมาแล้ว และนั่นแหละเป็นเหมือนระดับเครื่องวัดความรู้สึก “เซ็ด” ของข้าพเจ้าว่ามีมากหรือน้อยเพียงใด เทอญ.

ต่อไปนี้ เป็นสำเนาบันทึกที่กล่าวนั้น :

สมัยหนึ่ง

เมื่อเราเที่ยวหา “อัครา”

โธ่! น้าหัว	ตัวอัครา	ฉันจะบ้า	เที่ยวหาแก
หาไม่ได้	กลัวจะแย	ต้องทนแสร	หาร่ำไป
เที่ยววิ่งหา	ขรัวใหญ่ ๆ	ฉันบปไหว	แล้วอนถาม
“หลวงพ่อกับ	โปรดทราบความ	ผมทงกาม	หาอัครา
คือตัวตน	ที่เบนสา—	ระมิต้า	นำฟงฟง
ขอได้โปรด	บอกความจริง	อย่าประวิง	ผมเลยครับ.”

สมัยสอง

เมื่อเราได้รับ “อัครา”

ฉันผ่านขรัว	เป็นตบ ๆ!	อัครานับ	เกือบสับตัว
รับเอามา	ล้วยน้ำกลั	ทั้งน้าหัว	: มันจะกัดกัน!
มันตะคอก	กันน้ำขึ้น	ดูเบนควัน	แย่งกันบอก
“อายนั่นเป็น	อัคราหลอก	ตัวขาดอก	อัคราจริง.”
ตัวหนึ่งแย่ง :	“อายหมอนัน ถึง	ข้าผสง	อย่าเชอมัน
ข้าแหละ ตัว	อัครา, มัน—	คงแท้ท่าน	อย่าสงสัย”
ข้างอีกตัว	แย่งข้าให้ :	“มันเหลวไหล	ทั้งสองตัว
อัคราปลอม	นาย! ไสหัว	อัยชาติชั่ว	ไปเสียเถิด
กระผมแหละ	คือกำเนิด	อัครา เกิด	ทั้งเนื้อตัว
คงทองแท้	ไม่เกลือกกลั	ด้วยชาติชั่ว	สักนิดเดียว.”
ตัวทส	แย่งเสียงเขี้ยว	“โดยแน่เที่ยว	มันหลอกนาย.”
ตัวต่อมา	แย่งวุ่นวาย	ล้มละลาย	กันเป็นลำดับ

กระทั่งตัว	สุดท้ายจับ	ตัวอันดับ	ไปทุกตัว
ร้องประกาศ	ว่า “อย่ากลัว	นี้แหละตัว	‘อัครตา’ ละ
ผมจะบอก	กระผมนะ	มีแต่จะ	เที่ยงถาวร
อยู่มาได้	หลายพุทธันดร	ถูกรู้ห่อน	แปรปรวนไป
ไม่ต้องอา—	สยอะไร	ตั้งอยู่ได้	ด้วยตนเอง
ถึงจะมี	นักปราชญ์เก่ง	มาพิศเพ่ง	พิจารณา
ก็จะพบ	แต่ความถา —	วรสืบมา	และต่อไป
เพราะไม่มี	สิ่งใด ๆ	อาจผลักดัน	หรือแต่งปรุง
ทั้งตัวข้า	ก็ไม่ยุ่ง	ไม่มาค้มง	สิ่งใดหมด
สงบอยู่	ไรเจตน์ จด	ก่อนนาคต	หรืออดีต
มีอยู่ได้	ไรขอบจิต	อันเกาะกิด	แม้สักทาง
แสนปลอดโปร่ง	ดังความว่าง	และเย็นอย่าง	ไม่เปรียบได้
ไม่ต้องเกิด	จากสิ่งใด	หรือเมื่อไหร่	ก็มีอยู่
ไม่มีการดับ	ไม่มีการอยู่	แต่คงอยู่	ทุกครุยาม
เมื่อผู้ใด	โง่งงตาม	ประพฤติดตาม	พระองค์สอน
จะเข้าถึง	ผมแน่นอน	สิ้นทุกชั่วร้อน	และสุขเย็นเหลือ.”

สมัยตาม

เมื่อเราหลงคิด “อัครตา”

ฉันลองดู	ก็เกิดเชื่อ	ทั้งตัวเนื้อ	สละให้มัน
สุขใหม่ๆ	ประหลาดครัน	ประดังกัน	เกิดขึ้นมา
ฉันดีใจ	จนเป็นบ้า	บ้าเมื่อหา!	บ้าเมื่อได้!
ในโลกนี้	ไม่มีใคร	สุขมากไป	กว่าเราแล้ว

พวกโง่ๆ	เหมือนหลักแจว	เทศน์แจ้วๆ	ว่าไม่มีอัครา
เป็นพวกหลง	ไม่มีท่า	แล้วยังพา	คนอื่นหลง
กล่าวคำคู่	พระพุทธรองค์	ที่ได้ทรง	สอนให้หา!
ยามนิจัน	เหมือนคนบ้า	เพิ่งได้มา	พบนมเนย
ถ้าแขกขอ	เป็นลูกเขย	เพียงให้เนย	ก็ยอมรับ.
ฉันมีศษย์	เป็นดับๆ	ล้วนแต่จับ	ได้ตัวอัครา
เขายกให้ฉัน	เป็นหัวหน้า	“จอมอัครา”	เป็นจำเริญ.

สมัยที่
เมื่อเราโดย “อัครา” ทั้ง

นานต่อมา	ฉันเปิดโปง	อัคราโกง	ออกได้เอง
ก็ยิ่งนาน	ยิ่งต้องแบ่ง—	ตัว, เขย่ง	แบกอัครา.
เมื่อแรกได้	กำลังบ้า	จึงไม่รู้ว่	แบกอะไรไว้
ครั้นความบ้า	ขาดไป	เอ๊ะ! อะไร	ข้อเราอยู่
รู้สึกหนัก	เหลียวขุ่นดู	เห็นหัวหู	“อ้ายหมอนั่นเอง!”
ตอนแรกๆ	ใจเฟื่องเริง	ว่าตัวเก่ง	พบของแปลก
ใจตื่นเต้น	ตอนแรกๆ	ทั้งต้องแบก	ก็ไม่รู้สึก
ตัวอย่างมี	ที่น่ารัก	คนกินปลาหมึก	แห้งเผาไฟ
เคี้ยวอะห่อย	น้ำลายไหล	ครั้นกินไป	ตั้งค้อนตัว
ความอะห่อย	ค่อยสลับ	พอมดตัว	แหลม! คางเมื่อย!
ปลาอะไร	เหมือนขลุ่ย	แสนจะเหนื่อย	ที่เคยวิ่ง!
เช่นเดียวกัน,	ฉะฉาน	ฉันทะถึง	ไปเป็นครู
พอนึกได้	ใช้ทำครู	มันไม่ทันรู้	ฉันทะถึง
ตัวอัครา	“กลิ้งเหมือนแดง	นอนแอ้งแม้ง	อยู่ข้างกระได.”

ทะโกณศิษย์	มาไวๆ	แล้วบอกให้	เหลียวหลังดู
อัคราท	ขคอออยู่	ดูให้รู้	สับต้อออกเสีย.
ยิ่งกว่าใช้	ให้หยาเมีย	ดูจ้วเจีย	กันไปหมด
แย่งขันว่า	“ไม่เห็นกต —	คอ; อย่าปด	จิอาจารย์
ผมกำลัง	มีสุขสานต์	ยิ่งกว่าผ่าน	เมืองเทวดา.”
ฉันท้อออก	เกือบหมดท่า	แต่นึกได้ว่า	เพราะเราเอง
จะต่ำเขา	ก้นกเกรง	เลยเพ่งเล็ง	หาวิธี
เผ่าพราสอน	แจกแจงซ	เป็นบ่ๆ	ทนทำไป
โกยอัครา	ทั้งหมดได้	จึงโล่งใจ,	เข็ดจนตาย!”

สมัยทำ

เมื่อเราหมด “อัครา”

ฟุ้งเกิด	เพื่อนทั้งหลาย	จงชวนขวย	วิจารณ์ดู
บรมสุข	นั้นมื่ออยู่	ต่อเมื่อหมุ่	อัคราหมด.
อัคราตัว —	สุดท้าย ขด —	ตัว หวัด	แฝงอย่างลับ!
มือเป็นเหน็บ —	อย่างแรง จับ	ไฟกระชับ	ก็ไม่รู้สึ
เช่นเดียวกัน	มันอยู่ลึก	จนเรานึก	ว่าไม่ใช่อัครา
พระนิพพาน	นั้นจะมา	ปรากฏตา	ในภายใน
คือดวงตา	แห่งจิตใจ	ที่แจ่มใส	ไม่หลงม —
ว่านิพพาน	นั่นคือบรม —	อัครา สม	ควรได้เป็น.
ขอเราท่าน	จงมองเห็น	ความโง่เป็น	อันสุดท้าย

คือความอยาก จะคงให้ มี“ตัว”ไว้ สักตัวเสมอ!

เมื่อครั้งแรก	แบก “กระเชอ”	ซึ่งเต็มเอ่อ	ด้วยหินหนัก
คือ “รูปจันทร์	สำคัญรัก	ครนรู้จัก	ก่ทงมัน
แต่หยาบเอา	“เวทนาจันทร์”	ขึ้นแบกคัน	ไว้แทนที่
ต่อมาเห็น	เป็นอายอัปรีย	ทิ้งเสียที่	อายเวทนา
แต่ก็ยึด	ตัว “สัญญา”	ขึ้นแบกรว	ไว้แทนกัน
หรือมายึด	“สังขารจันทร์”	“วิญญานจันทร์”	เป็นลำดับ
เมื่อภายใน	ไหลมาจับ	ภายนอกนับ	ขึ้นเป็นตัวตน
คือทานและศีล	บุญกุศล	กระทั่งมรรคผล	เปลี่ยนกันมา
ในที่สุด	ก็เข้าคว้า	หน้าบานร่า	“แบกนิพพาน”!

โอ! คิดมา	น่าสงสาร	หยิบนิพพาน	ผิดตัวไป
โดยเหตุที่	“ความพอใจ	ในรสใหม่	เมื่อจิตจะวาง—
ธรรมทุกสิ่ง	ในเบื่องลาง	ได้หมดทุกอย่าง”	นั้นก็สุขเหลือ.
ยังไม่พ้นแท้	มีพ้นเพื่อ	จึงติดใจเชื่อ	ว่าแล้ว “อิตตา”.
“นิพพานตัวอย่าง”	ให้ลวงหน้า	เลยหลงคว้า	พาเที่ยววอดคน.
คิดดูเถิด	ใจสับประตน	ไม่อยากพ้น	ไปจากอิตตา
ใครว่าอะไร	มันก็ไม่ว่า	ขอแต่ได้บ้า	ตามอยากจะเรียก
อยากบุญญัตติ	ให้คนสำเหนียก	มันขอให้เรียก	ว่า “ตัวตน”
มันขอมืออยู่	ให้คนคิดค้น	ให้คนได้ค้น	ตัวเอง
พิสูจน์ให้	ได้ทุกเพลง	เขาว่าเก่ง	ยังยึดเต็มที่.

เจ้าแม่เอ๊ย พอกันที อ้ายอัสตาน มัน “อัสลุตา”!
 โขยทั้งทะเล ให้ปลาบ้า กิน สมน้ำหน้า มันก็ไม่กิน!
 ลอยเพ่นพ่าน ตามวาริน มีคนเก็บกิน โลกก็ยังมี “อัสตา”!

จบ.

๒๓ มกราคม ๒๔๘๒

พระพุทธรูปปางกนิษฐา

สิ่งที่ชนะเลิศ

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
สพฺพธมฺมํ ธมฺมมโรชํ ชินาติ
สพฺพปญฺญํ ธมฺมมโรชํ ชินาติ
ตณฺหะขโย สพฺพทุกขํ ชินาติ

ธ. ข.

ธรรมทาน ชนะทาน ทั้งปวงแล้ว
รสธรรมะ ชนะแน่ ชิงรสหลาย
ความรักธรรม ล้ำรัก ที่มากมาย
ตัดทอนหาย ชนะทุกข์ ทุกอย่างเอย.

“สิริวิยาส”

การแพ้การชนะ

ขยํ เวรี ปสวติ
ทุกขํ เสติ ปราชิตो
อุปฺสนฺโต สุขํ เสติ
หิตฺวา ขยปราชยํ

ธ. ข.

ผู้ชนะ ย่อมถูก ผู้เอาชนะ
ผู้พ่ายแพ้ นอนอนาค ฤทัยถอน
ผู้สงบ นอนสุข ไม่ทุกร้อน
เพราะเลิกถอนเสียทั้งแพ้ แลชนะ

“สิริวิยาส”

เรื่องของตน

อตฺตนา ว กตํ ปาปํ
อตฺตนา ลักฺขิตํ สุตํ
อตฺตนา อกตํ ปาปํ
อตฺตนา วิสุทฺตมิตํ

ธ. ข.

ทำชั่ว ด้วยตน มีคตินที่ อดเวง
ต้องเศร้า หมองเอง ใครเล่า แบ่งเบา
เมื่อไม่ ทำชั่ว ด้วยตัว ของเรา
ไม่ต้อง พึ่งเขา ก็พึ่ง ใจเอง.

“สิริวิยาส”

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ภาค ๓

ประเภทโคลง

มีเรื่อง :-

หัวใจพุทธศาสนา
เสียงจากป่าช้า
โลกนิติภานิต
ความนึกชั่วชดะ
“ชุกจอมปลวก”
“เนื้อหน้าบึง”
กาถารรวมบทคำโคลง.

พระพุทธภาษิต

สพฺพปาปสฺส อกรณํ
สจิตฺตปริโยทปนํ

กุสลสุสฺสสมุปทา
เอตํ พุทธศาสนํ

(ธ. ข. ๒๕/๓๘)

การไม่ทำบาปทุก ๆ อย่าง,
การทำจิตของตนให้แผ้ว,

การทำกุศลให้ถึงพร้อม,
๓ อย่างนี้เป็นพุทธศาสนา.

(พุทธทาส แปล)

Abstain from doing evil, ceaselessly
do good, keep the heart clean. This is
the exhortation of the Buddhas.

(ธรรมปาละ แปล)

มวฺลนาปอชํกอปฺรแทํ!
เสริมํกุสฺสลงาม
จิตฺตณํ ฝักทุกฺขณ
พุทฺธศาสนํ ชงฺสงฺชอม

นิกกิตฺตาม
จุงฺพรอม!
ให่ฝองแผ้ว
เยียงนํทุกพระองค์!

(“สิริวิยาธ” ประพันธ์)

เรื่องหน้า

(โคลงคันวิวิธมาลี)^๑

สายัณห์ ^๑ เ็นย่าไกล	ลับแสง
กัสส ^๒ จุงโคณ	สู่เหยา
แสงสุรีย์ ระเรอแดง	ดาษทุ้ง
นกหค โผผกเข้า	เขตรัง
บัดดล ความคำเข้า	จำคาม
มดมาก จันทรก็ยง	อยู่เร้น
สัตว์คำ กล่าคลาตาม	แต่ชอบ
ข้าน้อย น่งสยบเหลน ^๓	ป่าสูง

๑. พยางค์สุดท้ายยบท ยังมีสัมผัสกับพยางค์ที่ห้าของบาทที่สองแห่งบทต่อไป, อ่านเน้นให้สัมผัสรับกัน จึงเป็นโคลงคันวิวิธมาลีเกี่ยวพันกันไป.

๒. อ่าน กัส-สค, = ชาวนา.

๓. เหลน = เล่น; ในที่นี้ต้องการโท.

บ้าน เป็นป่าช้า	เยือกเย็น
โลกว่า มีแต่จุณ	จิตเศร้า
ส่วนหมู่ ภิภษุเห็น	เป็นสุข
ตุข่า จิงพลอยเต้า	ติดมา

ห่างๆ ต่างนั่งน้อม	จิตปลง
ทุกคำ ทุกคนครา	ใครรู้
ข้าน้อย ไปปลงลง	เพราะเด็ก
แม้กระนั้น ก็สู้	ฝึกทำ

บ้านโน้น แล้วบ้าน	เหลือหลาย
เคยเที่ยว ทนตรากตรำ	มากแล้ว
กระทั้ง คาบนิผาย	สู้ป่า นนอ
ต่างนั่ง วางจิตแล้ว	ผ่องพ้ง

บัดเดียว ตุข่าเคลม	ผ้อยไป
ตาหลับ แต่หูยัง	ตื่นแท้
ป่าพูด เสียงแจ่มใส	ค่อยค่อย
หัวเราะ เยาะเย้ยแล้ว	ขอคณ

ใจความ หยามเหยียดผู้	ไหลหลง
ตกโลก ตั้งตกคม	ว้ายบัวน
สำคัญ ว่าท้วง	จึงหยง
ตกบ่อ ตัวเองถ้วน	แต่ตั้ง

ข้าจึง จำจจข้อ	คมจำ
มาเพื่อ สู้กันฟัง	คิดแก้
ล้มบ้าง ที่ไม่สำ-	คัญดอก
เอาแต่ ใจความแท้	ก็พอ :

เสียงที่คุซาไคอิน

“ปึงซา! ลาโลกแล้ว	ลงหลุม
ดินสู่ดิน น้ำก็	สู่น้ำ
ศักดิ์ยศ หมดแรงกุม	แม้ยศ ศักดิ์เอง
เหอ! เฮ่อ!! รักยศ ก้า	กว่าธรรม!

พุ่มฟาย! มลายชีพแล้ว	จบกัน
ตาย ถูกเผา, เป็นจำ	อยู่เหี่ยว
ลาภทรัพย์ นับแต่วัน	เป็นอื่น
เหอ! เฮ่อ!! รักทรัพย์ ก้าว	กว่าธรรม!

หราชู! จูเจ็บแล้ว	จูตาย
ทองอืด น้ำหนองหน้า	เน่าคูลึง
อยู่ไหน? คุโถมฉาย	ไขมิกก ?
เหอ! เฮ่อ!! หลงรูป กุ้ง	เกลียดกรรม!

อ้อแอ้! แห้บแล้ว	มลายพันธ์
เร็ว! ช่วย เอาเหล้าทำ	สอจ้าง
ขมบาล ช่วยแก้บัญ—	ชักลับ
เหอ! เฮ้อ!! ต้มเหล้า อ่าง	อวดธรรม!

เข้าบ่อน! เบินบ่อน! กุ้ง	หน้ทับ ใจตาย
ไปด้ว ฯลฯ ไยมิขำ—	สลัดแล้ว
ถวาทเพ เพื่อเทพกลับ	พเคราะห์ลูก เมืบเล้า
เหอ! เฮ้อ!! เห็น บ่อน แก้ว	กว่าธรรม!

เฮฮา! ลาโลกแล้ว	กริบเสียง
เมืบ, แม่. น้ำตาหน้า	เนตรหน้า
เพลิตเพลิน เพล็ดได้เพียง	แก้วิก แก่ฮอด
เหอ! เฮ้อ!! ว่าขำบ้า	บอกธรรม!

๑. กลับพเคราะห์ลูกเมืบที่อยู่ข้างหลัง ที่ยากจนเคือครอัน ให้กลับว่ารวอยู่เย็นเป็นสุข.

จริงใจ : ท่านบ๊อบอก	ธรรมกัน
เพราะเหตุ ที่ธรรมนำ	โลกแล้
ห่างทุกข์ สบสุขทัน	ใจอยาก
เป็นสุข ซึ่งเที่ยงแท้	จงเห็น!

ธรรม! ธรรม!! ธรรม เท่านั้น	ที่สมาน
โลกนี้ โลกหน้าเข็น	ย้งนำ
ใครคบ เสพ ^๑ ธรรมฐาน	คู่ชีพ
ตนสุข เมื่อถูกขำ	สุขตาม!

โลกนี้ : ธรรมไปให้	ลืมหั้ว
หุบเบิก ตาเบิกขาม	อยากรู้
รัก โกรธ โฉด เกลียด กลัว	ไปเฉียด ใจแล
นั้น เพราะเห็นและสู้	ถูกธรรม

โลกหน้า : ถ้าเชื่อ, ให้	เชื่อเถิด ว่าสุข
ดั่งเหล็ก ดัดแม่นัน	เท่านั้น
จิตเลิศ สู้ทุกเลิศ	โดยเฉพาะ
อิสรโลกดี โลกหน้าสับสน;	อย่า จา!

๑. คบเสพ เป็นสำนวนบาลี หมายความว่า ประพฤติธรรมเป็นอาจิน.

โลกนี้ แล้วโลกโน้น
ก็ทราบว่ **สังสา-**
ใคร่พ่น จึ่งคิดไข
รู้ถูก ทุกข์สท่อน

เที่ยวไป ฯลฯ เที่ยวไป
รวัญญ์ ร้อน
ปรมัตถ์
หลุดหลง :

ความอยาก! เป็นเหตุให้
ไม่อยาก ทุกข์ก็ปลง
ความอยาก นั้นมีสาม
อยากได้ อยากเป็น แม้

เกิดความ ทุกข์นอ
ปลิดแฉ่
ประเภท
อยากสูญ!

อุปาทาน! เป็นเรื่องให้
ก็ยึด นั้นนันทุน
ทุกสิ่ง ไซ้ตน, กราก—
เกิดชอบ เกิดข้ง ชัน

หลงอยาก^๑ :
ทอด รัน
เขยียด
กรวดทราย!

๑. หมายถึงทิวอุปาทาน ยึดมันเพราะทิวฐิ และอวิชอุปาทาน ยึดมันเพราะอวิชชา, แล้วเกิดความหลงไหลติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้น ๆ ที่ตนรัก เป็นต้น.

กายเนา! โพล่ยึดให้
 หลงรัก ชิ่งชู้ชาย
 รูปเสียง เสาะเปรอปรน
 เบาหนัก ก็เข้าสู่

เป็นตน ชื่นมา
 รักชู้
 กายเนา!
 เพ้อมัน!!

อารมณ์, ความคิด, ทั้ง
 มิใช่ ตัวตน อัน
 เป็นเพียง สิ่งเป็นไป
 เขาก็ หลงยึดไว้

ดวงใจ ที่ลิด
 ยึดได้
 ตามเหตุ ที่มี
 ว่าตน!

นามรูป,^๑ เขายึดให้
 ผลลัพธ์ คือทุกข์ทน
 เพราะ กวาระ ที่มัว
 ใจถูกกด เฝียบแปล้

เป็นตัว ชื่นแล้ว
 หนักแท้
 มุ่นหมก
 สุดปลง.

มีหน้า ลูกเมีย ทั้ง
 ของท่วง พวงตน, พะวง
 เพิ่มท่วง “พวงตน” มอง
 ตนยึด ทั้งพวง, ตำน

เงินทอง ฯลฯ
 ทุกด้าน
 ใหญ่, ยึด
 ต่อมา

๑. นามรูป คือใจกับกาย ของปวงสัตว์.

อุปาทาน การยึดไว้
เกิดจาก อวิชชา
คือความ 'ไม่รู้', หรือ
มันจึง วางมิได้,

เหลื่อมมือ
ครอบให้
รู้ผิด
อู่สำหัดัน.

อวิชชา เป็นเปลือกหุ้ม
“ของเที่ยง” มันปิดกัน
“ของลวง” กลับขยาดาย
โอ้ โลก! ยิ่งเพียบแปล้

ที่ปลาด
มิดแท้
ดินหมด
สุขไหน?

มัจฉา ทิฏฐิ นั้น
ตกคำ ตกเข้าไป
ยังตก ยิ่งไม่นึก
ตกบ่อทิฏฐิ ผู้-

บ่อลึก
ไปรู้
ว่าตก
ตก, เพลิน!

กามคุณ คือห่วงนำ
เวียนว้าย ไต่หยอกเอน
ต่างตัว ต่างคำพูด
เรื่องบก^๑ บ่เคยรู้

ปลา : มนุษย์
อืมซู้
โง่ว้าย
ว่ามี!

๑. บก คือขณะที่ถ่วงจิตเป็นอิสระจากกามทุกอย่างและทุกทาง.

สัมผัส กำหนดัน
 อารมณ์^๑ พบอินทรีย์
 ทำงาน เทียงตรงหลัก
 แต่โลก หลงว่า “แก้ว”

เช่นนี้ แล้วจักให้
 ทุกข์หนัก เผาจนลาม
 โลกเอ๋ย โลกหลุกเป่ลือก
 ไยมิฟัง ยอดแก้ว^๒

“เครื่องจักร” ในกาย :
 เข้าแล้ว
 ต่างหาก
 ก้ากาม.

เย็นเชือก ไลน์ฤ
 ผากแล้ว
 หนาห่อ
 สกคัมน์?

ตะคังทัน!

....

แทน ตูข้าก็
 ตัวสั้น ห้วนไหวงัน
 แต่อุตส่าห์ สกค ออก
 รวมอรรถ อันลึกแล้

คันตก ใจแล
 งกแท้
 ใจนิก
 เล่ามา

-
๑. อารมณ์ คือสิ่งที่เราจะเห็น จะฟัง-คม-สัมผัส-สัมผัส-และรู้สึก, อินทรีย์ คือ ทา
 หู จมูก ตา ใจ, เรียกอีกอย่างหนึ่งเป็นคู่กันว่า อายตนะภายนอกภายใน.
 ๒. ยอดแก้ว ได้แก่แก้วสามดวง : พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์, ซึ่งเรียกอีก
 อย่างหนึ่งว่า แก้วสามดวง หรือเพชรสามเม็ด.

ดูข้า หวังว่าผู้
จักอาจ แก้อรรธนา —
จึงเขียน ส่งมายัง
ใครจัก อาจช่วยชู้;

สดับฟัง (บางผู้)
ธอรธนา
“พุทธศาสนา”^๑ แด
ช่วยเทอญ!

“สิริวิยาส”

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐

๑. “พุทธศาสนา” คือหนังสือพิมพ์พุทธศาสนา ของคณะธรรมทาน ไชยา.

โลกนิติภาษิตบางบท

ตุลฺลํ สลฺลหุํ โลเก
ตโต วุฑฺฒานโมวาโ

ตโต จปฺลชาติโก
ปฺมาโ พุทฺธสาสเน.

สำลี เบาล้วนแท้
คนหลอก กลับเบาโรค
เด็กดื้อ ยิ่งเบา, ทูต!
ผู้ประมาท ในธรรม, ชั้น—

โลกสมมุติ
กว่านั้น
เบากว่า อิกนา
สุดสิ้นเบาเกิน.

ปาสาณฉตฺตํ ครุํ
ตโต วุฑฺฒานโมวาโ

ตโต เทวานาจิภฺขณํ
ตโต พุทฺธสฺส วาจนํ

ฉัตรหิน ว่าหนักแล้ว
กำแพง ทานสำแดง
โอวาท พุทธาแรง
ส่วนพระพุทธพจน์ ก็

ยังระวาง
หนักล้ำ
หนักกว่า
เกียรติน้ำหนักเกิน.

อสขุณายมลา มนุตา
มล วัฒนเสส โกสขช

อนุฐานมลา ชรา
ปมาโท รกขโต มล

สาธยาย ชงฺหยุคแล้ว
คนบ่หมั่น เรือนกม
คราญคร้าน กรำมลวิ
มลประมาณ จักรอรว

มนต์ทวิ — มลนา
มล กลว
วรรณหมั่น
แห่งผู้รักตน.

อิตฺถินฺนจ ธนํ รูป
ภิกฺขุณฺนจ ธนํ สล

ปฺริสํ วิชฺชา ธนํ
ราชุนฺนจ ธนํ พล

จามรูป เป็นทรัพย์ต้น —
ชาณฺเวท เป็นทรัพย์สูงค
สลวตฺร เป็นทรัพย์จริง
หมูปล เป็นทรัพย์ไท

ทุนหญิง
บุรุษได้
ของภิก — มุนา
ท่านท้าวจอมชน.

ความนึกชั่วขณะ

ต้นयो !

ลอย ลอย! ผล้อยจากต้น
กระทั้ง ยอดขอ, ข้า
มีเกียรติ ดังมีต้น^๑
ให้เกิด ให้โลกแล้ว

ขอ, บัน บันอีก ฯลฯ
ปักเป้า!^๑
จึงชอบ :
ล่อน!

เหตุนี้ ท่านพรา^๒
ว่าอย่า หลงไหล วน
สรรเสริญ เปรียบเหล่าหวาน
ชิมแต่ รุสสวัน

ฉานฉาน
ว่าขบ^๓
แมเล็ก
ถูกพอ!

“สิริยาต”

ผู้ขบถ!

สะดุ้ง ทุกครั้งกราบ
ขบถต่อ “อนันตฐานิก”
ทุกครั้ง กราบเวลา
ก็ขอขบ ถอพระผู้

ปฏิมา :
นี้รู้!
จะหลับก็ดี
“อนันตกาลิก”!

“สิริยาต”

๑. ปักเป้า = คนเมายอ, ๒. มีเกียรติไว้เป็นโอกาสทำประโยชน์ อย่าเมาเกียรติ

ชุดจอมปลวก

ปฤศนาโคลงทนาย

เป็นปัญหาเกี่ยวกับมรรคมลนิพพานโดยตรง, มีอยู่ใน พระไตรปิฎก ส.๑๒ น.๒๘๒

คัดเอามาแก้ตัวปัญหาและแปลเป็นโคลงโดย “สิริวิยาส”

มี จอมปลวก หนึ่งนั้น	อัครรรย	(๑. จอมปลวก)
ขามคำ บังหวนควัน	อัครไ	(๒. กลางคินมิต)
กลางวัน ลูกโพลง ครัน	รุ่งโรจน์ แรงแล	(๓. กลางวันโพลง)
พราหมณ์ บอกศิษย์ตนให้	ชุดกันอย่าเขลา.	(๔. พราหมณ์)
		(๕. ศิษย์)
		(๖. เหล็กมีคม)
เอา เหล็กคม ชุดกัน	หาไป	(๗. การชุดหา)
บ่เงิน นานเท่าใด	พบไม้	(๘. ไม้ล้มสลัก)
เป็น ลูกสลัก. ไย	มาอยู่ นนอ	
ศิษย์บอกอาจารย์ให้	ทราบด้วยจิตฉน.	

พลาอาจารย์ กล่าวถ้อย	สาธก
ว่าพบอะไร ช่งยก	ชนไว้
แล้วชุดต่อไป ตก	ถึงที่ สุดแล
ได้ก้อย่าง บอกให้	เพื่อนรู้ตัก.

ศิษย์ทำตามท่าน ด้วย	เคารพ	
ขุดต่อ ไปก็พบ	อึ้งน้อย	(๙. ทัวอิง)
ยกแล้ว ขุดประสบ	ต่อรัก—ยาแล	
มี แพร่ง สองแพร่ง ข้อย	อกอินตันเหลือ.	(๑๐. ถนนสองแพร่ง)
ยกแล้ว ขุดต่อ, ได้	ผ้ากรอง แบริ่งแล	(๑๑. ผ้ากรองแบริ่ง)
ขุดต่อ พบเต้ามอง	น้ำสะดุ้ง	(๑๒. เต้า)
ต่อมา พบเขียง รอง—	เนอสับ	(๑๓. เขียงรองสับ)
ยกออก ขุดต่อกิ่ง	พบชั้นเนื้อ กอง	(๑๔. ชั้นเนื้อ)
ยกชั้นเนื้อแล้วขุด	ต่อไป	
พบพญานาคใหญ่ ไย	อยู่นั้น	(๑๕. พญานาค)
ทั้งเสียมจอบ วังไว	บ่หยุด	
บอกท่านอาจารย์ ช	ลุดให้มาเห็น	
จึงท่านอาจารย์ ห้าม :	“สุเมธเอ๋ย”	
สุปล่อย พญานาคเฉย	อยู่นั้น	
อย่าไปกระทบ กระทั่งเลย	จนอบ น้อมแล	
นอนน้อม อย่าดิ้น	นะเจ้าเราสอน.”	

....

....

....

ขอเชิญ ท่านชมข้อ	ปฤศนา
เรียงอย่าง ทางท่านขวา	ระบุไว้
สืบหาอย่าง วางหลั่นมา	จนสุด
ได้แก่อะไร, ได้	โปรดชี้บรรดแถลง.

คำไขความเรื่องขุดจอมปลวก

(คำตอบโดยเฉพาะมีอยู่ ในบาลี คำไขความเป็นของ "สิริวิยาธ")

๑

จอมปลวก นั้นได้แก่

เป็นประมวล แห่งธรรม, มาย—
สุข, ทุกข์, เหตุ, ผล, ภาย—
น้ำขุด คือน้ำคัน

ร่างกาย

มากล้น

ในเพียบ พร้อมแล
คิดให้ถนัดเห็น.

๒

ขามคำ ควันอัคคภูมิ

คือ วิตก วิจารณ จัก
“พรงัน จักบริบัต
กายผาก กังวลแปล

กลัดขັค

หนักแท้ :

ประกอบกิจ อะไรพ่อ?”
ปลิดได้ฤๅไหว.

๓

กลางวัน โพลงลุกขึ้น

คือ ต่างคน ต่างไป
กอบปรกจิ ต่างๆ ใน
บ่หยุด บ่หย่อนเด่น

เป็นไฟ

ขะมักเขม้น

หน้าที่

ตกได้ตกเอา.

๔

พราหมณ์, เปรียบด้วยพระผู้	พุทธองค์
สอนสั่ง สาวก จง	เขี่ยกัน
หาธรรม เครื่องปลดปล่อย	จากทุกข์
กว่าจิต จักผ่อง พ้น	พบแผ้วพูนสานต์

๕

สุเมธ สิชย์ ไค้แก่	สาวก
ผู้ซึ่ง พากเพียร ยก	จิตพ้น—
จากโสมสสาร ตก	ลึกอยู่
มีหน้า ^๑ ที่ คึกคัก	เรียกผู้เสขสงฆ์, ^๒

๖

เหล็กคม ควรเทียบด้วย	ปัญญา
เจาะสีกัด แทะทิวผา	ผ่านได้
เป็นทั้งเครื่องมือ, อา—	วูรก็ ไค้ได้
รู้เก็บ รู้ใช้ให้—	เหมาะแล้วลูประสงค

๗

การขุด นั้นไค้แก่	วิริยา— รั้งเอย
หมั่นสดับ หมั่นศึกษา	หมั่นเพน
หมั่นประพฤติ หมั่นพิจารณา	ถ้วนทน ละเอียดยะเยว
ไม่หวั่น ไม่ตื่นเต้น	แต่ต้องมัจฉิม.

๑. ต้องการเอกก็เขียน น้า.

๒. เสขะ คือผู้ที่ยังต้องศึกษาเพื่อให้สุรหัตถ์.

๘

ล้มสลัก นั้นเทียบด้วย
สลักจิต ตัดตรึงตรา
อยู่ใน เหล่าโลกียา—
บรรพต ตรึงโลก แม่

อวิชา
แน่นแท้
รมณ์จับ ขาบเอย
นุกน้อๆไหว.

๙

ตัวอึ่ง ถูกเกาะเข้า
ยั้งยั่ว ยั้งพองตัว
ยอมตาย ไปยอมกลัว
เปรียบทั้งความโกรธ, รู้—

ขุนมัว
เบ่งสู้
คาหลบ สู้แล
สีกแล้วสลดแรง.

๑๐

ทางสองแพร่ง ไต่แก้
ยึดโลกหรือธรรม ยัง—
บวชหรือ อยู่เรือน? พะวัง
รับ, บัด, หรือ หนี สู้?

ความล้ง เลแล
ไปรู้
พะว่าวุ่น ใจเอย
อิเหลื่อล้วนเลยเหลว.

๑๑

ผ้ากรองแบ่ง เปรียบด้วย
คือเครื่อง กั้นจิต จร
รัก, โกรธ, ง่วงงุน, รอน
ฟุ้งซ่าน, สงสัย, อู้

นิวรรณ์
จาก “รู้”
ราญจิต
อบกลว้มัวเสมอ.

๑๒

เต้า คือ ความยึดมั่น^๑
คือ รูป เวทนา สัญญา
สังขาร วิญญาณ อัน
เต็มหนัก ท่วมเต็มคล้าย

เบญจขันธ์
สืบไว้
สัจจยัค
เต้าแท้แลชั้น

๑๓

เขียงรองสับเนื้อ เปรียบ
รัก โศก เกลียศ กลัว หมุน
จิตสัจจ จักเป็นจุน
เหตุเหี่ยว ยวนยั่วเข้า

กามคุณ ห้าแล
มัวเกล้า
ยับแหลก แล้วพิ
หุยกยังยอมโนน.

๑๔

ขัน^๕ เนื้อ^๕ นั้นได้แก่
เรียกนันทิราศ นำ
รูป เสียง กลิ่น รส สัม—
หลงคิด กระทั่งเข้า

ความกำ หนัดนอ
สัจจเกล้า—
ผัสสีก เหลือแล
เชตเมอมฤตยู.

๑๕

พญานาค คือท่านผู้
เพราะเหตุ ท่านหมกอา—
จึงเป็น ยอดสัจจวันา—
ประหนึ่ง เพชรน้ำแก้ว

ชีณา สพล
สวะแล้ว
นาเหล่า
กระทบไท้ไฉนควร.

๑. เมื่อต้องการโท เขียนหมั้น.

ตุ๊กตา ขยายอรรถข้อ
๑๕ อย่าง ทางด้านขวา
เพื่อผู้ เปรื่องปริษา
หากนึก. จึ่งนึกคล้าย

ปฤศนา
ระบุไว้
ฟังเล่น หลากแล
เต็กเพื่อละเมอฝัน.

“สิริยาต”

๓ มี.ก. ๘๑

เนื้อหาบึง

ปฤศนาโคลงทนาย

เป็นปัญหาเกี่ยวกับความหลงและความฉลาดของหมู่สัตว์, ในพระไตรปิฎก ล. ๑๒ น. ๒๓๘
ตัดเอามาแต่ปัญหา และแปลเป็นโคลงโดย "สิริวิลาส"

มี บึงใหญ่ หนึ่งนั้น	อัศจรรย์	๑. บึงใหญ่?
เป็นที่ เนอพากัน	ดมน้ำ	๒. ผู้งเนื้อที่ค้ำน้ำ?
มี บุรุษ หนึ่ง อาธรรม	คิดฆ่า เนอแล	๓. บุรุษผู้คิดฆ่า?
โดย ปิดทางปลอด, ข้ำ	สกัดให้เนอเห.	๔. ปิดทางปลอด?
เขา เปิดทางร้าย ให้	เนอหวน ลงแล	๕. เปิดทางร้าย?
เนอหนุ่ม จัดไว้ชวน	แม่เนอ	๖. เนอล่อตัวผู้?
นางเนอ จัดไว้ชวน	เนอหนุ่ม	๗. เนอล่อตัวเมีย?
เขามา ห่อนกุลเกอ	เกอบสนฝูงสมัน.	๘. เนอวอควาย?
เกิดมี บุรุษผู้	หวังดี	๙. บุรุษผู้เมตตา?
หวังสวัสดิ์ ปิดทางกล	จิตเกอ	๑๐. ปิดทางร้าย?
เปิดทาง ปลอด ไพร	แก้สัตว์	๑๑. เปิดทางปลอด?
เนอซ่ง หลอก ล่อเนอ	ขจัดสันหอนเห็น	๑๒. กำจัดเนอล่อหมก?

บัดล ฝูงเนอปลอด
เพ็ญสวัสดิ์ พอกพูนการ
กระทั่ง ลูกเหลนหลาน
กิดเกิด! ปฤศนาเกอ

กัษพาน
สืบเชื้อ
มิสุข.
แก่งข้างคตธรรม.

๑๓. ฝูงเนอเป็นสุข?

ขอเชิญ ท่านขบข้อ
เรียงอย่าง ทางค้ำขวา
สืบตามอย่าง วางหลั่นมา
ได้แก่อะไร? ได้-

ปฤศนา
ระบุไว้ สืบตามอย่างเหล่านี้
จนสุด ได้แก่อะไรเอ๋ย?
โปรดชี้หรือรุดแถลง.

คำไขความเรื่อง “เนื้อหน้าบึง”

(คำตอบโดยเฉพาะ มีอยู่ในบาลี, คำไขความเป็นของ “สิริวิยาส”)

๑

บึงใหญ่ นั้นได้แก่

ที่ซึ่ง ทุกสัตว์หมุน

คุตติม หมดจมน

คุจตั้ง ฝูงปลาต้อง

กามคุณ ห้าเด

จิตจ้อง

แรงมาก

ติดน้ำธรรมดา.

๒

เนื้อฝูง] ลงคัมภีร์

ความใคร่ ในกามรุต

ถัดหา ระหายสุด

เวียนวัง ลงสู่ทำ^๑

คือมนุษย์

รูกหน้า

ถอนไถ่

คัมภีร์ คัมภีร์.

๓

บุรุษผู้มั่งร่ำ

คือสภาพ แห่งความพาล

คุณธรรม ที่สุทรศาสตร์

รังแต่ จะคอยวัง

เรียกมาร

พวกล้าง—

สวางจิต

เจื่อนให้หาอบาย.

๑. ถ้าต้องการโท เขียนถ้า.

๔

เปิดทางปลอด	เปรียบด้วย	กลบทาง	ชอบแล
เห็นชอบ,	ตรีชอบ,	วลา	วาง
จิตแผ้ว ^๑			
อันเรียกว่า	อัสฎาง—	คิกมรรค	
ทางตั้ง	สู่เมืองแก้ว	เกียรติกิจ้อง	อ ม ต เมือง.

๕

เปิดทางร้าย	เปรียบด้วย	เผยทาง	ผิดแล
เห็นผิด,	ตรีผิด,	วลา	วาง
จิตเศร้า			
เรียกว่า	อนัษฎาง—	คิกมรรค	
ทางตั้ง	สู่คอกเจ้า	มิตคือคืออบาย.	

๖

เนื้อหนุ่ม	มีไว้ล่อ	เนื้อนาง
ได้แก่	ความรัก	ปาง
บอกไป ^๒		
อำนาจ	ความเพลิน	วาง
จิตผิด	เสมอแล	
ยิ่งรัก	ก็ยิ่งไซ้	แต่ยิ่งเพลินเหลือ.

๗

นางเนื้อ	ล่อหนุ่มเนื้อ	คิดนาง
ได้แก่	อวิชชา	วาง
ท่อนไม้		
ท่งท่อน	ที่ตา	ปาง
ปองเพ่ง ^๓		
ห่อนนึก	ว่าสิ่งร้าย	ห่อนรู้เขยหรือ?

๑. จิตแผ้ว : สัมมาสมาธิ.

๒. ความรักอย่างบอกไป ไม่เต็มหลุมตาอาปาก.

๓. เมื่อเพ่งแต่จะไค้ ย่อมไม่มองเห็นภัย แม้ที่เป็นอันตรายต่อชีวิต.

๘

เนื่ออควาย	เปรียบด้วย	โลกงง จุนแฉ
หลงรัก หลงไหล หลง—		ละโมภม้วย
เวียนว่าย ในวัฏสง—		สารจักร
แห่งเกิด แห่งตายด้วย		จิตได้ไหลหลง.

๙

เกิดมี บุรุษรู้	หวังดี
คือพระ ศากยมนี	พุทธเจ้า
ทอดองค์ ไถ่ถอนชี—	วิศัตว์
ก่อนแต่ จะเสด็จเข้า	เขตข้างวิสังขาร.

๑๐

ปิดทางร้าย	เปรียบด้วย	ซัด
คือมิจนจาริต ภิภู—		รู้อย่าง
ให้หมู่ สัตว์พินิจ		เห็นโทษ เองแฉ
รู้จักตัว รู้ย้าย		ออกข้างทางเกษม.

๑๑

เปิดทางสวัสดิ์	เปรียบได้	แก่ทาง ถูกแฉ
สุจริต ภิภูวิวง		ชอบไว้
ไม่ถึง ไม่หย่อน ปาง		ครองชีพ
ยังสุข ยังรู้ย้าย		ย่างเข้าเขตญาณ.

๑๒

กัจจ ^๕ เนื้อ ^๕ ล่อ ^๕ สัน	ทรงหมาย
บุบผชาติ ^๑ แห่งมารสลาย	แหลกแล้ง
“กะลาครอบ” ^๒ แห่งโลกกระจาย	จางออก
จักขุ สัตว์แจ่มแจ้ง	เลือกได้ฝ่ายสูง.

๑๓

ฝูง ^๕ เนื้อ เป็นสุขสัน	ภักขัย
หมดโลก หมดหลงไหล	หมดร้อน
สามารถ อยู่เหนือวิสัย	อามิษ ^๓ โลกแล
สละหลุด หยุตถูกถอน	คือเข้ากรงตาย

คุชั ขยายอรรธข้อ	ปฤศนา
๑๓ อย่าง ทางค้ำเขว	ระบุมั่ว
เพื่อผู้ เปื้องปรีชา	นั่งเล่น หลากแล
ทวนึก จูงนิกคล้าย	เติกเพื่อละเมอฝัน.
	“สิริवास”
	๑๖ กรกฎาคม ๘๒

๑. ในหลักธรรม เรียกคอกไม้แห่งมาร ย่อมหมายถึง รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัสประเภทที่ชวนใจ. แหลกแล้ง หมายถึงถูกเหยียบย่ำหมด และหยุตตกลงในดวงใจอีกต่อไป.

๒. กะลาครอบ - อวิชชา, สัตว์ถูกรอบไว้ ไต่กะลา จึงบอกอยู่เอง.

๓. อามิษ - เหยื่อ.

คาถาธรรมบทคำโคลง

ประพันธ์โดย “สิริवास”

๑

มโนปุปพุงคมา ชมมา
มนสา เจ ปทุมฐเณ
ตโต นี ทุกขมเนวติ

มโนเสฏฐา มโนมยา
ภาสติ วา กโรติ วา
จกัถว วหโต ปทํ ฯ

สิ่งทั้งปวงมีใจเป็นผู้นำให้ทำ มีใจเป็นหัวหน้าบังคับ มีใจเป็นผู้สร้างขึ้น ถ้าคนเรามีใจชั่ว
จะพูดก็ตาม จะทำก็ตาม เพราะฉะนั้นเป็นเหตุ ความทุกข์จึงเกิดขึ้นตามเขาเหมือนล้อตามเท้าว่า
ที่ลากเกี่ยวกันไป.

สรรพสิ่ง มีจิตแล้
จิตประเสริฐ จิตกระทำ
ผู้ใด หากจิตระยำ
ดุจล้อ เบี่ยนโกไว้

จูงนำ
เกิดได้
แล้วกล่าว ทำฤ
แต่นั้นทุกข์ตาม.

๒

มโนปฺพุพฺพคฺมา ธมฺมา
มนสา เจ ปสนฺเนน
คโต นํ สุขมเนวติ

มโนเสฏฺฐา มโนมยา
ภาสติ วา กโรติ วา
ฉายาว อนุปายินี ฯ

สิ่งทั้งปวงมีใจเป็นผู้ทำให้ทำ มีใจเป็นหัวหน้าบังคับ มีใจเป็นผู้สร้างขึ้น. ถ้าคนเรามีใจดี
จะพูดก็ตามจะทำก็ตาม เพราะฉะนั้นเป็นเหตุ ความสุขจักติดตามเขาเสมือนเงาตามตน.

สรรพสิ่ง มีจิตแล้ว
จิตประเสริฐ จิตกระทำ
ผู้ใด หากจิตอำ—
ดุจเงา ติดตนใกล้ชิด

จูงนำ
เกิดได้
ไท่กล้า้ว ทำฤา
แต่นั้นสุขตาม.

๓

อกุโกจฺฉิ มํ อวชิ มํ
เย จ ตํ อุปนยฺหนติ

อชินิ มํ อหาสิ เม
เวรํ เตสํ น สมมุติ ฯ

“มันได้ค่าเรา มันได้ทีเรา มันได้ชนะเรา มันได้ลักของๆเราไป”—พวกใดเข้าไปผูกเจ็บไว้
ในใจดังนี้ ความจงล้างจงผลาญของพวกนั้น ไม่อาจสงบลงได้เลย.

“มันดี มันดำ ทั้ง
มันลอบ นำทรัพย์โดย
พวกใด ครุ่นเคียดทว่า
เวรแห่ง พวกนั้นสิ้น

มันมี ชัยแล
ปลดออกปล้น—
จิตผูก ฉะนั้นขอ
สงบใจน.

๔

อกุโกจิ มี่ อวรี มี่

อจินี มี่ อหาลี เม

เย จ ตี่ นุปนยหนติ

เวรี เตสุปสมมติ ฯ

“มันได้ค่าเรา มันได้ค้เรา มันได้ชนะเรา มันได้ลักของๆเราไป” - พวกใดไม่เข้าไปผูกเจ็บ
ไว้ในใจดังนี้ ความจ้องล้างจ้องผลาญของพวกนั้นย่อมสงบได้.

“มันตี มันต่ำทั้ง

มันมี ชัยแล

มันลอบ นำทรัพย์โดย

ปลดอกปลิ้น”-

พวกใด ไปผูกกลี

โทษจิต ฉะนั้น

เวรแห่ง พวกนั้นสิ้น

สงบลง.

๕

น หิ เวเรน เวรานิ

สมมนต์ธ กุทาจน

อเวเรน จ สมมนติ

เอส ธมโม สมนตโน ฯ

ในโลกนี้ ตั้งแต่ไหนแต่ไรมา เวรทั้งหลายย่อมไม่ระงับได้ด้วยเวรเลย, แต่มันย่อมระงับ
ไปได้ด้วยความไม่จองเวร, กติธรรมนี้เป็นของเก่าไม่รู้จักตาย.

เวรใด ในโลกนี้

นานา เวรนา

ห่อนสงบ เพราะผูกเวร

ชั๓ ชั๓
ขัดเข็๓

หากสงบ ก็เพราะสา-

มารอดสละ เวรนอ

ธรรมนี้ มีสับเชอ

แต่บรรพ.

๖

ปเร จ น วิชานนฺติ
เย จ ตตฺถ วิชานนฺติ

มยเมตฺถ ยมาม เส
ตโต สมมฺมฺนฺติ เมธกาฯ

พวกโน้นไม่หยิ่งรู้ดีกว่า “พวกเราจะพากันฉิบหายก็เพราะเรื่องทะเลาะกันนี่เอง.”
ส่วนพวกใดหยิ่งรู้ความข้อนี้ การวิวาทย่อมระงับไป เพราะอาศัยชนพวกนั้น.

พวกอัน ดันดาตแท	เปล่านา
ห่อนทราบ ว่าจักวาย	เพราะอัน
พวกใด หากปรีชา	รู้สีก
ข้อพิพาท ทั้งพวกนี้	หลบไป.

๗

สุกานฺตสฺส วิหฺรณฺติ
โกชนมฺหิ อมตฺตณฺณํ
ติ เว ปสฺสตี มาโร

อินฺทริเยสฺส อสํวตฺติ
กุสํติ หินฺวิริยํ
วาโต รุกฺขํว พุพฺพลํฯ

ผู้ซึ่งคิดใจคู่กับความหลงใหลว่างามอยู่เสมอ ไม่สำรวจอินทรีย์เสียเลย ไม่รู้
ประมาณในการบริโภคเกียจคร้าน ไร้วิริยภาพ. - มารย่อมย้ายเข้าแหลกลาญ เหมือนลมพายุ
ย้ายต้นไม้อ่อนแอหักยับเยิน ฉะนั้น

มารมุง ย้ายผู้	หลงงาม
ปล่อยจิต, เสพตะกลาม	ไปยั้ง
แสนเกียจ, เกียจคการตาม	กอปกิจ
มารจูด เจก ลมร้ง	รุกข์ล้มล้มโครม.

๘

อสุภานุปัสสี วิหรนคัม
โกชนมเหสี จ มตฺตลณฺณ
คัม เวน หนปฺสหตี มาโร

อินฺทริเยสุ สุตฺต
สทฺธิ อารทฺธวิริย
วาโต เสถว ปพฺพตฺตํ

ผู้ซึ่งไม่ติดใจด้วยความหลงใหลว่างาม มีความสำรวมเป็นอย่างดีในอินทรีย์ทั้งหลาย รู้ประมาณในการบริโภค มีสติหา ปรากรเพียร, -มารย่อมย่ำยีเขาไม่ได้ กุศลไม่อาจย่ำยีภูเขาคิดาแห่งทิบ ฉะนั้น.

มารห่อน ยี้ยำผู้
กุมจิต, เสพด้วยความ
เชื่อง, ปลุกเพียรตาม
มารหลัก เช่นผาต้ง

ถ่มงาม
หยั่งรัง
กอปรกิจ
ทิบแท้ลมระอา.

๙

อนิกฺกสาโว กาสาว
อเปโต ทมสจฺเจน

โย วตฺถิ ปริทฺhesสติ
น โส กาสาวมรฺตติ

เขาอยากจะนุ่งห่มผ้ากาสาวพัสดุ แต่เขายังมีกิเลสเครื่องย้อมจิตแน่นคั่งน้ำฝาค
ปราศจากการบังคับตัวเองและตจจะ, เขาคู่นั้นยังไม่มีค่าควรแก่การนุ่งผ้ากาสาวพัสดุ.

กิเลส เปรียบคั่งน้ำ ฝาดยา
จับจิต ผู้ใดยัง ห่อนรู้
ทมจิต ปราศ, ทังวา— จาสัตย์
จักทรง กสาวพัสดุ ฮือ ไปเคว.

๑๐

โย จ วนตทสาวสุส
อุเปโต ทมสจฺเจน

สึเลสุ สุสมาหิโต
ส เว กาสาวมรหติฯ

ผู้ใดกล่าวออกกิลสเครื่องย้อมจิตทงน้ำฝาดออกเสียได้ ทั้งมันอยู่ด้วยก็ในสืลทั้งหลาย
ประกอบด้วยการบังคับตนเองและสัจจะ ผู้นั้นแหละควรแก่การนุ่งผ้ากาสาวพัสตร์.

กิลส เปรียบดั่งน้ำ	ฝาดยา
ส้ารอก เกลื่อนกลายกิน	ออกแล้ว
สัณมัน มีสัจยา	ทมจิต
จักสอด กสาวพัสตร์แล้ว	ย่อมควร.

๑๑

อสาเร สารมตโน	สาเร จาสารทสุสินโน
เต สาริ นาริณฺณนุติ	มิชฺฌาสงฺกปโปจจราฯ

พวกใดไปเห็นสิ่งไม่มีสารว่ามีสาระ และกลับเห็นสิ่งมีสาระว่าไม่มีสาระ, ชน
พวกนั้นจะไม่ประสพสิ่งอันมีสาระ มีแต่ความโง่เขลาผิดเสมอไปโดยทำเดี๋ยว.

ไร้สาระ เห็นว่าแก้ว	แก่นสาร
มีแก่นสาระ กลับ	ว่าบ้า
พวกนี้ ห่อนพบพาน	สาระสิ่ง หน้อยเลย
มีแต่ จักไขว่คว้า	คว้าเหลว.

๑๒

สารณฺจ สารโศ ฌตฺวา
เต สาริ อธิชญนฺติ

อสารณฺจ อสารโศ
สมมาสงกปฺปโคจรา ฯ

พวกใดรู้จักสิ่งที่มีสาระ โดยความเป็นสิ่งมีสาระ รู้จักสิ่งไม่มีสาระ โดยความเป็น
สิ่งไม่มีสาระ พวกนั้นย่อมได้ประสบสิ่งอันเป็นสาระ มีความไฝ่ฝันถูกตรงเสมอไปโดยส่วนเดียว.

รู้สาระ รู้ว่าไร
มีแก่นสาระ รู้
พวกนี้ ต้องพบพาน
ฝันไฝ่ ไปเคล่อนแคล้ว

แก่นสาร
ว่าแก้ว
สาระสิ่ง แน่เทียว
กลาตผล.

๑๓

ยถา อการิ พุชฺฌนํ
เอวํ อภาวิตํ จิตฺตํ

วุฏฺฐิ สมตฺวิชฺฌนํ
ราโค สมตฺวิชฺฌนํ ฯ

เปรียบเหมือนเรือนที่มุงไม้ดี ฝาย่อมร้าวรคฉันทิ จิตที่เจ้าของไม่ได้อบรมให้ดี
รากะก็ย่อมร้าวรคเหมือนกัน ฉะนั้น.

หลังคา มุงชั้วแล้ว
ฝาย่อมร้าว รคพรุ
เสมือนจิต อันหยาบคาย
รากะ จักร้ารณ

ฉิบหาย
ฝุชุน
การบ่ม
ร่วสุม.

๑๔

ยดา อคาริ์ สุธณัน
เอวี่ สุภาวิติ จิตติ

วุฒิ น สมติวิษณติ
ราโค น สมติวิษณติ ฯ

เปรียบเหมือนเรือนที่มุงอย่างก็ ฝนย่อมร่วรดไม่ได้ฉันท, จิตที่เจ้าของอบรมเป็นอย่างก็แล้ว
ราคะย่อมร่วรดไม่ได้เหมือนกัน ฉะนั้น.

หลังคา มุงสนิทแล้ว
ฝนมีอาจ รดเอา
เหมือนจิต ที่แยกกาย
ราคะ ฤร่า^ขรณ

สบาย
และชน^ข
การบ่ม
ร่ว^ขสุม.

๑๕

อิธ โสจติ เปจ โสจติ
โส โสจติ โส วิหณญติ

ปาปการิ์ อุกยตุต โสจต
ทิสฺวา กมฺมกิลฺลิตฺตมฺมตฺตโน ฯ

เขาโสกในโลกนี้ ละโลกนี้ไปแล้วก็ยังโสก คนทำชั่วย่อมโสกในโลกทั้งสอง,
เขาเศร้าโสก เขาเดือดร้อน เพราะเห็นกรรมอันแปดเปื้อนของตนเอง.

เป็นโสก ตายแล้วโสก
ชนชั่ว มั่วโสก รุม
สุมโสก เดือดร้อนเฝ้า
เพราะพบ แต่ของ^ขเปื้อน

สุมเอา
ห่อน^ขเข็อน
ทุกโลก
เประ^ขตน.

๑๖

อิธ โมทธิ เปจจ โมทธิ	กตปญฺญ อุภยตฺถ โมทธิ
โส โมทธิ โส ปโมทธิ	ทิสฺวา กมฺมวิสุทฺธิมตฺตโน.

เขาเร้งรืนอยู่ในโลกนี้ ละโลกนี้ไปแล้วก็ยังเร้งรืน, คนทำดีแล้ว ย่อมเร้งรืนในโลกทั้งสอง...
เขาเร้งรืน เขาปราโมท ก็เพราะพบเห็นแต่กรรมอันบริสุทธิ์ของตนเอง.

โลกนี้ เร้งรืนล้น	เหลือหลาย
ไปสู่ ปรโลก ยัง	ยิ่งแจ้ว
บุญบ่ม เบิกบานสบาย	ทุกโลก
เพราะพบ แต่สิ่งแล้ว	ผ่องธรรม.

๑๗

อิธ ตปฺปติ เปจจ ตปฺปติ	ปาปการี อุภยตฺถ ตปฺปติ
ปาป เม กตฺนฺติ ตปฺปติ	ภิชฺโช ตปฺปติ ทุกฺคตฺติ คโต.

เขาร้อนร้าวอยู่ในโลกนี้ ละโลกนี้ไปแล้วก็ยังร้อนร้าว, ชาตินี้เดือดร้อนอยู่ด้วยความร้อนใจ
ว่า “เราได้ทำบาปไว้”, กรันไปสู่ทุกคติแล้ว ยังเดือดร้อนไปกว่านั้นอีก.

เป็นร้อน ตายยิ่งร้อน	ใจหาย
สองโลก โสกร้อนไป	เดือดเจ้า
ร้อนอยู่ ว่า “บาปหลาย	อุประกอบ”
สู้รอก แล้วยิ่งเศร้า	โสกแสน.

๑๘

อิธ นนทติ เปจจ นนทติ	กตปุณญ อุกยตถ นนทติ
ปุณญี เม กตนติ นนทติ	ภียโย นนทติ สุกติ กโต.

เขาเพลินใจในโลกนี้ ละโลกนี้ไปแล้วก็ยังเพลินใจ. ชาตินี้เพลินใจอยู่ด้วยความดีใจว่า
“เราได้ทำบุญไว้.” ครั้นไปสู่สุคติแล้ว ยังเพลินใจยิ่งไปกว่านั้นอีก.

เพลินธรรม ตายแล้วยัง	เพลินขยาย
สองโลก กนมียบุญ	สนุกถัน
เพลินอยู่ ว่า “บุญหลาย	กุประกอบ”
สุคติ แล้วยังพัน	สุดเพลิน.

๑๙

พหุมี เจ สหิติ ภาสมาโน	น ตกฺกโร โหติ นโร ปมตฺโต
โคโปว กาโว คณยํ ปเรสํ	น ภากวา สามณฺณสุส โหติ.

แม้เราจะพูดคำที่เป็นธรรมมีประโยชน์ไ้มากๆ แต่เป็นคนมัวเมาไม่ประพฤติตามนั้น. เขาก็ไม่
มีส่วนที่มรของความเป็นสมณะ เช่นเดียวกับคนเลี้ยงโคของคนอื่น (ซึ่งไม่มีส่วนจะได้ดื่ม
โอชารสอันเกิดจากโคที่เขาเลี้ยงนั้น) ฉะนั้น.

กุยธรรม ได้เพราะพร้อม	เหลือหลาย
แต่กลับ ประมาทการ—	ประพฤดีไว้
ร้อจัก ได้ดื่มดาย	ธรรมรส
เช่นเด็กเลี้ยงโค ไว้	ดื่มนม.

๒๐

อปฺปมปี เจ สหิตฺ ภาสมาโน	ธมฺมสุส โหติ อนุธมฺมจารี
ราคะ จ โทสญจ ปหาเย โมหิ	สมฺมปฺปชาโน สุวิมุตฺตจิตฺโต
อนุปาทิยาโน อิท วา หุริ วา	ส ภากวา สามณฺณสุส โหติ.

แม้เขาจะพูดคำที่เป็นธรรมมีประโยชน์ ได้แต่เพียงเล็กน้อย แต่เขาประพฤติตามธรรมนั้นได้
 ละราคะ โทสะ โมหะได้ รอบรู้ มีจิตหลุดพ้นแล้ว ไม่ยึดมั่นอะไรในโลกนี้ หรือโลกไหน.
 เขานั้นแหละมีส่วนที่มรตแห่งความเป็นสมณะ.

กุชฺชธรรม ใต้เล็กน้อย	แต่ประพฤติ
รอนกิลส จิตฺเขน	รอบรู้
จิตหลุด เพราะไม่ยึด	สักสิ่ง
เขานั้นแหละ ถืออยู่	ศีลธรรม.

๒๑

อปฺปมาโท อมคํ ปทํ	ปมาโท มจฺจุโน ปทํ
อปฺปมตฺตา น มียนฺติ	เย ปมตฺตา ยถา มตา.

ไม่ประมาท เป็นทางไปสู่ความไม่ตาย, ประมาท เป็นทางของความตาย. พวกที่
 ไม่ประมาท ไม่มีวันตาย, พวกที่ประมาท ก็คือตายอยู่แล้ว.

ไม่ประมาท ทางดังแท้	ไปนิพพาน
ประมาท คือทางตาย	เร่งขัง,
ไม่ประมาท ไม่มีการ	ตายดอก
พวกประมาท ตายตั้ง	แต่เป็น.

๒๒

อุฏฐานวโต สติมโต
สญตสส จ ฌมมชวีโน

สุจิตมมสส นิสมมการโน
อปปมตตสส ยโส ภิวฑฒติ.

สำหรับผู้ที่มีความพากเพียร มีสติ มีภาระงานสะอาด ใคร่ควรวญก่อนแล้วจึงทำเสมอ ตำรวมดี
เป็นอยู่ตามคลองธรรม ไม่ประมาท ยศยอมเจริญแก่เขาทุกเมื่อ.

มีเพียร มีสติทั้ง
คิดก่อนทำ ตำรวม
ครองตน ไม่ประมาท
ยศใหญ่ จักช้องชำน

กรรมสะอาด
ทุกด้าน
รู้วินิจฉัย
สู่ตน.

๒๓

อุฏฐานนปปมาเทน
ทูป กยิราถ เมธาวิ

สญตเมน ทเมน จ
ย โอโฆ นากิรติ.

ปราชญ์สร้างเกาะที่น้ำท่วมไม่ถึงได้ ด้วยความเพียร ความไม่ประมาท ความสำรวมตน
และความบังกับตน.

วิริยะ อัมระมาท ทั้ง ความสำ— รวมแล
ความข่ม บังกับตน สัน
ทั้งเป็น เครื่องมือทำ หมู่เกาะ
น้ำจึก ไม่ดับ ระบาดถึง.

๒๔

ปมาทมนุญฺญชนฺติ
อปฺปมาทญจ เมธาวิ

พาลา ทุมเมธิโน ชนา
ธน์ เสฏฺฐิวั รกฺขติ.

พวกคนเขลาปัญญาทราม รังแต่จะประกอบความประมาทอยู่เสมอ. ส่วนนักปราชญ์ระมัดระวัง
ในความไม่ประมาท เหมือนมนุษย์รักษาทรัพย์อันประเสริฐ ก็ปานกัน.

รังแต่ ประมาทนั่น
คือพวก ผู้พาลเขลา
พวกผู้ ปัญญาเรื่อง
คงตั้ง รักทรัพย์สรว้อย

เนื่องเนื่อง
ฉลาดน้อย
รักไม่ ประมาทแล
ประเสริฐสาร.

๒๕

มา ปมาทมนุญฺญเชถ
อปฺปมตฺโต หิ ฌายนฺโต

มา กามรติสนถฺวิ
ปโปโปติ วิปลํ สุขํ.

อย่ามัวประกอบตนในความประมาทเลย, อย่ามัวเมาติดชมในความกำหนดทางกามเลย.
เพราะเมื่อไม่ประมาท สงบจิตอยู่ได้ ย่อมจะสุขถึงสุขอันสูงกว่า.

อย่ามัว ลุ่มหลงให้
เลิกล้ม มัวจมกาม
เพียรเพ่ง ไปในฉาน
จิตสุข จักเคลื่อนเข้า

เนิ่นนาน
รติเร้า
หน้อยเถิด
เขตสูง.

๒๖

ปมาทํ อปฺปมาเทน
ปณฺณปาสาทมายุห
ปพฺพตฺถุโจว ภูมฺมฏฺเฐ

ยทา นฺทุติ ปณฺฑิโต
อโสโก โสกีนํ ปชํ
ธโร พาเล อเวกฺขติ.

ยามใด คนฉลาดละความประมาทเสียได้ด้วยความไม่ประมาท ยามนั้นชื่อว่าขึ้นสู่ยอดปราสาท
แห่งปัญญา เป็นคนไม่โสก มองลงมาเห็นหมู่คนเขลาที่กำลังโสก กุ้งกึ่งคนอื่นบนยอดเขา
มองลงมาที่พื้นดิน ฉะนั้น.

ยามใด ละประมาทด้วย	ไม่หลง
คือนั้น ขึ้นปราสาท	โสกแล้ง
เห็นชัด หมู่คนคง	จมปลัก
ตั้งอยู่ ยอดเขาแล้ง	มองดิน.

๒๗

อปฺปมตฺโต ปมตฺเตสุ
อพฺลสฺสํ สึขสฺสโต

สุตฺเตสุ พหุชาโคร
หิตฺวา ยาติ สุเมธโส.

เมื่อคนอื่นพากันประมาท เขาไม่ประมาท, เมื่อคนอื่นพากันหลับ เขาคืนอยู่อย่างแจ่มใส.
เขานั้นแหละมีปัญญานัก จักขึ้นหน้าพวกคนเขลาเลยไปลิบ เหมือนม้าแข่งฝีเท้าเร็ว วิ่งขึ้นหน้า
ม้าจะจอก ฉะนั้น.

โลกเมา เมาเถิด, ไม่	ขอมเมา
โลกหลับ หลับเถอะตน	ตื่นแท้
ขอไปก่อน ก้าวเอา	ห่างลิบ
ม้าวิ่ง ทั้งม้าแปล้	เปรียบปาน.

๒๘

อุปมาเทน มขมา
อุปมาทํ ปัสสนติ

เทวานํ เสฏฐํ คโต
ปมาโท ครหิโต สทา.

ท้าวหมั่นหาอาศัยความไม่ประมาณ จึงขึ้นสู่ฐานะเป็นจอมเทพในสรวงสวรรค์, ฉะนั้น ผู้รู้จึง
พากันสรรเสริญความไม่ประมาณ, และติเตียนความประมาณกันทุกเมื่อ.

อินทร์ท่าน เทอดท่านด้วย อประมาณ ธรรมแล
จึงรู้ ชนเป็นจอม เทพถ้วน
เป็นธรรม ที่ปวงปราชญ์ เปรมยก
ตรงข้าม ความประมาณ ถ้วน ท่านฉิน.

๒๙

อุปมาทรโต ภิกขุ
สญโยชนํ อณํ ฤถํ

ปมาเท ภยทสฺสึ วา
ทํ อคฺคิวั คจฺฉติ.

ภิกษุ ผู้ชอบใจในความไม่ประมาณ เห็นภัยในความประมาณอยู่ทุกเมื่อ เธอยอมเผาศัญโยชน
น้อยใหญ่ของเธอได้ ทั้งไฟไหม้ป่า ลามไป ฉะนั้น.

สมณะ ผู้ชอบใจ
ก็ของท่าน เห็นโทษใน
รุดหน้า คั่งไฟเลกาจ
สังโยชนํ ใหญ่น้อยไหม้

อประมาณ ธรรมนอ
ประมาณได้
ลามป่า
บ่ รอ.

๓๐

อุปมาทรโต	ภิกษุ	ปมาเท	ภยทสุสิ	วา
อกพโพ	ปริหานาย	นิพพานส	เสว	สนฺติเก.

ภิกษุ ผู้ชอบใจในความไม่ประมาท เห็นภัยในความประมาทอยู่ทุกเมื่อ เธอ นั้น
ไม่อยู่ในวิสัยที่จะตกต่ำ แต่เป็นผู้อยู่ใกล้นิพพานโดยแท้.

สมณะ	ผู้ชอบใช้	อประมาท	ธรรมนอ
ถือท่าน	เห็นโทษใน	ประมาทนั้น	
ไม่พอ	เพื่อจักพลาด	พลัดเสื่อม	
ถือท่าน	อยู่ใกล้ขึ้น	นิพพาน.	

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ภาค ๔

ประเภทกาพย์

มีเรื่อง :—

ธรรมทานของเรา.

ฉันทำงานมากเหลือทน.

ธรรมและอธรรม.

บทอธิษฐานของพุทธบริษัท.

ธรรมทานของพวกเรา

ฉบับ ๑๖

ธรรมทาน ใช้การ อวดดี ดีไม่ค่อยมี	ขันอวด ก็หมด อดเอง
ธรรมทาน การกล่าว ตามเพลง ใช้พูดโจงเงง	ที่แท้ ก็การ หว่านธรรม
ธรรมทาน คือการ ชูหน้า ในพุทธศาสน์ล้ำ —	หวั่นเรา เหล่าพุทธ มามกา
“ธรรมทาน” พวกเรา เอาภา — ระสอนศาสนา	เป็นทาน อันเอก อวยไป
ธรรมทาน ของเรา เหล่าไทย ยังไม่ทันสมัย	แท้นัก นะท่าน วานตรอง
ธรรมทาน ล้าทาน ทั้งผอง เพื่อนเอ๋ยควรมอง	ญุ่น ๆ ฝรั่ง ลังกา
ธรรมทาน เขาวาง กว้างกว่า ทันสมัยกว่า	ทั้งแปล ทั้งแต่ง ทั้งกวี ๆ
ธรรมทาน ใหม่สด รสดี ก็เพราะพิสดาร	ถูกหลัก สมเกณฑ์ เด่นจริง
ธรรมทาน “ปริมาณ!” ไม่ยิ่ง “คุณภาพ!” สดยิ่ง	น่ากรัง น่านึก ฝึกฝน

ธรรมชาติ งานครู, รู้กัน
 ว่าโลกทุกวัน ยิ่งป่วย ยิ่งทรมาน ส่วนใจ
 ธรรมชาติ ควรได้ ศาสตรสมัย—
 ใหม่เป็นทาสใช้ เป็นกระสาย เป็นสื่อ มีอรอง
 ธรรมชาติ จังคม สมปอง
 สมจิตมิตรพอง ผู้ศึก ษาแผน บัจุบัน
 ธรรมชาติ ต้องต้าน ทานหัน
 วิทยาศาสตร์อื่น ยะยั่ว ยั่วหนุ่ม กลุ่มกาม
 ธรรมชาติ เมื่อชาน สูงตาม
 ใหม่สดงดงาม จังต้าน ทานหัน มั่นหนอ
 “ธรรมชาติ!” พวกเรา อยู่ารอ
 อย่าต้องใครจ้อ ใครจ้าง! จังขาน ทานธรรม
 ธรรมชาติ เรามี ก็คำ
 พุดให้เป็นคำ เป็นแสง ส่องซึ่ง ถึงใจ
 ธรรมชาติ ทัด ต้องใจ
 ขยายอรรถออกให้ เป็นเรื่อง ของคน จริงๆ
 ธรรมชาติ ปานอ้อย อ้อยอิง
 ภิ ภิ พริง พริง หรือเรื่อง อ่านจำ คำรา
 ธรรมชาติ ปานนั้น ท่านว่า
 “เป็นเรื่องฟากฟ้า ไซ้เรื่อง ของฉัน ชันเอย!”

โดย “สิริวิทยาส”

ในนามคณะเผยแพร่พุทธศาสนาทั่วไป

ฉันทำงานมากเกินไป !

ฉบับ ๑๖

ฉันทำงานมากเกินไป

แต่สุขใจจน

จักโอดจักเห็นแผ่นผยอง.

ทั้งนี้เพราะจิตถือปอง

เพียงว่าเราครอง

ข้าพอยู่เพื่อยู่ตามธรรม

ตามเหตุตามปัจจัยนำ

อันเป็นตามกรรม

สมล้ำไว้เองเพรงกาล.

หากตายเหมือนได้หยุดงาน

กลับหนึ่งรัตติกาล

พักผ่อนหย่อนใจไว้ที.

รุ่งขึ้นจ้งงานขมิ

ขม้นทันที

สืบต่องานค้างปางบรรพ์.

วันใหม่ก็เกิดใหม่นั้น —

แหละช่างตรงกัน

: เกิดวัน, ตายคืน, คลื่น วัฏฏ-

สงสารถือการประหลู

นานาวิกติ

เพื่อได้สิ่งชอบพลอบใจ.

ใครหวังสุขสานต์ปานใด

นั่นแล้วแต่ใคร

มองเห็นสุขได้ด้วยตน.

ส่วนฉันนั้นหมายไม้อัน -

ไปกว่า ว่าตน
ตามเหตุก็อธิบายการ
เพื่อตน และท่าน

ธรรมชาติสร้างให้สมบูรณ์
กาย ใจ จำริญ
แม้สร้างเพื่อ เกิด แก่ ตาย
แต่ก็ สร้างให้

พ้นผ่านหน้าที่ทุกอัน
รุดหน้าตะบัน
เมื่อเพื่อนพากันหลับไหล
ฉันขยันใหญ่

หน้าที่ชีวิตติดคง
เปรียบเทียบก็คง
ก็น้ำปานว่าวังวน
เมื่อไรจักพ้น

จากนี้ถึงถิ่นพพาน
เราต้องผ่านด่าน
กฎนี้แน่กว่าตาเต็ง
ถึงใครจะเก่ง

เหตุนี้การกิจชนิดใด
อันจักเป็นไป

เกิดมาเพียงเพื่อทำงาน

รู้โลกชนะโลกโสภณ

ขอบใจธรรมชาติเหลือหลาย!

ฉันได้โอกาสแข่งขัน

เพื่อถึงที่สุดก่อนใคร.

คู่แข่งได้ติดตามหลัง.

หนี่งยังทั้บถมตน

พบถิ่นอิสระสุขสานต์.

กิจงานของชีพนี้เอง

ก็หลักหลักกันไม่ไหว.

เพื่อประโยชน์ตนท่านก็ตาม

ฉันทำงานมากเหลือทน !

๒๒๕

จรับพันฝ่าพยายาม

ทำให้งดงาม

หนธรรมชาติเปลืองเปลืองไป

กระทั้งความซัดแห่งใจ

ในสรรพสิ่งไซ้

จักเบื้อจักหน้าวายลง

ปัญญาพาให้เห็นตรง

หมดโลก โกรธ หลง

ก็หยุดดวงสังสาร.

เร็วเกิดเพื่อนเราอย่าช้า

งานใดสบหน้า

รับพันรับฝ่าอย่าทิ้ง

งานมากตายเร็วก็จริง

แต่นั้นก็ถึง

ไปเพื่อแก้หยุดคู่กัน !

“สิริवास”

๑๓ กุมภาพันธ์ ๘๑

ธรรม และ อธรรม

พระราชนิพนธ์บางตอน
ของ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า พระมงกุฎเกล้าฯ

เรื่องนี้ เป็นข้อความบางตอนในพระราชนิพนธ์ ของ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า พระมหาธีรราช, ซึ่งทรง
พระนิพนธ์ไว้เป็นกาพย์กลอนเรื่อง จากข้อความในธรรมมา-
ธรรมะชาดก. ในที่นี้ได้คัดลอกเอาเฉพาะส่วนที่เป็น
ธรรมภาษิต ส่วนท้องเรื่องเรียงเสียใหม่เป็นคำร้อยแก้ว
พอเชื่อมความติดต่อกันได้, แต่ก็มีใจความตามแนวเดิม,

โดย “สิริवास”

ธรรมะเทวบุตร ทรงเกรียงไกรล้วน มีลีลาศส่อความบริสุทธิ์และกล้าหาญ
ประทับบนรถทอง ประพาสรอบโลก เวียนมาสู่ชมพูทวีปโดยเบื้องขวา ประทาน
โอวาทแก่ประชาชาวโลก ทุกชั้นวรรณะซึ่งพากันมาเฝ้าเรียงราย ว่า :—

ดูก่อน นิกรชน

ทั้งสิบ ประการจำ

การฆ่า ประดาสัตว์

อันว่า ควณชี

ถือเอา ชิงทรัพย์สิน

เขานั้น เสียดาบยอม

อกุศล บถกรรม

และละเว้น อย่าเห็นดี

อุ ประโยชน์ บ่พึงมี

เป็นสิ่งที่ ควรถนอม

อันเจ้าของ มิยินยอม

จิตตะขง เป็นหนักหนา

การล่วง ประเวณี
ของชาย ผู้^๕อนา-

กล่าวปด และลดเลี้ยว
ย่อมจะ เป็นสิ่งชาน

ส่อเสียด เพราะเกลียดชัง
เสื่อมยศ และลดไม-

พูดหยาบ กระทบคน
เจรจา กับเขา^๖ร้าย

พูดจา ที่เพื่อ^๗เจ้อ
ทำตน ให้เป็นที่

มุ่งใจ และใฝ่^๘ทรัพย์-
ทำให้ ผู้^๙อนพา

อึกความ พยาบาท
ก่อเวร มี^{๑๐}ร้าวาย

เชื่อผิด และเห็นผิด
เศร้าหมอง มี^{๑๑}ผ่องผา

ละสิ่ง อกุศล
เหมาะสม ทั้ง^{๑๒}หญิงชาย

จงมุง บำ^{๑๓}เพ็ญมา-
บำรุง บิดามาร-

ณ บุตรี และภรรยา
มกะกิจ บั^{๑๔}บักวร

พจนา มี^{๑๕}รูสงวน
นระชัง เป็น^{๑๖}พนักไป

บั^{๑๗}มียัง ประโยชน์ใด
ตริระหว่าง กณาสลาย

ก็ต้องทน ซึ่ง^{๑๘}หยาบคาย
ถือว่าเขา จะ^{๑๙}ตอบดี

วจะสา ระบุ^{๒๐}มี
นรชน เขา^{๒๑}นินทา

ชะด้วยโล กะ^{๒๒}เจตนา
กัน^{๒๓}ตำหนิ มี^{๒๔}รู่หาย

মনะมุง จำ^{๒๕}นงร้าย
ถู^{๒๖}จะพัน ซึ่ง^{๒๗}เวรา

สิจะนิจ จะ^{๒๘}เสื่อมพา
สุ^{๒๙}กระรัน ถู^{๓๐}ดีสะบาย

สีกะมด จะ^{๓๑}พึงหมาย
สุ^{๓๒}จิริต ณ ไตรทวาร

ตุ^{๓๓}ปีตุ บั^{๓๔}ญฐานการ
คร^{๓๕}ให้ เสวยสุข

ใครทำ จะนี้ไซ้
เนานาน สราญสุข
ยศใหญ่ จะมาถึง
เป็นนิจ จะนิรัน-

ก็จะได้ นิราศทุกซ์
และจะได้ กระไลสวรรค์
กิติหิง จะตามทัน
ดระยอม จะहरยา.

ฝ่ายอธรรมะเทวบุตรทรงเครื่องคำล้น มีสัตยาสมิทธิทำยาใส่ความ^๕เทียม
โทท ประทับบนรถไม้ค่าง ประพาสรอบโลก เวียนมาสู่ชมพูทวีปโดยเบื้องซ้าย
ประทานโอวาทแก่ประชาชนโลกที่กำลังพากันระย้อยู่โดยทั่วไป ว่า—

ดูรา ประชาธาณฎร์
จงนึก ถึงฐานตน
ไม่สู้ อมรแมน
ฝูงสัตว์ ณ กลางไพร
ทั้งนี้ เพราะชัลดาด
ต่างมัว แต่กลัวชน

ผู้ไผ่ ซึ่งอำนาจ
ใครขวาง ณ มรรคา
อยากมี ซึ่งทรัพย์สิ่ง
เมื่อใด จะได้ทัน
กำลัง อยู่กับใคร
ใครอ่อน ก็ประ-

นระชาติ นิกรชน
ว่าตกต่ำ อยู่เพียงใด
ฤ ว่าแม่น บิสาจได้
ก็ยิ่งเก่ง กว่าฝูงคน
บมีอาจ จะช่วยตน
จะตำหนิ และนินทา
ก็ต้อองอาจ และหาญกล้า
ก็ต้อองปอง ประหารพลัน
จะมานั่ง อยู่เฉยจะนั้น
มณะมุง และปรารธนา
สิทธิใช้ กำลังคร่ำ
ชิตะแน มิสงสัย

สตรี ผู้ มีโฉม
ควรถือ ว่ามีไว้

ใครเขลา ก็เอาเปรียบ
ดวงล่อ บ่ต้องเปลือง

เมื่อเห็น ชั่งโอกาส
ต่อเสียค และใส่ความ

ใครหวัง ฤๅหักว่า
เขานั้น สิ้นแจ้ง

พูดเล่น ไม่เป็นสา—
กระทบ กระเทียบเขา

ใครจน จะทนยาก
กิดปอง ชั่งของดี

ใครทำ ให้เจ็บใจ
ไว้หา โอกาสทำ

คำสอน ของอาจารย์
จะนั่ง ไยดีไซ

บิดา และมารดา
เลี้ยงไว้ ทำไมค

ศุกลัก ขณาไชร
เป็นสมบัติ ณ กลางเมือง

และมูสา ประดิษฐาน
ธนะหา กำไรงาม

ผู้ฉลาด พยายาม
และประโยชน์ ณ ตนถึง

ก็จงดำ ให้เสียอึง
จะขยาด และเกรงเรา

ระสำหรับ จะแก้เหงา
ก็สนุก สนานดี

และลำบาก อยู่ไยมี
ณ ผู้อื่น อันเก็บงำ

สีกักร จะจดจำ
ทุชะบ้าง เพื่อสาใจ

ก็บุราณ เกินสมัย
จงประพฤติ ตามจิตตุ

ก็ชรา หนักหนาอยู่
นับจะเปลือง มิควรกร

เขาให้ กำเนิดเรา
กฏธรรม— ะดาทำน

มามัว แต่กลัวบาป
อยากสุข สนุกนั้น—

ใครมี กำลังอ่อน
ใครเคอะ— สำแดง

ก็มีไข้ เช่นให้ท่าน
ว่าเป็นของ ไม่อัสจรรย

ก็จะอยู่ ทำไมกัน
ก็ก็ต้อง ดำริแสวง

ก็ต้องแพ้ ผู้มีแรง
ก็จะสม อารมณ์ปอง.

ธรรมะเทวะบุตรกับอะธรรมะเทวะบุตร ประทับรถมาพบกันเข้ากลางเวหา,
จึงธรรมะเทวะบุตรร้องกล่าวโดยสุภาพอ่อนหวาน ว่า :—

“ดูก่อนอธรรมผู้มหาศาล

เราขอให้ท่าน
หลีกทางให้เราเดินไป.”

อธรรมตอบว่า “ฉันใด

เราจะหลีกให้,
เราก็ไม่หย่อนศักดิ์ศรี.”

ธรรมะจึงว่า “เรา^{นี้}

สิทธิย่อมมี
ที่ควรจะได้ทางจร.

เพราะว่าเราชวนชนนิกร

ให้จิตสุนทร
บำเพ็ญกุศลจรรยา.

เราทำให้ชนนานา

ได้มียศฐา—
นะเลิศประเสริฐทุกสถาน

สมณะอีกพราหมณาจารย์

สรรเสริญทุกว^ร
เพราะเรา^{นี้}เที่ยงธรรมมา

อีกทั้งมนุษย์เทว

อธรรมตอบว่า “ขาน

ไม่เคยยอมให้แก่ใคร

ธรรมว่า “เราเกิดก่อน

ตัวเราเก่ากว่าแก่กว่า

อธรรมว่า “คำอ่อนวอน

ไม่ทำให้เราแพ้ไร

มาเกิดรบกันวันนี้

ธรรมว่า “เออตามใจ

มีทั้งกำลังวังชา

ท่วทิศบรรพาศฤทธิ

อธรรมยิ้มแย้มเฉลยใจ

น้อมจิตบูชา

ทุกเมื่อเพราะรักความดี.”

รพลมากมี

ไม่ต้องประหวั่นพรั่นใจ

วันนี้ไหน

จักยอมให้ทางท่านจร.”

ในโลกอัมพร

อธรรมเธอเกิดตามมา

ใหญ่ยิ่งยศลา

ผู้น้อยควรให้ทางจร.”

หรือพจนการ

อ้างเหตุสมควรใด ๆ

ย่อมหลักทางให้

เพื่อธรรมเทพจรดี

ใครชนะควรมี

สิทธิได้ทางเดินไป.”

อันเราแพ้ไร

ประกอบด้วยสรรพคุณา

เกียรติยศหา

ผู้ใดเสมอไปมี

อธรรมเธอน

จักเอาชนะอย่างไร?”

“ว่าธรรมคาไร

เขาย่อมเอาหลักดีทอง

เอาทองคำเหล็กเป็นของ

แม้เร้าฆ่าท่านมรณา

ว่าแล้วดื้อนพลกำยำ

ไม่สามารถลอง

เพราะเหตุว่าผิดธรรมดา

เหล็กก็จะนำ

นิยมประดุจทองคำ!”

ครุเข้ากระทำ

ประยุทธ์ ณ กลางอัมพร.

ทัพฝ่ายธรรมเข้านรบ อย่างเหี้ยมโหด ฝ่ายธรรม รบด้วยความจำเป็น และสลดใจในการล้างผลาญ คิดใคร่จะยอมแพ้แก่ธรรม. แต่ด้วยอำนาจกุศล ความขำขันจกมีแก่ธรรมเสมอ, ธรรมเทพบุตรจึงตกรถ ขมำลงมาช้าแผ่นดิน ก็สูบติดไว้แน่น ธรรมะเทพบุตร จึงลงจากรถ ฟ้าคั่นธรรมจนตาย แล้วจึง ขุดหลุมลึกฝังไว้ใต้แผ่นดิน พลังโอวาทแก่ประชาชน ผู้มาซึ่งสาธุการว่า :—

ดูรา ประชากราชผู้
แห่งการ สงครามนี้

ธรรมะ และอธรรม—
อันผล จะทิ้งให้

อธรรม ข่มฆ่าสู่
ธรรมะ จะนำพลัน

เสพธรรม— ะส่งให้
แม้เสพ อะธรรมพา

ในกาล อนาคต
ข่มธรรม— ะทำลาย

ท่านอาจเห็น คดีดี
อย่าระแวง และสงสัย

มะทั้งสอง สิ่งนี้ไซ้
บ่มีมี เสมอกัน

นิราบาย เป็นแม่นมั่น
ให้ถึงสุ คตินา

ถึงเจริญ ทุกทิวา
ให้พินาศ และฉิบหาย

ก็จะมี ผู้มุ่งหมาย
และประทุษ มนุษโลก

เชือก ล้อ กำลังแสน
หวังครอบ ประดาโลก

สัญญา มีตรานั้น
ละทิ้ง ธรรมะสิ้น

หญิงชาย และทารก
ถูกราญ ประหารเห็น

ฝ่ายพวก อธรรมเทียม
ทำการ ประหารอย่าง

ฝ่ายพวก ที่รักธรรม
ก็คง มิยอมให้

จักชวน กันรวบรวม
รวมทรัพย์ สพรืบพรัง

ชวนกัน ประจัญต่อ
เข้มแข็ง กำแพงมี

ลงท้าย ฝ่ายธรรมะ
อธรรม ะคงต้อง

อันว่า มนุษย์โลก
อธรรม ะราญรอน
ภายหลัง ข้างฝ่ายธรรม
เพราะธรรม ะข่มรภัย

และจะขึ้น เป็นหัวใจ
และเป็นใหญ่ ในแดนดิน

ก็จะเรียก กระดาษัน
เพราะอ้างคำ ว่า “จำเป็น”

ก็จะตก ที่ลำเค็ญ
บ่มีมี อะไรขวาง

ก็จะเริ่ม จะริทาง
ที่มนุษย์ นิเคยใช้

ถึงจะคิด ระอาใจ
พวกอธรรม ได้ส่มหวัง

พลกาจ กำลังขลัง
เป็นสัมพันธ ะไมตรี

พวกอธรรม ะเสนี
สุจริต ะธรรมสนอง

จะชำนะ ดังใจปอง
ปะราชัย เป็นแน่นนอน

ยังโชคดี ไม่ย่อหย่อน
ก็ชำนะ แต่ชั่วพัก
จะชำนะ ประสทธิศักดิ์
ผู้ประพฤติ ณะกลองธรรม

อันคำ เราทำนาย

จงมุ่ง ถนอมธรรม

ถึงแม้ อธรรมข่ม

ลงท้าย เมื่อหมดยุค

ถือธรรม ะผ่องใส

ถือธรรม ะเที่ยงนาน

ชนทั้งหลาย จงจดจำ

เถิดจะได้ เจริญสุข

จ้ออารมณ์ ให้มีทุกข์

ก็จะได้ เกษมसानต์

จึงจะได้ เป็นสุขสราญ

ก็จะได้ ไปสู่สวรรค์ ฯ

ครั้นเสร็จ ธรรมเทศนาแล้วก็ประพาสไปรอบทวีปชมพู ในท่ามกลางเสียง
 สาธุการของนิกรชน และทิพยบุปผา ซึ่งสิริเทพกัญญา โปรยลงมาเคลื่อนกล่น
 อยู่ทั่วไป. ขอบใจเรื่องนี้ลงด้วยพระราชสัตยาธิษฐาน ของพระบาทสมเด็จพระ
 พระมหาธีรราชเจ้า ผู้ทรงพระนิพนธ์กาพย์เรื่องนี้ ว่า :—

น หิ ฌมโม อฌมโม จ

อฌมโม นิรยํ เนติ

อุโก สมวิภาคิโน

ฌมโม ปาเปติ สุกติ

“ธรรมกับอธรรม ให้ผลหาเสมอกันไม่; อธรรมย่อมจกนำชน
 ไปสู่นรก, แต่ธรรมย่อมจกนำชนให้ข้ามพ้นบาปไปสู่สุคติ.” — ด้วยอำนาจ
 สัจจวาจาภายใน^๕ ของความสุขสิริสวัสดิ์พัฒนามงคล อริวิบุลผล จึงบังเกิดมี
 แต่ท่านผู้^๔ท่าน^๕ผู้อ่านเรื่อง^๔นี้ จงทุกเมื่อ^๕เทอญ.

บทอธิษฐานของพุทธบริษัท

(เพื่อเปรียบเทียบกับของศาสนาอื่น)

แปล และประพันธ์เป็นกาพย์

โดย “สิริवास”

บทที่ ๑

อิมีนา ปุณฺณมเมน
อุปัชฌายา กุณฺตุตฺตรา
อาจริยุปการา จ
มาตาปิตา จ ญาติกา
สุริ โย จนุทิมาราช
คุณวณฺตา นรปํ จ
พฺรหมมารา จ อินฺทา จ
โลกปาลา จ เทวตา
ยโม มิตฺตา มนุสฺสา จ

ด้วยบุญนี้ อธิสํให้
อุปัชฌาย์^๑ ผู้เลิศคุณ
และอาจารย์ ผู้เกื้อหนุน
ทั้งพ่อแม่ แลปวงญาติ
สุริย์จันทร์^๒ แลราชา
ผู้ทรงคุณ หรือสูงชาติ
พรมมาร และอินทราช
ทั้งทวยเทพ และโลกบาล
ยมราช มนุษย์มิตร

-
๑. อุปัชฌาย์คำนี้ ของเดิมหมายถึงผู้สอนศิลปศาสตร์และวิชาชีพทั้งปวง. ในวรรณคดี
ต้นสกุลอุโบราณ ผู้สอนวิชาดนตรี เช่นการรู้จักพิณเป็นต้นให้แก่ศิษย์ ก็เรียกว่า
เป็นอุปัชฌาย์. ส่วนอาจารย์นั้น โดยทั่วไปหมายถึงผู้สอนหนังสือ หรือฝึกมรรยาท.
๒. สุริย์จันทร์ ในที่นี้ หมายถึงสิ่งที่มีคุณ แม้ไม่มีชีวิต พุทธบริษัทถือว่าเป็นสิ่งที่ควร
นึกถึงอย่างสิ่งที่มีชีวิต และควรได้รับความขอบคุณและหวังดี โดยจิตใจด้วยกัน.

มขุเตตา เวกาปี จ
สพเพ สตตะ สัจ โหนตุ

ปญฺณานิ ปกตานิ เม

สุขํ จ ติวริํ เทนตุ
จิปปี ปาเปถ โวมตํ

ผู้เป็นกลาง^๑ ผู้จงผลาญ

ขอให้ เป็นสุขสานต์
ทุกท่อน้ำ อย่าทุกข์ทน

บุญผอง ที่ข้าทำ
จงช่วยอำ นวยศุภผล

ให้สุข สามอย่างล้น
ให้ลุลึง นิพพาน^๒ พลัน^๓

บทที่ ๒

เขเกจิ ชุทฺทกา ปาณา

มหนฺตาปี มยา หตา

เขจาเนเก ปมาเทน

กาชวาจามเนหเว

ปญฺณํ เม อนฺโมทนตุ

กณฺหนฺตุ ผลนฺตฺตมํ

เวรา โน เจ ปมฺญจนฺตุ

สพฺพโทสํ ขมนฺตุ เม

สัตว์เล็ก ทั้งหลายใด

ทั้งสัตว์ใหญ่ เราทำหัน

มิไฉนอ้อย เพราะผลอผลัน

ทางกายา วาจาจิต

จงอนุโม ทนากุศล

ถือเอาผล อันอูกฤษฏ์

ถ้าแรมมี จงเปลื้องปลิด

อดโทษข้า อย่าผูกไว้^๔

๑. มนุษย์ผู้เป็นกลาง - ผู้ไม่รักไม่ชัง. มิตร = ผู้รัก. ผู้จงผลาญ = ผู้ชัง.

๒. การแสดงความหวังดี หรือการอำนวยการให้ได้สิ่งที่ดีที่สุดในแบบของพุทธบริษัทนั้น คือความหวังให้ได้นิพพานเป็นที่สุด ตามแบบนี้ ซึ่งควรถือว่าเป็นลักษณะเฉพาะของพุทธบริษัทจริงๆ.

๓. ถ้าว่าเพียงเท่านั้น ไม่ว่าต่อไปอีก ให้เปลี่ยนนิพพานพลัน เป็น นิพพานเทอญ.

๔. ถ้าจะว่าเพียงเท่านั้น ไม่ว่าต่อไปอีก ให้เปลี่ยน อย่าผูกไว้ เป็น ท่อน้ำเทอญ.

บทที่ ๓

ยักิลจิ กุศล กัมม
กตฺตพฺพํ กิริยํ มม
กาเยน วาจาเมวา
จิตฺเต สกฺตํ กตํ
เย สตฺตา สลฺยนิโน อตฺถิ
เย จ สตฺตา อสลฺยนิโน
กตํ ปุณฺณผลํ มยา
สพฺเพ ภาคี ภวนฺตุ เต
เย ตํ กตํ สุวิทํ
ทินฺนํ ปุณฺณผลํ มยา
เย จ ตตฺถ น ชานนฺติ
เทวา ฅนฺตฺวา นิเวชฺชํ
สพฺเพ โลกมฺหิ เย สตฺตา
ชีวนฺตอาหารเหตุกา
มณฺญญํ โภชนํ สพฺเพ
ถภฺนฺตุ มม เจตฺสา

กุศลกรรม อย่างใดหนึ่ง
เป็นกิจซึ่ง ควรฝึกฝน
ด้วยกาย วาจาใจ
เราทำแล้ว เพื่อสู่สวรรค์
สัตว์ใด มีปัญญา
หรือหาไม่ เป็นอสังขญ์^๑
ผลบุญ ข้าทำนั้น
ทุกๆ สัตว์ จงมีส่วน
สัตว์ใครรู้ ก็เป็นอัน
ว่าข้าให้ แล้วตามควร
สัตว์ใด มีรู้ถ้วน
เทพเจ้า ช่วยเล่าขาน
ปวงสัตว์ ในโลกีย์
ที่เป็นอยู่ ด้วยอาหาร
จงได้ โภชน์สำราญ
ตามเจตนา ข้าอาณัติ^๒

๑. อสังขญ์สัตว์ หมายถึงพรหมประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ประสงค์จะมีจิตที่ทำการคิดนึกได้ เพราะเห็นว่า จิตนี้เอง เป็นที่ตั้งของความทุกข์, ไม่มีจิต ก็ไม่มีทุกข์.
๒. ถ้าจะว่าเพียงเท่านั้น ไม่ว่าต่อไปอีก ให้เปลี่ยน ข้าอาณัติ เป็นของข้าเทอญ.

บทที่ ๕

อิมินา ปุณฺณกมฺเมน

ด้วยบุญนี้ ที่เราทำ

อิมินา อุกฺกิสเสน จ

และอุทิศ ให้ปวงสัตว์

จิปฺปาหิ สุลเภ เจว

เราพลันได้ ซึ่งการตัด

ตณฺหุปาทานเจทนํ

ขาดคัณหา อุปาทาน^๑

เย สนฺตานเณ ทิเณ ฐมฺมา

สิ่งชั่ว ในดวงใจ

ขาว นิพฺพานโต มมํ

กว่าเราจะ ถึงนิพพาน

นสฺสสนฺตุ สพฺพทา เยว

มลายสิ้น จากสันดาน

ยตฺถ ชาโต ภเว ภเว

ทุกๆภพ ที่เราเกิด

อุชฺชจฺจุตํ สติ ปญฺญา

มีจิตตรง แลสติ

ทั้งปัญญา อันประเสริฐ

สฺสเลโข วิริยมฺภินา

พร้อมทั้ง ความเพียรเลิศ

เป็นเครื่องขุด กิเลสหาย

มารา ลกฺขณฺตุ โนกาสิ

โอกาส อย่าพึงมี

แก่หมู่มาร ที่มุ่งหมาย

กาตุญฺจ วิริเยสุ เม

เพื่อจะ ประทูลร้าย

ทำลายล้าง ความเพียรจอม^๒

๑. การตัดคัณหาอุปาทานนั้น หมายถึงตัดกิเลสทั้งหมดโดยสิ้นเชิง.

๒. มารในที่นี้ หมายถึงสิ่งที่ทำลายความเพียรในทางดีงามของสัตว์.

พุทฺธชาติปวโร นาโ
ธมฺโม นาโธ วรุตฺตโม
นาโธ ปจฺเจกพุทฺธโร จ
สงฺโฆ นาโธตฺตโร มม
เตโสตุตฺตมานุภาเวน
มาโรกาสิ ลกฺขณฺตุ มา
ทสฺสปัญฺณานุภาเวน
มาโรกาสิ ลกฺขณฺตุ มา

พระพุทฺธผู้ บวรนาถ
พระธรรมที่ พังอุคม
พระปัจเจก กพุทฺธ^๑ สม—
ทบพระสงฆ์ ที่พึงผยอง
ด้วยอา นุภาพนั้น
ขอหม่อมมาร อย่าได้ช้อง
เดชบุญ ทั้งสิบ^๒ บ็อง
อย่าเปิดโอ กาสแก่มาร (เทอญ).

-
๑. พระปัจเจกพุทฺธนั้น หมายถึงพระพุทฺธเจ้าอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ทำการสั่งสอนสัตว์ แต่ฝึกจากพระอรหันต์ทั่วไป ตรงที่พระพุทฺธเจ้าเหล่านี้ใคร่รู้เองได้.
๒. บุญทั้ง ๑๐ คือ ทาน ศีล ภาวนา การล้อมทน การช่วยเหลือผู้อื่น การให้ส่วนบุญ การรับอนุโมทนาส่วนบุญที่เขาให้การฟังธรรม การบอกกรรมแก่ผู้อื่น และการทำความเห็นให้ถูกต้อง.

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ภาค ๕
ประเภทฉันท

มีเรื่อง :—

บทสวดพระพุทธองค์ผู้หลุดพ้น
พุทธนิคมประดิธาน.

พระพุทธสดุดี
 พระพุทธองค์ — ผู้หลุดพ้น!
 “สิริยาส” ประพันธ์

สัทททุกวิพิตฉนที่ ๑๘

○ ○ ○ . . ○ . . ○ . . ○ ○ ○ . ○ ○ . ○

เครื่องหมาย องค์ชินะพุทธ์ พิศุทธิ์ อริยญาณ ท่านผู้ กุ่มคณะเรา และเหล่า นิกรชน! ผู้ชี ช้องชนะมาร! ประทาน ธรรมกุ่ม ยามค้ำ หอมตะธรรม ระกำ กลม ปาง	คือ ดอกประทุมมालย์ พิมพ์. ผู้มี พระเนตรกล ประทุม! กุ่มบาป! แนะบุญกุ่ม บราง! บีมชีพ จะจากร่าง พระทน—
---	--

Thy Symbol is the Lotus pure
 Our Master thou! the Lotus-Eyed!
 Our Leader, Guardian and Our Guide!
 In search of Truths thou didst endure

ทุกข์ยาก เหลือจะประมาณ ประหาร ททยลัน พิมพ์ ทาระประจักษ์ พระรัก ประคุนัยน์, ไอรส เพิ่งจะประสบ พระหลบ ประคุดตั้ง— หลีกหนี แน่วพระหทัย จะใคร่ วิมุติคัก	ธรรมคา มนุษย์ค้ำ มิไหว บัลดั่งกั และโกไคย, พระทั้ง; จองจำ, และล้ำศฤงค์, พระบัต, จากโซ่ และครวนมัต ณะใจ,
---	--

Starvation, suff'ring, pov'rty, pain;
 Thy sweet Yasodhara and the throne,
 Thy new-born babe and all thy own
 Thou didst renounce, -to break the Chain-

ซึ่งลุ่มซีฟ, และกระทำ กระหน้า หทยะให้ ขึ้นแล้ว ตะแค้นคล้าย จะลาญ;
 เป็นนัก โทะทุยะแรง และแห่ง สุนิพลาน เหตุความ ทะยานร่าเริง ระรณ,
 สายซีฟ แห่ง ชน ซีฟ ก็ รับ ตะ จร ทด สู้ทุกข์ ทะเลวน มิว้าง,
 ลุกลัม, ลัมและกัซ้า มิหน้า กมล สร้าง นี่เป็น “ระบิลกลาง” ณะซีฟ!

That fetters Life and make us all
 Such prisoners of Desire-dream;
 In suff'ring floweth thus the stream
 Of human life from fall to fall!

เพื่อพบ อิศรผล และพัน ทกรบีบ จากวัง พระหลีกريب ละครใด
 โอ! องค์ อิศรมุขย์! แคะขุด “วชิระ” ให้ แก่ผู้ ประสงค์ใคร่ จะพบ
 ยามก้น หอมทภาพ พระทราบ ชีวระบบ นานา ประการครบ ประมวล
 แห่งปวง ชีตประวัติ ถนัด ภาวะขบวน เพรงกาลประการถ้วน พระทราบ

In quest of Freedom thou didst go
 O Liberator thou of Man!
 And seeking thou didst find the Plan
 Of cosmic Life in th' long ago!

ทุกท่าน ต้องชนะการ ทะยาน กมลหยาบ ท่อยัตต์ ขจัดบาป ประลัย
 จึงเขา จักประลุทาง กระจ่าง บุรพณัย คุชกั๋ง พระองค์ไต้ เสด็จ
 “ตัวตน” – ทัศนวิภก เกะตน และกะเท็ก ท้องคัต และบัตต์เช็ก เสมอ
 โดยคัต ถันกระบิไฟ ณะไพร ส ณ ท เน้อ ก็อิน ทรีย^๑ เพื่อ ณะโลก

And all must conquer craving who
 Like thee will find the Ancient Way,
 The ego maya-self must slay
 And the forest-fires of senses cut thro!

๑. ไฟป่าแห่งอินทรี, อินทรี คือ การตัดอารมณ์ทาง ตา หู จมูก ถัน กาย.

โอ้! องค์ อวยสุขพัสดุ^๒ ขจัด ส ก ล โศก ของสัตว์ วิบัติโลก และเข็ญ!
 โอ้! เอก องค์ปิยะมิตร สนิท หทยเป็น แก่นกและ เนื้อเห็น ถนัต!
 เห็นภาพ องค์มุนินทร์ ก็เห็น สุวณิทัศน์ ทวยชน ประจักษ์ชัด กะใจ—
 คือเห็น ขีพสุขุม ผสม วิบุ ล ไส— ธีภาพ^๓ เพราะชาวใน นิพพาน.

O thou a Prophet of th' Poor!
 A Lover of the bird and beast!
 In thee may all the nations meet,
 And Life and Freedom new secure!

“สรียาส” ประพันธ์

ตามแนวแห่ง “Buddha, the Liberator
 by T. L. Vaswani”

๒. ทำฝนแห่งความสุข.

๓. ไสรีภาพ = เสรีภาพ (สัน. ไสวริน).

พุทธนิคมประณีธาน

มาณวกฉันท์ ๘

๐ . . . ๐

๐ . . . ๐

๐ . . . ๐

๐ . . . ๐

ปวงคณะเรา
บุญนิธิต่าง
“พุทธนิคม”
คุณ ส ม บัค
มุ่งมนะฝึก
โมห่มนะแล้ว
สร้าง พ ล ญาณ
พริ้งกะทะระกุล

เหล่ายุวชน
ทางพุทธกรรม
“สม พ จ นาม
(พระ) รัตนตรัย
ศึกษนกิจ
แล้วจะสมาน
รานอุปสรรค
พูน พ ล เอา

มุ่งมนะชวน
บาป บ มิทำ
เหตุก็เพราะความ
เพื่ออดิสัย
เพื่อจะสฤษฏ์
ธรรมะประสาน
เพื่อจะประจักษ์
เยี่ยงคณะเขา

ชวายและกระทำ
บ่มทฤทัย
แน่วมนะใน
สุขะ ภาระการ
วิท ย ฐาน
แก้ชีพเรา
เกียรติคุณแพรา
ผู้สุข ศานต์

การวตรง
เพื่อมนะมัน
การยิ่ง
เพื่อประลุสุข
การวหนัก
เพื่อจะประคอง
การวการ

องค์ พระพุทธ
ชั้นชนะการ
ถึง ณ พระธรรม
ทุกขณะ, กง
รักคณะสงฆ์
ปองมนะเป็น
มาร ทร ชนก

ผู้บริสุทธิ์
ทุกขประหาร
ซึ่งอุปประถัมภ์
เย็นมนะยง
ซึ่งจะธำรง
เยี่ยง, ก ล เห็น
เกิดสรวีปก

เหตุชนะมาร
เยี่ยงกะพระองค์
โลกะ ประจง
ยิ่ง ช ล เย็น
ศาสนเพ็ญ
ซึ่งสุนทิตัน
คัมภยพิบัติ

เป็นบุรพา—	จารียชัค	แนว ฌ มนัส	สนองคุณะแน
การวครู	ผู้สประสิทธิ์	สรรพสุวิทย์	เต็ม วุฒิแท้
รักคณะครู	รู้คุณะแล้ว	วิท ยะแปด	เหตุครูพูน
แนวมนะหนัก	รักสกชาติ	ยังชีวาตม์	ศาสนนุกูล
รักษะกระษัตริย์	รัฐฐะธรรมนุญ	มอบมนะทูน	เทอดฐิตินาน
แนวมนะเห็น	เป็นทุษะเที่ยง	หากจะละเลียง	ธรรมะวิธาน
บัณฑิตสอน	ทอนบุรพกาล	โทษจะพะพาน	เหลืออดเนา
คือคนเขลา	เยาว์พละ, ยล	พรรณะจะหม่น	เยี่ยง กลกา
กลางคณะยูง	ฝูง ช น พา	กันครหา	ให้คนเห็น
ชื่อก็จะชั่ว	ตัวก็จะทุกข์	พ้อก็จะชุก	แม้อก็จะเชื่อง
ทรัพย์จะสลาย	สหายก็จะเร้น	เหตุ ^๑ เพราะเห็น	ว่าตนุทราหม
เสื่อมกะตระกูล	สูญกิตีศัพท์	โลกก็มีนับ	ว่า “ชน” ตาม
ธรรมะประเภท	เหตุนิรความ	สมบุรณตาม	ธรรมะวิธี
ชาติก็จะอ่อน	หย่อน พล ภาพ	ใครก็กระหนาบ	ดู บ มิตี
ศาสนจะสูญ	พุนภะมี	ทุกชะกระลี	เหลือจะประมาณ
“พุทธนิคม”	บ่มคณะมา	ค้ำยมณะสา—	มกคิสมาน
เพื่อประลุฝั่ง	ตั้งประณีธาน	คือประลุสถานที	สุขอุตมงค์
ขอคณะเรา	เอามนะรู้	ธรรมะกระทำ	วัตถุประสงค์
ของคณะตน	สนมณะตรง	ธรรมะประจ	จวบอวสาน-ชีพแล

“สิริवास”

ประพันธ์สำหรับนักเรียน ร.ร. พุทธนิคม สวท

๕ สิงหาคม ๘๐

“ဗုဒ္ဓဝိသုဒ္ဓိ”

ဗုဒ္ဓဝိသုဒ္ဓိသင်္ဂဟ၊ ဗုဒ္ဓဝိသုဒ္ဓိသင်္ဂဟ

၁၆၂